

Region Midtjylland

Indstilling fra Vækstforum om bevillinger til udvikling af internationale oplevelses-fyrtårne

Bilag

**til Forretningsudvalgets
møde 5. februar 2008**

Punkt nr. 17 - ansøgninger

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8600 Viborg
Att. Dorthe Vestergaard Nielsen

Internationale Oplevelsesfyrtårne

Den 8. november 2007

Ansøgning til prækvalifikation - World of Crime, Horsens Statsfængsel

Hermed fremsendes ansøgning om prækvalifikation til Region Midtjyllands internationale oplevelsesfyrtårne.

Konsortiet Horsens Kommune og Tækker Group arbejder med udviklingen af Horsens Statsfængsel til et oplevelsesfyrtårn af internationale dimensioner og med regional forankring og netværk.

Region Midtjyllands udbud om Internationale Oplevelsesfyrtårne er i den forbindelse ideelt for konsortiet, og det vil betyde meget for det videre samarbejde og fremdrift i projektet, at regionen bakker op.

Vi stiller os naturligvis til rådighed for yderligere information og uddybning og ser frem til forhåbentlig positiv respons.

Med venlig hilsen

Tækker Group
Adm. direktør Jørn Tækker

Horsens Kommune
Borgmester Jan Trøjborg

Ansøgning til prækvalifikation

World of Crime - Horsens Statsfængsel Regionens nye oplevelsesfyrtårn

- med oplevelse, udfordring, fagligt og samfundsmæssigt kvalificeret leg
- med internationalt, nationalt og regionalt appel
- med hotel- og konferencefaciliteter
- med Crime-temaet som gennemgående

Indledning

Horsens Statsfængsel skal omdannes til et nyt stort oplevelsesfyrtårn af internationale dimensioner og attraktionskraft. Horsens Kommune og Tækker Group er gået sammen og har påbegyndt udviklingen af et unikt forretningskoncept: World of Crime, et oplevelsescenter, der henvender sig til det stadigt stigende internationale marked af oplevelseslystne og købedygtige mennesker, der vil aktiveres, involveres, udfordres ift. oplevelser, der vil have sanserne pirret og spænding i skala 1:1, og der er nysgerrige på "det, der foregår bag murerne". For legebørn i alle aldre, for børnefamilier, unge, voksne, grupper, individuelle.

Ligeledes skal attraktionen indeholde hotel- og konferencefaciliteter af høj standard og med Crime-temaet som gennemgående. Her er altså tale om et unikt og tværgående koncept, der kombinerer fagligheder, brancher og sektorer - oplevelser, kulturhistorie, kultur, erhverv, turisme og oplevelsesøkonomi. Bygningerne ejes af Freja, Statens Ejendomme A/S, som har "udlånt" dem til Horsens Kommune i to år med henblik på at afsøge mulighederne for anvendelse.

Region Midt ansøges om midler til den videre forretningsudvikling og bæredygtighedsvurdering med henblik på at få indkredset den rette dimensionering og udbygningstakt. Ansøgningen falder under kategorien "Fysisk fyrtårn", med én lokalisering og mange forgreninger i regionen og i landet. Med et fælles tema og mange funktioner og forretningsområder. Og med et vurderet stort vækstpotentiale og en synliggørelse af regionen. Som stedet med de helt særlige stjerneoplevelser. Som stedet med en aktiv og fremadrettet forholden sig til historien og kulturarven - også når den hedder kriminalitet og straf, eller når det gælder om at komme fra industrisamfund til oplevelsessamfund, med markante udviklingstiltag, store kulturbegivenheder, events - og nu et internationalt oplevelsesfyrtårn.

Parterne/konsortiet

Ansøgeren er et offentligt-privat konsortium, bestående af Horsens Kommune og ingeniør- og udviklingsfirmaet Tækker Group, med sidstnævnte som projektledelse og faglig, økonomisk ansvarlig, og med de to parter i et ligeværdigt partnerskab om konceptudvikling, bæredygtighedsanalyser og videre udvikling.

Falder analyserne positivt/fornuftigt ud, ønsker Tækker at købe, Freja at sælge, og Horsens Kommune at medvirke ved realiseringen i kraft af den kommunale planlægning og de videre oplevelsesstrategier. Med denne ansøgning skal ses et ønske om tilsvarende samarbejde og medspil fra Region Midt.

Den indledende forretningsudvikling er foregået i konsortiet og et hertil knyttet netværk af internationalt anerkendte attraktionsudviklere, arkitekter, kunstnere, eksterne konsulenter samt regionens universitet, oplevelsesøkonomiske og innovative videnmiljøer. Disse og lignende aktører skal inddrages aktivt i den videre udvikling.

Vision og indhold

World of Crime er et levende, engagerende center for oplevelser og påvirkning af sanser. Her får man én på opleveren. Ved et besøg i fængslet, World of Crime kan man ikke undgå af blive rørt, berørt, påvirket, udfordret. Man fornemmer, hvordan det er/har været at *sidde inde*. Statsfængslet i Horsens var til de rigtig slemme drenge. Det mærkes!

I fuld skala arbejdes med et årligt besøgstal på 1-1½ million mennesker (efter 5 år). Til sammenligning har Tivoli ca. 4½ millioner, Legoland ca. 1, 5 millioner og Randers Regnskov ca. 330.000 besøgende.

Hovedparten er gæster til **World of Crime**. Oplevelserne i World of Crime spænder fra den interaktive udstilling med rollespil i skala 1:1 i de gamle fængselsgange og i fængselsgården, over fange-/flugtmuseet, til 3D-biografen. World of Crime skal være en interaktiv helhedsoplevelse, hvor de besøgende inddrages, overraskes og forstyrres.

Den interaktive udstilling er en moderne legeplads, hvor de historiske omgivelser, virtuel reality og lys- og lydinstallationer sætter fantasien i spil. De besøgende afleverer ved indgangen deres personlige ejendele (tasker og jakker) hos fængselsbetjentene og iføres fangedragter. Herefter træder du som besøgende ind i et nyt univers. De fysiske rammer og den autentiske atmosfære i fængslet påvirker! Og på den interaktive rundtur i fængslet mærker man på sin egen krop, hvordan det har været at leve sit liv her.

Oplevelsen består også af forskellige rollespil, man kan vælge at deltage i. Måske skal du sammen med din medfange samle ledetråde, som tidligere fanger har skrevet på væggene i cellerne, så I kan finde den hemmelige tunnel? Eller du skal samle lagner og reb, så du kan forsøge at flygte fra et vindue. I rollespillene er der tilknyttet skuespillere, men konceptet bygger i høj grad på selviscenesættelsen og den interaktion, der opstår mellem de deltagende og deres forskellige roller i historien.

Fange-/flugtmuseet rummer Europas største eksisterende samling af genstande, indsamlet fra fangerne, af fangevogterne. Her kommer dokumentaren. Film, genstande og særlige rundvisere/fortællere beretter om historierne - dem inde bag murerne, og dem der udvirkede en afsoning.

Crime-shoppen er en velassorteret forretning og læsesal/bibliotek med alt, hvad der findes internationalt af film, litteratur og medier inden for crime-temaet. Fra den knaldgode kriminalroman til international forskning om kriminologi.

Nogle af gæsterne overnatter på **Crime Hotel** i vestfløjen. Hotel- og conferenceafsnittet rummer ca. x00 senge, enkelt- og dobbeltværelser, istandsat, så fængselshistorien og de markante kulturspor er bevaret og taler deres tydelige spor: Tremmer for vinduerne, raslende nøgler og små celler, der leder tankerne hen på straf og skæbnefortællinger. Samtidig fremstår hotellet overordnet eksklusivt med høj kvalitet, enkelt design, funktionalitet og raffineret brug af ny teknologi.

Andre gæster deltager måske i en international konference om ulovlig handel med mennesker, eller i en workshop, afholdt af Det Kriminalpræventive Råd, Århus Universitet eller Vækstforum. Der foregår en lang række erhvervsarrangementer, måske med teambuilding i form af organiseret fangeflugt med forhindringer og udfordringer. Og mange kommer for at besøge den højt anerkendte restaurant, hvor næste

generation af Claus Meyer madkonceptudviklere tryller og udfordrer i tagetagen med udsigt over by og arkitektur og med lyskunst, der synliggør både udad- og indadtil.

Stedet er endvidere regionens levende laboratorium for attraktionsudvikling, turisme, arkitektur, design og kulturhistorie i moderne former. Et projekt i projektet: løbende erfaringsopsamling og formidling, til gavn for regionen og dens attraktioner, oplevelsescentre, kultur- og turisttilbud, et samlingspunkt for praktisk og forskningsmæssig erfaring og for regionens attraktionsnetværk nationalt og internationalt.

Som en central regional aktivitet er hele den pædagogiske virksomhed og læringsdimensionen. Sideløbende med centrets udvikling og fremdrift ønsker konsortiet at være initiativtager til og deltager i løbende læring, erfaringsudveksling og -formidling. Hertil kommer, at oplevelserne i World of Crime naturligt vil skabe en stor interesse for både de samfundsmæssige dele af kriminalitetens historie og de konsekvenser, kriminalitet og straf har for de mennesker, det hele handler om. Regionens uddannelsesinstitutioner, folkeskoler, læringsmiljøer og fagligt relevante miljøer indlægger derfor naturligt arrangementer i World of Crime, hvor rundvisninger, oplæg, virtuelle oplevelser og rollespil danner et godt fundament for diskussioner om en lang række samfundsorienterede og psykologiske emner: Forskellige typer af fængsler og kriminelle, forskellige tiders og kulturers opfattelse af straf - hvorfor straffer man? Hvad er kriminelt, og hvordan strafudmåles der? Og hvad sker der med de mennesker, der kommer i fængsel? Og de, der skal vogte over fangerne?

Med henblik på at skabe og udvikle en interessant samling af regionens historier vedrørende emnerne kriminalitet, domme, straf, afsoning, fanger gennemføres en række dialoger med centrale aktører fra fx regionens fængsler, de to jyske retskredse og tilsvarende politi- og SSP-kredse (på tværs af regionerne), landsretten i Viborg mv.

Arkitektur og struktur. Selve bygningen og det tilhørende kompleks stammer fra 1853 og står som et særdeles klart udtryk for datidens fængselsbyggeri og syn på kriminelle, kriminalitet og straf. Det samlede anlæg er i alt godt 15.000 etagekvadratmeter. Hovedbygningerne består af fire fløje med hjørnetårne og en midterfløj. Fløjene har hver fire etager, mens hjørnetårnene har fem. Det hele er indhegnet af en seks meter høj ringmur.

Hele attraktionen skal udbygges gradvist over fem år, og også herefter påregnes permanent udvikling og markedstilpasning. Tanken er at fastholde mest muligt i oprindelig stil, samtidig med at eksperimenterer med arkitekturen - lege med former og udtryk, inspireret af fængselstemaet og de nye oplevelsestilbud, herunder inddrage særlige kunstnere med tilknytning til regionen. I den overdækkede fængselsgård indrettes en professionel scene i 1½ etages højde, med tremmer for de vinduer, der ikke er scenerum, og med plads til 200 siddende publikummer. Ovenover reetableres fængsels-gårdmiljøet.

Kernen i konceptet er imidlertid oplevelsescentret World of Crime. Grundprincippet for centret bygger på repeat-count strukturen, som man kender fra fx Disneyland, hvor særlige områder indeholder bestemte temaer og oplevelser, og hvor man hele tiden kan finde tilbage, krydse sit spor, vælge frit og bevare overblikket. Alene det at gå på opdagelse i fængslets gange, celler og fængselsgård er en oplevelse i sig selv. Strukturen understøtter denne oplevelse, så de besøgende selv kan vælge at fordybe sig i de særlige aktiviteter eller kan gå på opdagelse på egen hånd. Det bevirker, at de besøgende kan få en oplevelse af mangfoldighed i både funktion og fysik, og at man som gruppe eller familie kan vælge at opleve sammen eller i mindre grupper efter interesse.

Udvikling og analyse

Den forestående fase og aktiviteterne i tilknytning til denne ansøgning ser ud som følger:

1. Konkretisering af koncept og forretningsplan, på basis af regional, national og international research og erfaringsindsamling, herunder indledende analyser vedrørende markedsunderlag og økonomisk og kulturel bæredygtighed
2. Regional og global mobilisering: indsamle de gode historier og skabe faglige netværk i regionen. Indsamle og udvikle internationale og virtuelle netværk
3. Identificering og udvælgelse af aktører og attraktionsudviklere
4. "Ryk direkte i fængsel" - 8 dages Prison Camp, on-the-spot konceptudvikling i skala 1:1 med 50 aktører samt markedsføring af selve fyrtårnsudviklingen
5. Præcisering af koncept og forretningsplan samt planlægning af næste fase

Budget

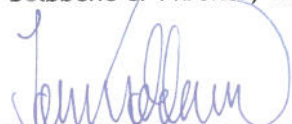
Det samlede budget for denne fase beløber sig til kr. 2.200.000,-.

Der ansøges Region Midt om kr. 1.100.000,-.

I forlængelse heraf medfinansierer konsortiet kr. 800.000,- (i form af medarbejderressourcer mm.). Konsortiet finansierer herudover til øvrige aktiviteter kr. 300.000,-.

Aktivitet	Budget		
	Ansøgt hos Region Midtjylland	Konsortiets medfinansiering	Konsortiets egenfinansiering
Research, analyse og konceptudvikling, regional, national og international research og erfaringsindsamling, samt indkredsning af aktører og udviklere	300.000	300.000	
Research, konkurrence og konceptudvikling, hotel og konference, samt indledende indkredsning af operatører			300.000
Etablering af læringsplatforme, virtuelle netværk og indsamling af regions historier, indkredsning af aktører	150.000	50.000	
"Ryk direkte i fængsel", 8 dages on the spot konceptudvikling, 50 personer (aktører, udviklere, operatører)			
- Udvikling, praktik, markedsføring	150.000	200.000	
- Gennemførelse	400.000	150.000	
Projektledelse og løbende kommunikation i konsortiet	100.000	100.000	
Totalbudget	1.100.000	800.000	300.000

Beløbene er i kroner, inklusiv udlæg, eksklusiv moms.

Tækker Group
Adm. direktør Jørn Tækker

Horsens Kommune
Borgmester Jan Trøjborg

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg

”Internationale Oplevelsesfyrtårne”

Den 11. november 2007

Ansøgning – Internationale Oplevelsesfyrtårne

Århus Kommune søger hermed om at tilskud på 1 mio. kr. til gennemførelse af analyser og udbud omkring etablering af en multiarena med plads til 15.000 – 18.000 tilskuere samt sidefaciliteter til blandede erhvervs- og oplevelsesaktiviteter.

Det forventes at bygningsmassen vil være 40.000 – 70.000 kvm. Multiarenaen vil udgøre et ikon-byggeri i hjertet af Danmarks næststørste by – og den vil have stor betydning for hele regionen.

Baggrunden for ansøgningen uddybes på de følgende sider.

For supplerende oplysninger kan forvaltningschef Niels Rask kontaktes på nr@fk.aarhus.dk eller 8940 4885.

Med venlig hilsen

Flemming Knudsen

Århus Kommune
Rådmanden
Kultur og Borgerservice

Rådhuset
8000 Århus C

Sagsnummer M4/2003/00502

Telefon 8940 2380
Telefax 8940 2388

E-post flemming.knudsen@aarhus.dk
www.aarhuskommune.dk

1. Multiarena i Århus – et internationalt oplevelsesfyrtårn

Århus Kommune har i 2007 indledt arbejdet med anlæg af en multiarena med plads til 15.000 – 18.000 tilskuere.

Konkret har Århus Byråd besluttet at igangsætte diverse analyser og forundersøgelser omkring anlæg af en multiarena. Byrådet har principielt besluttet at arenaen i første omgang søges etableret ved privat finansiering via et åbent udbud. Samtidig er det dog besluttet, at Byrådet skal forelægges resultatet af udbudet mhp. at vurdere et eventuelt behov for kommunens økonomiske medvirken i projektet. Århus Byråd har afsat 10 mio. kr. til det forberedende arbejde omkring etablering af en multiarena.

P.t. overvejes der to placeringer af multiarenaen. Planerne for det videre arbejde er, at Byrådet ultimo 2007 forelægges beslutningsoplæg om placering af arenaen. Her spiller bl.a. trafikovervejelser ind. Derefter gennemføres der et udbud medio 2008, for at fastlægge mulighederne i privat finansiering.

2. Baggrund og koncept

Århus Kommune har i perioden 2001 – 2007 markeret sig som en af landets førende byer omkring tiltrækning og afvikling af store nationale og internationale sportsevents. Der kan angives flere årsager til dette, men det er en væsentlig faktor herfor, at NRGi Arena i denne årrække har været landets største idrætshal med 4700 stationære siddepladser.

Generelt gælder, at de store internationale forbund i håndbold, basketball og ishockey nu stiller krav om større kapacitet ved tildeling af store mesterskaber. Det er imidlertid et åbent spørgsmål, hvor mange store idrætsarrangementer man i givet fald kan forvente i en ny stor multiarena. Hvervemarkedet er præget af stærk international konkurrence. Det er derfor afgørende, at der udover events er væsentlige erhvervsmæssige interesser og potentialer involveret, med henblik på at etablere en rentabel daglig drift af en sådan facilitet.

Der vil formentligt være et potentiale for rytmiske mega-koncerter i multiarenaen. I forhold til den rytmiske musik giver multiarenaen mulighed for kontinuerligt at tilbyde mange arrangementer, der differentierer sig fra hinanden. Den klassiske musik og øvrige kulturevents vil også i nogen grad kunne bidrage til driften. Endelig skal Arenaen etableres med en række sideaktiviteter, der kan bringe Århus med i

konkurrencen om store nationale og internationale kongresser og messer.

Århus Kommune forventer, at en multiarena med diverse sideaktiviteter på sigt kan få væsentlige positive konsekvenser for Århus og Region Midtjylland. Det gælder i forhold til byudvikling, national og international branding samt erhvervsturisme.

3. Status på rapporter og diverse analyser

Århus Kommune har i 2007 arbejdet med at etablere et beslutningsgrundlag vedr. etablering af en stor multiarena i Århus. I den forbindelse er der blevet udarbejdet konsulentrapport af Rambøll vedr. det eksterne finansieringsmarkeds interesse for at investere i en multiarena, samt rapport fra COWI om forskellige multiarena-koncepter med udgangspunkt i forskellige placeringer.

Efter et politisk forlig ved de fremtidige anlægsopgaver i maj 2007 er der udarbejdet analyse af trafikforholdene ved de forskellige placeringer.

Undersøgelse fra Rambøll

Rambøll har i foråret 2007 gennemført en undersøgelse af markedets interesse i etablering af en multiarena. Indledningsvist er der identificeret 35-40 investorer på det danske og internationale marked. Herefter er der gennemført indledende interesseundersøgelser hos ca. 19 investorer - inden der er udvalgt 5 til nærmere interview.

Af rapporten fremgår det, at:

- Der er interesse på markedet for at investere i anlæg af en multiarena m.v.
- Interessen er specielt rettet mod de omkringliggende forretningsområder - selve multiarenaen vurderes ikke interessant i investeringsmæssig sammenhæng.
- Der angives behov for kommunalt engagement i den løbende drift. Der gives ikke konkrete tilbagemeldinger.

Rapport fra COWI

COWI har i 2007 udarbejdet en rapport om forretningskonceptet for en fremtidig multiarena i Århus. COWI har generelt vurderet udviklingstendenser og samtidig beskrevet, hvad forskellige placeringer betyder for indholdet af multiarenaen. COWI vurderer, at de to diskuterede placeringsmuligheder underbygger to meget forskellige koncepter for en multiarena - ét med fokus på Kultur, Erhverv og Shopping - og ét med fokus på Sport og Wellness.

Umiddelbart vurderer COWI, at placeringen med fokus på Kultur, Erhverv og Shopping vil have bedst potentiale i forhold til privatfinansiel anlæg og drift af arenaen.

Øvrige analyser og den videre proces

I efteråret har COWI udarbejdet en analyse af trafikforholdene ved de to placeringer. Rapporten forventes forelagt byrådet ultimo 2007 i forbindelse med et beslutningsoplæg om placering af arenaen.

I foråret 2008 påbegyndes planarbejdet og samtidig forventes der gennemført et udbud af anlægs- og driftsopgaven.

Rambølls undersøgelse vedr. det private markedes interesse i multiarenaen påpegede en stor interesse i projektet. Men rapportens konklusioner bygger på interviews med potentielle investorer, hvor tilbagemeldingerne naturligvis ikke er bindende. Den reelle investeringsinteresse kan først fastslås når der er fundet en endelig placering og der er gennemført et udbud af opgaven.

Det er baggrunden for at Århus Byråd har besluttet at gennemføre et udbud i 2008, der skal klargøre, i hvilken grad den private sektor bakker op omkring en kommende multiarena.

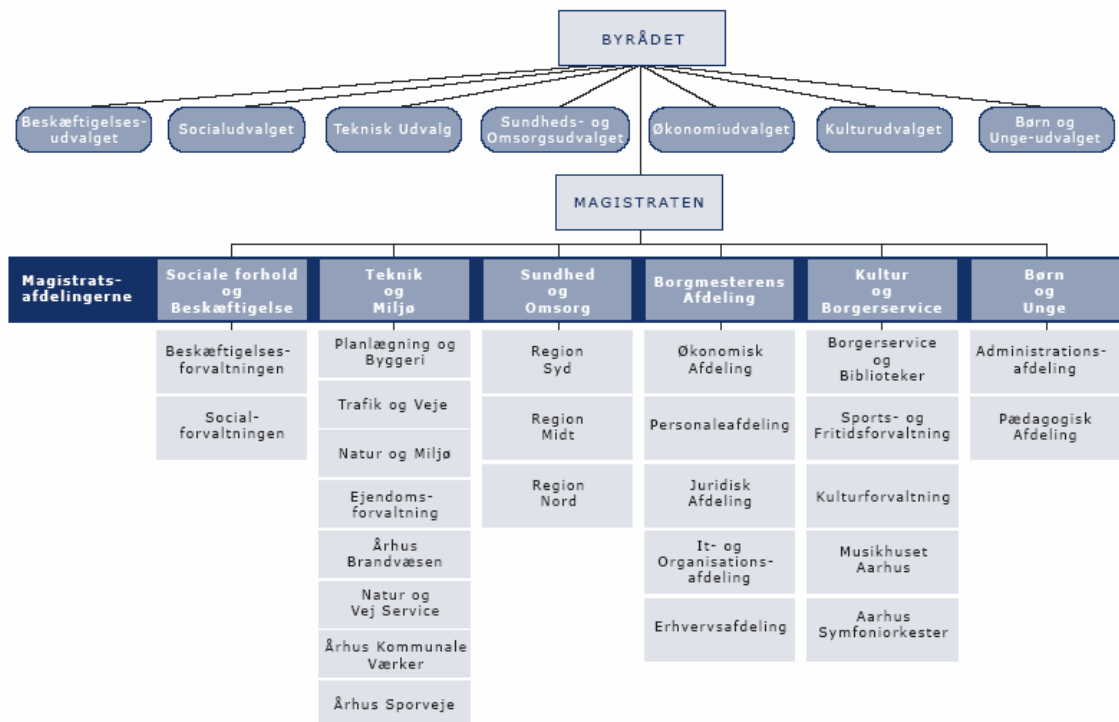
4. Anvendelse af tilskud fra Region Midtjylland

Såfremt Region Midtjylland imødekommer denne ansøgning vil tilskudsbeløbet på 1 mio. kr. til analyser i fase 2 blive anvendt til forberedelse og gennemførelse af et udbud af anlægs- og driftsopgaven. Denne opgave forventes løst af ekstern juridisk rådgiver.

Århus Kommune har udarbejdet indledende koncept- og markedsanalyser. Århus Kommune vurderer, at den egentlige konceptudvikling nødvendigvis må ske i samarbejde med de private parter, der skal varetage den fremtidige drift af faciliteten. I forhold til det videre forløb vil det derfor nu være relevant at gennemføre en udbudsproces, så det kan fastlægges, hvilke private aktører der vil indgå i projektet på bindende basis – samt i hvilken grad de vil gøre det.

5. Århus Kommunes organisering af arbejdet

Århus Kommune er en magistratsstyret kommune, hvilket betyder, at kommunen har 5 økonomisk selvstyrende magistratsafdelinger samt Borgmesterens Afdeling. Organisationsdiagrammet for Århus Kommune ser således ud:

Ansøgeren er Magistratsafdelingen for Kultur og Borgerservice, hvor opgaven organisatorisk er placeret i Sports & Fritid. Forvaltningschef Niels Rask er projektleder på sagen, og har det faglige og økonomiske ansvarlig for gennemførelsen af processen.

Generelt foregår det forberedende arbejde dog i et nært samspil mellem Kultur og Borgerservice, Teknik og Miljø samt Borgmesterens Afdeling.

Det skal i øvrigt bemærkes, at Århus Kommune modtager tilskud fra Erhvervs- og byggestyrelsen til det forberedende arbejde i forhold til en OPP- (eller OPP-lignende) organisering af multiarenaen.

Projekt titel : Indendørs forlystelsespark ved/i Tivoli Friheden, Århus

1. Baggrund

Tivoli Frihedens er Århus' forlystelsespark og har en historie der kan føres tilbage til 1904. Parken har i perioder været drevet af Århus Kommune, og i andre perioder i privat regi. Der har tillige været perioder, hvor driften har været varetaget i en kombination af offentlig og privat regi.

Nuværende driftsform kan betegnes som et offentligt-privat-partnerskab (OPP) idet Århus Kommune i 2000 udliciterede driften og overdrog hele parken, med alt inventar m.m. til nuværende driftsherre - Tivoli Friheden A/S. Tivoli Friheden betaler en årlig afgift til Århus Kommune som er ejer af den grund hvorfra parken drives.

Tivoli Friheden A/S er inde i en fortsat positiv udvikling hvad angår besøgstal, investeringer, økonomi, rentabilitet, gæstetilfredshed m.m. Besøgstallet – som har været stigende de seneste 4 år i træk – ligger aktuelt på knap 300.000 gæster i perioden april-september.

Selvom man ikke direkte kan sammenligne Århus med København, og selv om man heller ikke direkte kan sammenligne TIVOLI i Kbh. med Tivoli Friheden, så er det vores vurdering, at Friheden har et stort uudnyttet potentiale når man konstaterer, at Frihedens besøgstal kun udgør ca. 7 % af det, som TIVOLI i Kbh. præsterer.

På baggrund af den positive udvikling de senere år, og baseret på en antagelse om, at der eksisterer et stort uudnyttet potentiale i Tivoli Friheden, er der netop gennemført en betydelig kapitaludvidelse og vedtaget en 5-årig vækstplan. Vækstplanen har som vision, at sikre Tivoli Friheden en rolle som "Østjyllands førende event- og oplevelsespark".

Det første projekt i vækstplanen - etableringen af Danmarks Vildeste Rutschebane – er netop påbegyndt. Banen indvies efter planen 12. april 2008 og har et anlægsbudget på 33 mio. kr.

Nærværende ansøgning er udarbejdet idet vi vurderer, at ét af projekterne i Tivoli Frihedens vækstplan opfylder betingelserne for at komme i betragtning som et "Internationalt Oplevelsesfyrtårn" i henhold til beskrivelsen i materialet fra Region Midtjyllands Vækstforum.

2. Tivoli Frihedens udviklingsplan og målsætning

For sæsonen 2008

I sæsonen 2008 forventes besøgstallet – på baggrund af den store investering i den ny rutschebane - at stige med ca. 40.000 gæster, hvilket bringer besøgstallet op på 340.000 gæster. Fra næste sæson har Friheden endvidere fået tilladelse til at holde åbent i efterårsferien hvilket yderligere forventes at lægge 20-25.000 gæster til besøgstallet, som således på årsbasis forventes at runde ca. 360.000-365.000 besøgende allerede i 2008. Et sådant besøgstal vil formentligt gøre parken til Århus' mest besøgte attraktion på niveau med helårsåbne attraktioner som Den Gamle By og Aros.

Årene 2009-2012

Målsætningerne i Tivoli Frihedens Vækstplan er, at sikre fortsat udvikling i retning af øget grad af helårsforretning og reduceret afhængighed af vejrlig. Det er ligeledes en klar målsætning at øge kvaliteten i de oplevelser som udbydes og at tilbyde kreative og unikke oplevelser der differentierer sig fra det allerede eksisterende. Der er endvidere fokus på fortsat udvikling af servicekonceptet med gæsten i centrum. Endelig er det en målsætning at væksten i Tivoli Friheden skal sikres via projekter som er i pagt med omgivelserne. Her tænkes eksempelvis på indendørs aktiviteter med minimal støj- og miljøbelastning.

3. Koncept for nyt internationalt oplevelsesfyrtårn i Midtjylland: Danmarks første indendørs forlystelsespark.

Etableringen af Danmarks første indendørs forlystelsespark i tilknytning til Tivoli Friheden vil kunne blive et internationalt oplevelsesfyrtårn for hele den midtjyske region, som vil kunne tiltrække et meget stort antal gæster og vil cementere den midtjyske region som den region i Danmark, der uden for København har de fleste og de største attraktioner. Der er tale om en meget stor satsning, der har to overordnede formål:

- At skabe en selvstændig ny attraktion som kan drives på helårsbasis.
- At skabe en attraktion som kan udgøre en integreret del af Tivoli Frihedens produkt i sommersæsonen (april-oktober), i hvilken periode parken vil have en betydelig konkurrencemæssig fordel, idet afhængigheden af vejrliget vil blive kraftigt reduceret.

Det samlede bebyggede areal forventes at skulle ligge i størrelsesordenen 8-10.000 etagemeter. Driftsmæssigt vil der være store positive synergieffekter ved, at den nye indendørs forlystelsespark indgår i samdrift med den eksisterende udendørs forlystelsespark.

Unik attraktion i Danmark – men en klar trend i andre europæiske storbyer

Den nye attraktion vil være helt unik i Danmark, og kan som sådan ikke sammenlignes med de populære indendørs legelandskaber som i disse år skyder op rundt omkring i industri kvarterer m.m. Indholdet i den indendørs forlystelsespark skal være "rigtige" forlystelser – rutschebaner, karuseller og andre forlystelser som kendes fra de udendørs forlystelsesparker. Der vil blive lagt megen vægt på tematisering, brandede spisesteder og forskellige servicefaciliteter vil blive en integreret del af produktet. Med den indendørs forlystelsespark vil Århus og Region Midtjylland blive tilført en attraktion, som i disse år er en klar trend i flere europæiske storbyer, men som ikke findes andre steder i Danmark.

I overensstemmelse med Region Midtjyllands satsning på miljø/energi

Forlystelsesparker som er beliggende på attraktive adresser tæt på storbyer, har alle problemer med støjgrænser i relation til omkringboende naboer m.m. En indendørs forlystelsespark – der i sig selv ikke udsender støj til omgivelserne - er en reel nyskabelse og vil i tilfældet Tivoli Friheden muliggøre en markant udvidelse af aktivitetsniveauet uden at påføre støj- eller andre gener til omgivelser og naboer. Indendørs forlystelsesparker er generelt mindre energiforbrugende end tilsvarende udendørs anlæg. Dette skyldes, at indendørs attraktioner m.m. kan opføres som lettere konstruktioner, idet de ikke skal være designet til at stå ude hele året, ligesom de ikke skal kunne modstå vejrlig som regn, blæst m.m. Vi vurderer, qua ovenstående, at projektet er i samklang med Region Midtjyllands mega-satsning på miljø/energi.

Kommercielle perspektiver

Den nye attraktion skal grundlæggende henvende sig til den samme kernemålgruppe som allerede besøger Tivoli Friheden. Det betyder, at den primære målgruppe vil være børn i alderen 3-12 år som besøger attraktionen sammen med forældre eller/og bedsteforældre. Den gennemsnitlige opholdslængde i vinterperioden forventes at være ca. 3-4 timer medens det er forventningen, at den indendørs forlystelsespark vil lægge ca., 1-1½ time til den eksisterende gennemsnitlige opholdstid som p.t udgør ca. 5 timer i sommersæsonen.

Besøgstallet i den nye attraktion forventes at lægge yderligere ca. 200.000 gæster til det besøgstal som Tivoli Friheden allerede præsterer. I alt vil det betyde, at Tivoli Frihedens samlede besøgstal vil således kunne komme op på 550.000-600.000 gæster årligt. Et sådant besøgstal vil gøre Friheden til Østjyllands mest besøgte attraktion – en enhed med en forventet stærk driftsøkonomi der vil kunne sikre kontinuerlig og dynamisk udvikling og drift af et oplevelsescenter af højeste kvalitet - i sandhed et internationalt oplevelsesfyrtårn i Region Midtjylland.

Kompetencer & netværk

Tivoli Friheden A/S ejes i dag af 3 hovedaktionærer – Dansk Automat Ekspert A/S (DAE), Global Finans A/S og Århus Elite A/S som tilsammen besidder ca. 75 % af kapitalen i selskabet. Resterende ejerandel besiddes af private investorer herunder selskabets direktion.

I ejerkredsen – som for størstedels vedkommende har drevet Tivoli Friheden i de seneste 7 år – er der opbygget en betydelig know-how og erfaring omkring drift af forlystelsesparker, som omfatter mange forskellige elementer/discipliner fra det man under én hat betegner som oplevelsesindustrien. Helt nye og betydelige kompetencer er tilført via den seneste kapitaludvidelse, hvor dels Århus Elite A/S og dels Global Finans A/S, byder ind med nye kompetencer og et betydeligt netværk indenfor mange aspekter af underholdningsindustrien og forretningsverdenen.

I bestyrelsen sidder dels repræsentanter fra ovenstående virksomheder og dels enkeltpersoner med stor erfaring fra underholdnings- og oplevelsesindustrien. Her kan fremhæves tidligere direktør for Århus Musikhus, Hans Nissen Hansen som har været i spidsen for den positive udvikling, som netop har ført til, at Musikhuset igen er blevet udvidet til glæde for byens borgere og byens gæster.

Tivoli Frihedens ledelse består af en 5 mand stor ledergruppe med mange års erfaring inden for oplevelsesindustrien. Eksempelvis har selskabets direktør – Henrik R. Olesen – en fortid som direktionsassistent i Fårup Sommerland, hvor han har arbejdet i 12 år. Ligeledes har Tivoli Frihedens chef for Operations – Tony Hansen – en 6 år lang karriere bag sig i Fårup Sommerland, som af mange betegnes som Danmarks bedste forlystelsespark. Tivoli Frihedens tekniske chef og marketingchef har begge arbejdet i Tivoli Friheden siden privatiseringen i år 2000 og har stor erfaring med drift og udvikling. I Frihedens faste stab er desuden ansat kreative kræfter inden for grafik, tematisering m.m.

Tivoli Friheden har et stærkt og værdifuldt internationalt netværk af selskaber og enkeltpersoner som besidder alle de kompetencer og kreative kræfter der vil blive behov for i forbindelse med det fremlagte projekt.

Samlet set er det vores overbevisning, at vi besidder de nødvendige kreative og forretningsmæssige kompetencer, der vil kunne sikre en succesfuld udvikling, etablering og drift af Danmarks første indendørs forlystelsespark.

Afledte positive effekter

Det samlede forlystelsesetablissement forventes at kunne bidrage til udviklingen af Århus som en moderne storby med attraktive fritidstilbud til byens og regionens indbyggere. Endvidere forventes fyrtårnet at kunne bidrage til, at Århus og regionen indfrier sine egne forventninger i relation til øget turisme. Det er således forventningen, at centeret vil trække gæster til området med de positive afledte effekter det vil få på shopping, restauranter og overnatningssteder m.m.

Det nye oplevelsescenter vil ligeledes være en stærk aktør i det integrerede fritids-, sports- og oplevelsescenter som Århus Elite A/S har fremlagt som vision i forbindelse med Sports-Campus projektet, som vil integrere eksisterende fritids-, sports- og kulturtilbud i Marselisområdet (NRGI-park, Atletion, Jydsk Væddeløbsbane, Tivoli Friheden) og kombinere med forskellige komplementære tilbud samt tilhørende infrastruktur og servicefaciliteter herunder hotelkapacitet m.m.

4. Investering

Forventningerne er, at den samlede investering førend den nye attraktion kan åbnes, vil andrage et 3-cifret millionbeløb. På baggrund af en grundig for-analyse og en forventet sund business-case, er det vores forventning, at det vil være muligt at rejse den nødvendige kapital delvist fra Tivoli Frihedens eksisterende ejere og netværk.

5. Formålet med nærværende ansøgning

Der forestår et betydeligt stykke arbejde i at udvikle og analysere et projekt som det foreliggende. Umiddelbart forestiller vi os følgende punkter:

- Grundig analyse af erfaringer fra lignende projekter i udlandet
- Kreativ konceptudarbejdelse samt beskrivelse af de fysiske rammer.
- Vurdering af de planmæssige rammer/muligheder for at placere den nye attraktion som en integreret del af Tivoli Friheden.
- Beregning af anlægsbudget m.m.
- Markedsundersøgelse / potentiale
- Drift- og rentabilitetsanalyser (business-case)
- Kortlægning af finansieringsmulighederne
- Beslutningsforslag/præsentation for Tivoli Frihedens bestyrelse.

6. Budget for analyse/feasibilityfasen

1. Analyse og indsamling af erfaringer fra lignende projekter i udlandet.
  - a. TF egne input suppleret med assistance fra internationale konsulenter
2. Kreativ konceptudarbejdelse tilpasset lokale danske forhold

tkr. 150

a. TF ressourcer i samarbejde med designere der har gennemført lign. projekter i udlandet. Incl. dimensionering, anlægsbudget m.m.	tkr. 500
3.a. Markedsundersøgelser, drift og rentabilitetsanalyse & finansieringskilder	
a. TF ressourcer i samarbejde med revisor	tkr. 150
3.b. Planmæssige rammer og muligheder samt tidsplan	
a. Vurdering fra arkitekt, landinspektør m.m.	<u>tkr. 50</u>
<u>Samlet budget</u>	<u>tkr.850</u>

Ovennævnte budgetter indeholder kun forventede eksterne omkostninger. TF's interne omkostninger, herunder medgået tid er ikke indregnet.

7. Øvrige oplysninger

Projekttopbakning

Projekt-ideen er forelagt Århus' turistdirektør Jørgen Hansen, som anbefaler projektet.

Projektleder

Adm. direktør, Henrik Ragborg Olesen, Tivoli Friheden A/S

Fagligt ansvar og kvalitetssikring

Adm. direktør, Henrik Ragborg Olesen, Tivoli Friheden A/S

Økonomiansvarlig

Adm. direktør, Henrik Ragborg Olesen, Tivoli Friheden A/S

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg
Mrk. "Internationale Oplevelsesfyrtårne"

Nimtofte 11. november 2007

Vedr.: Ansøgning om analysebevilling

Hermed fremsendes ansøgning om analysebevilling på 1 mio. kr. til brug for international vidensindsamling, analyser og konceptudvikling med henblik på etablering af et internationalt oplevelsesfyrtårn i Region Midtjylland i regi af Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort.

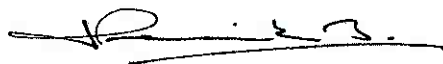
Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort danner i fællesskab det konsortium der står bag ansøgningen.

Ansøgningen er ligeledes fremsendt postalt.

Vi ser frem til at høre fra jer.

Med venlig hilsen

Poul Anker Lübker
Adm. direktør
Lübker Golf Resort

Henrik B. Nielsen
Adm. direktør
Djurs Sommerland

Ansøgning om analysebevilling.

Hermed ansøges om analysebevilling til brug for international vidensindsamling, analyser og konceptudvikling med henblik på etablering af et internationalt oplevelsesfyrtårn i Region Midtjylland i regi af Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort (herefter kaldet konsortiet).

Baggrund

I februar 2005 blev opførelsen af Lübker Golf Resort, beliggende i Nimtofte på Djursland, offentliggjort. Lübker Golf Resort er et resort på et højt internationalt niveau, som blandt andet består af to 18 hullers golfbaner, der er designet af én af verdens førende golfbanearkitekter. Resortet er på 200 ha, og det har integrerede ferieboliger beliggende ud langs golfhullerne, hotel, eksklusive restauranter og wellness center mv. Fuldt udbygget rummer Lübker Golf Resort i alt 80.000 m² bebyggelse og 3.800 sengepladser. Desuden etablerer Lübker Golf Resort et golf akademi, som vil rangere på et højt internationalt niveau. Med afsæt i en interesse for golf appellerer resortet bredt målgruppemæssigt. Resortet er blevet modtaget med meget stor national og international interesse, og indvies etapevis i 2008.

Mindre end 1 kilometer fra Lübker Golf Resort ligger Djurs Sommerland. Djurs Sommerland er, med 500.000 gæster i åbningsperioden maj til september, blandt Danmarks største turistattraktioner. Gennem produktudvikling og investeringer på mere end 100 mio. kr. de seneste år har Djurs Sommerland oplevet stor vækst i såvel besøgstal som omsætning. I 2008 investerer Djurs Sommerland yderligere 60 mio. kr. i Danmarks største rutschebane, en rutschebane på internationalt niveau.

Konsortiets samlede investering i Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort vil være ca 2,1 mia. kr., når Lübker Golf Resort indvies i 2008.

En væsentlig del af den kommende vækst hos Djurs Sommerland, Lübker Golf Resort og turisterhvervet på Djursland skal skabes gennem sæsonforlængelse samt flere turister i den egentlige højsæson. For at realisere dette kræves flere og relevante overnatningsfaciliteter i nærheden af de to virksomheder. Rapporten, "23 mulige helårsdestinationer", der er udarbejdet af NIRAS konsulenterne for VisitDenmark november 2006 peger netop på, at der på Djursland "mangler geografisk sammenhæng mellem overnatningssteder og placering af oplevelser/aktiviteter."

Det er konsortiets overbevisning, at der vil ske en yderligere professionalisering af oplevelsesøkonomien, og at innovation i oplevelsesøkonomien skabes gennem viden om og inspiration fra globale analyser og studier af succesfulde projekter fra hele verden. Denne tilgang ligger til grund for, hvordan projektet om etablering af et internationalt oplevelsesfyrtårn angribes.

Idé

Imellem Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort er et areal på ca. 100 ha, som konsortiet enten allerede råder over, eller som det har mulighed for at komme til at råde over. På dette areal ønsker konsortiet at etablere overnatningsfaciliteter og et oplevelsesområde, der oplevelses- og arealmæssigt binder de to virksomheder

sammen til én enhed. Dermed skabes et unikt internationalt stort fysisk oplevelsesfyrtårn bestående af blandt andet de eksisterende tilbud som forlystelsespark, vandland, golfbaner, restauranter, wellness faciliteter og overnatningsfaciliteter samt det nye oplevelsesområde med service-, sports-, underholdnings-, kursus- og konferencefaciliteter og nye overnatningsenheder, der kan være i form af hytter, hotel, feriehus og ferielejligheder mv. Oplevelsesfyrtårnet henvender sig til både regionens borgere samt til nationale og internationale erhvervs- og ferieturister.

Det er konsortiets primære mål, at oplevelsesfyrtårnet skal tiltrække flere danske og udenlandske turister til regionen. Det skal ske ved at tiltrække flere erhvervs- og ferieturister, men også ved en konvertering af endagsturister til ferieturister, der normalt kun kommer til Djursland for at besøge én af Djurslands mange turistattraktioner. Der er fokus på såvel sæsonforlængelse samt flere turister i den egentlige højsæson. Udgangspunktet herfor er at indfri de krav, som fremtidens turister stiller til oplevelser døgnet rundt samt til overnatningsformer. For Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort samt for de fleste turistvirksomheder på Djursland gælder det, at de i dag primært kun underholder deres gæster i dagtimerne.

Desuden vurderes det også, at oplevelsesfyrtårnet har potentiale til erhvervsturisme i form af blandt andet company days, kurser og konferencer, hvilket på nuværende tidspunkt er et margintalt forretningsområde på Djursland.

Oplevelsesfyrtårnets placering er tæt på både lufthavn, færgeforbindelser og motorvejsnet, hvilket giver en nem tilgængelighed for både ferie- og erhvervsturister fra ind- og udland.

Oplevelsesfyrtårnet er et kommercielt projekt med et stort privatøkonomisk drive i regi af de to økonomisk etablerede virksomheder Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort. Foruden udvikling af de to virksomheder ser konsortiet oplevelsesfyrtårnet som midlet til at skabe markant større synergi på hele Djursland. Oplevelsesfyrtårnet skal dermed være en fødekæde til erhvervene i dele af regionen fx gennem flere gæster hos attraktionerne, flere overnatninger hos overnatningsstederne samt større omsætning i detailhandlen.

Oplevelsesfyrtårnet vil skabe flere arbejdspladser, som igen tiltrækker flere fastboende borgere, og dermed gør Djursland til et mere attraktivt sted at bo. Oplevelsesfyrtårnet perspektiveres som en stor samfundsøkonomisk gevinst på sigt.

Oplevelsesfyrtårnet placeres på Djursland midt i en fantastisk natur. Der er på Djursland ikke mindre end 200 km kystlinie med flere gode badestrande samt Mols Bjerge, der forventes at blive udnævnt til Danmarks næste nationalpark. I kort køreafstand er der yderligere fem firestjernede attraktioner samt en række mindre museer og attraktioner. Ligeledes er der flere kulturelle tilbud og attraktioner på vej, herunder Havets Hus i Grenå. Blot 40 minutters kørsel fra oplevelsesfyrtårnet ligger Danmarks 2. største by Århus.

Hvad indholdet af oplevelsesfyrtårnet skal være, udover det allerede eksisterende hos Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort, er ikke fastlagt. Om det skal være overnatning i hytter, feriehus, luksuslejligheder eller på motel, og om

oplevelsesområdet skal indeholde sportsfaciliteter, vandland, skøjtebane, skibakke eller biograf, traditionelle eller utraditionelle mødefaciliteter vides endnu ikke. Ligeledes har konsortiet ikke taget stilling til, hvordan oplevelsesområdet samt de nye overnatningsfaciliteter skal finansieres. Endvidere har konsortiet ej heller lagt sig endeligt fast på bestemte målgrupper. Det er elementer som disse, at analysebevillingen skal bruges til at afdække gennem analyser, international vidensindsamling samt analyse af, hvad der driver udviklingen i nogle af verdens mest succesfulde ferieresorts/oplevelsesområder.

Konsortiets planer understøtter VisitDenmarks udnævnelse af Djursland som deltager i det nationale projekt om helårsturisme. Det overordnede mål med Djurslands helårsturismeprojekt er at få skabt Danmarks mest attraktive helårsdestination, hvor alle aktører i området tænker helårsturisme og ikke kun højsæsonsturisme. Der er stor opbakning fra både Norddjurs og Syddjurs Kommune, samt turisterhvervet på Djursland til, at Djursland skal være en helårsdestination. Begge konsortiets parter sidder i styregruppen for helårsturismeprojektet på Djursland.

Konsortiet anser sig selv som en væsentlig aktør i realiseringen af Djursland som helårsdestination i 2015.

Motiver

Konsortiet har følgende motiver med oplevelsesfyrtårnet:

- At øge den nationale og internationale turisttilstrømning til Djursland og regionen i både højsæson samt off-season, hvilket vil forbedre kapacitetsudnyttelsen i hele turisterhvervet.
- At øge udbuddet af oplevelser på Djursland for bedre konkurrenceevne.
- At tiltrække nye segmenter til Djursland.
- At højne kvalitetsniveauet i turisterhvervet samt være med til at skabe en professionel tilgang til oplevelsesøkonomien.
- At tilbyde turisten en helstøbt ferieoplevelse.
- At turisten, med udgangspunkt i Djurs Sommerland, Lübker Golf Resort, det nye oplevelsesområde samt bekvemmelighed i form af centrale og attraktive overnatningsfaciliteter, motiveres til et længere ophold på Djursland til gavn for både turisterhvervet og detailhandlen på Djursland samt i regionen.
- Styrke og udvikle konsortiets nuværende forretningsområder.
- At skabe en eftertragtet destination, hvor destinationen er resortet indeholdende oplevelser, faciliteter og services.
- At tiltrække yderligere erhvervsturisme til Djursland.

Vision for oplevelsesfyrtårnet

Oplevelsesfyrtårnet skal, med sin størrelse, sine aktiviteter og et stærkt kvalitetskoncept, være en eftertragtet destination for både danske og udenlandske turister. Oplevelsesfyrtårnet skal ligeledes sikre afkast til eventuelle investorer og blive en samfundsøkonomisk gevinst for regionen.

Ovenstående vision understøtter den udarbejdede vision for helårsturismeprojektet på Djursland.

Analyseplan inkl. finansiering

Formålet med analyseplanen er at skabe en vidensplatform, der dokumenterer en efterspørgsel og inspirerer til udvikling af et konkurrencedygtigt koncept for et internationalt oplevelsesfyrtårn.

Konsortiet vil benytte analysebevillingen til international vidensindsamling, analyser og konceptudvikling i et tæt samarbejde med én af verdens førende leverandører indenfor udvikling af resorts/oplevelsesområder. Der overvejes følgende leverandører:

Forrec Limited, Canada - www.forrec.com Internationalt anerkendt for konceptudvikling og planlægning af succesfulde tematiserede attraktioner samt resorts/oplevelsesområder (referenceliste se www.forrec.com/company.html).

Jack Rouse Associates - www.jackrouse.com Specialister i udvikling, planlægning, design og management af resorts/oplevelsesområder (referenceliste se www.jackrouse.com/flash/index.htm).

Konsortiet forventer at nedenstående spørgsmål besvares i analysearbejdet:

- Hvordan ser udviklingen i oplevelsesøkonomien ud frem til år 2020?
- Hvordan ser fremtidens turist ud frem mod år 2020?
  - Hvem er fremtidens turist?
  - Hvilke oplevelser efterspørges?
  - Hvordan ser feriemønstret ud for fremtidens turist?
  - Hvilke overnatningsfaciliteter efterspørges?
  - Hvilke kvalitetsmæssige krav stiller fremtidens turist?
  - Hvilke krav er der til fremtidig erhvervsturisme?
- Hvad skal der til for at gøre et oplevelsesfyrtårn internationalt?
- Hvilke krav stiller sæsonforlængelse til et oplevelsesfyrtårn?
- Historisk, nuværende og fremtidig efterspørgsel efter et sådan oplevelsesfyrtårn?

En af måderne at analysere sig frem til svar på ovennævnte spørgsmål er ved at gennemføre en international analyse og sammenligning af nogle af verdens mest succesrige resorts/oplevelsesområder. Analysen skal vise, hvad der har skabt nuværende succeser, og hvordan disse resorts fremadrettet forholder sig til oplevelsesøkonomiens udvikling.

På baggrund af den opnåede indsigt udvikles et koncept for oplevelsesfyrtårnet, der definerer og illustrerer den overordnede vision, herunder hvordan sammenhængen mellem bygninger, services, faciliteter og oplevelser skal være. Desuden skal den overordnede stil, form og funktion udvikles under hensyntagen til miljø, natur, borgere og øvrige omgivelser etc.

Samlet analyseplan

Intern projektledelse	kr.	120.000
Intern kravspecifikation til eksterne analyser	kr.	70.000
International vidensindsamling, analyser og konceptudvikling, minimum budget*	kr.	1.000.000
Interne studieture ifb. vidensindsamling	kr.	150.000
Dialogmøder på Djursland med lokale interessenter	kr.	50.000
<u>Intern afrapportering</u>	<u>kr.</u>	<u>25.000</u>
Samlet budget	<u>kr.</u>	<u>1.415.000</u>

*) Konsortiet søger om 1 mio. kr. til international vidensindsamling, eksterne analyser og konceptudvikling. Den del af beløbet der overstiger 1 mio. kr. betales af konsortiet. Budgettet er udarbejdet på baggrund af et anslået prisniveau fra mulige eksterne leverandører.

Resultatet af ovenstående kan danne baggrund for en eventuel ansøgning til fase 4.

Samarbejdspartnere

Af relevante samarbejdspartnere tilknyttet projektet kan nævnes:

Midtjysk Turisme
Destination Djursland
Norrdjurs Kommune*
Syddjurs Kommune*

*) Der er udarbejdet en hensigtserklæring for opbakning til oplevelsesfyrtårnet fra både Norrdjurs og Syddjurs Kommune.

Derudover forventes en række af turistvirksomhederne på Djursland at blive inddraget i processen. Ligeledes vil der blive samarbejdet med relevante regionale videnskompetencer indenfor oplevelsesøkonomi, uddannelses- og vidensinstitutioner samt kulturinstitutioner.

Organisation

Konsortiet etablerer i forbindelse med projektet en organisation bestående af en styregruppe og en projektledelse.

Styregruppe:

Poul Anker Lübker, adm. direktør, Lübker Golf Resort
Henrik B. Nielsen, adm. direktør, Djurs Sommerland

Projektledelse:

Projektleder: Martin Jensen, Lübker Golf Resort

Fagligt ansvar og
kvalitetssikring:

Martin Jensen, Lübker Golf Resort

Økonomiansvarlig:

Martin Jensen, Lübker Golf Resort

Bilag: Tilsagnsskrivelse

Nedenstående virksomheder giver hermed tilsagn om at stå inde for ansøgningen for projektet: "Etablering af et internationalt oplevelsesfyrtårn i Region Midtjylland i regi af Djurs Sommerland og Lübker Golf Resort" samt den ansvarsfordeling, der er beskrevet i ansøgningen.

Yderligere forpligter konsortiet sig til et finansielt engagement som minimum i henhold til ansøgningens analyseplan og den deri beskrevne private finansiering, som er fordelt således:

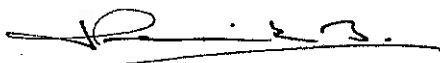
Djurs Sommerland	kr. 207.500
Lübker Golf Resort	<u>kr. 207.500</u>
I alt	kr. 415.000

Dato: 9. november 2007

Sted: Nimtofte

Dato: 9. november 2007

Sted: Nimtofte

Henrik B. Nielsen
adm. direktør

Djurs Sommerland
Randersvej 17
8581 Nimtofte

Poul Anker Lübker
adm. direktør

Lübker Golf Resort
Ramtenvej 51
8581 Nimtofte

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg

"Internationale Oplevelsesfyrtårne"

Randers den 11. november 2007

Hermed fremsendes ansøgning om prækvalifikation som midtjysk oplevelsesfyrtårn fra konsortiet Midtjysk Oplevelsesproduktion.

Konsortiets medlemmer og deres tilsagn fremgår af ansøgningens bilag 1. Ansvarlig for såvel projektledelse, det faglige indhold/kvalitetssikring og økonomi er museumsleder og formand for Midtjyske Museers Udviklingsråd Jørgen Smidt-Jensen.

Med venlig hilsen

Jørgen Smidt-Jensen
Projektleder og formand for Midtjyske Museers Udviklingsråd

Midtjysk Oplevelsesproduktion

– et kompetence-, videns- og facilitetscenter for digital formidling af kultur- og naturarven

Midtjysk Oplevelsesproduktion har til formål at skabe Danmarks første internationale kompetence-, videns- og facilitetscenter for udvikling, produktion og salg af digitale oplevelser til formidling af kultur- og naturarv. Det er et center, som kombinerer højteknologi med ”blød” viden om kultur- og naturarv, og som forener den offentligt støttede museumssektor med det private erhvervsliv. Centret vil med sin kombination af mange forskellige kompetencer kunne generere nyskabende, innovative og overraskende resultater – også uden for sit eget primære arbejdsfelt.

Bag Midtjysk Oplevelsesproduktion (MOP) står et konsortium, som er et unikt netværk mellem 36 museer fra alle museums kategorier, en animationsuddannelse, et netværk for digital kunst, et universitetscenter, et teater, et børnekulturelt udviklingscenter og fem gymnasier. Konsortiet samarbejder dermed på tværs af regionen og på tværs af brancher og fagkompetencer.

Visionen for MOP er, at centret skal udvikle sig til et samarbejde i krydsfeltet mellem kultur og erhverv. Det er tanken, at centret - på baggrund af erfaringer med primæropgaven, formidlingen af kultur- og naturarven - skal udvikle formidlings- og markedsføringskoncepter, der kan udnyttes kommercielt både inden for og uden for museumsbranchen. MOP forventes derfor at blive en attraktiv partner for private virksomheder inden for blandt andre design-, udstillings-, kommunikations-, medie-, spil- og IT-branchen.

Da MOP bliver den første virksomhed af sin specifikke art, da den udnytter en synergieffekt mellem en lang række forskellige kompetencer, der er til stede i regionen, og da den tager sit udgangspunkt i historiefortællingen, er det konsortiets opfattelse, at centret rummer et meget stort udviklingspotentiale – både i forhold til kommerciel udnyttelse og i forhold til at bringe Region Midtjylland i front på det oplevelsesøkonomiske område.

Digital formidling, markedsføring og produktion af digital kunst

Udgangspunktet for Midtjysk Oplevelsesproduktion er digital formidling af kultur- og naturarven. Dette kommer til at udgøre kernen i centret, og som forretningsområde skal det være fuldt udfoldet i løbet af projektperioden. Produkterne i denne del af virksomheden vil inddrage alle digitale teknikker og vil strække sig fra udstillingsdesign over avancerede visualiseringer til computerspil og digitalt tv. MOP kan dels selv kan være generator for og initiativtager til udvikling af de enkelte projekter og dels udvikle og videreudvikle projekter, som museerne er initiativtagere til.

MOP vil i løbet af projektperioden endvidere udvikle produktion af digital kunst - fra hjælp til kunstmuseer med at realisere visning af værker med udstrakt brug af nye teknologier til egentlig kunstproduktion, der kræver designmæssige og teknologiske kompetencer, som centret rummer.

Endelig tænkes centrets virkeområde i løbet af projektperioden udvidet til også at omfatte markedsføring ved hjælp af digitale teknikker. Her udnyttes de erfaringer, som er opnået gennem udvikling af den digitale formidling af kultur- og naturarven, til udvikling af nye, anderledes og spændende koncepter for markedsføring af kommercielle produkter.

Digital formidling af kultur- og naturarven på tværs af Jylland

Med et formål, der går ud på at producere digitale oplevelser omkring formidling af kultur- og naturarven, vil Midtjysk Oplevelsesproduktion beskæftige sig med en bred vifte af udviklingsprojekter, som involverer et stort spektrum af kulturaktører, og som benytter forskellige digitale teknologier kombineret med analoge formidlingsformer og fortælleteknikker. Bredden på

de projekter, der tænkes udviklet og gennemført i MOP's regi, illustreres af følgende projekteksempler og udviklingsområder, hvoraf ét – Avancerede projektforsyninger - vil blive udviklet som demonstrationsprojekt i projektets fase 2, mens de øvrige vil blive påbegyndt i udviklingsfasen:

A. Ting fortæller historie

"Ting fortæller historie" er et udviklingsprojekt rettet mod børn og unge, familier og skoler. Projektet arbejder med IT-understøttet formidling med udgangspunkt i museernes genstande, som gemmer historier og rummer skjulte forbindelser til andre genstande, til produktionsprocesser, til menneskeskæbner, til lokal, regional og national historie og til verdenshistoriske strømninger. Ved hjælp af cybertag-teknologi og Internettet bliver disse forbindelser synlige, og museernes formidling udvides i tid og rum. Publikum får en ny og anderledes adgang til viden, oplevelser og historier, der er knyttet sammen på tværs af genstande, museer, værker osv. Det sker gennem både en "fri" og en "spilbaseret" tilgang til museumsgenstandene. I den fri tilgang er brugeren selv herre over sit bevægelsesmønster imellem de mange museer, museumsgenstande og links på nettet. I den spilbaserede tilgang er brugeren underlagt den overordnede fortælling, museerne har lagt ned over museumsgenstandene. Der bliver tale om et dramatiseret spil med valg og muligheder, og på sigt også med mulighed for, at publikum selv kan være medskabere på spillet.

B. Vandet

Projektet er et udviklingsprojekt, hvor kunstmuseernes formidling udfordres af teatrets virkemidler og kobles med multimedieteknik og tredimensionale, virtuelle installationer. Kunstmuseerne inddrager teatrets fornemmelse for rum og fortælling og dets erfaringer med et dialogisk eller interaktivt møde med publikum. I projektet sættes publikum i centrum i begivenheden, som kan udspille sig i stor skala som en multimedieperformance på havnen, som en særlig udstillingsiscenesættelse på museet eller som en intens sensorisk oplevelse ombord på et lille fartøj.

Museernes udstillingsiscenesættelser og teatrenes produktioner kobles i projektet sammen til et hele dels ved, at en stor multimedieperformance slår temaet an, dels ved at der til et antal udstillinger produceres en tredimensional virtuel installation, som formidler udstillingen. Hver af disse installationer produceres i flere eksemplarer, således at publikum på et givet museum vil kunne opleve en særudstilling "live" plus flere virtuelle kommentarer fra de øvrige museer i projektet. Tanken er på denne måde at binde udstillingerne sammen, så de kan opleves som et hele. Der vil således blive tale om en eksperimenterende kunstnerisk og formidlingsmæssig afprøvning af nye former for kommunikation og kontakt som ikke mindst forventes at ramme det unge publikum.

C. Avancerede projektforsyninger

MOP udvikler anvendelsen af projektorers muligheder for på helt nye måder at lægge et virtuelt lag på fysiske objekter, f.eks. udstillingsgenstande. Med projektoren som lyskilde til belysning af flader med varierende farve, f.eks. en murstensmur, eller i sammenhænge, hvor der er tredimensionelle objekter, f.eks. en udstilling af stenøkser, åbner der sig, hvis man samtidig udfører en farve- og rumanalyse på den overflade, der belyses, en række nye muligheder: Man kan "ophæve" en farvemæssig baggrund, så den fremstår som (næsten) ensfarvet, og man kan, når man projicerer på en kugle, kompensere for kuglens krumning på alle tænkelige måder. Det betyder, at man f.eks. kan forestille sig en projektion på en dieselmotor, hvor man på motorens overflade pludselig oplever de bevægelige dele, eller en projektion, der på en globus viser den smeltende iskappe på nordpolen, og hvor publikum kan interagere med klimaet ved at skrue på tid, CO2 udslip mm. Disse relativt nye og uudforskede muligheder rummer store perspektiver formidlingsmæssigt, idet man kan tilføje eksisterende udstillinger nye betydninger, fortælle dynamiske historier eller skabe interaktivitet.

Projekt A og B er tænkt som to selvstændige projekter, mens C er tænkt som et delprojekt af projekt A. Projekt C gennemføres i første omgang som et pilotprojekt i foråret 2008 og bruges som illustration af de muligheder, der ligger i MOP, over for potentielle partnere og over for offentligheden.

D. InterFace: Ressourcer for museer og gymnasier

De delprojekter, der iværksættes i løbet af projektperioden, vil blive udviklet og testet i samarbejde med InterFace, der er et samarbejdsprojekt mellem museer og ungdomsuddannelser i regionen.

InterFace vil gennem et tæt samarbejde mellem det enkelte museum og den lokale ungdomsuddannelse tilbyde et miljø for kreativt, fagudviklende samarbejde med en bred vifte af aktiviteter til følge, for eksempel og ikke mindst virtuelle undervisningsforløb. InterFace opbygger en fælles interaktiv database, som linkes til E-museum, museernes hjemmesider og andre eksterne ressourcer og medspillere. InterFace, der forventes at modtage støtte fra bl.a. Kulturarvsstyrelsen og Region Midtjyllands uddannelsesmidler, er et selvstændigt projekt i forhold til MOP, men et samarbejde mellem de to projekter tilbyder en unik mulighed for løbende at være i dialog med en bred gruppe af brugere, der samtidig vil blive tilbudt en aktiv rolle som medskabere af MOP's produkter. Indtil videre har 5 uddannelsesinstitutioner og 5 museer givet tilsagn om at deltage i InterFace-projektet.

Projektudvikling på længere sigt

Med udgangspunkt i de nævnte og andre tilsvarende projekter vil Midtjysk Oplevelsesproduktion udvikle alle former for digital formidling, herunder animerede film og computerspil, der tager afsæt i kultur- og naturarven og de fantastiske muligheder, der ligger i at udnytte museernes store kunst-, kultur- og naturhistoriske viden i en kombination med de kompetencer inden for formidling, drama og storytelling, som The Animation Workshop, Teatret Katapult og Kulturprinsen bidrager med. I første omgang udvikles computerspil og computerspilelementer til brug i museumssammenhæng, i såvel udstillinger som på Internettet og i forbindelse med undervisning. Senere udvikles sammen med den kommercielle spiludviklingsbranche spil rettet mod et bredere kommercielt marked.

Konsortiet og forretningen Midtjysk Oplevelsesproduktion

Midtjysk Oplevelsesproduktion består af en lang række midtjyske aktører, der på den ene eller anden måde bidrager til oplevelsesøkonomien i regionen. De aktører, der har forpligtet sig i konsortiet, er, jf. også bilag 1:

- Midtjyske Museers Udviklingsråd, som repræsenterer 36 museer i regionen.
- CAVI, Center for Avanceret Visualisering og Interaktion, som er et tværfagligt center på Århus Universitet med tilknytning til både humaniora og naturvidenskab.
- The Animation Workshop, som er et videnscenter for animation i Viborg, som rummer en række forskellige afdelinger med relation til tegning og animation.
- Kulturprinsen, Børnekulturens Udviklingscenter, som med base i Viborg har kompetence inden for børnekultur og udvikling af nye former for formidling af kvalitetskultur til børn.
- Teater Katapult i Århus, som er et teater, som eksperimenterer blandt andet med teatrets form, og som har udviklet konceptet AudioMove Teater.
- TEKNE, som er et netværk for digital kunst og oplevelse på Alexandra Instituttet i IT-byen Katrinebjerg i Århus.
- InterFace: Ressourcer for museer og gymnasium, som er et platformssamarbejde mellem gymnasier og museer i Region Midtjylland om udvikling af undervisningsmaterialer.

Den endelige organisering af MOP afklares i fase 2. På et mere abstrakt plan kan MOP dog ses som det 21. århundredes svar på et andelsselskab: Museerne er andelshaverne, der leverer råvarer til fællesskabet i form af gode historier, der skal fortælles videre. I andelsselskabets produktionsanlæg – selve centret – forarbejdes og forædles råvaren, således at den opnår en højere markedsværdi, enten i kommerciel forstand eller i formidlingsmæssig sammenhæng. Andelsselskabet udnytter også ledig forarbejdningskapacitet, kreativt potentiale og kombinationen af mange kompetencer i produktionsenheden til at berige og forarbejde råvarer fra andre sektorer end museumssektoren.

Som forretning vil MOP naturligvis betjene de 36 museer i samarbejdet. Her ud over vil andre kulturinstitutioner – både i og uden for regionen – være aftagere til centrets kerneprodukt, den digitale formidling af kultur- og naturarv, mens private virksomheder, som ønsker markedsføring af høj kvalitet, vil være aftagere af centrets løsninger inden for digital markedsføring.

I praksis vil MOP i sig selv være en mindre enhed, som i alt overvejende grad vil stå for udviklingsdelen af projekterne. Den fysiske produktion og efterfølgende vedligeholdelse af systemer vil blive udlagt til centrets private samarbejdspartnere. Omsætningen i selve centret forventes derfor at være på et forholdsvis lavt niveau, mens der vil være betydelige privatøkonomiske effekter i form af øget omsætning hos MOP's private samarbejdspartnere.

Midtjysk Oplevelsesproduktion – et midtjysk fyrtårn

Midtjysk Oplevelsesproduktion har baggrund i museernes tradition for samarbejde om opgaveløsning, men udnytter samtidig en række andre særlige kompetencer, der findes i Region Midtjylland. Regionen kan med etableringen af MOP dermed udnytte en styrkeposition til at bringe sig helt i front på området digital formidling og skabe et internationalt oplevelsesfyrtårn i regionen.

Deltagerne i konsortiet bag MOP repræsenterer en enestående konstellation af kompetencer. Hverken på nationalt eller internationalt plan findes en tilsvarende konstruktion, hvor museer inden for alle museumskategorier, et universitetscenter, en animationsuddannelse, et teater, et børnekulturcenter, ungdomsuddannelser, private spiludviklere, udstillingsdesignere og kommunikationsvirksomheder samles i én virksomhed med det formål at udvikle digital kultur- og naturarvsformidling. MOP sikrer dermed en enestående mulighed for at generere helt nye formidlingsformer og formidlingsmetoder.

Set i såvel nationalt som internationalt perspektiv er idéen omkring et center for digital oplevelsesproduktion med baggrund i kultur- og naturarven ny. Med etablering af et sådant center vil Region Midtjylland kunne udnytte en position som den første spiller på en helt nyanlagt bane, hvor det i første runde er os selv, der skriver spillereglerne.

Projektets hovedaktører, museerne, er ubetinget de attraktioner, som samlet har det største publikumspotentiale i Danmark og i Region Midtjylland. Etableringen af MOP vil kunne give et løft til det i forvejen store besøgstal på mere end 2 mio. gæster og vil betyde, at gæsterne – både turister og lokale - på de midtjyske museer generelt tilbydes bedre oplevelser end på museer andre steder. Samtidig vil de midtjyske museer samlet set kunne komme blandt de mest moderne og eksperimenterende i Danmark (og måske i Europa) og dermed komme til at fungere som rollemodeller for museer uden for Region Midtjylland og uden for landets grænser.

MOP rummer her ud over en række kvaliteter, som gør det særligt velegnet som et projekt, der skal sættes på i sammenhæng med udviklingen af oplevelsesøkonomien i Region Midtjylland:

- Projektets hovedaktører, museumsnetværket, dækker samtlige kommuner i Region Midtjylland og alle tre museumskategorier: de naturhistoriske museer, de kulturhistoriske museer og kunstmuseerne. Med etableringen af MOP sikres dermed en geografisk og faglig forankring, så projektet kommer hele regionen til gode på en række vidt forskellige områder
- Projektet udnytter potentialer, der allerede er i regionen, og løfter dem op på et højere niveau
- Projektet vil danne platform for udvikling af såvel offentligt støttede kulturinstitutioner som private virksomheder i regionen
- Projektet er meget åbent. Det kan inkludere alle typer af offentlige og private partnere, og det kan rumme alle former for projekter, der har til formål at formidle digitale oplevelser
- Det teknologiske løft til museerne, som projektet åbner for, vil være med til at udvikle museernes dialog med nye målgrupper – herunder ikke mindst børn og unge

Endelig vil etableringen af Midtjysk Oplevelsesproduktion være med til at befæste Region Midtjylland som et centrum for en moderne digital udvikling, som et område med et spændende og mangefacetteret kulturliv, og som en region, hvor der i høj grad spejdes mod fremtiden – også når fortiden skal formidles. Det vil medvirke til at styrke regionens tiltrækningskraft for højt uddannet arbejdskraft og til at styrke regionens position som et attraktivt område at bosætte sig i.

Udvikling af Midtjysk Oplevelsesproduktion i fase 2

Midtjysk Oplevelsesproduktion vil primært anvende et eventuelt analysebudget til at indhente professionel bistand til udvikling af en holdbar forretningsmodel og til involvering af kommercielle partnere, som kan være med til at sikre projektets liv ud over projektperioden. Det betyder

- at organiseringen af selskabet bag MOP afklares
- at der udvikles partnerskabsmodeller med private virksomheder
- at marked og muligheder for MOP undersøges
- at der gennemføres en analyse, der placerer MOP i en national og international sammenhæng,
- at der i forlængelse heraf etableres samarbejde med internationale og nationale partnere
- og at mulighederne for at involvere én eller flere kommuner i projektet undersøges.

I løbet af fase 2 vil der endvidere blive etableret et advisoryboard med repræsentanter for den innovative del af erhvervslivet, for universiteterne og for museer med særligt fokus på nyskabende formidling. Endelig gennemføres ét demonstrationsprojekt, der synliggør mulighederne i MOP.

Analysearbejde vedrørende MOP's placering i sammenhæng og bistand til projektstyring tænkes udført af analyse- og rådgivningsfirmaet krydsfelt.net, mens udvikling af forretningsmodel, partnerskabsmodeller, markedsanalyse, feasibilityanalyse m.v. tænkes udført af f.eks. konsulentfirmaet Rambøll Management. Konsortiets medfinansiering er medvirken af egen arbejdskraft.

Projektets fase 2 igangsættes i februar måned med en partnerworkshop med deltagelse af alle partnere. I maj arrangeres en konference, hvor koncept, præsentationsprojektet (pilotprojektet) og forretningsmodel præsenteres. Her inviteres kommende aktører fra offentlige og private virksomheder samt potentielle aftagere af centrets produkter. Konferencen vil udforme sig som en præsentation af projektet, konsortiet og tilknyttede nationale og internationale partnere.

Budget for udvikling af MOP i fase 2

	Udgifter i alt	Ansøges hos R. Midtj.	Egenfinansiering
Udvikling af forretningsmodel og organisation	200.000	150.000	50.000
Markedsanalyse og feasibilityanalyse	150.000	100.000	50.000
Procesbistand	300.000	225.000	75.000
Pilotprojekt	350.000	250.000	100.000
Seminar/kickstart af projektdeltagere	125.000	100.000	25.000
Etablering af internationale kontakter og samarbejder	150.000	100.000	50.000
Markedsføring	60.000	50.000	10.000
Regnskab og Revision	20.000	15.000	5.000
I alt	1.355.000	990.000	365.000

Tidsplan, Midtjysk Oplevelsesproduktion i fase 2

1/3 2008	1/4 2008	1/5 2008	1/6 2008	1/7 2008	1/8 2008
----------	----------	----------	----------	----------	----------

Kick off,
museer og
konsortium

Kick off ,
private
partnere

Feasibilityanalyse m.m.

Udvikling af samarbejde med private partnere

Demonstrationsprojekt

Internationale kontakter

Samarbejde med kommune (r)

Etablering af internationalt samarbejde

Markedsføring

Procesbistand

Etablering af advisoryboard

Rapport/ansøgning

Bilag 1

Konsortiet Midtjysk Oplevelsesproduktion

Nedenstående bekræfter at være forpligtede partnere i konsortiet bag Midtjysk Oplevelsesproduktion, der har museumsleder og formand for Midtjyske Museers Udviklingsråd, Jørgen Smidt-Jensen som projektansvarlig, faglig ansvarlig og økonomisk ansvarlig:

Navn	Midtjyske Museers Udviklingsråd
CVR nr.	
Kontaktperson	Museumsleder Jørgen Smidt-Jensen
Adresse	Stemannsgade 2, 8900 Randers
Telefonnummer	86428655
Email	jsj@khm.dk
WWW	

Navn	CAVI, Aarhus Universitet
CVR nr.	41 82 66 14
Kontaktperson	Professor Kim Halskov
Adresse	Åbogade 34, 8200 Århus N
Telefonnummer	8942 9241
Email	halskov@CAVI.dk
WWW	www.CAVI.dk

Navn	Kulturprinsen
CVR nr.	
Kontaktperson	Udviklingschef Claus Reiche
Adresse	Kasernevej 11A, 8800 Viborg
Telefonnummer	86601415
Email	cr@kulturprinsen.dk
WWW	www.kulturprinsen.dk

Navn	The Animation Workshop
CVR nr.	26 45 89 86
Kontaktperson	Morten Thorning
Adresse	Kasernevej 5, 8800 Viborg
Telefonnummer	8725 5400
Email	morten@animwork.dk
WWW	www.animwork.dk

Navn	Teater Katapult
CVR nr.	
Kontaktperson	Teaterchef Torben Dahl
Adresse	Rosensgade 11, 8000 Århus C
Telefonnummer	86202699
Email	torben@katapult.dk
WWW	www.katapult.dk

Navn	TEKNE
CVR nr.	
Kontaktperson	Anne Sophie Witzke
Adresse	Åbogade 34, 8200 Århus N
Telefonnummer	89425762

Email	annesophie.witzke@alexandra.dk
WWW	www.teknet.dk

Navn	Interface: ressourcer for museer og gymnasier
CVR nr.	
Kontaktperson	Sally Thorhauge
Adresse	Horsens Gymnasium, Højen 1, 8700 Horsens
Telefonnummer	76261500
Email	st@hag-gym.dk
WWW	

Partnerne i konsortiet Midtjysk Oplevelsesproduktion har følgende kompetencer at bidrage med i projektet:

Midtjyske museers udviklingsråd

Midtjyske Museers udviklingsråd er en sammenslutning af museerne i Region Midtjylland.

Udviklingsrådet optager alle museer, der enten er statsanerkendte eller har en faguddannet leder og anerkender den internationale museumsorganisation ICOM's etiske regler for museumsdrift.

Nuværende medlemmer af Midtjyske Museers Udviklingsråd er samtlige statsanerkendte museer i regionen og et enkelt ikke-statsanerkendt museum. Museerne er inden for samtlige tre kategorier af museer: naturhistoriske, kulturhistoriske og kunstmuseer.

Midtjyske Museers Udviklingsråd repræsenterer dermed – målt på publikumstal – den største spiller inden for oplevelsesøkonomien i Region Midtjylland. De midtjyske museer har et årligt besøgstal på mere end 2 millioner og tiltrækker dermed langt flere gæster end både sommerlande, zoologiske haver og superligafodboldhold. Både i det midtjyske og på landsplan er museerne derfor ubetinget de attraktioner, der har det største publikumspotentiale.

Museerne har en mere end 100-årig tradition og erfaring for formidling af vores fælles kulturarv. Det gælder både mundtlig og skriftlig formidling og formidling gennem det, der er museernes særkende, udstillingerne. Det, museerne formidler i populær form, er den viden, som er opnået gennem den forskning, der er et andet af museernes særkender.

Museerne bidrager i Midtjysk Oplevelsesproduktion med konkret viden om kulturarven, med de genstande og værker, som er unikke, og som ikke findes andre steder end netop på museerne. Hertil kommer museernes store erfaring med at formidle ofte vanskeligt stof i en populær form.

Som hovedaktør i Midtjysk Oplevelsesproduktion ønsker museerne at tilføre denne formidling nye dimensioner gennem samarbejdet med de meget forskellige og anderledes kompetencer, som konsortiets øvrige partnere kan bidrage med. Målet er naturligvis bedre museumsformidling, og der med flere gæster på museerne.

CAVI – Center for Avanceret Visualisering og Interaktion

CAVI, Center for Avanceret Visualisering og Interaktion, er et tværfagligt center på Aarhus Universitet der åbnede i 2001 og arbejder med designprocesser, interaktionsdesign, visualisering, 3D, digital kunstproduktion, digitale teknologier, oftest indenfor tværfaglige projekter.. Hovedaktiviteterne ligger indenfor Videnskabelig Visualisering, Medicin, Arkitektur og Design, Kunst, Oplevelse og Kultur er lavet en række, de seneste år med en voksende indsats på Kunst, Oplevelse og Kultur.

CAVI har bl.a. gennemført forskningsprojekterne Digital Dans(2003-04), Digital Oplevelsesorienteret Markedsføring(2005-06) og en lang række kunstneriske og oplevelsesmæssige projekter i samarbejde med bl.a. Zentropa, Den Jyske Opera, Peter Schaufuss Balletten, Superflex, Ingvar Cronhammar, Århus Teater, El-museet, Gumlink, Salling, Flex Design, LEGO og Alexandra Instituttet. CAVI driver netværkene 3Doplevelsesnet, 3Dnet og er en aktiv partner i netværket for digital kunst og oplevelse; TEKNE, og driver i regi af dette netværk Produktionsinitiativet for digital kunst og oplevelse, som med lokal, regional og national offentlig støtte producerer digital kunst og digitale oplevelser. CAVI er i opstartsfasen af sit nyeste forskningsprojekt Mediefacader i samarbejde med tegnestuen BIG, Martin Lys, Wall of Pixels og The Animation Workshop.

CAVIs produktionsorienterede kompetencer ligger inden for følgende områder:

- Datalogiske kompetencer indenfor primært realtidsbehandling af digitale lyd og billedmaterialer.
- Kompetencer indenfor anvendelse og tilpasning af hardwaresystemer, herunder sensorsystemer og trackingsystemer, netværk og audiovisuel formidling, herunder 3D visning
- Kompetencer indenfor rådgivning og udvikling af kunstneriske udtryk, hvor komplekse digitale teknologier bringes i anvendelse af kunstnere i et samspil med dataloger og teknikere.
- Kompetencer inden for det produktionsmæssige og æstetiske område
- Kompetencer indenfor idéudvikling og innovationsprocesser.

De teknologiske resurser falder i følgende hovedområder:

- Interaktionsudstyr, eksempelvis motion capture udstyr, kameratracking og sensorsystemer.
- Computere og software der kan håndtere input og bearbejde og skabe digitale materialer i realtid.
- Display- og højtalersystemer gennem hvilke de digitale materialer kan formidles, herunder særlig 3D systemer til både billed- og lyd gengivelse.

Kulturprinsen, Børnekulturens Udviklingscenter

Kulturprinsen, Børnekulturens Udviklingscenter, er en selvejende institution, der modtager driftsstøtte fra staten og Viborg Kommune. Centret medvirker gennem sine eksperimenterende aktiviteter til, at der kunstnerisk, pædagogisk og forskningsmæssigt brydes nye veje i arbejdet med børn, kultur og formidling. De overordnede mål er i sammenhæng hermed at skabe nye kvalitative tilbud på børnekulturområdet, at skærpe børn og unges kulturelle kvalitetsbevidsthed, at styrke sammenhængen i børn og unges kulturelle verdensbillede, at synliggøre og fremme udviklingen af børn og unges egne kulturelle kompetencer og at give børn og unge lyst til selv at være aktive kulturudøvere bl.a. gennem møder med professionelle kunstnere og den professionelle kunst. For at realisere disse mål medvirke centret løbende til via eksperimenterende kunstnerisk virksomhed, kurser, uddannelser og samarbejde med relevante kultur- og forskningsinstitutioner at samle og formidle viden omkring børn og unges kultur, læreprocesser og udtryksformer.

I projektet bidrager Kulturprinsen specielt med erfaringer fra tidligere udviklingsprojekter med museer og teatre, hvor sigtet har været at udvikle interaktive formidlingsformer for moderne børn og unge, der bygger på den nyeste børnekulturforskning, og derfor betragter leg og oplevelse som helt grundlæggende formidlingsparametre.

TEKNE

TEKNE er et tværfagligt netværk for digital kunst og digitale oplevelser for kunstnere, forskere, kulturinstitutioner og virksomheder. Netværket, der startede i 2006, har base i Århus og Region Midtjylland, og er blevet etableret med politisk opbakning og tilskud fra både Århus Kommune og Region Midtjylland. Formålet med netværket er at fremme digital kunst og digitale oplevelser, og skabe videndeling, formidling, produktion og partnerskaber indenfor området. I TEKNE kan medlemmerne mødes, blive opdateret med ny teknologisk viden, finde samarbejdspartnere til kunstneriske og kommercielle projekter og få adgang til workshops, seminarer, udstillinger, gå-hjem-møder m.m.

TEKNE har tre indsatsområder, som vores hovedaktiviteter falder indenfor. Disse områder er:

1) digital museumsformidling, 2) digital oplevelsesbaseret markedsføring og 3) digital kunst. TEKNE har bl.a. gennemført projekter om digital museumsformidling med Aros, Nordjyllands Kunstmuseum og Zentropa Interaction, og er ved at udvikle et workshopforløb om digital museumsformidling i samarbejde med ODM (Organisationen for Danske Museer). TEKNE driver desuden netværket Digital Oplevelsesorienteret Markedsføring og huser Produktionsinitiativet (2007-2008), et paraplyprojekt der producerer digitale kunstværker og digitale oplevelser finansieret via lokale, regionale og nationale offentlige midler.

Netværket er ombygget omkring fire faggrupper med forskellige kompetencer indenfor digital kunst og oplevelser, der sikrer et højt fagligt niveau i netværkets aktiviteter. De fire faggrupper er: Dansk Institut for Elektronisk Musik (Det Jyske Musikkonservatorium), Institut for Design (Arkitektskolen Århus), Center for Digital Æstetik-Forskning (Aarhus Universitet) og Center for Avanceret Visualisering og Interaktion (Aarhus Universitet).

Teater Katapult

Teater Katapult blev stiftet som forening i 1995. I 2002 overtog teatret ledelsen af scenen i Rosengade 11 i Århus midtby. Scenen var kendt som Svalegangen indtil 1981 og Byens Åbne Scene indtil 2001. I 2002 ændrede scenen navn til Katapult. Herefter har teatret været ramme for primært ny dansk dramatik og teatrets egne produktioner; ofte med kontroversielt indhold, hvilket har medvirket til megen presseomtale og debat, eksempelvis Christian Lollikes "Dom Over Skrig".

Teater Katapult vil både udfordre og åbne publikums bevidsthed - samtidig med at teatret vil spille en samfundsmæssig rolle. Med udgangspunkt i og fokus på den dramatiske tekst og derefter rum for formeksperiment, forsøger Katapult kunstnerisk at gribe publikum. Katapult er ligeledes en åben scene med gæstespil og co-produktioner, musikarrangementer, stand up, storytelling, poesi og en videnskabscafé. Et meget vigtigt område i teatret er vores dramatikerværksteder, workshops og readings for at udvikle dramatikertalenter - i 2003 arrangerede Katapult festivalen for ny dansk dramatik med tilhørende dramatikerkonkurrence, DramaRama, og i maj 2005 udvidede konceptet sig til en stor nordisk festival for ny dramatik. Katapult er således i høj grad dramatikerens teater. Teatret har blandt andet modtaget de danske teaterkritikere og teaterjournalisters Initiativpris.

Et af formeksperimenterne endte med en helt original og digital nyskabelse - AudioGuideTeater - som foregik i Århus' byrum. AudioGuideTeater blev kaldt Århus Festuges mest interessante projekt i 2004. Forfatteren Svend Åge Madsen var én af dramatikerne på projektet. AudioGuideTeater blev en meget stor anmelder- og publikumssucces. Og tre år efter i festugen 2007 havde Katapult urpremiere på efterfølgeren AudioMoveDramaet "Korridor" - en interaktiv bevægelsesforestilling i byen med temaet stress, som omdrejningspunkt. Anmelderne kaldte den "et interaktivt mesterværk". Projektet benyttede sig af mobil- og cybertagteknologi.

Teater Katapults kompetencer ligger i høj grad på den skrevne dramatiske tekst samt tekstfiktion iøvrigt. Teatret har i årevis arbejdet med udviklingen af dramatiske tekster i form af dramaturgisk bistand og idéudvikling. Teatret har et meget stort netværk af dramatikere, instruktører, skuespillere, dramaturger og lyddesignere gennem vores arbejde med at producere teater. Det gælder både indenfor den professionelle verden samt inden for det kreative vækstlag. Teater Katapult har evne for at koble samtidens problemstillinger med underholdene dramatik, hvilket er en helt unik og yderst brugbar evne i forhold til projektet AudioDramaBizz og det efterfølgende produkt til erhvervsliv, museer m.fl. Altså evnen til at formidle/koble faktisk information/læring med god fiktion/drama.

The Animation Workshop

The Animation Workshop er Danmarks førende institution på animationsområdet. Institutionen har siden 1988 uddannet animatører til den danske såvel som til den udenlandske animations- og spilindustri. Med tiden er institutionen, der hele tiden har ligget i Viborg, vokset betydeligt og er i dag et videncentret for animation med seks underafdelinger der dækker snart alle grene inden for animation og tegning.

På uddannelsesfronten tilbyder The Animation Workshop tegnekursus i klassisk tegning, to 3½-årige bacheloruddannelser i karakteranimation og til CG Artist samt EU-støttede efteruddannelseskurser for professionelle europæiske animatører og andre i branchen. På erhvervssiden har The Animation Workshop et væksthuse for etablerede og kommende iværksættere inden for animationsområdet. På kulturområdet huser institutionen Open Workshop, hvor talenter og kunstnere fra hele verden kan søge om at komme og arbejde med deres animationsrelaterede projekter og film. Og på udviklingssiden arbejder Center for Animationspædagogik med at udarbejde undervisningsmateriale til folkeskolelærere i animation samt at udvikle nye masteruddannelser inden for animation.

The Animation Workshop er internationalt anerkendt i animationsbranchen og har et stort netværk af professionelle undervisere, animationsselskaber, faglige netværk, kunstnere og andre skoler i hele verden.

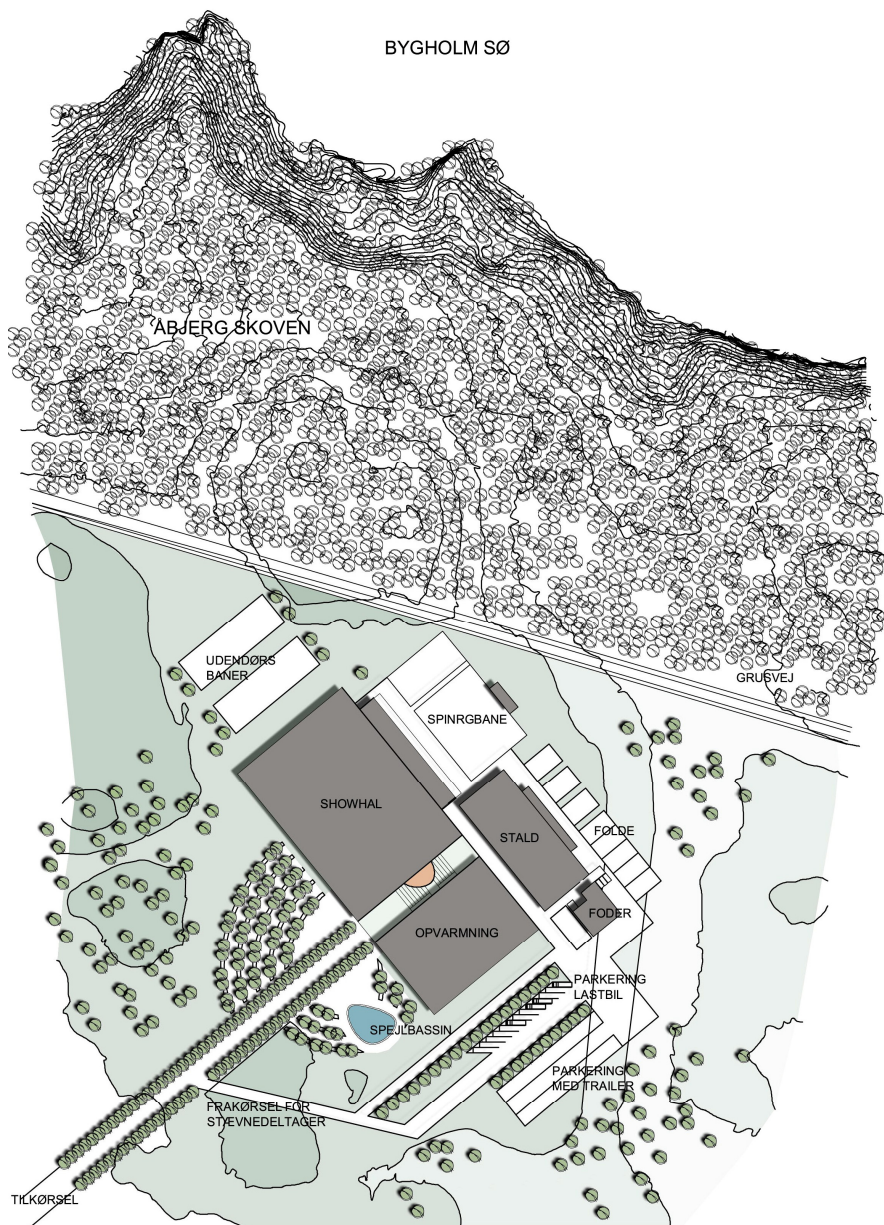

Horsens Rideklub, Lovbyvej 54, 8700 Horsens

www.horsensrideklub.dk

Region Midtjylland
Skottenborg 26
DK-8800 Viborg

Mrk. "Internationale Oplevelsesfyrtårne"

Internationalt hestesportscenter Bygholm – Horsens

November 2007

Indholdsfortegnelse

1	Baggrund.....	3
2	Visionen	4
3	Anlægsøkonomi	5
4	Fase 2 undersøgelser	6
5	Ansvarlige	7
	Bilag: Projektstøtter / interessenter	8

1 Baggrund

Danmark har indtil for nylig haft et enkelt ridesportscenter med internationalt præg – Vilhelmsborg i Århus. Vilhelmsborg er blevet kasseret af det internationale rideforbund FEI p.g.a. for dårlige faciliteter, for få tilskuerpladser og en placering udenfor by. Vilhelmsborg har ikke mulighed for at opfylde det internationale rideforbunds krav til faciliteter, fordi hovedparten af de eksisterende bygninger er fredede.

Horsens Kommune har besluttet at byudvikle området nord for Bygholm Sø, som er et meget attraktivt naturområde tæt på byen. HRR, Horsens Rideklub ligger midt i området, hvorfor HRR, Horsens Rideklub skal finde et nyt ridecenter.

Som konsekvens heraf er vi en gruppe ildsjæle i HRR, Horsens Rideklub, som lige nu arbejder meget intenst med at få bygget/fundet et nyt ridecenter.

I forbindelse med dette har vi arbejdet med 2 løsninger:

- 1 Et nyt "almindeligt" ridecenter til vore egne medlemmer, og
- 2 et nyt internationalt World Cup Ridecenter til alle hestesportsinteresserede i Danmark.

Vores ansøgning omfatter alene punkt 2.

Under arbejdet har vi haft kontakt til mange personer, organisationer, virksomheder og offentlige forvaltninger. Vi har fremlagt de alternativer, vi arbejder med, og den utroligt positive respons vi har fået i forbindelse med visionen om et internationalt World Cup Ridecenter i Horsens, i et format som det ikke findes i Danmark, gør, at muligheden for at få et sådant center op at stå skal analyseres i videst mulig omfang. Visionen om det internationale ridecenter med World Cup faciliteter er beskrevet nærmere i afsnit 2.

Den udvalgte placering i Horsens opfylder de krav der stilles til et internationalt World Cup Ridecenter. Området ligger i et attraktivt naturområde, det ligger alligevel tæt på byen, der er kort vej til offentlig transport, både til byen og til Århus, der er gode adgangsmuligheder via motorvejsnettet, (mindre end 3 km) og der er gode overnatningsmuligheder tæt på placeringen, Bygholm Parkhotel og Hotel Opus. Samtidigt kan Horsens tilbyde en lang række uddannelsesmuligheder for eliteryttere, der ønsker at modtage undervisning på det internationale ridecenter i længere perioder. Horsens Kommune er netop udpeget som eliteidrætskommune af TeamDanmark for andre sportsgrene end ridesporten, men et sådant hestesportscenter kan medføre, at ridesporten ligeledes vil kunne blive inddraget i aftalen mellem TeamDanmark og Horsens Kommune.

HRR, Horsens Rideklub er Danmarks næstældste rideklub (105 år) med mange og lange traditioner omkring hestesporten. Klubben kan ikke selv løfte opgaven med at få analyseret muligheder og grundlag for et sådant World Cup Ridecenter, da alene anlægssummen for et visionært World Cup Ridecenter overstiger 215 mil. DKK, ekskl. moms og jordarealer.

Vi søger derfor om økonomisk støtte til gennemførelse af de nødvendige analyser og forundersøgelser, der skal afklare, om der er grundlag for at bygge og drive et World Cup Ridecenter i Horsens.

HRR, Horsens Rideklub har visualiseret et sådant center ved udarbejdelse af byggeprogram og anlægsoverslag. I forbindelse med dette arbejde er vi blevet overbevist om, at en placering af et center i Horsens vil kunne skabe international opmærksomhed om sports- og kulturaktiviteter i Region Midt. Ved de internationale stævner og mange andre arrangementer vil der kunne tiltrækkes mange tusinde mennesker til regionen, med national og international tv-dækning. Sammen med Horsens Kommunes nye status som eliteidrætskommune, vil et World Cup Ridecenter i Horsens kunne fremme Danmarks næste generation af bredde- og eliteryttere.

Det internationale hestesportscenter Bygholm skal være samlingsstedet for alle hestesportsinteresserede i Danmark.

2 Visionen

Det internationale hestesportscenter Bygholm skal stille faciliteter til rådighed for internationale og nationale:

- ridesportsstævner inden for dressur-, spring og westernridning
- kørestævner for hestevognskørsel
- hingste- og hestekåringer

Showhallen skal bruges til andre aktiviteter i det omfang hallen er ledig for hesteaktiviteter. Andre aktiviteter kan være indendørs motocross stævner, bilshows, hundeshows og meget andet. Der skal tiltrækkes indenlandske og udenlandske turister for oplevelse af hestearrangementer og de andre arrangementer.

Hestesportscenteret skal være et videnscenter for hestehold med faciliteter til hestebehandling for:

- dyrlæger, hestetandplejere og hestemassører.
- operationsstue for heste.
- genoptræningsfaciliteter for skadede/opererede heste.
- svømmebassin for genoptræning.

Hestesportscenteret skal være et undervisningssted til undervisning af Danmarks ryttere, både indenfor elite-ryttere og breddeyttere. Faciliteterne skal kunne tiltrække de dygtigste beridere og deres elever, som vil udnytte de optimale undervisningsforhold. Breddeidrætten skal udnytte undervisningsfaciliteterne for at opdyrke talenterne inden for ridesporten. Et center af dette format vil rejse opmærksomhed hos alle ryttere i landet.

Bygholm Landbrugsskole skal kunne udnytte dyreholdet på stedet til undervisning af elever på ny dyrepasningslinje. Ligesom faciliteterne skal kunne tiltrække studerende ved at tilbyde attraktive opstaldninger. Vitus Bering University College skal kunne tilbyde deres internationale studerende undervisning, som et attraktivt fritidstilbud under deres ophold i Danmark.

Hestesportscenteret skal være et social- og sundhedsmæssigt forskningscenter for:

- socialpædagogik, rehabilitering og viden omkring ridning på og omgang med hestes indvirkning på fysisk og psykisk handicappede, samt utilpassede unge.

Hestesportscenteret skal være et videnscenter for private hesteopdrættere til gavn for:

- en forædling af den danske hesteavl.
- for et øget salg af avlsheste til udlandet, med mangedobling af det eksisterende salg.

Dermed vil centeret være med til at fremme de privatøkonomiske interesser for opdræt og salg af avlsheste i millionklassen.

Der er stor opmærksomhed omkring ridesporten i Tyskland, og opmærksomheden i Danmark er markant stigende. Der er store og stigende pengepræmier til de internationale stævner samt en massiv og stigende mediebevågenhed og tilskuere antal til alle stævner. Ved at føre ridesporten i Danmark op i et niveau der kan måle sig med de andre lande, vil Danmark og Region Midtjylland blive genstand for international opmærksomhed.

Det internationale hestesportscenter skal drives og finansieres i partnerskab mellem de private aktører i centeret. Kommunen bidrager formentlig sammen med TeamDanmark, med tilskud til henholdsvis breddeidrætten og eliteidrætten.

Horsens Kommune ejer i dag de jordarealer, som er udpeget til ønsket placering af det internationale hestesportscenter. Visionen er fremlagt for kommunens kultur- og fritidsforvaltning, samt teknisk forvaltning.

3 Anlægsøkonomi

Bygning / Anlæg:	Bredde: [meter]	Længde: [meter]	Areal: [m ²]	Enhed	Antal	Enhedspris [DKK]	Anlægsudgift [DKK]
Byggemodning:							
Adgangsvej	6,5	400	2.600	m2		705	1.833.163
Interne mv.	6,5	750	4.875	m2		705	3.437.181
Kloakanlæg		400		sum		1.350	540.000
Vandforsyning		400		sum		341	136.400
El-forsyning				sum			75.000
P-pladser	2,5	5	12,5	m2	300	365	1.368.750
Gartnerarbejder:				sum			550.000
Bygningsdele:							
Opvarmingshal 1	25	45	1.125	m2		5.005	5.630.217
Opvarmingshal 2	25	45	1.125	m2		5.005	5.630.217
Træningshal	25	65	1.625	m2		5.005	8.132.535
Show hal	75	145	10.875	m2		7.748	84.258.484
Vandtræningsbane	15	25	375	m2		11.749	4.406.021
Hospitalsstue	5	10	50	m2		12.571	628.544
Omklædningsfaciliteter	5	20	100	m2		10.208	1.020.798
Bad/WC	7	20	140	m2		10.208	1.429.117
Cafeteria	10	40	400	m2		10.208	4.083.192
Sekretariat	5	10	50	m2		9.393	469.655
Dommerfaciliteter	5	15	75	m2		9.393	704.483
Staldbygninger	10	250	2.500	m2		5.058	12.645.418
Springbaneudstyr				stk.	4	50.000	200.000
Maskinel:							
Traktor				sum	1		150.000
Bobcat				sum	1		100.000
Harve				sum	1		15.000
Hospitalsudstyr							
				sum	1		500.000
Udendørs anlæg:							
Dressurbaner	25	45	1.125	m2	4	365	1.642.500
Springbane	50	50	2.500	m2	2	365	1.825.000
Folde							150.000
Entreprenørudgifter i alt, ekskl. moms							141.561.678
Omkostninger:							
Etablering og drift af arbejdsplads, 11,2 %							15.854.908
Arkitekt, 5 %							7.078.084
Ingeniør, 8 %							11.324.934
Landinspektør, 5 %							7.078.084
Advokat, 2 %							2.831.234
Byggeledelse / tilsyn, 8 %							11.324.934
Tilslutningsafgifter:							
El-forsyning				sum			65.000
Vandforsyning				sum			500.000
Kloakforsyning				sum			235.000
Uforudselige udgifter ~ 10 %							14.156.168
Samlet anlægsbudget, ekskl. moms							212.010.024

4 Fase 2 undersøgelser

Proces	Honorar [DKK, inkl. moms]
1 Vision og koncept. En systematisk gennemgang af de muligheder projektet rummer forretningsmæssigt, profileringsmæssigt, idrætsfagligt og socialt. Via denne gennemgang defineres de aktivitetsområder og indsatser som skal tegne ridecenteret. På baggrund af disse undersøgelser udledes en lang række af elementer der skal analyseres i de næste delopgaver.	100.000,00
2 Anlægsbudget. Anlægsberegninger består af indledende beregninger af skitseprojektet. Her indgår bl.a. overslag på byggemodningsomkostninger, samt overslag på investeringer i bygninger og anlæg ud fra en nærmere defineret kravspecifikation forelagt af bygherreorganisationen. Beregninger foretages ud fra nøgletal og enhedspriser.	80.000,00
3 Markedsanalyse. Markedsanalysen skal dokumentere de markeds-mæssige muligheder og udfordringer, som hestesports-centeret står overfor. Analysen vil forsøge at kvantificere potentialerne inden for de forskellige forretningsområder, ud fra en interesseafdækning, markedsstatistikker (bl.a. udvikling i interessen for heste-sport) og kortlægning af øvrige nationale og internationale aktører på markedet.	100.000,00
4 Driftsbudget. Driftsbudgettet opbygges på aktivitetsbasis, som inddeles i overordnede indtægts- og omkostnings-grupper. De kritiske elementer identificeres og der foretages en følsomhedsanalyse på disse	150.000,00
5 Organisering og ejerforhold. Analysen af organiseringen og ejerforhold giver en oversigt over væsentlige forhold vedrørende hestesportscenterets organisations- og selskabsform. Her indgår bl.a. en anbefaling til optimal organisationsform og –konstruktion for driftsorganisationen, samt en vurdering af offentlig-privat samspil omkring drift og ejerskab.	90.000,00
6 Finansiering. Finansieringsstrategien identificerer primært nationale finansieringskilder, men også internationale muligheder for at tilvejebringe finansiering. Finansieringsstrategien indeholder ligeledes en udarbejdelse af anbefalinger til en strategi for fundraising til projektet.	90.000,00
7 Visualisering, perspektivskitser og prospektmateriale. Udarbejdelse af projektmateriale for fundraising mv.	130.000,00
8. Hestekongres. Afholdelse af offentlig kongres for alle hestesportsinteresserede, primært fra Region Midt. Formålet er at danne en ny overordnet forening til styrkelse af hestesportsinteresserne i regionen, samt skabe et offentligt talerør / medieopmærksomhed omkring det nye hestesportscenter. Samt tilknytning af privat-økonomiske interesser til hestesportscenteret.	50.000,00
Samlet ansøgningsbeløb, inkl. moms	790.000,00

HRR, Horsens Rideklub kan pga. foreningens selskabsform ikke løfte en evt. momsbyrde på de udgifter der skal betales for konsulentbistand.

De ansøgte beløb går alene til eksternt konsulenthonorar, samt diverse udgifter til trykning, kopiering, mangfoldiggørelse og rejseudgifter mv..

5 Ansvarlige

Projektleder:

Finn Reese, Ingeniør m.IDA / projektleder BDP. Formand HRR, Horsens Rideklub.

Fagligt ansvar og kvalitetssikring:

Hanne Gade, Afdelingsleder. Næstformand HRR, Horsens Rideklub.

Økonomiansvarlig:

Finn Reese, Ingeniør m.IDA / projektleder BDP. Formand HRR, Horsens Rideklub.

Til gennemførelse af de nødvendige forundersøgelser og analyser, som beskrevet i afsnit 4, indgås der kontrakt med et professionelt konsulentfirma. Honorarstørrelser er afklaret med konsulentfirmaet.

Den faglige viden omkring hestesport, hestepasning, afholdelse af nationale og internationale stævner leveres af interessenterne nævnt i afsnit 6, idet alle parter vil blive involveret i projektidé, projektomfang og projektgranskning.

Bilag: Projektstøtter / interessenter

Følgende rideklubber i Horsens støtter ansøgningen:

- 1 **HRR, Horsens Rideklub.** Lovbyvej 16. DK-8700 Horsens
Kontakt: Finn Reese, formand.
- 2 **BOR, Boller Rideklub.** Thorsgårdsvej 40. DK-8700 Horsens
Kontakt: Leif Søndergaard, formand.
- 3 **KBK Kværnbækgård Rideklub.** Ørnstrup Møllevej 37. DK-8781 Stenderup
Kontakt: Birte Schmidt, formand.
- 4 **PSR Ponygården Solvangs Rideklub.** Agervej 22. DK-8700 Horsens
Kontakt: Jane Hoffmann, formand.

Bygholm Landbrugsskole (www.bygholm.dk):

Forstander Kaj Aage Højgaard. Er interesseret i hestesportscenteret for at styrke mulighederne for nye undervisningsfag og tiltrækning af nye studerende. Bygholm Landbrugsskole er direkte nabo til den ønskede placering.

Dansk Ride Forbund har fremsendt følgende (www.danskrideforbund.dk):

”Tak for HRR’s missionserklæring og vision i forbindelse med etablering af ridecenter.

Som meddelt på vort møde finder Dansk Ride Forbund, at det er et meget spændende projekt, som har mulighed for at løfte ridesporten væsentligt i området.

Set fra Dansk Ride Forbunds side, vil et center af denne type være et yderst attraktivt center at placere fx talentsamlinger, landsholdssamlinger, kurser, eliteklub- eller elitecenter.”

Venlig hilsen
Dansk Ride Forbund

Jens-Erik Majlund
Sportschef

TeamHorsens, formand Børge Jørgensen har fremsendt følgende:

”Jeg har som formand for Team Horsens fået præsenteret jeres vision og planer.

Jeg skal herved tilkendegive, at en realisering af projektet vil betyde at vi fra Team Horsens side vil være indstillet på at støtte talentudviklingen indenfor de rammer der bliver lagt i Horsens Kommunes aftale med Team Danmark om, at Horsens Kommune fra 01.01.2008 er eliteidrætskommune.

Vi ser frem til at I får midler til det videre arbejde.

JBK Horse shows, Jens Trabjerg (www.jbkhorseshows.dk):

Indehaver af licensrettigheder for afholdelse af internationale ridesports stævner i FEI regi i Danmark. Er interesseret i at placere de internationale stævner i tidssvarende og gode faciliteter – netop opbygget til sådanne hestearrangementer. I dag afholdes disse stævner bl.a. i kongrescentre, med heraf følgende omfattende midlertidige omforandringer af eksisterende lokaliteter.

John Staugaard Ganzhorn, VetFocus (www.vetfocus.dk):

Konsulent for en gruppe dyrlæger i Østjylland, som arbejder på at etablere et fælles hestehospital / genoptræningscenter.

”Tak for det fremsendte materiale, som jeg har videresendt til arbejdsgruppen for Danske Hestedyrlæger. Som jeg også sagde til Hanne, lyder det for mig personligt til, at være et meget spændende projekt I er ved at sætte i søen og jeg kunne da godt forestille mig, at en eller flere praksis tilknyttet Danske Hestedyrlæger kunne have interesse i, at etablere et Hestehospital i forbindelse med den eventuelle etablering af det nye ridecenter. Dette er min personlige opfattelse og jeg kan naturligvis ikke forpligte de deltagende praksis i Danske Hestedyrlæger til at ville deltage i projektet og efter gennemlæsning af det fremsendte materiale, mener jeg heller ikke der er grundlag for, at Danske Hestedyrlæger vil kunne afgive andet end en hensigtserklæring”.

Region Midtjylland: Internationale oplevelsesfyrtårne

Zoovolution

1. Velkommen i Zoovolution!

For få minutter siden stod vi på bussen foran rådhuset i Århus, og nu nærmer vi os Zoovolution. Ungerne er vilde af begejstring og forventning, og vi må dysse på dem i bussen. Det er trods alt ikke alle, der er på vej i Zoovolution denne lørdag eftermiddag. Vi er to familier af sted. Os fra Århus med vores to børn, samt vores venner fra Holland og deres søn. Vennerne er her nogle dage og vil opleve det bedste, vi har at byde på: Så vi var sammen i Legoland i går, og nu ruller bussen ind på Zoovolutions parkeringsplads. Ungernes ansigtsudtryk nærmest sitrer af forventning: Jubiiiiiii, vi er i zoovolution!!!

Ayers Rock i mindre skala, er det imponerende syn, der venter os, da vi kommer ind i parken, wow! Dette er en ret speciel oplevelse for Matt, vores hollandske ven, da han oprindeligt er fra Australien. Han står måbende og kigger og lytter til lydene fra de dyr, der er så velkendte hjemme fra Australien. Matt er overvældet!

Ungerne hiver og flår i den elektroniske guide, vi har fået udleveret. De vil alle være den første til at trykke på alle knapperne og hollandske og danske gloser smelter sammen i et inferno. Foran computeren derhjemme har vi jo planlagt, hvad vi gerne vil opleve, så vores elektroniske guide er allerede loaded med vores valg af aktiviteter og oplevelser, da vi får den udleveret – med indhold på både dansk og hollandsk. Vi er klar – Zoovolution, here we come!

Fire timer senere er vi igen på vej hjem i bussen. Vi kunne have været der meget længere, men vores venner skal af sted. Der er ro på ungerne nu, for de har brændt af deres energi af. Vi taler om dagens oplevelser, og om hvad der var det sjoveste: Vores teenager søn Malte synes, det var edutainment og gaming området, hvor vi regnede alle gåderne ud om dyrene i Australien. Det udløste livlinerne til den hemmelige rute op på toppen af Ayers Rock, sejt! Oprindeligt gad han ikke tage med, men han vil tilbage med kammeraterne til dyster i gaming og sporlege. Lille Hanne synes, det var de små Koalaer, fordi de var så søde og bløde at røre ved. Hun plager allerede om, at vi skal have en Koala derhjemme i stedet for den Cocker Spaniel, vi har talt om. Matt taler om den Australske kultur, hvordan det er lykkedes at indfange så meget af Australien i Zoovolution, dét er han stadig overvældet over. Og Beatrice er allerede i gang med at planlægge en studietur for sine elever: Hvordan hun skal sende dem på nettet inden Zoovolution besøget, så de får mest muligt ud af Zoovolutions 3dimensionale eksperimenteriedel og af de vidt forskellige emner, de har valgt at skrive projekt om lige fra verdens største ingeniørprojekter til optimal design af nye lægemidler. Jeg selv synes, det var fantastisk at lære noget om dyrenes bidrag til udvikling af ny teknologi og matematisk logik, og hvordan dét er blevet til produkter og metoder, vi tager for givet i vores hverdag, men jeg er altså også noget af en nørd, griner de andre drillende. Vi er alle enige om at Zoovolution var mindst lige så sjovt som Legoland, og at vi kommer igen...

2. Konceptet bag oplevelserne

Zoovolution er den moderne interaktive zoo. Dyrene er i centrum, men i Zoovolution bringes sanserne i spil: Der kigges, røres, lyttes, tænkes, leges og begejstres. Nysgerrigheden stimuleres og tankerne slippes løs, når sporlegene gennemføres, eller evolutionens gåder løses. I Zoovolution mødes evolution og innovation i mange spektre, fra de helt små børns spontane glæde over at se og røre dyrene, til forskernes analytiske fordybelse i naturvidenskaben.

Region Midtjylland: Internationale oplevelsesfyrtårne

Zoovolution

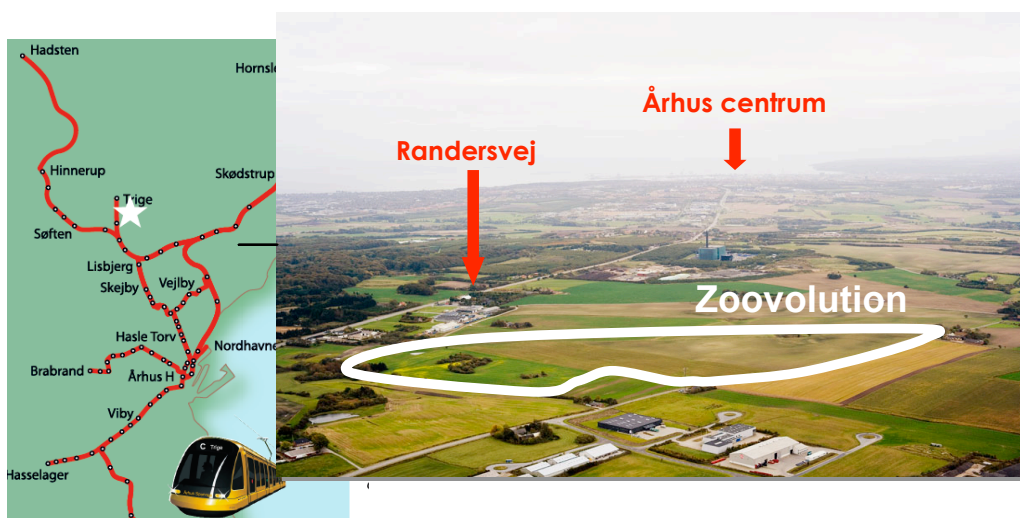
Zoovolution bliver et internationalt naturvidenskabeligt kraftcenter, som samler viden om naturvidenskab, kultur, erhvervsliv, viden og kompetencer. Erfaringer fra eks München, Boston og Silicon Valley i USA viser, at i de områder hvor der opstår sådanne kraftcentre, resulterer det i langsigtet afkast i form af nye virksomheder, innovationer, udvikling, samarbejder osv. Kraftcentret er et aktiv i undervisningssammenhæng, hvor hele den naturvidenskabelige undervisning og læring kan udvikles til forskellige læringsstile til gavn både for elevernes og lærernes uddannelse og udvikling.

Meget af interaktionen i Zoovolution sker via et innovativt formidlingskoncept. Det giver en personlig oplevelse og starter på Internettet inden besøget, fortsætter via elektroniske guides under besøget og følges op via Internettet efter besøget. Med andre ord et totalt integreret formidlingskoncept, hvor formidlingen matcher publikums behov for information, edutainment, gaming og lignende. Der findes brudstykker af sådanne systemer på markedet i dag, men ikke et samlet integreret system. **Zoovolutions formidlingskoncept er under international patentering.**

Zoovolution bliver en **zoo med fokus på Oceanien, det Australske dyreliv** og den Australske kultur. Det australske dyreliv har i millioner af år udviklet sig isoleret på verdens største ø. Dette har resulteret i at 80% af alle dyr i Australien kun findes her! **Zoovolution bliver den første af sin art.** Dialogen med de relevante Australske myndigheder og institutioner om zoo samarbejde er i gang og forløber meget positivt, som det fremgår af tilkendegivelse i bilag.

Zoovolutions beliggenhed er en afgørende faktor. Parken skal være et naturligt valg og indenfor rækkevidde for borgere og besøgende i Århus og opland. Også for dem, der bare vil fordrive en søndag eftermiddag med hygge, is og sjove oplevelser i "mini Australien", som pludselig er en destination, der nås med bus på få minutter og ikke et fjernt sted på kloden.

Der er fundet en **velegnet grund i området mellem Lisbjerg og Trige**. Grunden er på 14 hektar, svarende til ca. 28 fodboldbaner. Grunden er markeret med stjerne på vedhæftede kortudsnit og mærket op på vedhæftede luftfoto.

Region Midtjylland: Internationale oplevelsesfyrtårne

Zoovolution

3. Målgrupperne for Zoovolutions oplevelser

Zoovolution forener den folkelige bredde og den internationale højde, hvilket betyder store oplevelser for et mangfoldigt publikum. Væsentlige målgrupper og deres brug af Zoovolution illustreres her:

	Traditionel Zoo	Edutainment og eksperimentarium	Gaming	Sportlege	Sanseoplevelser	Interaktion med dyr	Udflugtsmål	(restaurant, butik)	Innovation og strategi	Medarbejderpleje	Sponsor og VIP arrangementer	Samarbejde	Forskning: Zoo og biologi	Forskning: Naturvidenskabelig læring	Forskning: IT og bevægelse (sundhed)
Turister	x	x	x	x	x	x	x	x							
Familier	x	x	x	x	x	x	x	x						x	x
Pensionister	x				x	x	x	x				x		x	x
Handikappede	x	x	x	x	x	x	x	x		x			x	x	x
Børnehaveklasser	x	x	x	x	x	x	x	x				x			
Skoleklasser	x	x	x	x	x	x	x	x				x		x	x
Gymnasieklasser	x	x			x	x		x	x			x	x	x	x
Universitetsstuderende	x	x			x	x		x	x			x	x	x	x
Erhvervslivet, lokalt	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Erhvervslivet, internationalt	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x
Forskere	x	x	x	x	x	x		x	x			x	x	x	x
Zoologer	x	x	x	x	x	x		x				x	x	x	
Kulturlivet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			

4. Konzeptudvikling over tid

Zoovolution starter på en bar mark og designes optimalt fra starten. Konceptet er skalerbart og kan udbygges i etaper. Første etape rummer etableringen af selve anlægget, formidlingskonceptet med dets temaer, historier og interaktion, samt det fugle- og det landbaserede dyreliv.

Efterfølgende etaper kan eksempelvis være en yderligere udvikling af dyrelivet, men vil også fokusere på at udvikle den kulturelle del, og i endnu højere grad gøre Zoovolution til "mini Australien i udkanten af Århus".

Drømmen er at udvide konceptet under havoverfladen. Tænk på at bringe Great Barrier Reef med sin mangfoldighed af koraller, fisk og delfiner til Århus!

5. Samarbejde og forskning:

- **Internationalt Zoo samarbejde:**

Zoovolution vil efterleve alle nationale og internationale zoo standarder, samt indgå i internationale samarbejder med naturbevaringsorganisationer, avlssamarbejder og lignende. Adelaide Zoo i Australien vil være venskabszoo.

Region Midtjylland: Internationale oplevelsesfyrtårne

Zoovolution

- **Naturvidenskabeligt kraftcenter og -læring:**
Zoovolution bliver samlingssted for nationale og internationale kræfter inden for naturvidenskaben. Via sparring, videndeling og accelererende netværk vil der skabes markante erhvervsmæssige og forskningsmæssige nyheder. Et konkret forskningsområde er naturvidenskabelig læring. Zoovolution vil indgå i samarbejder om udvikling af uddannelse og læring, som matcher den digitale tidsalder, forskellige læringsmetodikker og lignende.
- **Formidlingsteknologi i oplevelsesøkonomien:**
Innovativ formidling mellem publikum og attraktionerne er et kerneområde i oplevelsesøkonomien, og Zoovolution vil være med i front. Teamet bag Zoovolution udvikler en platform, som har vakt forskningsmæssig interesse ved Aarhus Universitet.

6. Organisationen bag Zoovolution

Aktieselskabet Founding Five A/S blev stiftet i starten af 2007 som den juridiske enhed bag Zoovolution projektet. Der er indskudt private midler til etablering og drift af selskabet.

Zoovolution – eller Århus Zoo – er af Århus Kommune vedlagt kommunens Planstrategi 2008 som en af syv cases. Dette er i realiteten en første høring af vores forslag. Formålet med casesamlingen er at vise en række kreative forslag til, hvordan Århus Kommune i fremtiden kan forny den eksisterende by, skabe nye attraktioner og profilere sig internationalt.

Founding Five A/S vil i første fase fra ultimo januar til primo august 2008 stå for projektledelse, samt sikring af kvaliteten og økonomien i det forestående arbejde skitseret i afsnittet herunder.

7. Ansøgning om midler fra Region Midtjylland:

Gruppen bag Founding Five A/S har arbejdet med idé- og konceptudvikling i snart 2 år. Næste fase i Zoovolution projektet vil være en fokuseret indsats på følgende områder:

- Konkretisere Zoovolution konceptet og dets indhold
- Visualisere Zoovolution med tegninger og modeller
- Dokumentere Zoovolutions bæredygtighed via Feasibility Study
- Sikre integration og komplementaritet med andre udbud i regionen
- Tilknytte samarbejdspartnere og investorer

Som væsentlige **lokale samarbejdspartnere** i den kommende periode er valgt:

- **Arkitekt:** CEBRA <http://www.cebrazoo.dk/>
- **Rådgiver:** Rambøll Management <http://www.ramboll-management.dk/>

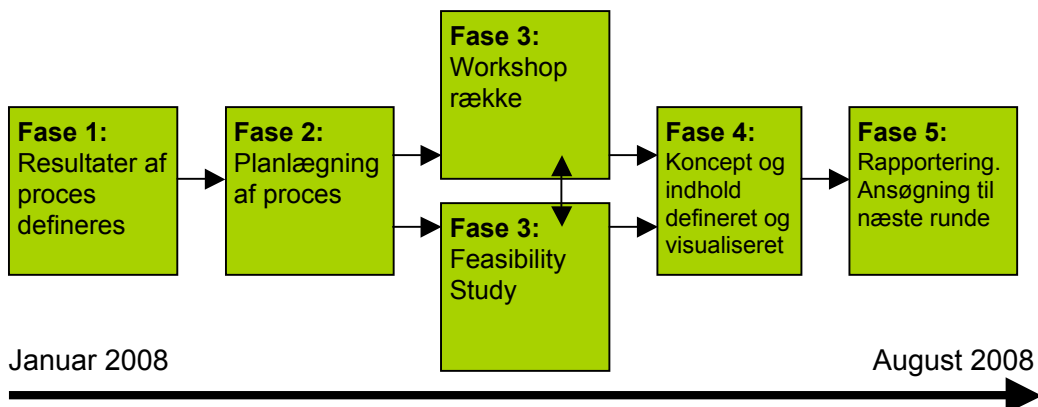
Som væsentlige **internationale samarbejdspartnere** er valgt:

- **PETER STROUD SERVICES, Design & Nature, Australien, www.zootica.com**
- **Ekspert i design af Zoo anlæg: Jon Coe Design, Australien, www.joncoedesign.com.**

Region Midtjylland: Internationale oplevelsesfyrtårne

Zoovolution

For maksimalt udbytte af de kommende aktiviteter har vi designet en integreret proces med deltagelse af mange aktører. Founding Five A/S er sammen med arkitektfirmaet CEBRA ansvarlige for processens forløb og resultater. Founding Five A/S søger hermed om midler til at gennemføre den illustrerede proces:

Herunder en kort gennemgang af de enkelte fasers formål, aktiviteter og aktører:

Fase 1: Founding Five A/S definerer i samarbejde med CEBRA detaljerne i de resultater, som skal være realiseret primo august 2008.

Fase 2: Founding Five A/S planlægger i samarbejde med CEBRA rækkefølgen af workshops, samt beslutter, hvem der deltager i de enkelte workshops.

Fase 3: Workshops faciliteres af CEBRA og vil have skiftende deltagere. Eksempler på deltagere i workshops: Rambøll, Internationale rådgivere (PETER STROUD SERVICES), internationale Zoo eksperter og eksperter i design af Zoo anlæg (Jon Coe Design). Ekspert i biomimetik, naturvidenskab og oplevelsesøkonomi.

Deltagere fra regionens øvrige parker og attraktioner bliver inviteret for at sikre optimal synergi blandt regionens udbud. Sidst men ikke mindst, inviteres potentielle investorer til relevante workshops.

Parallelt hermed udarbejder Rambøll Management Feasibility Study for Zoovolution.

Fase 4: Founding Five A/S, Internationale Zoo eksperter, CEBRA og Rambøll Management står for konkretisering af Zoovolutions program mhp. udvikling af en endelig Masterplan, koncept, indhold og dokumentation af bæredygtighed.

Fase 5: Founding Five A/S afrapporterer til Region Midtjylland og ansøger om midler til etableringen af internationale oplevelsesfyrtårne.

Økonomi for gennemførelse af processen:

Arkitekt/Internationale eksperter:	Dkr	400.000
Rådgiver:	Dkr	400.000
Udvikling af naturvidenskabeligt indhold:	Dkr	100.000
Omkostningsdækning for Internationale eksperter:	Dkr	100.000
Samlet investering	Dkr	1.000.000

R O Y A L
Z o o l o g i c a l
S O C I E T Y
of S.A. Incorporated

Fax

To: Ulrik Ramsing	From: Dr Chris West
Fax: 0018 45 8788 0922	Pages: 2
Phone:	Date: 12 October 2007
Re: Letter to Mr Ramsing	CC:

Urgent   **For Review**   **Please Comment**   **Please Reply**   **Please Recycle**

Dear Mr Ramsing,

Attached is letter to you from the Chief Executive Officer Dr Chris West from Zoos South Australia.

Regards,

Lea Kent

Personal Assistant to the CEO

lkent@zoossa.com.au

Fax: 0018 61 8 8239 0637

R O Y A L
Z o o l o g i c a l
S O C I E T Y
of S.A. Incorporated

11th October 2007

XIQ A/S
Søren Frichsvej 38K
8230 Åbyhøj
ATT. Ulrik Ramsing

Dear Mr Ramsing,

I have been contacted by Founding Five A/S, and informed about their initiative in starting a zoo and science centre and developing a new and innovative educational platform.

I find the project very interesting, demonstrating a competent vision and perspective for a modern zoo. I have agreed to participate in their scientific advisory board when it is established, facilitating a strong connection to the zoological community in Australia.

I find that the idea for an educational platform has great potential in the challenging field of zoo education. If it is feasible for our organisation, we would like to do the initial test runs of the system on our own premises.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'C.D. West'. The signature is written in a cursive, flowing style.

C.D West
Chief Executive
Professor Zoology, Adelaide University
Professor of Biodiversity Conservation, Flinders University

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg

Att.: Dorthe Vestergaard Nielsen.

Mrk.: "Internationale Oplevelsesfyrtårn"

Århus C, den 2007-11-09

Vedr.: Ansøgning om midler til udvikling af international oplevelsesfyrtårn.

I forlængelse af telefonsamtale dags dato mellem Karin Nygaard Kristensen fra Region Midtjylland og advokat Jørgen Flodgaard, Lett Advokatfirma i Århus, tillader jeg mig herved venligst som aftalt at vedlægge følgende:

- Ansøgning om midler til udvikling af internationalt oplevelsesfyrtårn i 5 eksemplarer, indlagt i hvert sit omslag
- Bilag hertil i form af hæfte i 5 eksemplarer, som nærmere beskriver projektet vedrørende SKI OG WELLNESCENTER. Hæftet er benævnt "drEamSCAPE.com", dateret den 2. juni 2006 og udarbejdet af Arkitektfirmaet schmidt hammer lassen.

Som aftalt i dag mellem Karin Nygaard Kristensen og advokat Jørgen Flodgaard, skal jeg samtidig hermed bekræfte, at hele konsortiet står bag projektet, herunder nærværende ansøgning. Som anført i vedlagte ansøgning, så er konsortiet bag SKI OG WELLNESCENTER Sneland Holding ApS, CVR-nr. 30 23 89 15, hvilket selskab 100% ejer Sneland ApS, CVR-nr. 30 23 90 16. Sneland Holding ApS er ejet af Jørn Tækker Petersen, Steffen Møller Nielsen, Sten Karl Boldreel og Martin Bo Bojesen.

Såfremt De måtte have brug for yderligere oplysninger, herunder behov for yderligere bekræftelser i den forbindelse, er De meget velkommen til at vende tilbage.

Med venlig hilsen
Tækker Group

Jørn Tækker
jorn@taekker.dk

☛ Pakhus 13
Nordhavnsvej 4-6
DK - 8000 Århus C
T +45 8619 1844
F +45 8619 1834
info@taekker.dk

☛ Paul-Lincke-Ufer 39/40
Hof I Aufgang 2 5. OG
D - 10999 Berlin
T +49 (0) 30 6003 1780
T +49 (0) 30 6003 1781
info@taekker.de

CVR 21 53 33 35

Sneland Holding ApS

c/o Tækker Group
Pakhus 13
Nordhavnsvej 4-6
DK-8000 Århus C
Telefon 86 19 18 44
CVR-nr. 30 23 89 15

Århus, den 9. november 2007

ANSØGNING OM MIDLER TIL UDVIKLING AF INTERNATIONALT OPLEVELSESFYRTÅRN

SKI OG WELLNESSCENTER – et internationalt oplevelsescenter nord for Århus

SKI OG WELLNESSCENTER er et nyt, unikt oplevelsescenter og turistprojekt, der ønskes realiseret i et naturskønt område mellem Skærings kystnære sommerhusområde og Grenåvej nord for Århus. Projektet omfatter et stort og endnu uprøvet ski- og wellnesscenter, der er etableret i en spektakulær udformning delvist under jorden. Et projekt af denne type er endnu ikke set på vore breddegrader.

SKI OG WELLNESSCENTER indeholder en rekreativ og aktiv palette af funktioner, som i sit kvalitetsniveau sikrer et projekt af meget høj klasse. Centret indeholder skidome, badeland, wellness, sportshal, ferieboliger, kurhotel, shopping og restauranter - dels over dels under terræn.

Drømmen er at skabe et moderne oplevelsescenter, som igennem sin høje kvalitet og arkitektur kan tilføre såvel Århus, regionen samt Danmark en enestående attraktion. Hensigten er at etablere et sted, der favner en lang række aktiviteter med udgangspunkt i velvære for krop og sjæl. Det skal være et turistmål og et refugium, der spænder fra børnenes leg til det travle sinds udvidelse. Et sted, som stimulerer efterspørgslen på eventyr inden for nogle opnåelige rammer.

Oplevelsescentret ligger nord for Århus i et landskabeligt område tæt på den nye Skødstrup motorvej. Grunden er ca. 300.000 m² stor og omfatter et kuperet område mellem by og landskab.

SKI OG WELLNESSCENTER har en størrelse og en karakter, der gør det til et internationalt fyrtårn, som vil tiltrække udenlandske gæster. Her er det muligt at tilfredsstille det moderne menneske, der søger oplevelser og rekreation. Her kan man på samme tid finde kvalitet, udsyn og fordybelse.

Et nyt internationalt oplevelsesfyrtårn i Midtjylland

Med sine 3-4.000 gæster pr. dag udgør SKI OG WELLNESSCENTER et nyt internationalt oplevelsesfyrtårn med et meget stort tiltrækningspotentiale såvel lokalt, nationalt som internationalt. Udformningen med en skibakke og en række oplevelser under terræn betyder, at der kan kreeres en turistattraktion med et indhold af oplevelser, sport og wellness i utraditionelle omgivelser. Samtidig skaber de mange ferieboliger placeret i landskabelige omgivelser mulighed for et aktivt og spændende ferieophold i området.

Indholdet i SKI OG WELLNESSCENTER omfatter et stort udendørs ferie- og fritidsområde med beplantning, søer og friluftaktiviteter af forskellige karakterer. Her findes ferieboliger udformet som 250 klyngehuse, 300 rækkehuse, 400 lejligheder placeret i et tilplantet skovområde samt 50 boliger på vandet. I alt rummer området ca. 1.000 ferieboliger.

Herudover indeholder SKI OG WELLNESSCENTER et kraftcenter, der er placeret under terræn. I kraftcentret findes restaurant, aktiv plaza, vandkulturhus, multihal og skidome. Endvidere findes der forskellige servicetilbud, butikker, restauranter, hotel og lejligheder samt kurbad og wellness.

Til SKI OG WELLNESSCENTER skal der etableres 850 parkeringspladser, som også ligger under terræn.

Som et internationalt oplevelsesfyrtårn med en høj grad af wellness og sportsaktiviteter får SKI OG WELLNESSCENTER stor betydning inden for såvel det erhvervmæssige som sundhedsmæssige område i region Midtjylland.

SKI OG WELLNESSCENTER bygger på en ny teknik til udvikling af sne til den store indendørs skidome. Med teknikken er det muligt at udnytte de energimæssige ressourcer i det store oplevelsescenter optimalt således, at der kan forventes en CO₂-neutral attraktion, hvilket ligger inden for projektets målsætning.

International vækst og tiltrækningspotentiale

Med sin unikke opbygning under terræn og attraktive ferietilbud over terræn er det hensigten at skabe et oplevelsescenter, der ikke findes tilsvarende inden for et meget stort område. Her tilbydes der aktiviteter for såvel den enkelte som hele familien.

SKI OG WELLNESSCENTER tilbyder på den ene side faciliteter og aktiviteter, der henvender sig til internationale turister og på den anden side muligheder for sportsudøvelse og wellness, der henvender sig til det lokale opland. Med en placering i udkanten af Vestdanmarks hovedcenter, Århus, er der skabt mulighed for at SKI OG WELLNESSCENTER kan udnytte og tilføre ny energi til Danmarks næststørste by og hele regionen. SKI OG WELLNESSCENTER vil således kunne supplere ikke alene det århusianske, men også det midtjyske turisterhverv med nye attraktioner.

Med en placering i Skæring nord for Århus er der samtidig sikret en infrastrukturel meget hensigtsmæssig beliggenhed i direkte tilknytning til det overordnede vejnet. Herudover vil SKI OG WELLNESSCENTER i høj grad kunne udnytte og understøtte Århus Lufthavn i Tirstrup samt de omkringliggende bådhavne.

SKI OG WELLNESSCENTER'S erhvervs- og udviklingsmæssige potentialer

Som et nyt stort oplevelsescenter i Århus vil SKI OG WELLNESSCENTER efterspørge en lang række nye servicefunktioner inden for sport, fritid, ferie og wellness. Samtidig er der tale om nye aktiviteter, som vil kunne skabe efterspørgsel og facilitere det midtjyske erhvervsliv på en ny måde.

Med oplevelsescenteret vil der skabes mange nye arbejdspladser i forhold dels til centerets daglige drift, dels til leverandører og tilknyttede erhverv uden for SKI OG WELLNESSCENTER. Det nye oplevelsescenter vil samtidig kunne tilføre det midtjyske og århusianske turistområde nye tiltrængte overnatningsfaciliteter. Det er ved flere lejligheder blevet understreget, bl.a. af Visit Aarhus, at der er stor mangel på overnatningsfaciliteter i byen.

SKI OG WELLNESSCENTER vil udgøre en markedsførelse i Midtjylland og centret vil kunne få stor omsætningsmæssig og beskæftigelsesmæssig betydning for oplandet. Endelig er der tale om en fornyelse i det midtjyske udbud af turistaktiviteter.

Tilbud til regionens borgere samt til internationale gæster

SKI OG WELLNESSCENTER tilbyder en række nye oplevelsesmuligheder, som ikke i dag findes i Danmark eller internationalt. Her kombineres wellness, ferie, sport og oplevelser på en ny måde, der kan supplere tilbuddene til borgerne og turisterne i den midtjyske region. SKI OG WELLNESSCENTER kan således indgå i et samspil med andre store turist- og oplevelsesaktiviteter, herunder fx Djurs Sommerland, Lübker Golf Resort, Kattegatcentret, Randers Regnskov og længere væk Legoland, mv.

Borgerne og turisterne i region Midtjylland vil med SKI OG WELLNESSCENTER få mulighed for at dyrke sportsaktiviteter, som de almindeligvis skal uden for landets grænser for at dyrke. Endvidere er der som nævnt gode muligheder for nye jobs inden for attraktive brancher.

Erhvervsmæssig opbakning og privatøkonomisk drive

SKI OG WELLNESSCENTER vil medvirke til at udvikle det midtjyske erhvervsliv inden for nye internationale oplevelsesområder.

Projektet er baseret på private initiativer og et privatøkonomisk grundlag. Det forretningsmæssige grundlag, herunder finansieringen af projektet, vil primært ske via salg af de projekterede ferieboliger.

Det forventes, at der vil være en stor erhvervsmæssig opbakning til projektet, idet der er tale om et nyt koncept, som vil kunne skabe synergi inden for især det midtjyske turistområde. Her er samtidig tale om nye metoder og ny viden i udviklingen af et CO₂-neutralt oplevelsescenter med skidome og vandland. Takket være et helt nyt patent vil man kunne opleve en anderledes tur på ski. En professor på Danmarks Tekniske Universitet har udviklet en metode til at fremstille sne af rent vand uden nogen kemikalier, og som ikke smelter under 20 grader. Det betyder at man ikke som i andre skihaller skal iføre sig skitøj. Dette nye skisport-perspektiv gør projektet mere bæredygtigt end traditionelle indendørs bakker. Der skal ikke bruges denne samme energi til at køle sneen ned og evt. overskudsvarme kan anvendes i vandlandets svømmebassin.

Denne form for sneproduktion vil være trendsættende for alle skihaller i verden – med et stort potentiale for eksport af teknik og knowhow fra regionen og fra de virksomheder, som vil blive tilknyttet til projektet, herunder udviklingen heraf. Dette vil kunne medvirke til et udviklende samarbejde med bl.a. de midtjyske forskningsinstitutioner.

Samarbejde med offentlige myndigheder og institutioner

Inden for kraftcentret i SKI OG WELLNESSCENTER vil der være store muligheder for et samarbejde med midtjyske sports- og fritidsorganisationer. Her vil det være muligt at afholde store arrangementer såvel af sportslig som af kulturel karakter. Hele oplevelsescentret har faciliteterne til at klare de store arrangementer. Endvidere vil der kunne skabes samarbejde med videns- og forskningsinstitutioner i området, ikke mindst i forbindelse med udviklingen af det specielle koncept, som oplevelsescentret er baseret på.

Endelig vil SKI OG WELLNESSCENTER bidrage med nye tilbud til såvel høje som lave uddannelsesinstitutioner samt sundhedsvæsenet i området, herunder eksempelvis til brug i undervisningsøjemed, genoptræning af handicappede og sygdomsramte, mv.

Offentlig og privat finansiering af initiativer

SKI OG WELLNESSCENTER er opstået på et privat initiativ, men i kraft af centrets mange muligheder forventes det, at der vil være mulighed for et offentligt og privat samarbejde omkring en række aktiviteter. Endnu er konceptet ikke fuldt udviklet, men et fremtidigt samarbejde ligger absolut inden for rammerne af det nye oplevelsescenter.

Ligeledes er der heller ikke taget stilling til mulighederne for evt. offentlige/private partnerskaber, men også her er der interesse for at drøfte de fremtidige rammer.

Miljø og bæredygtighed

Der er i udviklingen af SKI OG WELLNESSCENTER lagt stor vægt på, at projektet kan komme til at fungere miljømæssigt optimalt og med en markant bæredygtighed. Der er således et ønske og en målsætning, at kunne etablere et CO₂-neutralt projekt. Projektområdet omfatter i dag et stort jordbrugsområde, som er svagt kuperet og opdelt i forskellige jordstykker, der enten er beplantet eller drives med afgrøde. Der findes ingen bebyggelse inden for området, og områdets få veje er enten markveje eller spor i forbindelse med dyrkningen af jordstykkerne.

På grund af det tæt bebyggede og kuperede terræn mellem projektområdet og kysten er det ikke – eller kun i meget begrænset omfang – muligt at se projektområdet fra kysten i dag. I udviklingen af projektet er det tilstræbt at fastholde de eksisterende beplantninger i området og supplere med nye. Desuden er det hensigten at indrette og omlægge områdets nuværende vådområder til et nyt sølandskab. Den nye skidome under terræn kræver en bearbejdning af landskabet i form af en kunstigt anlagt bakke, som vil forhøje det eksisterende terræn med ca. 9,5 m. Bakken vil falde naturligt ind i landskabet. Mellem den ”overjordiske” bebyggelse og projektområdets afgrænsning etableres der ny beplantning. I alt udgør beplantningen ca. 50 % af projektområdet.

Adgangen til området sker fra Grenåvej gennem et jordbrugsareal på områdets nordvestlige side. Det betyder, at der ikke vil være en trafikal belastning af områdets tilstødende lokalområder.

Som helhed forventes det, at SKI OG WELLNESSCENTER vil kunne leve sit eget liv i området, med tilbud til dem, der ønsker at benytte sig af det, men i øvrigt fungere som et stort internationalt oplevelsescenter inden for egne rammer.

Case i Planstrategi 2008 for Århus Kommune

Seriøsiteten bag SKI OG WELLNESSCENTER understreges ved projektets præsentation som en case i Planstrategi 2008 for Århus Kommune (se eventuelt Århus Kommunes hjemmeside vedrørende *Forslag til Planstrategi 2008 Cases* for nærmere oplysninger herom).

Herudover er det et mål for udviklingen af centret, at det sker i et nært samarbejde med borgerne i lokalområdet. Der har således allerede været afholdt borgermøde og etableret en lokal borgergruppe, som indgår i planlægningsarbejdet omkring det nye oplevelsescenter. Formålet er at sikre bedst mulig lokalopbakning og størst mulig lokal tilpasning.

Ny viden, nye oplevelser, nye tider

Alt i alt er der med SKI OG WELLNESSCENTER tale om et nyt unikt internationalt oplevelsescenter, der tilbyder oplevelser fra lokalt til internationalt niveau. Det er væsentligt at bemærke, at SKI OG WELLNESSCENTER indgår som et supplement og en nyhed, der understøtter de nuværende tilbud. Med andre ord tager SKI OG WELLNESSCENTER ikke noget fra de eksisterende turistudbud, men lægger meget til.

SKI OG WELLNESSCENTER vil kunne huse såvel små som store arrangementer, der kan fungere såvel på det lokale som det internationale niveau. Samtidig har centret en unik beliggenhed ved den nye motorvej og lufthavnen på Djursland.

Oplevelsescentret bygger i høj grad på ny viden. Det stiller store krav at etablere et center af denne karakter som et attraktivt underjordisk oplevelsescenter med skibakke, vandaktiviteter osv. Grænserne for nye oplevelser udvides og skaber nye tilbud. Vi er på vej mod nye behov, nye udfordringer og nye tider. Set i dette perspektiv skal det understreges, at SKI OG WELLNESSCENTER i høj grad ligger inden for vækstforums megasatningsområder, der bl.a. omfatter *erhverv, sundhed* samt *miljø og energi*.

Konsortiet

Konsortiet, hvorfra der foreligger tilsagn, bag SKI OG WELLNESSCENTER er Sneland Holding ApS, CVR-nr. 30 23 89 15, hvilket selskab 100% ejer Sneland ApS, CVR-nr. 30 23 90 16. Sneland Holding ApS er ejet af Jørn Tækker Petersen, Steffen Møller Nielsen, Sten Karl Boldreel og Martin Bo Bojesen.

Projektleder: Morten Kruse, Tækker Group, Pakhus 13, Nordhavnsvej 4-6, 8000 Århus C

Fagligt ansvar og kvalitetssikring: Morten Kruse, Tækker Group, Pakhus 13, Nordhavnsvej 4-6, 8000 Århus C

Økonomiansvarlig: Morten Kruse, Tækker Group, Pakhus 13, Nordhavnsvej 4-6, 8000 Århus C

Anvendelse af medfinansiering

De ansøgte midler på op til kr. 1.000.000 ønskes anvendt til følgende:

- Undersøgelse af nye metoder og ny viden i udviklingen af et CO₂-neutralt projekt kr. 300.000
- VVM-undersøgelse kr. 300.000
- Danmarks Tekniske Universitet – undersøgelse af ny teknologi i forbindelse med frembringelse af sne kr. 200.000
- Konzeptudvikling og markedsanalyse kr. 100.000
- Udarbejdelse af skitseforslag kr. 100.000

Status i forhold til Århus Kommune

Projektet SKI OG WELLNESSCENTER er indleveret til Århus Kommune og – som et blandt 7 cases - medtaget i Forslag til Planstrategi 2008 Cases. Høringsfasen for projektet udløb den 2. november 2007, og forslaget skal behandles af Århus Byråd i december 2007. Den endelige Planstrategi vil blive behandlet af Århus Byråd i starten af 2008.

– formidling
via oplevelser...

Vækstforum, Region Midtjylland

Att.: Erik Sejersen

CAT-productions aps
Klamsagervej 32, 8230 Åbyhøj
Tel. 8625 6100 :: Fax 8625 6105
han@cat.dk :: www.cat.dk
CVR-nr. 1327 9187 :: ApS-nr. 181947
Reg. nr. 1915 :: Kontonr. 5810 144 449

Åbyhøj, d. 09.11.2007

Initiativets titel

Vindenergi – et videns- og oplevelsescenter i samarbejde med Navitas Park.

Baggrund og indhold

I Danmark indtager vi en international føringsposition som verdens Wind Power Hub. Det er vores fokus på vindenergi som moderne energikilde – fremtidens vedvarende energiform – der gør Danmark til det globale midtpunkt for teknologiudvikling og viden om vindkraft.

Vestas, med hovedkontor i Randers, er Danmarks største industrivirksomhed, tyske Siemens har placeret hovedsædet for deres nye vindkraftdivision i Brande, spanske Gamesa har en udviklingsafdeling i Silkeborg, og indiske Suzlon har valgt at placere sit globale salgskontor i Århus.

Dette betyder, at vindenergi – set ud fra både nationale og internationale perspektiver – kan blive Region Midtjyllands største, erhvervmæssige styrkeposition.

Vind skal nytænkes, markedsføres og formidles på et internationalt plan, for Region Midtjylland er den region i Danmark, der om nogen har de optimale forudsætninger for at kunne markedsføre sig som 'regionen med miljømæssig bæredygtighed'.

Et større, fysisk oplevelsesfyrtårn kan omsætte viden, kreativitet og udviklingsdynamik inden for vindenergi til nye kommercielle forretningsområder. Via oplevelsesøkonomi skabes nye innovative og kreative teknologiske oplevelsesprodukter.

Vind i oplevelsesfyrtårnet

Vi skaber effektiv kommunikation ved at fange publikums opmærksomhed med oplevelser, der er vedkommende. Formidling om vindenergi via interaktive oplevelser, der har stor effekt på publikum.

Lav vindeksperimenter eller få information om den sidste nye forskning. Har du gode idéer, som du vil bidrage med? Er du blevet inspireret til at blive sparringspartner? Eller til at være mere energibevidst derhjemme?

Eksempler på emner og aktiviteter:

- *Den naturvidenskabelige dimension:*

- Hvordan føles vindstyrke? Gå igennem en vindtunnel og oplev vind i forskellige vindstyrker i forskellige varmelag og geologiske omgivelser.
- Besøg den 'fysiske' have med træer, hegn, borde og stole. Lav om på vindtrykket og se hvad der sker. Hvor meget vind skal der til før du gen flyver af bordet? Kan det blæse så meget, at træet vælter?
- Temaer: 'Vinden i verden', 'metereologi', 'vind i model og tal'.

- *Den industrielle dimension:*

- Tag med på en virtuel helikoptertur ud over vandet. Mærk vind og havgus under flyveturen indtil du mærker vindmøllens vingesus på helt tæt hold. Flyv ind og se, hvordan møllen fungerer indeni.

- Undersøg, hvordan forskellige maskiner udnytter vindenergi.
  - Temaer: 'Vind, der tæmmes', 'vindkraft i medvind', 'vindenergi giver konkurrenceevne på det globale marked', 'vindenergi skaber miljømæssig bæredygtighed', 'vindkraft og innovation'.
- Den historiske dimension:
- Vind renses ud i luften i forurenede områder og bringer livsnødvendig nedbør som regn og sne, men den kan også være en livsfarlig trussel. Oplev historiske øjeblikke rekonstrueret i en vejrmaskine.
  - Se hvornår hvilke havstrømme har transporteret de store eventyrere rundt på verdenshavene.
  - Temaer: 'Vind, der dræber', 'vind, der redder liv', 'innovation og miljøpolitik'.

Formål

Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi skal skabe fornyende og vedkommende oplevelser. Nærværende, interaktive oplevelser, der bevæger og påvirker publikum.

Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi skal hjælpe med at skabe den brede interesse for vindenergi, som vindmølleindustrien ønsker. Interaktiv kommunikation med publikum skal kontinuerligt udvikles og udbygge forholdet mellem publikum og vindmølleindustrien på hjemmemarkedet.

Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi skal fungere som et erhvervsmæssigt, innovativt forskningsprojekt med bred markedsføring og formidling om energi og miljø – både nationalt og internationalt.

Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi skal skabe en unik mulighed for uddannelses- og forskningsstedet, Navitas Park, for at komme i kontakt med dem, som det i sidste ende handler om at få fat i – borgerne og de kommende studerende.

Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi skal skabe et godt opholdssted. Med et stort internationalt vækst- og tiltrækningspotentiale skal omgivelserne være imødekommende – at det er attraktivt at være miljøbevidst. Navitas Park og oplevelsesfyrtårnet Vindenergi skal derfor arbejde sammen om et opholdsmiljø med miljøbevidste signalværdier, hvor arkitektur, cafémiljø og sundhed/wellness bygges op og formidles ud fra principper om innovative energibesparelser.

Mål

- At *oplevelsesfyrtårnet Vindenergi* bliver et oplevelsescentrum med fokus på viden om vind og formidling via oplevelser. Et oplevelsesfyrtårn med privatøkonomisk vækstpotentiale og international tiltrækningskraft.
- At *oplevelsesfyrtårnet Vindenergi* bliver et formidlingsvindue til verden for regionens særlige, erhvervsmæssige styrkeposition – vindenergi.
- At *oplevelsesfyrtårnet Vindenergi* bliver et eksperimentarium for udvikling af digitalt understøttede oplevelser til fremme af nysgerrighed, samt interesse for vindenergi og miljø – for regionens virksomheder, borgere, turister og andre gæster.
- At *oplevelsesfyrtårnet Vindenergi* bliver et kompetence- og videnscenter med fokus på innovationskraften i vindenergi med lokal og global forståelse og opbakning.
- At *oplevelsesfyrtårnets* produkteter og aktiviteter udnyttes gennem markedsføring eller implementering i innovationsprocessen således, at der genereres en holdningsmæssig merværdi vedrørende miljø og vindenergi hos publikum.
- At *oplevelsesfyrtårnet Vindenergi* opbygger gode rammer for udvikling af nye produkter og ydelser på tværs af brancher og sektorer.
- At *oplevelsesfyrtårnet Vindenergi* vil være med til at tiltrække internationale,

forskere, studerende, konferencer mm.

- At *oplevelsesfyrtårnet Vindenergi* opbygger interkulturelle kompetencer i samarbejde med områdets kultur- og vidensinstitutioner, der gør området et attraktivt opholdssted.

Målgruppe

Alle mennesker i alle aldersklasser: Børn, unge, voksne, ældre, familier, turister, skoler, virksomheder osv.

Effekt

Et samarbejde mellem Navitas Park og det innovative oplevelsesfyrtårn Vindenergi vil resultere i et optimalt vækst- og tiltrækningspotentiale for udviklingen af vindmølleindustrien på regionalt, nationalt og internationalt plan:

- *Navitas-park*: Et godt uddannelses- og forskningsmiljø udvikles. Navitas Park skaber interesse på et højt, professionelt plan både lokalt og internationalt.
- *Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi*: Med sine kommercielle kvaliteter tiltrækker oplevelsescenteret et bredt publikum med innovativ og relevant formidling af Navitas Parks nyeste projekter og idéer. Et højteknologisk oplevelsescenter om vindenergi, der trækker på de kompetencer Navitas Park og vindmølleindustrien råder over.
- *Samarbejdet*: En synergi mellem forskningspark, vindmølleindustri og oplevelsesfyrtårn skaber produkter af meget høj kvalitet indenfor et vidensafgrænset fokus:
  - Region Midtjylland profileret og markedsført som 'regionen med miljømæssig bæredygtighed'- også for turisterne.
  - Øget besøgstal i Navitas Park i form af et bredt publikum, der opfatter oplevelser og aktiviteter med vind som attraktiv fritidsbeskæftigelse.
  - Udvikling af "vind" som en forretning inden for oplevelsesøkonomi og turisterhverv ved brugen af højteknologisk formidling via oplevelser.
  - Større og bredere opbakning fra borgere og virksomheder omkring udvikling, udnyttelse og brug af vindenergi.
  - Større samspil mellem kultur og erhverv. Øget samarbejde mellem turisterhvervet og vidensinstitutionerne. Synergieffekter der kan være med til at bidrage til regional erhvervsudvikling.
  - Nye samarbejder mellem private og offentlige organisationer og aktører, der dækker over forskellige faglige kompetencer. Samarbejder der strækker sig vidt ud i regionens geografiske område.

Markedsmæssig nyskabelse

- *Synergi mellem forskerpark, vindmølleindustri og oplevelsesfyrtårn.*

Med interaktive formidlingsoplevelser, nyskabende samt energibesparende arkitektur, forsker/uddannelsessted, wellness og cafémiljø skabes et byområde med

- *Miljørigtig signalværdi*, et byområde der summer af liv – ikke kun pga. Navitas Park, men også pga. lokale og turister, der nyder godt af oplevelser med miljørigtige merværdier.

- *Folkelig opbakning* omkring vindmølleindustrien skabes med vedkommende, interaktiv formidling. Et marked, hvor der bliver skabt forhøjet interesse for og accept af udviklingen og brugen af vindenergi i Region Midtjylland, i Danmark og i verden.

Organisatorisk bæredygtighed

Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi vil fungere som et forbindelsesled mellem vidensinstitutionerne, erhverslivet og kulturlivet, hvor alle parter kan drage nytte af professionelle, tværfaglige kommunikationsmuligheder og regionale synergieffekter.

Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi vil tiltrække et bredere publikum. Det vil åbne op for et bredere kommunikations- og udvekslingsgrundlag, hvor områdets kultur-, erhvervs- og vidensinstitutioner tilsammen skaber liv.

Et vidensspecifikt oplevelsesfyrtårn om vindenergi kan i forlængelse af organisationens primære aktører tilbyde faciliteter, der gør et samarbejde med kulturelle institutioner som f.eks. Studenterhus Århus og Århus Festuge særligt attraktivt, og som kan skabe det byliv på Århus Havn, der i disse år bliver arbejdet ekstra meget for.

Forretningsmæssigt grundlag

Et forretningskoncept, der bygger bro mellem mennesker og brancher, sektorer og forretningsområder, der traditionelt er adskilt: vidensformidling i oplevelsescentre, uddannelse, miljø- og forbrugerformidling, kulturevents, beskæftigelse og erhvervsudvikling.

Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi, der gennem særlige, organisatoriske samarbejder, sælger formidling og oplevelser om vindenergi i en region og et land, der også i fremtiden vil være kendt og anerkendt som internationalt førende inden for vindmølleindustrien.

Oplevelsesfyrtårnet Vindenergi vil altså omsætte viden fra forskerpark og vindmølleindustri – regionens største styrkeposition – på et nyt kommercielt forretningsgrundlag med kreativitet og udviklingsdynamik inden for oplevelsesøkonomien.

Opbakning omkring oplevelsesfyrtårnet

Århus Kommunes Erhvervsafdeling, Visit Aarhus, NRGi, Vindmølleindustrien (Foreningen af danske vindmøllefabrikanter) og Suzlon vil sammen med CAT-productions ApS gerne medvirke i konsortiet for oplevelsesfyrtårnet Vindenergi. Konsortiets erhvervmæssige opbakning vil sørge for, at oplevelsesfyrtårnet Vindenergi vil stå med et privatøkonomisk drive i 2011.

Yderligere omfatter konsortiet relevante, regionale offentlige myndigheder som vil skabe kontakt til kulturinstitutioner, uddannelses- og vidensinstitutioner med henblik på at udløse regionale synergieffekter med konsortiets erhvervmæssige opbakning. Konsortiet vil altså skabe samarbejdsmuligheder på kryds af brancherne og sektorerne repræsenteret i konsortiet.

Det betyder, at oplevelsesfyrtårnet Vindenergi vil blive opført og gennemført på baggrund af både offentlig og privat finansiering.

Konsortiets ansvarspersoner

Projektleder: Henning B. Christensen, CAT-productions ApS, Åbyhøj

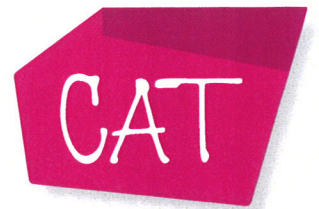
Fagligt ansvar og kvalitetssikring: Rasmus Friis, Suzlon, Århus

Økonomiansvarlig: Lillian Steenholt, CAT-productions ApS, Åbyhøj

Projektaktiviteter udført af eksterne konsulenter

- Detailplan med en gennemarbejdet projektbeskrivelse og formidlingsplan.
- Undersøgelser:
  - Demografiundersøgelser, f.eks. hvor mange beboere, der bor i området.
  - Feasibility study med bl.a. undersøgelse af oplevelsesfyrtårnets bæredygtighed i området, marked og økonomi
  - Analyser og indsamling af faktaviden.
  - Evalueringer med opsætning af delmål i forhold til detail-/tidsplaner og løbende projektopfølgninger.
- Driftbudgetter med en foreløbig forretningsplan.
- Udarbejdelse og beskrivelse af samarbejdsstrategier.
- Studierejser med fokus på oplevelser om og i vind.

Projektaktivitet	Eksterne arbejdstimer	Økonomi
Detailplan	310	248.000 dkk
Undersøgelser	500	400.000 dkk
Driftbudgetter	125	100.000 dkk
Samarbejdsstrategier	185	148.000 dkk
Rejseomkostninger	Transport, diæter, logi	100.000 dkk
	Økonomi i alt	996.000 dkk

– formidling
via oplevelser...

Vækstforum, Region Midtjylland

Att.: Erik Sejersen

CAT-productions aps
Klamsagervej 32, 8230 Åbyhøj
Tel. 8625 6100 :: Fax 8625 6105
han@cat.dk :: www.cat.dk
CVR-nr. 1327 9187 :: ApS-nr. 181947
Reg. nr. 1915 :: Kontonr. 5810 144 449

Åbyhøj, d. 12.11.2007

Oplevelsesfyrtårn: Et videns- og oplevelsescenter om Vindenergi.

Tilsagnsskrivelse.

Etableringen af et oplevelsesfyrtårn – et videns- og oplevelsescenter om Vindenergi – i forbindelse med Navitas Park i Århus vil sætte den ønskede fokus på vind som fremtidens moderne energikilde.

At vedligeholde positionen som førende inden for vindenergi kræver dels et center for uddannelse og forskning – Navitas Park – men ikke mindst også den brede formidling til borgerne, der skal være med til at sikre, at innovationsarbejdet vedvarende kan blive testet og udviklet yderligere.

Borgernes interesse forøges via effektiv formidling: Effekt kræver opmærksomhed, og opmærksomhed kræver gode og vedkommende oplevelser. Udgangspunktet for den effektive kommunikation er at få skabt unikke oplevelser omkring vind og vindenergi på et historisk plan, et politisk plan og ikke mindst et videnskabeligt plan.

Formidling af vindkraftens muligheder. Effektiv formidling via oplevelser.

Videns- og oplevelsescenteret om Vindenergi vil blive en attraktion i Region Midtjylland. Et oplevelsesfyrtårn af store dimensioner.

At organisere et oplevelsesfyrtårn af sådanne dimensioner kræver et godt og effektivt samarbejde. Et samarbejde der bygger på ekspertviden og fagligt kendskab til alt fra vindmøllens tekniske foranstaltninger til turisme i regionens oplevelsescentre.

Derfor ser CAT-productions ApS frem til et samarbejde med de i ansøgningen nævnte fageksperter. Et samarbejde om udarbejdelsen af et oplevelsesfyrtårn om Vindenergi i Region Midtjylland.

Med Venlig Hilsen

CAT-productions ApS

Henning B. Christensen
Adm. Direktør

CAT-productions aps
Att.: Adm. direktør Henning B. Christensen
Klamsagervej 32
8230 Åbyhøj

Den 12. november 2007

Videns- og oplevelsescenter om Vindenergi - interessetilkendegivelse.

Kære Henning B. Christensen,

Jeg vil med dette brev gerne på vegne af Erhvervsafdelingen, Århus Kommune, udtrykke vores interesse i forslaget om at få etableret et videns- og oplevelsescenter om vindenergi, herunder tilkendegive en interesse i at blive inddraget i det videre projektudviklingsarbejde.

Jeg synes, at det lyder som en både meget spændende og rigtig idé – og det er helt klart en aktivitet, der har en naturlig placering i den midtjyske region. Dette skal ikke mindst set i lyset af følgende forhold:

- Århus og den midtjyske region rummer meget stærke erhvervs-, uddannelses- og forskningsmiljøer inden for energi- og energiteknologi - med vindenergi som den mest betydende sektor.
- Der er på tværs af erhverv, uddannelse, forskning, faglige organisationer og offentlige myndigheder formuleret ambitiøse visioner, mål, strategier samt konkrete planer, der skal sikre at regionens kompetencer inden for energi og miljø udvikles og styrkes yderligere.
- Centralt i planerne er et forslag om at skabe et innovationscenter for energi og energiteknologi – Navitas Park. Idéen bag Navitas Park er med IT-byen Katrinebjerg som forbillede at skabe et stærkt og særegent innovationsmiljø. Ambitionen er, at skabe en åben og levende bydel, hvor erhvervsfolk, forskere, ud-

Århus Kommune
Erhvervsafdelingen
Borgmesterens Afdeling

Rådhuset
8100 Århus C

Sagsnummer M0/2007/02858
Specialkonsulent Peter Rasmussen

Telefon 8940 2200
Direkte telefon 8940 2202
Telefax 8613 3475

E-post erhv@aarhus.dk
E-post direkte pr@erhv.aarhus.dk
www.aarhuskommune.dk

dannelsesfolk og studerende samarbejder, inspirerer og beriger hinanden på kryds og tværs. Et miljø, der sikrer et tæt privat-offentlig samspil til gavn for erhvervslivet, den offentlige forskning og uddannelsesmiljøet. Det er målet, at Navitas Park formår at blive en regional og national platform og dynamo for udvikling og anvendelse af energiteknologi. (for yderligere information se: www.navitas-park.dk)

Jeg håber på den baggrund, at projektet nyder fremme i forbindelse med ansøgningen om regionale "fyrtårnsmidler".

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Jan Beyer Schmidt-Sørensen
Afdelingschef

Kære Lillian,

I henhold til jeres henvendelse omkring støtte til etableringen af et oplevelsesfyrtårn, kan jeg hermed give tilsagn om, at Suzlon Energy A/S gerne vil fungere som bidragsyder, hvad enten det drejer sig om direkte støttemidler eller anden support.

Som en af industriens betydningsfulde spillere er det ikke uden grund, at vi har valgt netop Østjylland som knudepunkt for vores internationale aktiviteter, da verdens største koncentration af vind-know-how findes her.

Hvis vi forsat ønsker at bevare denne position, er det vigtigt at vi allerede tidligt forsøger at skabe øget bevidsthed omkring industrien og dens muligheder. Derfor ser vi CAT-productions tiltag som en håndsrækning i vores fælles bestræbelser på at bevare en førerposition i den Østjydske region indenfor vindenergi.

Med venlig hilsen

Rasmus Friis

Vice President, Business Development

Suzlon Energy A/S
Kystvejen 29
8000 Århus C

Henning B. Christensen

12. november 2007

Kære Henning B. Christensen,

Ang.: Videns-og oplevelsescenter om Vindenergi.

Vi skal hermed udtrykke vores interesse i at der bliver etableret et videns- og oplevelsescenter om Vindenergi i forbindelse med etablering af Navitas Park I Århus

Vi synes, at det lyder som en fremragende idé med store perspektiver, fordi det kan være med til at skabe et fokus på vind som fremtidens vedvarende energikilde.

Det faktum, at der er tale om et oplevelsescenter i forbindelse med et videnscenter, mener vi vil give en dynamisk, kvalitativ, levende og engagerende formidling af emnet.

Vi medgiver projektet vores bedste anbefaling og overvejer seriøst at deltage i yderligere udviklingstiltag.

Med venlig hilsen
NRGi a.m.b.a

Per Svendsen
Informationschef

NRGi a.m.b.a
Dusager 22
8200 Århus N
Tel.: 8739 0404
Fax: 8739 0405

www.nrgi.dk
nrgi@nrgi.dk

12. november 2007

E danish@windpower.org
I windpower.org

T +45 33 73 03 30
F +45 33 73 03 33

Vester Voldgade 106
DK 1552 København V

DANISH WIND
INDUSTRY ASSOCIATION

Støtteerklæring til Oplevelsescenter for Vindenergi

Danmark er centrum for udviklingen af vindkraft på verdensplan. Denne position er det vigtigt at vedligeholde gennem en fortsat indsats inden for forskning, uddannelse og ikke mindst formidling af vindkraftens muligheder.

Her ser Vindmølleindustrien Oplevelsescenteret for Vindenergi som et vigtigt skridt, da det er en styrkelse af mulighederne for at sætte fokus på vindkraft overfor en bred kreds af mennesker og dermed bidrage til en forøget viden og interesse for vindkraft som energikilde.

Vindmølleindustrien ønsker derfor at udtrykke sin opbakning til et Oplevelsescenter for Vindenergi.

Med venlig hilsen

Anders Mika Dalegaard
Konsulent i Vindmølleindustrien

Århus, den 11. november 2007

Kære Henning B. Christensen,

Ang.: Videns-og oplevelsescenter om Vindenergi.

Jeg skal hermed udtrykke VisitAarhus' interesse i at deltage i det fortsatte udviklingsarbejde om et videns- og oplevelsescenter om vindenergi i forbindelse med etablering af Navitas Park i Århus.

VisitAarhus ser store perspektiver i at dokumentere og synliggøre Århus' og det østjyske områdes styrkepositioner inden for vindenergi som et væsentligt element i fremtidens vedvarende energiforsyning. Et oplevelsescenter inden for vindenergi i Århus vil være et spændende supplement til de mange attraktioner og oplevelsesmuligheder, som Århus i forvejen byder på.

Med venlig hilsen

VisitAarhus

Jørgen Hansen
turistdirektør

Herning
Kommune

MESSECENTERHERNING A/S

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg
Mrk. "Internationale Oplevelsesfyrtårne"

15. oktober 2007

Hedens Colosseum © - et oplevelsesfyrtårn i Midtjylland!

Hermed fremsendes ansøgning om at komme i betragtning som internationalt oplevelsesfyrtårn i Region Midtjylland. Med ansøgningen søger vi om 1 mio. kr. i støtte til analyser og research, der kan dokumentere, at Hedens Colosseum bør være et af de projekter regionen satser på i fremtiden og dermed tildeler udviklingsfinansiering i størrelsesordenen 5-15 mio. kr.

Herning Kommune og Messecenter Herning A/S danner i fællesskab det konsortium der står bag Hedens Colloseum, men det er Herning Kommune, der er formel ansøger. Konsortiet bidrager selv med 200.000 kr. til ovennævnte analyser og research.

Hedens Colosseum er fase 2 af Vision 2025, der er en langsigtet plan for udviklingen af området omkring Messecenter Herning. Fase 1 blev udviklet og lanceret i år 2000 med 1 mio. kr. i projektudviklingsstøtte fra Ringkøbing Amt. Efterfølgende supplerede amtet med 5 mio. kr. i rente- og afdragsfrit lån samt aktiekøb for 5 mio. kr. – støtte som var med til at sikre at fase 1 i dag er realiseret i form af et moderne stadion og en søjlefri hal på 14.000 m².

Vi er nu parate til at tage næste skridt og håber derfor at Region Midtjylland vil støtte udviklingen af fase 2 af Vision 2025, der i modsætning til Fase 1 ikke kun er et midt- og vestjysk projekt, men derimod et projekt der vedrører hele Region Midtjylland.

Vi ser frem til at høre fra Jer.

Venlig hilsen

Herning Kommune

Lars Krarup
Borgmester

Messecenter Herning A/S

Georg Sørensen
Adm. direktør

Bilag: Ansøgning om 1 mio. kr. til analyser/research

Hedens Colosseum © - et oplevelsesfyrtårn i Midtjylland!

Ansøgning om 1 mio. kr. til analyser/research

Med afsæt i mere end 50 års erfaring med at skabe oplevelser for primært regionens og det øvrige Danmarks borgere, er visionen for Hedens Colosseum at skabe en unik arkitektonisk facilitet, der kan være rammen om store events, herunder specielt idrætsbegivenheder, koncerter og shows, der har international tiltrækningskraft.

Målet med Hedens Colosseum er at udvikle et oplevelsesmekka hvor regionens borgere sammen med mange andre nationale og internationale gæster har mulighed for at opleve store internationale events samt andre unikke nationale begivenheder. På den måde kan Hedens Colosseum bidrage væsentligt til at gøre Region Midtjylland til et attraktivt sted at bo, men også et attraktivt sted at besøge for gæster fra det øvrige Danmark og udlandet.

Det særlige ved Hedens Colosseum er, at der ikke alene er tale om en topmoderne og ultrafleksibel multihal med en lang række service- og underholdningsfaciliteter. Der er også tale om en arkitektonisk perle, der med inspiration fra Romerrigets mange arenaer bliver nutidens svar på det gamle Roms Colosseum. Kombinationen af arkitektonisk særpræg med unikke oplevelser er det der gør Hedens Colosseum til et oplevelsesfyrtårn.

Unikke events

Det er i sagens natur helt afgørende for Hedens Colosseum at eventkalenderen bliver helt unik og ambitionsniveauet er derfor også højt. Der stiles efter et aktivitetsniveau der kan matche storbyer i Europa, herunder eksempelvis Hamborg med Colorline Arena, der på flere måder har været en inspirationskilde. Det betyder at målsætningen for kalenderen er følgende eventtyper:

- VM og EM i diverse sportsgrene (ex VM i Håndbold).
- Koncerter med internationale kunstnere, der er attraktive for et stort og varieret publikum (ex U2, Coldplay eller Celine Dion).
- Internationale underholdningsshow (Ex. forestillinger af Cirque du soleil)
- Særlige events (Ex. International oplevelseskonference ala Davos)

Driften af Hedens Colosseum kan formentlig ikke baseres alene på ovennævnte eventtyper, da udbuddet er begrænset og konkurrencen om dem ekstrem hård. Det er derfor den langsigtede målsætning, at Hedens Colosseum helt eller delvist skal fungere som hjemmebane for regionens sportsflagskibe eksempelvis indenfor håndbold og Ishockey.

For at sikre en optimal udnyttelse af faciliteterne vil ledige pladser i kalenderen blive udnyttet til diverse andre større events herunder messer, udstillinger og møder. Det er målet at disse events skal have en relation til regionens megasætningsområder, dvs. sundhed, fødevarer, miljø og energi. Dette mål nås ved følgende tiltag:

- Udviklingen af en helt ny sundheds-event, der skal blive det årlige "topmøde" for hele sundhedssektoren i Danmark og på sigt også Europa. Visionen er at blive stedet hvor man mødes og diskuterer sundhed samt følger udviklingen i sundhedsfremmende produkter og ydelser. Det er ambitionen at eventen på en helt ny og spændende måde skal inddrage borgerne i arbejdet med at udvikle sundhedssektoren. Arbejdet med konceptet for en sådan event er allerede igangsat.
- En videreførelse og udbygning af den lange tradition for events indenfor fødevarer, miljø og energi som vi allerede har i Herning. Den store udfordring med de events, vi allerede gennemfører, er at tiltrække udenlandske besøgende. Med Hedens Colosseum ønsker vi at sætte fokus på den internationale tiltrækningskraft i såvel nuværende som nye events. En

sådan internationaliseringsproces er meget ressourcekrævende, og det er derfor vores håb, at vi med status som oplevelsesfyrtårn kan få adgang til udviklingsmidler, der kan bidrage til at realisere dette mål.

Unikke faciliteter

Visionen for Hedens Colosseum er at skabe en multifleksibel hal med et gulvareal på 16.000 m² og en mobil tilskuerkapacitet på 12-15.000. Hallen skal have en permanent scene, der kan anvendes til såvel indendørs som udendørs koncerter. Ved udendørs koncerter vil en 20.000 m² stor sejldugskonstruktion, der overdækker både scenen og publikum, skabe en helt unik koncertplads, der ikke findes lige i Danmark og formentlig heller ikke i Europa.

Frihøjden inde i hallen skal være minimum 25 meter, så det sikres, at der ikke er begrænsninger på hvilke forestillinger, idrætsbegivenheder og koncerter Hedens Colosseum kan huse – her skal alt være muligt!

Hedens Colosseum vil endvidere bestå af en lang række service- og underholdnings- faciliteter, herunder restauranter, barer, caféer, VIP lounges, 4*- 5* hotel, kasino, topmoderne møde- og konferencefaciliteter, wellness center, tankstation og drive-in bio. Disse faciliteter skal sammen med de unikke events skabe en oplevelse for gæsterne, der kan måle sig med andre store attraktioner i Danmark som eksempelvis Legoland og Tivoli.

En unik facilitet skal have en unik placering og derfor er Hedens Colosseum placeret ved motorvejen syd for Messecenter Herning og SAS Arena. Med denne placering opnås en optimal adgang til motorvejssystemet og en værdifuld adgang til eksisterende parkeringsfaciliteter.

Arkitektonisk er Hedens Colosseum, som nævnt indledningsvis, inspireret af Romerrigets mange arenaer, og den vil komme til at stå som en monolit i det åbne landskab syd for Herning. Bygningens overflade bliver en fragmenteret skal opbrudt i geometriske former (som Colosseum i Rom), i et mix mellem lukkede og transparente flader, der får den skulpturelle overflade til at skifte karakter, alt efter hvilke aktiviteter der foregår. Markante åbninger bryder den samlede struktur og åbner op for publikum hele vejen rundt om bygningen. Ved at benytte den romerske inspiration vil bygningen komme til at adskille sig væsentligt fra noget andet vi kender i Danmark, og på den måde kommer Hedens Colosseum til at repræsentere den helt unikke skaber og igangsætter kultur, der altid har karakteriseret det midtjyske. Vi har aldrig fået noget foræret, og har altid måtte kæmpe for de ting vi har. Det har ofte resulteret i en vilje til at gennemføre store spektakulære projekter, der har været forud for sin tid. Med Hedens Colosseum ønsker vi at leve op til denne særlige midtjyske kulturarv.

Erhvervslivet bliver fundamentet i Hedens Colosseum

Finansieringen af Hedens Colosseum skal i stor udstrækning ske via etableringen af en række erhvervslejemål i samme bygning som multihallen (ca. 70.000 m²). Idéen er, at lejemålene skal betale et tillæg i huslejen, som modydelse for at blive eksponeret overfor de mange mennesker der årligt vil besøge Hedens Colosseum. Tillægget anvendes til at løfte en væsentlig del af finansieringen af multihallen, og på den måde bliver erhvervslivet motoren i projektet.

Som lejer i Hedens Colosseum får virksomhederne en lang række fordele, som vil gøre det til et særdeles attraktivt projekt for dem at engagere sig i. Fordelene er følgende:

- Hedens Colosseums placering ved Messecenter Herning og SAS Arena vil give lejerne mulighed for at eksponere sig overfor de 750.000 mennesker der årligt besøger disse 2 faciliteter.
- Adgang til top moderne møde- og konferencefaciliteter
- Nem adgang til eksklusivt hotel

- Ideel placering i forhold til motorvejssystem
- Mulighed for samarbejde med Messecenter Herning A/S omkring events, der kan benyttes i forhold til eksempelvis kundearrangementer.

Derudover vil virksomhederne kunne drage fordel af et medarbejderkoncept, som Hedens Colosseum vil tilbyde. Konceptet har som mål at tilbyde en lang række medarbejderfordele, som eksempelvis adgang til eksklusive events, adgang til wellness center, restaurant ordning, rabat ved køb i butikker, rabat ved køb i barer og caféer, rabat ved tankning på tankstation, fordele i kasino samt fast parkeringsplads til events.

Disse fordele, kombineret med en bred vifte af virksomheder som lejere, vil gøre Hedens Colosseum til en alsidig og attraktiv arbejdsplads, der kan medvirke til at tiltrække og fastholde nødvendig arbejdskraft til regionen.

Det overordnede tema for erhvervslejemålene (eksklusive servicefaciliteter) er "Det gode liv", og visionen er at skabe en palette af oplevelsestilbud, der skal give borgere og erhvervsliv inspiration og viden om hvordan man får et godt liv. Som udgangspunkt er lejemålene inddelt i følgende 4 kategorier:

- **Sundhed**

Som et væsentligt lejemål indenfor denne kategori skal fremhæves et eksperimentarium, hvor borgere og fagfolk kan blive klogere på sundhed gennem forsøg, leg, sanseindtryk og eksperimenter. Det er tanken at eksperimentariet skal udvikles i samarbejde med CAVI (The Centre for Advanced Visualization and Interaction), Region Midtjylland, Institut for folkesundhed på Århus Universitet og en række private sundhedsvirksomheder. På den måde kombineres det offentliges viden om sundhed med virksomhedernes kompetencer i at levere produkter og ydelser der kan forbedre sundheden. Og til at sikre den optimale indlæring hos borgere og fagfolk inddrages CAVI (Århus Universitet), der har kompetencer i at skabe et optimalt og meget nyskabende indlæringsmiljø. Udover eksperimentariet vil lejerne i denne kategori blive private sundhedsvirksomheder samt andre organisationer, der ønsker at bidrage til opbygningen og driften af eksperimentariet.

- **Fremtidens Energikilder**

Inden for denne kategori er visionen at skabe en international lounge, hvor regionale kompetencer indenfor vedvarende energi løbende kan mødes med internationale kollegaer for at skabe netværk og udveksle erfaringer. Målet med loungen er at understøtte udviklingen og brugen af vedvarende energikilder i Region Midtjylland til gavn for miljøet og dermed til gavn for borgerne. Loungen skal adskille sig fra andre mødesteder via de unikke events der gennemføres i Hedens Colosseum, idet de kan skabe en helt særlig social ramme omkring møderne, der kan skabe møderesultater, som ikke skabes i andre almindelige mødefaciliteter. Denne internationale lounge skal udvikles i samarbejde med relevante aktører, eksempelvis Vindmølleindustrien, HIRC, Nupark og Maabjerg BioEnergy. Lejerne/sponsorerne i denne kategori bliver de kommercielle aktører indenfor området.

- **Fødevarer**

Visionen for dette område er at skabe et slags eksperimentarium for fødevarer, hvor der laves nye og banebrydende måltider, der alle har det til fælles, at de er ekstraordinært sunde. Retterne skal serveres i alle restauranter i Hedens Colosseum, således at dem der arbejder og opholder sig i Colosseum får en i særklasse sund kost. Lejerne i denne kategori bliver fødevarerleverandører samt andre organisationer, der ønsker at bidrage til udviklingen af sunde fødevarer.

- **Livsstilsprodukter**

Det gode liv betyder for rigtig mange mennesker, at man køber de rigtige produkter. Derfor vil vi etablere en kategori af lejemål, der har livsstil som omdrejningspunkt, og hvor der kan købes produkter der på den ene eller anden måde repræsenterer en bestemt livsstil hos

kunderne. Det er visionen, at skabe en række butikker/showrooms med disse produkter, således at produktleverandørerne bliver lejere.

Vi har i første omgang valgt at teste Hedens Colosseum af på virksomheder indenfor kategorien livsstilsprodukter, herunder produktområderne biler, bolig og beklædning. Derfor har vi gennemført møder med 4 store nationale og internationale virksomheder, som kunne være relevante lejere i Hedens Colosseum. På møderne har vi mødt positive reaktioner i forhold til såvel idéerne bag projektet som finansieringsmodellen. I forbindelse med møderne har vi tentativt sat huslejetillægget til 10-15%, hvilket vi generelt har mødt forståelse for. Dog er det en helt klar forudsætning for et tillæg, at arrangementskalenderen er attraktiv, og det vil de potentielle lejere have dokumentation for, hvis de skal engagere sig i projektet. Derfor vil en stor del af analysebudgettet, jf. nedenfor, være dedikeret til at fremskaffe denne dokumentation.

Som det fremgår af ovenstående bliver en bred opbakning fra erhvervslivet en forudsætning for succes. Dette skyldes dels finansieringsmodellen, men ligeså vigtigt er det, at Hedens Colosseum bygger på et privatøkonomisk "drive", der kommer til udtryk i at de virksomheder der vælger at være en del af Hedens Colosseum ser det som en unik mulighed for produktudvikling og branding af deres produkter. Derfor bliver en del af analysebudgettet anvendt til at undersøge, om der kan skabes opbakning fra en bred vifte af virksomheder, der ikke blot leder efter et nyt domicil, men som gerne vil være med til at realisere et unikt projekt. Som nævnt har vi afprøvet idéen på 4 virksomheder med overvejende positivt resultat, men for at drage en endelig konklusion, skal der laves en meget omfattende afdækning af mulighederne for opbakning.

Økonomi

Realiseringen af Hedens Colosseum er en meget stor udfordring, der bl.a. indebærer, at der skal findes lejere til ca. 70.000 m² samt skabes en attraktiv arrangementskalender i et anlæg med plads til 12-15.000 tilskuere. Og sidst, men ikke mindst, skal der findes en model for hvordan driftsøkonomien kan hænge sammen.

Konsortiet bag Hedens Colosseum (Herning Kommune og Messecenter Herning A/S) anmoder derfor Region Midtjylland om at Hedens Colosseum kommer i betragtning som internationalt oplevelsesfyrtårn, således at vi har mulighed for at få tilført i første omgang 1 mio. kr. til udvikling af projektet. Helt konkret har vi behov for midler til at løse følgende opgaver:

1. Udarbejdelse af prospekt for Hedens Colosseum
2. Identificering og kontakt til mulige samarbejdspartnere der kan hjælpe os med at udvikle projektet.
3. Gennemførelse af en analyse, der kan afklare om der er grundlag for at realisere en eventkalender på det niveau, der er skitseret ovenfor.
4. En nærmere analyse af mulighederne for at tiltrække et tilstrækkeligt antal lejere indenfor de 4 kategorier, der er beskrevet ovenfor.
5. Afdækning af mulighederne for at få tålmodig kapital engageret i projektet til at finansiere den helt unikke, men også meget dyre, arkitektur i Hedens Colosseum.
6. Udarbejdelse af model for driften af Hedens Colosseum

Nedenfor er udarbejdet et groft estimat på de udgifter, der er forbundet med at løse ovenstående opgaver.

Budgetestimat

Pkt. 1	Udarbejdelse af prospekt – samarbejde med reklamebureau/arkitekt	100.000
Pkt. 2	Identificering og kontakt til samarbejdspartnere – samarbejde med forskellige rådgivere	50.000
Pkt. 3	International markedsanalyse – grundlag for eventkalender – samarbejde med internationalt analysebureau	500.000
Pkt. 4	Identificering og dialog med mulige lejere – samarbejde med developer/byggerådgiver	300.000
Pkt. 5	Afdækning af muligheder for tålmodig kapital – samarbejde med finansieringsrådgiver	100.000
Pkt. 6	Konstruktion af driftsmodel – samarbejde med revisionselskab	100.000
	Diverse udgifter	50.000
	Total	1.200.000

Konsortiet bidrager selv med 200.000 kr.

Organisation

Til at sikre gennemførelsen af de beskrevne opgaver etablerer konsortiet en organisation bestående af en styregruppe og en projektledelse.

Styregruppe:

Ole Jespersen, kommunaldirektør, Herning Kommune
Gert N.S. Jensen, økonomidirektør, Herning Kommune
Georg Sørensen, adm. direktør, Messecenter Herning A/S

Projektledelse:

Projektleder: Thue Jensen, direktionsassistent, Messecenter Herning A/S

Fagligt ansvar og kvalitetsikring: Ole Valentin, udviklingschef, Messecenter Herning A/S

Økonomiansvarlig: Bjarne Krogstrup, økonomichef, Messecenter Herning A/S

Styregruppen følger på vegne af ansøger (Herning Kommune) løbende arbejdet og sikrer at projektledelsen anvender bevillingen i overensstemmelse med de formål der er angivet i budgettet.

Herning
Kommune

MESSECENTER HERNING A/S

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg
Mrk. "Internationale Oplevelsesfyrtårne"

8. november 2007

Supplerende oplysninger om Hedens Colosseum/International Event Arena - Danmark

Som opfølgning på behandlingen af vores ansøgning på Vækstforums møde den 29. oktober 2007 fremsender vi hermed, som supplerer til vores ansøgning, nedenstående oplysninger omkring projektet.

Hedens Colosseum er en arbejdstitel

Vi er fra flere sider blevet gjort opmærksom på, at Hedens Colosseum ikke er det bedste navn til projektet. Derfor finder vi det helt naturligt at gøre opmærksom på, at vi endnu ikke har besluttet os for et navn, og at Hedens Colosseum er en af flere arbejdstitler, som vi har brugt løbende i forbindelse med projektarbejdet. Som eksempel på et andet navn, der ligeledes har været anvendt, kan nævnes International Event Arena – Danmark.

Vi har taget første skridt.

Messecenter Herning A/S har besluttet at udvide den nuværende halkapacitet for at tilgodese en vigtig samarbejdspartners behov for udstillingsareal. Beslutningen betyder, at der vil stå en ny hal klar i starten af november 2008. Hallen er imidlertid tænkt ind i planerne for Hedens Colosseum, og den skal således opfattes som første fase ud af flere på vejen mod at realisere et internationalt oplevelsesfyrtårn. Første fase kommer til at bestå af en hal på ca. 15.000 m² med plads til ca. 12.000 siddende tilskuere på en mobil tribune. Hallen vil blive dimensioneret, bl.a. højde og breddemæssigt, således at den er forberedt til en senere udbygning i de efterfølgende faser, der skal gøre den til den unikke arkitektoniske facilitet på ca. 70.000 m², som vi har beskrevet i vores ansøgning.

Med halbyggeriet har vi selv taget første skridt, men vi vil gerne understrege, at næste skridt, og dermed en realisering af Hedens Colosseum, kun er mulig, hvis projektet tilføres betydelige udviklingsmidler, der kan bidrage til løsningen af de mange store udfordringer projektet indeholder.

Vi ser frem til behandlingen af vores ansøgning og håber naturligvis på, at regionen vil være med til at realisere visionen om et internationalt oplevelsesmekka i Midtjylland.

Hvis der er spørgsmål til ovenstående, står vi naturligvis til rådighed.

Venlig hilsen

Herning Kommune

Lars Krarup
Borgmester

Messecenter Herning A/S

Georg Sørensen
Adm. direktør

RANDERS REGNSKOV

T R O P I C A L Z O O

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg
Mrk. Internationale oplevelsesfyrtårne.

Randers Regnskov, den 10. november 2007

Prækvalifikation til internationale oplevelsesfyrtårne

Hermed fremsendes ansøgning vedrørende Planet Randers, et internationalt oplevelsesfyrtårn i Region Midtjylland, projekteret af Randers Regnskov.

Følgende personer har område ansvar i projektet:

Projektleder: Kurator Ole Sommer Bach E-mail: osb@regnskoven.dk, tlf: 22169979

Fagligt ansvar og kvalitetssikring: Direktør Henrik Herold E-mail: dir@regnskoven.dk, tlf: 20115181

Økonomiansvarlig: Økonomichef Ole Bielefeldt E-mail: opb@regnskoven.dk, tlf: 40540909

Vi håber på en positiv tilbagemelding fra Vækstforum, og står gerne til rådighed for yderligere dialog eller hvis yderligere informationer ønskes.

Med venlig hilsen

Henrik Herold

Ole S. Bach

Direktør
Randers Regnskov

Kurator
Randers Regnskov

Vedlagt:
Ansøgning, 5 sider
Bilag, tilsagnsskrivelser, 10 sider

Protector: Hendes Højhed Prinsesse Alexandra

Planet Randers

Et internationalt oplevelsesfyrtårn i Region Midtjylland

Projektbeskrivelse:

Resume: Planet Randers er fremtidens internationale oplevelsesfyrtårn i Region Midtjylland. En udstilling af hidtil usete dimensioner danner en unik fysisk platform for en række aktiviteter, der ved samlokalisering skaber synergi i et krydsfelt mellem bevarelse af den biologiske mangfoldighed og oplevelsesøkonomien. Projektet indbefatter således, ikke bare en markant fysisk udvidelse af udstillingen Randers Regnskov, men vil også komme til at udvide attraktionens aktionsradius rent tematisk, idet projektets enkelte delelementer tilknyttes klynger af aktører fra et bredt spektrum af erhverv, herunder turist-, miljø-, energi-, forsknings- og fødevarerektoren.

Baggrund: Randers Regnskov er et statsanerkendt zoologisk anlæg, åbnet i 1996. Attraktionen har siden åbningen været under konstant udvikling, og er løbende blevet udvidet. I 2003 blev udstillingsarealet således mere end fordoblet ved etableringen af en 2000 m² stor Sydamerika-kuppel. På daværende tidspunkt det største enkeltprojekt, der nogensinde var gennemført i dansk zoo regi. Randers Regnskov besøges nu af ca. 300.000 gæster årligt og differentierer sig fra traditionelle zoos ved, at publikum oplever fritlevende dyr og planter ved at gå på opdagelse i udstillingens holistiske scenarier. Dette koncept, bliver nu i stigende grad anvendt i zoos verden over. I 2004 opstartede Randers Regnskov, i samarbejde med Aage V. Jensens Fonde, Randers Kommune, Skov- og Naturstyrelsen og en række avlere af gamle danske husdyrracer et nyt koncept, hvor de hårdt trængte danske husdyrracer anvendes til pleje af "Randers Regnskovers baghave", vandmiljøplan II området, Vorup Enge. Projektet er unikt ved at sjældne dyr nu ikke blot udstilles, men samtidigt tages i praktisk anvendelse, i dette tilfælde til naturpleje. Det er Randers Regnskovers ønske at videreudvikle disse to koncepter. Dels ved en betragtelig fysisk udvidelse af attraktionen, der muliggør formidling af flere typer natur og hold af større dyr. Dels ved at koble et bredere spektrum af oplevelser, ydelser og produkter til attraktionen. Ved at tilknytte tematiske klynger med eksterne aktører fra andre erhverv, f.eks. fødevarerektoren, vil Planet Randers kunne bidrage til udvikling og synliggørelse af en ny type kvalitetsprodukter, hvor bevarelsen af biologisk mangfoldighed er omdrejningspunktet.

Formål: At udvikle det statsanerkendte zoologiske anlæg Randers Regnskov til en attraktion af international kaliber. I praksis ved en fysisk udvidelse af den eksisterende attraktion, der suppleret med et bygningsværk på ca. 63.000 m² og en naturpark på mere end 750 hektar, vil blive et af verdens største zoologiske anlæg. Disse unikke fysiske rammer anvendes som en platform, hvor et bredt spektrum af aktører, offentlige som private, lokale som regionale og internationale, danner forskellige krydsfelter mellem bevarelse af den biologiske mangfoldighed og oplevelsesøkonomi. Der vil således udbydes oplevelser til et bredt segment af kunder, såvel året rundt som døgnet rundt. Herved får attraktionen en flersidig anvendelse, der i kombination med den øgede volumen giver potentiale for en fortsat dynamisk udvikling.

Fysiske elementer: Projektet omfatter en sammensmeltning af to fysiske fyrtårne. Bygningen "Planet Randers" og det tilstødende vandmiljøplan II område, Gudenådal.

Bygningen, Planet Randers: Det centrale fysiske element i projektet er en ca. 30 m høj ellipsoformet bygning på ca. 63.000 m² (400 m x 200 m), opdelt i jordens geografiske zoner, således at klima, natur og kultur afspejles i indretningen af bygningen. Det gennemgående oplevelseselement vil være det zoologiske anlæg, der opbygges naturalistisk efter principperne, som kendes fra Randers Regnskov. Som noget nyt bliver også andre faciliteter, blandt andet conferencecenter, overnatningsfaciliteter, spise- og shoppingssteder fuldstændigt integreret i selve udstillingen. Alt efter hvor i bygningen en given facilitet befinder sig, tematiseres udtrykket, så det refererer til omgivelserne. Ligeledes bliver faciliteter til mere fysisk præget udfoldelse, leg, badning, klatring og elementer af wellness integreret. Blandt andet et badeland, hvor dele af den zoologiske have benyttes som kulisse, således at man kan svømme og dykke, imens man kigger på delfiner eller krokodiller.

Tematisk indhold: Udstillingens mange berøringsflader vil afspejle sig i en stor diversitet af såvel planter som dyr. Der lægges vægt på, at udstillingen samlet repræsenterer et bredt spektrum af den biologiske mangfoldighed, og dermed også et bredt spektrum af holistiske scenarier fra pol til pol. Der lægges desuden vægt på, at udstillingen kan opleves fra forskellige indfaldsvinkler, f.eks. en kulturhistorisk, en geografisk, en klimatisk eller måske en mere specifik vinkel, f. eks. en rute for en opdagelsesrejse eller en gennemgang af menneskets udviklingshistorie. Hertil kommer at publikum også kan vælge imellem en række tilknyttede aktiviteter, f.eks. shopping, spisning, og badning, og dermed også få oplevelser, der ikke tilbydes i traditionelle zoos. Man vil således, efter temperament, kunne opleve udstillingen på forskellige måder, fra fysisk krævende motionsture til afslappende wellness. Der lægges i den forbindelse vægt på at de forskellige segmenter af gæster ikke overlapper hinanden. F.eks. vil en bruger af badelandet ikke registreres af en besøgende i udstillingen og omvendt.

Fysisk udtryk: De første grundskitser af bygningen er pt. under udarbejdelse af den internationalt anerkendte, tyske ingeniør Switbert Greiner, der har stor erfaring i beregning af geodætiske konstruktioner. Greiner har tilbudt at indgå i en arbejdsgruppe omkring projektet, idet selve bygningen, med sin størrelse, udformning og egenskaber, bliver en attraktion i sig selv. I den unikke konstruktion ses derfor også et stort potentiale for tilknytning af arkitekt- og ingeniørstuderende fra både ind- og udland. Konstruktionen planlægges så bygningen kan opføres i segmenter. Yderkonstruktionens materialer varierer afhængigt af klimazonerne de dækker. Den opvarmede centrale del tænkes overdækket med et transparent teflonmateriale. Polerne tænkes ligeledes overdækket med et teflonmateriale, men isoleres. De mellemliggende tempererede arealer overdækkes med net. Teflonkonstruktionen bæres til dels oppe af et let overtryk i de overdækkede haller, så konstruktionen får en begrænset vægt. Den lette konstruktion, i kombination med den luftballonseffekt den tropiske hal leverer, reducerer kravene til fundering.

Megafaunaprojektet i Gudenådalen: Foruden den markante bygningskonstruktion ønskes Planet Randers, også at indbefatte et, for zoologiske haver, enormt areal, hvor såkaldt megafauna (defineret ved dyr, der vejer over 100 pund) anvendes til pleje og udvikling af et naturområde i fysisk tilknytning til bygningen. Den eksisterende udstilling Randers Regnskov har et begrænset areal, og det har derfor ikke hidtil været muligt at udstille store, floklevende dyr i overensstemmelse med attraktionens koncepter. Ved etablering af en naturpark på det mere end 750 hektar store vandmiljøplan II område, mellem Randers Midtby og Langå, vil dette imidlertid være muligt, og tilmed berige attraktionen med en række aktiviteter, der tilføjer det zoologiske anlæg en række funktioner, der ikke tidligere er set. Ved at anvende udvalgte arter og racer med relevans for det lokale landskab vil det være muligt at etablere en helt ny type zoologisk anlæg, hvor dyr ikke bare udstilles og formidles, men samtidig har en flersidig anvendelse, herunder landskabspleje, forskning og genbank funktion.

Tematisk indhold: Vandmiljøplan II området mellem Randers og Langå ønskes således integreret som en sammenhængende naturpark, med særlig vægt på at formidle den lokale natur og kultur i fortid, nutid og fremtid. På en kronologisk vandring gennem området formidles megafaunaens og menneskets indflydelse på landskab, flora og fauna fra sidste istid, frem til i dag og ind i en hypotetisk fremtid. Megafaunaprojektet opdeles i fire tematiske etaper. *Fortidsdyr:* Vorup Enge, Haslund, Værum og Midtbæk, afgræsses med arter af store pattedyr, der nu er uddøde i Danmark, men stadig lever andre steder i verden, eksempelvis den europæiske bison, elgen og vildsvinet. *In situ zoo:* Væth enge plejes med høslet og forbeholdes de to nulevende danske hjortearter, kronhjort og rådyr, der allerede findes i området. *Den levende Genbank:* Stevnstrup Enge, afgræsses med de gamle danske husdyrracer, bl.a. jyske heste og det sjældne jyske kvæg. *De eksotiske vikarer:* I Hornbæk enge, dækker temaet et hypotetisk scenarium for hvilke dyr, der ville findes i Danmark, hvis ikke mennesket øvede indflydelse på naturen. Eksempelvis asiatiske vildæsler og vandbøfler, men også arter så eksotiske som asiatisk elefant og flodhest er relevante i dette tema. Disse eller nærtbeslægtede arter ville have været almindelige og vidt udbredte i Europa, hvis det ikke havde været for menneskets jagt og landskabsudnyttelse. Inddragelse af disse arter i naturforvaltningen kan være et af de første skridt til genetablering af en spektakulær del af Europas tabte biodiversitet.

Fysisk udtryk: I modsætning til Planet Randers' markante bygning vil vandmiljøplan II området overvejende fremstå som et stykke vild natur. Publikum færdes på de gangstier, der allerede i dag gennemskærer området. Der vil fortsat være fri færdsel på disse gangstier, men der kan på tilkøbte arealer ude i landskabet anlægges satellitter, hvor der kræves betaling eller billettering. Hvor vidt anvendelse kræver betaling vil afhænge af den enkelte satellits størrelse, funktion og placering. "Naturbutikken" bliver en bynær satellit, hvor Randers Turistbureau, Randers Kanoudelejlning og Randers Regnskov sælger madkurve og udlejer cykler og kanoer til færdsel i området, ligesom Randers Turistbureau kan anvende satellitten i højsæsoner. Eksempler på andre satellitter er foder- og staldfaciliteter til dyr, formidlingsbaser og forplejningsbaser i form af lodges, bålpladser og toiletfaciliteter i området.

Netværksprojekter: Planet Randers skal være et krydsfelt for netværksprojekter, der i synergi bidrager til bevarelsen af den biologiske mangfoldighed og til oplevelsesøkonomien. Der er med disse hovedkriterier grundlag for dannelse af en række geografiske og tematiske klynger med samarbejdspartnere, der refererer til vidt forskellige erhverv, herunder turistindustri, naturpleje, fødevarerproduktion, forskning og handel.

Internationalt samarbejde i zoo regi: Som statsanerkendt zoologisk anlæg er Randers Regnskov allerede medlem af en række organisationer, der internationalt samarbejder om bevarelsen af truede dyr og planter. Der vil med det skitserede projekt være grundlag for at gøre dette arbejde endnu mere bredspektret, og projektets anvendelse af ex situ bestande af truede arter og racer til landskabspleje er blevet mødt med stor interesse. Randers Regnskov er medlem af den europæiske sammenslutning af zoologiske anlæg, EAZA, og indgår i dette regi allerede i flere avlsprogrammer, såkaldte EEP'er (European Endangered species Program). Programmerne tager sigte på ex situ bevaring af truede dyr. For en statsanerkendt zoo er det naturligt at indgå i disse programmer, der er nonkommercielle og giver adgang til en lang række relevante avlsdyr med kendt genetisk baggrund, avlet i andre europæiske zoos.

Nationalt samarbejde om landskabspleje og bevarelse af danske dyr og planter: I samarbejde med Aage V. Jensens Naturfond, Randers Kommune, Dansk Landbrugsmuseum og en række avlere af gamle danske husdyrracer har Randers Regnskov siden 2003 eksperimenteret med sommerafgræsning i Vandmiljøplan II området, Vorup Enge. Et delmål med Megafaunaprojektet er at vurdere de forskellige græssende dyrs egnethed i forhold til landskabspleje, herunder forskellige dyrs indflydelse på et områdes mikrofauna (smådyr). I denne ekstensive driftsform, hvor dyr anvendes som redskaber i driften af et braklagt område, ses et stort potentiale i forhold til den fremtidige pleje og ekstensiv drift af naturområder. Projektet har således også et stort forskningspotentiale og der er indledt en dialog med bl.a. Århus Universitet, med henblik på at etablere et mere formaliseret samarbejde omkring monitorering af området. I forbindelse med holdet af de gamle danske landracer og plantesorter på Vorup Enge, er der blevet indledt et samarbejde med Statens udvalg for Dyregenetiske ressourcer, Dansk Landbrugsmuseum, Arla Foods a.m.b.a. og en række private fødevarerproducenter, med henblik på opstart af special- og nicheproduktioner af produkter baseret på gamle danske dyreracer og plantesorter. I samme forbindelse samarbejder Randers Regnskov med Fødevarerministeriet om formidling af de danske plantegenetiske ressourcer og deres potentiale i bæredygtigt jordbrug. Et delmål er udvikling af et beskyttet varemærke, "GEN-ETIK" mærket, dækkende produkter hvor sjældne dyr og planter, især inden for fødevarerindustrien, anvendes på bæredygtig vis og dermed bevares. Et afledt projekt, også med offentligt partnerskab og godt vækstpotentiale, er et påbegyndt samarbejde med Randers Kommune, der nu er begyndt at anvende plantegenetiske ressourcer i offentlige anlæg og parker. Randers Regnskov formidler om disse plantninger og de unikke byparker bliver således i højere grad profileret i byen.

Regionalt samarbejde om turisme: Ud over den omsætning, der genereres i planet Randers og i de projekter, der er tilknyttet via konsortiet, forventes projektet at få en væsentlig effekt på den samlede omsætning i turisterhvervene, ikke bare i områderne omkring Randers, Djursland og Århus, men i hele regionen. Den samlede målgruppe for området bliver betragtelig udvidet, idet der åbnes mulighed for at turister kan vælge mellem et bredt spektrum af ferietemaer, hvor oplevelserne spænder fra primitiv ferie i naturen til overnatning og spisning i Planet Randers' ekstraordinære omgivelser. En attraktion af nævnte omfang forventes desuden at kunne tiltrække og initiere en række nye tiltag inden for turistbranchen. Det

overordnede mål er dannelsen af et bredspektret konsortium, der i fællesskab kan gøre et besøg i Midtjylland til en unik oplevelse for et bredt segment af kunder, der på den ene eller anden måde prioriterer naturværdier når de tager på ferie og søger oplevelser.

Organisation: Med Planet Randers tilføjes Randers Regnskov en række nye oplevelser og tilbud, der overvejende kan drives af attraktionen selv, men de mere omfattende delprojekter, f.eks. badeland og hotelvirksomhed, tænkes udliciteret til aktører med erfaring fra branchen. Hertil kommer de eksterne samarbejdspartnere i konsortiet, der kan være tilknyttet attraktionen under forskellige forhold, afhængigt af deres specifikke rolle. Der skal udarbejdes en mere detaljeret model for fundering af konsortiet, og det er blandt andet denne del af projektet, der ønskes finansieret med fase 2 midler fra Vækstforum.

Formidling: En af Randers Regnskavs kerneydelser er formidling af naturens mangfoldighed. Også fremtidigt forventes formidlingen at udgøre et væsentligt element af attraktionens aktiviteter. Det er målet, at attraktionens formidlingsaktiviteter, kombineret med de eksterne samarbejdspartners aktiviteter, vil kunne medvirke til at styrke Midtjyllands image som en dynamisk region, hvor der er overskud til at tænke miljøbevidst og tænke frem. Internettet forventes at komme til at spille en større rolle i formidlingen end hidtil. Det kan f.eks. blive muligt at besøge Planet Randers som en virtuel zoologisk have med interaktiv formidling i form af f.eks. live videos, spil, chat, virtuelle rundvisninger, og nethandel. Man kan således være bruger af attraktionen uden at være fysisk til stede.

Effekt: Randers Regnskov vil med udvidelsen Planet Randers blive, ikke blot en af verdens største zoos, men også vinduet for en nye type partnerskaber, der på både på lokalt, nationalt og internationalt niveau, kobler, natur- og landskabspleje med produktudvikling og oplevelsesøkonomi. En attraktion af nævnte størrelse forventes at få et internationalt kundegrundlag med en markant forøgelse af attraktionens besøgstal til følge. Desuden forventes den at udvide radius for flerdagsturismen i hele Østjylland. Hidtil viser erfaringerne fra Randers Regnskov at et øget besøgstal har en tilsvarende afsmittende effekt på omsætningen i butikkerne i Randers by. Denne effekt forventes at kunne forstærkes, idet attraktionen nu kommer til at relatere direkte til en række projekter og produkter inden for gæsternes aktionsradius. Desuden forventes de tematiske klynger at få en afsmittende effekt på de forskellige erhverv de repræsenterer, og således kunne bidrage til udvikle de involverede erhverv i retning af større bæredygtighed, såvel økonomisk som ud fra et miljømæssigt synspunkt.

Tidsplan: Frem til 2010 forventes projektet udviklet jf. vækstforums fire fase plan. Detailprojektering af bygningen, Planet Randers, forventes afsluttet i 2012 og anlægsarbejdet, om muligt, udført etapevis fra 2013-2017, med løbende åbning af deletaper. Med hensyn til megafaunaprojektet i Gudenådal har Aage V. Jensens Naturfonde allerede finansieret de første etaper med gamle danske landracer, og i 2008 indgår den i Danmark nu uddøde europæiske bison. Aage V. Jensens Naturfonde har stillet yderligere jord til rådighed i Hornbæk og Væth, totalt godt 350 hektar. Der er endvidere indledt dialog med Skov- og Naturstyrelsen, Fusingø Statsskovdistrikt, der er ansvarlig for gennemførelse af de resterende deletaper på ca. 400 hektar. Det drejer sig om Vandmiljøplanprojektet i Haslund/Værum samt naturgenopretningsprojekterne, Stevnstrup og Midtbæk, der er baseret på statsligt opkøb. Også statsskovdistriktet ser positivt på en videre analyse af dette projekt, men kan på nuværende tidspunkt ikke afgøre, hvornår og hvor vidt hele arealet opkøbes, der er foreløbigt opkøbt ca. 130 hektar. Om muligt ønsker Rander Regnskov deletaperne på statsskovdistriktets arealer gennemført løbende frem til 2020.

Anlægsudgifter: Det er ikke uden nøjere analyse muligt at sætte budget på et projekt af dette omfang. Et forsigtigt estimat ligger foreløbigt på en sum på ca. 1,2 mia. kr. for etableringen. Midlerne tænkes rejst via såvel offentlige som private fonde. Der skal udarbejdes et mere præcist estimat på anlægsudgifterne, og en del af evt. fase 2 midler vil blive anvendt til dette.

Driftsudgifter: Projektet forventes, på lige fod med Randers Regnskov, at blive en økonomisk bæredygtigt, idet attraktionens øgede besøgstal vil kunne kompensere for de øgede driftsudgifter. En nøjere analyse af driftsudgifterne vil dog selvsagt være nødvendig og vil, om muligt finansieres med fase 2 midler.

Planet Randers' relationer til Vækstforums udvalgs-kriterier:

- **Internationalt vækst- og tiltrækningspotentiale:**
Vil give international opmærksomhed, tiltrække internationale samarbejdspartnere og medvirke til at udvikle erhvervsstrukturen i Region Midtjylland.
- **Synliggørelse af potentialer på tværs af brancher:**
Vil blive katalysator for udvikling og profilering af nye produkter med høj miljøprofil. Kan blive et vindue til nye regionale erhverv, der benytter og beskytter den biologiske mangfoldighed.
- **Effekt for regionens borgere:**
Kan tilbyde Region Midtjyllands borgere unikke naturoplevelser med såvel lokalt som globalt indhold samt skabe meromsætning og arbejdspladser i området, og bidrage til branding af regionen.
- **Erhvervsmæssig opbakning og privatøkonomisk drive:**
Jf. bilag har Randers Regnskov allerede kontakt til en række aktører fra det private erhvervsliv, der støtter op om videreudvikling af konsortiet. Netværket udvikles fortløbende.
- **Samarbejde med offentlige myndigheder:**
Der er, jf. bilag, allerede etableret samarbejde med en række offentlige institutioner, bl.a. inden for områderne miljø og fødevarer. Yderligere aktører, specielt fra forskningssektoren, tilknyttes.
- **Offentlig-privat finansiering og partnerskab:**
I konsortiet indgår aktører fra såvel den private som den offentlige sektor. Finansiering tænkes gennemført ved en kombination af såvel private som offentlige midler.

Planet Randers' relationer til Vækstforums megasatsningsområder:

- **Erhverv-sundhed:**
Attraktionen tilbyder sunde oplevelser midt i en by. Kanosejlads, cykel- og spadsereture i Gudenådal. I bygningen Planet Randers tilbydes badning, alternativ motion og konsortiets sunde fødevarer.
- **Fødevarer**
Attraktionen vil kunne bidrage til innovation inden for fødevarerektoren. Specielt i forbindelse med bæredygtig anvendelse af gamle danske racer og sorter i udvikling af nye produkter.
- **Miljø og energi:**
Planet Randers vil med sin høje energi- og miljøprofil og de til projektet knyttede aktiviteter blive et centrum for formidling om såvel det lokale som det globale miljø.

Ansøgning:

Et projekt af størrelse og struktur som Planet Randers kræver selvsagt dybere analysearbejde. I forbindelse med valg af analyser er der taget kontakt til Jesper Horsted, direktør for Danmarks Akvarium, der har friske erfaringer desangående.

Det indledende arbejde består i første omgang af udarbejdelse af en række analyser med henblik på at undersøge projektets økonomiske og miljømæssige potentiale, og hvilke afledte konsekvenser projektet kan få for oplevelsesøkonomien lokalt som regionalt. Det indledende analysearbejde vil derfor bestå af et feasibility-study, omfattende såvel tekniske som økonomiske og organisatoriske analyser. En sådan indledende analyse skulle kunne gennemføres for 1 mio. kr. Feasibilitystudiet udføres af et professionelt analysefirma, evt. Rambøll management, der har udført lignende analyse for Danmarks Akvarium.

Randers Regnskov ansøger hermed vækstforum om kr. 1.000.000 til finansiering af disse analyser.

Tilsagnsskrivelse vedrørende projekt Planet Randers

I forbindelse med prækvalifikationsrunden til Region midtjyllands støtte til internationale oplevelsesfyrtårne har Randers Regnskov ansøgt Vækstforum, Region Midtjylland om kr. 1.000.000 til de indledende analyser af projektet "Planet Randers".

Undertegnede vil som repræsentant for nedenstående aktør bekræfte at vores samarbejde med Randers Regnskov er som beskrevet i ansøgningen og tilkendegive min opbakning til fortsat udvikling af projektet.

Aktør:

AAGE V. JENSEN NATURFOND
Skovrider Lars Møller Nielsen
Sjelleosegaard · DK-8464 Galten
Telefon 86 96 20 44 · Fax 86 96 34 92

Dato: 9. nov. 2007

Underskrift:

Randers Turistbureau

Tørvebryggen 12

DK-8900 Randers

Tel: +45 86 42 44 77

Fax: +45 86 40 60 04

E-mail: randers@visitranders.com

www.visitranders.com

Tilsagnsskrivelse vedrørende projekt Planet Randers

I forbindelse med prækvalifikationsrunden til Region Midtjyllands støtte til internationale oplevelsesfyrtårne har Randers Regnskov ansøgt Vækstforum, Region Midtjylland om kr. 1.000.000 til de indledende analyser af projektet "Planet Randers".

Undertegnede vil som repræsentant for nedenstående aktør bekræfte, at vores samarbejde med Randers Regnskov er som beskrevet i ansøgningen og tilkendegive min opbakning til fortsat udvikling af projektet.

Planet Randers vil i sit fulde omfang være et totalt oplevelseskoncept, som ikke finder sin lige i hele verden. Med de vidtforgrænnede aktiviteter, der er skitseret, vil der være stort potentiale i udvikling af en række turismespecifikke aktiviteter: ophold inkl. oplevelsesrig læring om fauna/klima/miljø/sundhed, technical visits, konferencer, og events. Understøttet af projektets øvrige internationale relationer vil markedet herfor også være internationalt.

Projektet vil i sin helhed positionere Midtjylland på det internationale kort indenfor oplevelsesindustrien, miljø, formidling, forskning og fødevarer.

Aktør: TURISFORENINGEN FOR RANDERS OG OMEGN
Turistchef Anne-Mette Knattrup
Tørvebryggen 12
8900 Randers

Dato: 9. november 2007

Underskrift:

Tilsagnsskrivelse vedrørende projekt Planet Randers

I forbindelse med prækvalifikationsrunden til Region midtjyllands støtte til internationale oplevelsesfyrtårne har Randers Regnskov ansøgt Vækstforum, Region Midtjylland om kr. 1.000.000 til de indledende analyser af projektet "Planet Randers".

Undertegnede vil som repræsentant for nedenstående aktør bekræfte at vores samarbejde med Randers Regnskov er som beskrevet i ansøgningen og tilkendegive min opbakning til fortsat udvikling af projektet.

Aktør: Fødevareministeriets genresurseudvalg for gamle danske husdyr v/formanden

Dato: 9. november 2007

Underskrift:
Vicedirektør Preben Veilstrup Andersen
Plantedirektoratet

Tilsagnsskrivelse vedrørende projekt Planet Randers

I forbindelse med prækvalifikationsrunden til Region midtjyllands støtte til internationale oplevelsesfyrtårne har Randers Regnskov ansøgt Vækstforum, Region Midtjylland om kr. 1.000.000 til de indledende analyser af projektet "Planet Randers".

Undertegnede vil som repræsentant for nedenstående aktør bekræfte at vores samarbejde med Randers Regnskov er som beskrevet i ansøgningen og tilkendegive min opbakning til fortsat udvikling af projektet.

Aktør: *RANDERS KOMMUNE*

Dato: *12/11-2007*

Underskrift: *Henrik Hansen*

Tilsagnsskrivelse vedrørende projekt Planet Randers

I forbindelse med prækvalifikationsrunden til Region midtjyllands støtte til internationale oplevelsesfyrtårne har Randers Regnskov ansøgt Vækstforum, Region Midtjylland om kr. 1.000.000 til de indledende analyser af projektet "Planet Randers".

Undertegnede vil som repræsentant for nedenstående aktør bekræfte at vores samarbejde med Randers Regnskov er som beskrevet i ansøgningen og tilkendegive min opbakning til fortsat udvikling af projektet.

Aktør: Arla Foods a.m.b.a

Dato: 7. november 2007   Underskrift: *Kari R...*

Tilsagnsskrivelse vedrørende projekt Planet Randers

I forbindelse med prækvalifikationsrunden til Region Midtjyllands støtte til internationale oplevelsesfyrtårne har Randers Regnskov ansøgt Vækstforum, Region Midtjylland om kr. 1.000.000 til de indledende analyser af projektet "Planet Randers".

Undertegnede vil som repræsentant for nedenstående aktør bekræfte at mit samarbejde med Randers Regnskov er som beskrevet i ansøgningen og tilkendegive min opbakning til fortsat udvikling af projektet.

Aktør: Jens-Christian Svenning, lektor, Biologisk Institut, Aarhus Universitet

Dato: 9/11 2007

Underskrift:

Tilsagnsskrivelse vedrørende projekt Planet Randers

I forbindelse med prækvalifikationsrunden til Region midtjyllands støtte til internationale oplevelsesfyrtårne har Randers Regnskov ansøgt Vækstforum, Region Midtjylland om kr. 1.000.000 til de indledende analyser af projektet "Planet Randers".

Undertegnede vil som repræsentant for nedenstående aktør bekræfte at vores samarbejde med Randers Regnskov er som beskrevet i ansøgningen og tilkendegive min opbakning til fortsat udvikling af projektet.

Aktør: Knud Steensborg – fagdyrlæge.
Tilsynsførende dyrlæge Randers Regnskov
Abild Dyreklinik
Hovedgaden 41
8220 Brabrand

Undertegnede har, i al den tid Randers Regnskov har eksisteret, fungeret som tilsynsførende dyrlæge. Jeg har et godt kendskab til folkene bag projektet Randers Regnskov. De er både innovative, kreative og ikke mindst meget ansvarlige. Jeg har stor tiltro til, at det nye projekt Planet Randers vil kunne tiltrække både videnskabsfolk og studerende fra både ind- og udland, men også til at den almindelige dansker – herunder specielt børn og unge – i projektet "Planet Randers" vil blive inspireret til at passe bedre på vor klode. Jeg ved med sikkerhed, at kolleger på Den Kongelige Vetrinær- og Landbohøjskole, er meget interesseret i et samarbejde. Jeg skal gerne bidrage hertil.

Dato: 11 nov. 2007

Underskrift:

Abild Dyreklinik
v/ K. Steensborg, fagdyrlæge
Hovedgaden 41 8220 Brabrand
TE. 86 26 35 11

Dr.-Ing. Switbert Greiner
Tragwerksplanung und Konstruktion

Bussenweg 4 · D-70771 Oberaichen
Telefon: +49 (0)711-754 54 17
Telefax: +49 (0)711-754 54 39
kontakt@greiner-engineering.com
www.greiner-engineering.com

Letter of commitment regarding the project Planet Randers

In connection to the pre-qualification round for the support of Region Midtjylland for international adventure flagships, Randers Regnskov has applied Vækstforum, Region Midtjylland for kr. 1,000,000 for the preliminary analysis of the project "Planet Randers".

The undersigned will as a representative for the below mentioned player, confirm that our cooperation with Randers Regnskov is as described in the application and will declare my support to the continued development of the project.

Player: Dr. Switbert Greiner

Date: November 11th 07

Signature:

Switbert Greiner

Tilsagnsskrivelse vedrørende projekt Planet Randers

I forbindelse med prækvalifikationsrunden til Region midtjyllands støtte til internationale oplevelsesfyrtårne har Randers Regnskov ansøgt Vækstforum, Region Midtjylland om kr. 1.000.000 til de indledende analyser af projektet "Planet Randers".

Undertegnede vil som repræsentant for nedenstående aktør bekræfte at vores samarbejde med Randers Regnskov er som beskrevet i ansøgningen og tilkendegive min opbakning til fortsat udvikling af projektet.

Aktør: Skov- og Naturstyrelsen, Fussingø Statsskovdistrikt

Dato: 9/11 2007

Underskrift: Uffe Laursen
Skovrider

Tilsagnsskrivelse vedrørende projekt Planet Randers

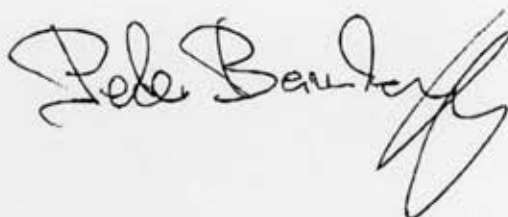
I forbindelse med prækvalifikationsrunden til Region midtjyllands støtte til internationale oplevelsesfyrtårne har Randers Regnskov ansøgt Vækstforum, Region Midtjylland om kr. 1.000.000 til de indledende analyser af projektet "Planet Randers".

Undertegnede vil som repræsentant for nedenstående aktør bekræfte at vores samarbejde med Randers Regnskov er som beskrevet i ansøgningen og tilkendegive min opbakning til fortsat udvikling af projektet.

Aktør: **DAVSK LANDBRUGSMUSEUM**

Dato: 12/11-07

Underskrift:

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg

Mrk. "Internationale Oplevelsesfyrtårne"

Den 9. november 2007.

Internationale oplevelsesfyrtårne – Prækvalifikationsansøgning for LabLand

Hermed fremsendes ansøgning til puljen for internationale oplevelsesfyrtårne i Region Midtjylland. Med ansøgningen søger vi om kr. 450.000 til yderligere udvikling af business case samt fundraisingstrategi til etablering af LabLand.

Erhvervsafdelingen, Århus Kommune samt Innovation Lab står i fællesskab bag projektet. Erhvervsafdelingen, Århus Kommune er dog formel ansøger.

Baggrunden for ansøgningen uddybes i det følgende.

For supplerende oplysninger kan afdelingschef Jan Beyer Schmidt-Sørensen kontaktes på jbss@erhv.aarhus.dk eller 8940 2200.

Med venlig hilsen

Jan Beyer Schmidt-Sørensen
Afdelingschef
Erhvervsafdelingen, Århus Kommune

Mads Thimmer
Medstifter
Innovation Lab

Ansøgning til prækvalifikation – Internationale oplevelsesfyrtårne

Projekttitle: LabLand

Kort resumé og formål med ”LabLand”

LabLand er en idé om et internationalt oplevelsescenter for ny teknologi, vendt mod en bred målgruppe. Idéen er de seneste år blevet løbende bearbejdet og udviklet til sit nuværende stadie, hvor der foreligger feasibility studie, attraktions design oplæg, international interessentanalyse, konkurrentanalyse, beregning af afledte effekter, rapport over placeringspotentiale og markedsundersøgelse. Delrapporterne er sammenskrevet i en opsat magasininform, der kan rekvireres ved henvendelse. En elektronisk udgave af magasinet er vedhæftet i pdf-format.

Tidligere samarbejdspartnere inkluderer Århus Amt, Tryk-fonden, Realdania, Århus Kommune og Innovation Lab, som er idémæssigt ophav og indtil nu har varetager projektledelsen. Idéen foreligger pt. som et meget velunderbygget koncept, der er klar til en fundingproces. Formålet med denne ansøgning er at opnå støtte til opstart af fundingproces samt støtte til arbejdet med at forankre konceptet LabLand bredt i regionen. LabLand ses som en oplagt kandidat til et internationalt oplevelsesfyrtårn på baggrund af regionale kompetencer og et unikt koncept. Der ansøges om et støttebeløb på DKK 450.000 til denne fase.

Om LabLand

LabLand er idéen om en fremtidsplanet. En international oplevelsesdimension, hvor forskning og udvikling løbende leverer indholdet til skabelsen af det mest plausible tilgængelige billede på den fremtid, der er under skabelse i laboratorier og udviklingshuse lige nu. Alt gjort levende og vedkommende gennem professionelt designede installationer og menneskevenlige mere end teknologibejstrede fremstillinger af vores fremtidige hverdag.

Grundidéen bag LabLand er at skabe en attraktion, der afbilder og perspektiverer den indflydelse som den teknologiske udvikling vil få på fremtidens menneskeliv og vores omverden. Gennem plausible, fascinerende og underholdende udstillingsmiljøer møder besøgende såvel visionære fremtidsscenarier som konkrete bud på konsekvenserne af den teknologi og udvikling, som netop nu udvikles i private og offentlige forsknings- og udviklingsmiljøer rundt om i verden.

På et konkret plan skal indtrykkene under et besøg i LabLand dannes helt uundgåeligt. Forskningen skal animeres, fremtiden gøres virkelig. Hvordan vil blinde kunne blive seende med højteknologiske implantater? Prøv selv med en hjelm, der både gør blind og giver synet, kunstigt, igen. Hvordan virker fodboldkampen, når den foregår i i holografisk 3D? Hvordan føles en bøjelig skærm eller en tur på et svævende skateboard? Hvordan smager en Mars-bar, man selv har produceret i en 3D-printer? Vil man ønske at bo i

fremtidens energiproducerende og miljøforbedrende bolig, hvor ”sygehuset” er en applikation i badeværelset?

I LabLand oplever man som det primære. Dernæst, men tæt tilknyttet, kommer reaktioner, tanker, overvejelser og meninger. Det er oplevelsen af fremtid, ikke forestillingen om, der er afsættet for LabLand. Og det er helt unikt i forhold til eksisterende videnskabscentre andre steder i verden.

Der findes endnu ikke et sammenligneligt koncept med LabLand. Der findes science centre, a la Eksperimentariet, hvor det er interaktive oplevelser med naturvidenskabelige fænomener, der er i centrum. Der findes fremtidsattraktioner, men her er det mere G-kraft og rutschebaner end egentlige forskningsbaseret fremadskuen. Og der findes corporate besøgscentre, hvor de besøgende kan opleve fremtiden – som den ser ud gennem et bestemt firmas ret begrænsede og markedsføringsorienterede synsfelt. Der er alle muligheder for at gøre LabLand til en unikt og opsigtsvækkende attraktion i en international klasse og med et internationalt tiltrækningspotentiale.

Driftsmodel

LabLand er planlagt som en aktivitet, der drives på kommercielle vilkår men er ejet af en fondsmodel. Der sker for at sikre mindst mulig afhængighed af driftstilskud og størst mulig gennemslagskraft – samtidig med at et overskud kanaliseres ubeskåret videre til udvikling af nye aktiviteter og attraktioner.

Omfang

I den beskrevne form forventes etableringsomkostningerne for LabLand at udgøre 240 mio. kr. Hertil skal lægges udgifter til grundkøb samt evt. etablering af parkeringsplads i terræn eller underjordisk.

Projektets indhold

I sin nuværende form er konceptoplægget LabLand ved at være komplet. Derfor skal næste fase koncentreres om en klargøring af LabLand projektet frem mod en endelig finansiering, en regional forankring og endelig placering. Det er tre forhold, som denne ansøgning søger om støtte til at adressere.

Finansiering

Der mangler en mere udførlig ”business case”, som er et forudsætning for en aktivitet, der skal balancere på kommercielle vilkår. Den udførlige eksisterende analyse, foretaget af Rambøll Management, bygger primært på erfaringer fra offentlige kulturinstitutioner og medtager således ikke det fulde potentiale som LabLand qua det unikke som konceptet repræsenterer. Med henblik på det videre fundingsarbejde vil det være nødvendigt mere præcist at beskrive potentialet og samtidig udvikle business casen yderligere, hvilket dette projekt sigter mod. Tivoli International har udtrykt interesse for som ekstern konsulent at medvirke til denne del.

Med en udførlig business case skal der efterfølgende udvikles en fundraising strategi samt en plan for, hvordan finansieringen kan finde sted. Dette projekt ønsker at udvik-

le en egentlig fundraising strategi og finansieringsplan samt rejse midler til at fortsætte en eksisterende dialog med interesserede samarbejdspartnere i forhold til finansiering, herunder private investorer og fonde.

Forankring

For at LabLand skal kunne indfri sit potentiale, skal attraktionen forankres dybt i det regionale opland, hvor også en stor del af de besøgende kan forventes at komme fra. En tæt kontakt til regionale såvel som nationale videns- og forskningsmiljøer vil være naturligt, hvorved der på forpligtigende vis skabes opmærksomhed og interesse for den nyeste forskning. LabLand har dermed potentialet til at blive et vigtigt bindeled mellem den almindelige borger, uddannelsesinstitutioner, erhvervslivet og forskningsmiljøet. Med henblik på at sikre dette, vil dette projekt afsøge mulige emner og dernæst sammensætte en interessegruppe, som vil sikre en kobling mellem projektet og de primære uddannelses- og vidensinstitutioner, private aktører samt offentlige myndigheder.

Placering

Den fysiske forankring af LabLand er stadig i spil. Der har været arbejdet med en placering på Katrinebjerg i Århus, en samhusning med Multimediehuset i Århus samt en drøftelse af de øvrige muligheder på de bynære havnearealer i Århus. Det er disse tidligere drøftelser, der skal munde ud i et konkret bud på en placering, hvilket er af absolut nødvendighed for det videre fundingarbejde. Af hensyn til LabLands såkaldte "catchment area" (områdets besøgs-potentiale) forekommer Århus som den bedst egnede fysiske placering i Region Midt, idet hele regionen imidlertid udgør det naturlige videns- og besøgs-mæssige opland.

Organisering

Denne fase i projektet varetages af Innovation Lab og Århus Kommune v. Erhvervsafdelingen, der organisatorisk er placeret i Borgmesterens Afdeling. Erhvervsafdelingen, Århus Kommune er formel ansøger.

Fagligt ansvar og kvalitetssikring samt økonomisk ansvar for denne fase varetages af afdelingschef Jan Beyer Schmidt-Sørensen, Erhvervsafdelingen Århus Kommune.

Projektledelse varetages af medstifter Mads Thimmer, Innovation Lab.

Samarbejdspartnere

Århus Kommune ønsker dels at arbejde med de eksisterende projektparter i LabLand og dels at udvide samarbejdskredsen til at omfatte regionale interessenter, der måtte se en interesse i at kunne bidrage til LabLand. De eksisterende samarbejdspartnere er RealDania, TrygFonden, Innovation Lab. Nye samarbejdspartnere kunne udover Tivoli International tænkes at inkludere regionale offentlige og private aktører indenfor felterne vedvarende energi, herunder de nye energimuligheder med brintbaserede løsninger, nanoteknologi, fødevareforskning, healthcare og IKT-forskning.

Tidsforløb

Projektperioden forventes at strække sig over 4-6 måneder, afhængig af det eksterne analysearbejde.

Forventet budget

Det samlede budget for denne fase udgør kr. 750.000. Der ansøges om et støttebeløb på kr. 450.000. Dette beløb vil gå til finansiering af ekstern bistand til udvikling af business case samt til fundraising.

Konsortiet bidrager selv med de resterende kr. 300.000, der går til aflønning af konsortiets medarbejdere, herunder projektledelse.

Udgiftsbudget	DKK
Projektledelse	200.000
Forretningsudvikling, business case (ekstern konsulentbistand)	250.000
Udvikling af funding strategi (ekstern konsulentbistand)	200.000
Etablering af regional interessegruppe	50.000
Placeringsopgave	50.000
I alt	750.000

Indtægtsbudget	DKK
Århus Kommune	200.000
Regionale interessenter	50.000
Innovation Lab	50.000
Region Midt – fra puljen til internationale oplevelsesfyrtårne	450.000
I alt	750.000

LabLand

INNOVATION LAB 2007

SIDE 12 // VISIONEN OM LABLAND

DET DREJER SIG OM MENNESKER

SIDE 8 // INNOVATION LAB

DE LEVER I FREMTIDEN
FORMIDLING AF DET UTILGÆNGELIGE

SIDE 40 // INTERVIEWS

INTERNATIONAL BEVÅGENHED
VERDEN VIL LEGE MED I LABLAND

ANSVARSHAVENDE REDAKTØRER

Mads Thimmer
Morten Hejlesen

SKRIBENTER

Otto Lerche-Jørgensen
Lasse Andersen
Morten Hejlesen
Mads Thimmer

ILLUSTRATIONER

Dan Pearlman
Whitevoid
Morten Faurby, www.mortenfauerby.dk
Cavi, Center for Avanceret Visualisering og Interaktion
Fraunhofer FIT
Århus Kommune
Schmidt Hammer Lassen
Phillips
Art+Com, Berlin

GRAFISK DESIGN

OddFischlein, www.oddfischlein.com

LABLAND STØTTES AF

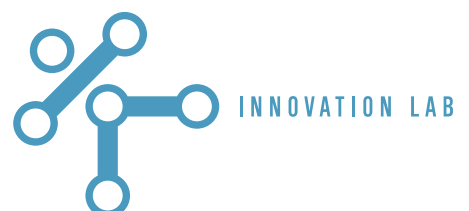
TrygFonden

Der må gerne citeres fra artiklerne, såfremt tydelig kilde nævnes og Innovation Lab får en forespørgsel først. Materialet må ikke kopieres, videregives eller på anden måde distribueres uden forudgående aftale med Innovation Lab.

INNOVATION LAB A/S

Finlandsgade 20
8200 Århus N.
Tlf. (+45) 7027 7227
E-mail: hejlesen@innovationlab.dk
www.innovationlab.dk

INDHOLD

LABLAND

LEDER
MAGISKE LABLAND 4

KATRINEBJERG
DANMARK I VERDENSKLASSE 6

INTERNATIONAL SAMMENLIGNING
INTERNATIONALE AMBITIONER 16

ATTRAKTIONEN
ATTRAKTIONER I LABLAND 24

LABLAND OG MULTIMEDIEHUSET
**ET OPLEVELSES- OG VIDENSMILJØ PÅ
DE BYNÆRE HAVNEAREALER I ÅRHUS** 26

INTERVIEWS
**ET PEJLEMÆRKE FOR
FREMIDENS DANMARK** 28

FORUNDERLIGE FREMTIDSPERSPEKTIVER
TEKNOLOGI FOR MENNESKER 34

PERSPEKTIVER
**UNDERHOLDENDE
– MEN IKKE KUN FOR SJOV** 38

FØRENDE FREMTIDSTÆNKERE
**INTERNATIONAL BEVÅGENHED
OMKRING LABLAND** 40

8 DE LEVER I FREMTIDEN

PÅ BARE FEM år har Innovation Lab opnået en status som Danmarks mest synlige videnscenter for anvendelse af ny teknologi. Næste udfordring bliver at udnytte kompetencerne til at stå i spidsen for attraktionen Labland.

**12 DET DREJER SIG
OM MENNESKER**

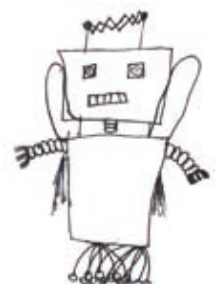
GRUNDIDÉEN BAG LabLand er at skabe en attraktion, der afbilder og perspektiverer den indflydelse, som den teknologiske udvikling vil få på fremtidens menneskeliv og vores omverden.

**18 EN HVIRVEL TUR GENNEM
FREMIDENS FORUNDERLIGE VERDEN**

SMUT NED AD strøget på et svævende skateboard, print en kuglepen på din 3D-printer og diskuter aftenens menu med dit køleskab. LabLand er en turistattraktion, hvor fremtidens teknologi bliver virkelighed for de besøgende.

**32 VI SKAL KUN LEGE MED ROBOTTER,
DER TALER TIL OS**

IDA PÅ 10 år var blandt deltagerne i en af de fokusgrupper, der blev taget med på råd for at udvikle et LabLand koncept, som både giver lærerige oplevelser til pensionisten og børnehaveklasseleven.

LEDER

MAGISKE LABLAND

TILSTRÆKKELIGT AVANCERET teknologi er umulig at skelne fra magi, mente den amerikanske forfatter Arthur C. Clarke. Det mener vi også. Ny teknologi og de tanker om fremtiden for mennesker, som den er et udtryk for, bør være magisk. Virker magien, skal teknologien nok også komme til det. LabLand er idéen om det sted, hvor magien virker, hvor den først og bedst kan føles – idéen om det sted, der ligger tættest på fremtiden for vi mennesker.

Den ret så magiske hverdag i Innovation Lab har siden opstarten for fem år siden været præget af en overvældende interesse fra erhvervsliv, medier og organisationer for ny teknologi som en plausibel måde at se frem i tiden på, en måde at se nye og kommende menneskelige udtryk på. I takt med at den teknologiske udvikling går hurtigere og hurtigere, er det blevet tilsvarende mere nødvendigt men også sværere og mere krævende at komme på omgangshøjde med udviklingen og få udikig til fremtiden. Den er der, fremtiden. Den tilhører den, der får øje på den, og det synes de fleste efterhånden at vide.

Vi vil til stadighed have behov for samvær med andre for at kommunikere, opleve, pleje vores ydre og vores helbred, feste, slås, konkurrere, spille, lege og så videre, men der kommer hele tiden nye måder, nye teknologier. Og de eksisterer altid i en eller anden form, inden de bliver udbredte og kendte. Det giver mulighed for at vise "fremtiden", for at vise de tidlige planer, spor og tanker, som senere kommer til at blive vores teknologi-berigede dagligdag.

Og det er præcis, hvad tanken om LabLand er – at se frem i tiden og ikke bare få øje på fremtiden, men kunne opleve den, prøve den og være med til at skabe den. At fremhæve de magiske elementer ved teknologien i menneskets mest sandsynlige fremtid og udstille magien som en række attraktioner i et oplevelsesunivers. Det er på verdensplan helt unikt. Det er også, hvad Innovation Lab har brugt fem år på at opbygge mulighed for gennem et internationalt netværk af førende forsknings-, udviklings-, videns- og fremtidsinstitutioner i verden. LabLand bringer de muligheder videre ud i en entrébaseret oplevelsesdimension, der på samme tid gør ny teknologi mere magisk, fremtiden mere håndgribelig og det hele langt mere tilgængeligt for alle.

PREBEN MEJER
Direktør, stifter
Innovation Lab

MADS THIMMER
Medstifter
Innovation Lab

Verdens it- og innovationsmiljøer har fået øje på Danmark. Gennem et stærkt samarbejde mellem forskning, erhvervsliv og det offentlige har IT-byen Katrinebjerg på ganske få år etableret sig som en globalt synlig kompetenceklynge inden for fremadrettede former for informationsteknologi. Internationale virksomheder rykker nu ind med udviklingsafdelinger.

KATRINEBJERG

DANMARK I VERDENSKLASSE

PÅ UNDER 10 år er det i Århus lykkedes at omdanne store dele af et nedslidt industri kvarter til en top-moderne bydel, hvor forskere, studerende og erhvervsfolk samarbejder og inspirerer hinanden på kryds og tværs. Katrinebjerg-området er forvandlet til et IT-vækstcenter, hvor barriererne mellem privat innovation, offentlig støtte og fremtidsorienteret forskning er brudt ned. Hovedkompetencen er pervasive computing – eller på dansk 'IT i alt', som er den 3. store IT-bølge, hvor computere bliver små nok til at smelte sammen med hverdagsting.

Direktør for Alexandra Instituttet, Ole Lehrmann Madsen, der har været en af de centrale figurer i opbygningen af IT-Byen Katrinebjerg siden slutningen af 90'erne, er ikke overrasket over områdets forvandling. »Vi har haft de helt rigtige forudsætninger fra starten: Et forskningsmiljø i verdensklasse, en række store IT-virksomheder og gode IT-uddannelser. Og så har det haft en enorm betydning for området, at alle involverede parter fra starten var enige om, at der var potentiale i at booste Århus som IT-område. Både repræsentanter for Amt, Kommune, forskning og erhvervsliv blev hurtigt enige og arbejdede målrettet for at sikre succes«.

Et væsentligt skridt på vejen til et slagkraftigt vækstcenter var oprettelsen af Alexandra Instituttet i 1999. Instituttet er et forskningsbaseret aktieselskab, der fra begyndelsen har fungeret som brobygger mellem erhvervslivet og forskningen. Brobygningen sikrer, at forskerne får tilført nye idéer til deres forskning, og at virksomhederne får tilført innovative produkter, som kan forbedre deres konkurrenceevne. Og

fortsat vækst, så var det vigtigt at tiltrække udenlandske virksomheder. Derfor var det et stort gennembrud, da IT-giganten, Google, i oktober 2006 offentliggjorde, at de har valgt at placere en udviklingsafdeling på Katrinebjerg.

»Det bliver langt nemmere at sælge Katrinebjerg i udlandet, hvis vi allerede har udviklingsafdelinger fra store internationale virksomheder placeret i området«, spår Ole

» LabLand kan medvirke til at plante Århus i folks bevidsthed som en slags "fremtidens by" – et sted hvor man hele tiden stræber efter at omsætte forskning til konkrete anvendelser... »

MADS THIMMER, MEDSTIFTER AF INNOVATION LAB

netop evnen til at skabe frugtbart samarbejde mellem forskning og erhvervsliv bliver i en Mandag Morgen-analyse fra 2004 nævnt som en nøglekompetence for Katrinebjerg-området.

GOOGLE SLÅR SIG NED

Samme analyse konkluderede, at hvis Katrinebjerg skulle opfylde ambitionerne om

Lehrmann Madsen. Også det amerikanske IT-firma VMware har planer om at åbne en udviklingsafdeling på Katrinebjerg. Årsagen til interessen er, at tre Katrinebjerg-uddannede dataloger, der i nogle år har arbejdet for VMware i USA, nu vender tilbage til Danmark. Virksomheden ønsker nu at bygge en udviklingsafdeling op om de tre.

Ole Lehrmann Madsen er ikke i tvivl om, at det nok skal lykkes at trække flere udenlandske virksomheder til Katrinebjerg. »Når vi har fået de 2-3 første hertil, så tror vi på, at det vil starte en opadgående spiral, hvor endnu flere vil placere sig her. Den udvikling har man set eksempelvis i Irland og på Cambridge. Flere avler flere«. Han peger desuden på, at tilstedeværelsen af de udenlandske virksomheder i området ikke blot sikrer øget vækst. Den betyder også, at det bliver nemmere at trække udenlandsk arbejdskraft til Katrinebjerg. Og det er en væsentlig gevinst, da kvalificeret arbejdskraft i øjeblikket er en mangelvare.

At udlandet for alvor er ved at få øjnene op for Katrinebjerg, blev for nylig slået fast, da Institute for the Future nævnte Katrinebjerg i en af sine rapporter om de væsentligste trends og kommende højborgere inden for økonomiske og sociale forhold. Institute for the Future er lokaliseret i Palo Alto, Californien, er stiftet af det amerikanske forsvar og er den ældste institution inden for fremtidsforskning. Katrinebjerg bliver i rapporten nævnt som et fremtidsrettet skole-eksempel på et forsknings- og udviklingsmiljø med stærke forbindelser til det omkringliggende samfund, især i kraft af traditionen for offentlig og privat samarbejde.

STORE AMBITIONER

Realiseringen af Katrinebjerg-visionen er gået langt hurtigere end nogen af de involverede parter turde håbe på. Derfor er visionerne for endnu en etape allerede nu formuleret i en masterplan, der går frem til 2011. Leder af masterplan-styregruppen, Morten Kyng, formulerer ambitionerne for Katrinebjerg. »Hvor første fase handlede om at få skabt rammerne for et samarbejde, handler den kommende fase om at videreudvikle og udbrede modellen. Vi vil have mere volumen og mere ambition. Og så skal vi have knyttet endnu flere aktører til netværket, helt fra det lokale til det internationale plan«.

Ole Lehrmann Madsen mener, at Katrinebjerg allerede er en af de førende kompetenceklynger inden for pervasive computing i Europa. Alligevel har han stadig store ambitioner på vejene af IT-byen. »Katrinebjerg har et kæmpe potentiale, men det innovative miljø har endnu ikke fostret en succes i milliardklassen som Navision eller Giga. Det håber og tror jeg vil ske i fremtiden«.

LABLAND SOM KATRINEBJERGS UDSILLINGSVINDUE

Innovation Labs medstifter Mads Thimmer peger på, at realiseringen af et kæmpeprojekt som LabLand kan sikre endnu større vækst i Århus og på Katrinebjerg. Det skal ske ved, at LabLand kommer til at fungere som udstillingsvindue og udviklingsplatform for hele IT-miljøet i Århus. Mads Thimmer ser gerne, at der opstår en form for trademark-effekt. »LabLand kan medvirke til at plante Århus i folks bevidsthed som en slags "fremtidens by" – et sted hvor man hele tiden stræber efter at omsætte forskning til konkrete anvendelser og giver adgang til perspektiverne ved ny teknologi. Det kan også blive et prædikat, som virksomhederne kan markedsføre sig på«, mener han.

Omvendt mener han også, at det er essentielt for en attraktion, med en fornyelsesgrad, som den der er tiltænkt LabLand, at attraktionen har en stærk lokal forankring. »Det er naturligt at placere LabLand i Århus, hvor der på IT-området er en hyperkoncentration af internationalt anerkendte forskningskræfter. Samtidig er der i Århus en uddannelsesstyrke, som man ikke finder andre steder i landet. Byens andel af studerende er for eksempel Danmarks højeste. Og det er utroligt vigtigt i et fremadskuende projekt som LabLand, hvor man skal lægge vægt på at tiltrække pulserende viden, nye idéer«, understreger han.

KATRINEBJERG

KATRINEBJERG SUCCESER

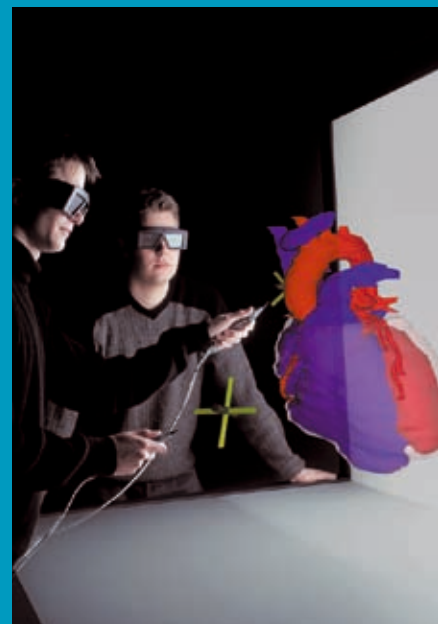
Det stærke samarbejde mellem forskning og erhvervsliv i Katrinebjerg-området har fostret en række opsigtsvækkende projekter, der har potentialet til at blive store kommercielle succeser inden for kort tid.

DEN INTELLIGENTE FODBOLD

Når VM i fodbold næste gang ruller over tv-skærmene, vil det sandsynligvis være slut med diskussioner om, hvorvidt et skud på mål har været over stregen eller ej. Virksomheden Goalref, der har base i IT-byen, har nemlig udviklet den intelligente fodbold. En microchip placeret i bolden og sensorer placeret i målrammen gør, at Goalref-systemet 100 % nøjagtigt kan fortælle, om bolden har krydset målstregen. Bolden, der er udviklet i samarbejde med Select Sport, er i øjeblikket ved at blive produceret i Pakistan, som er verdens største producent af fodbolde.

HJERTER I 3D

Forskere fra Århus Universitet har udviklet et virtuelt miljø, der gør, at kirurger kan sidde foran computeren og træne komplicerede hjerteoperationer. Den avancerede 3D teknik giver også mulighed for at lave yderst præcise 3D imitationer af hjerter. Teknikken giver kirurgen det bedste mulige indblik i hjertets fejl, før den egentlige operation går i gang. Den tredimensionale teknik ventes at blive et meget vigtigt værktøj inden for hjertekirurgien i den nærmeste fremtid. Projektet er et samarbejde mellem de to forskere Thomas Sangild Sørensen og Jesper Mosegaard samt CAVI (Center for Advanced Visualization and Interaction), Computer Graphics Group, Århus Kommunehospital og Centre for Pervasive Healthcare.

FREMTIDENS KLASSEVÆRELSE

Center for Interactive Spaces står bag udarbejdelsen af fremtidens klasseværelse, Det interaktive skolerum. Projektet består blandt andet af et mobilt mediesystem (HyCon), der giver skolebørn, mulighed for, ved hjælp af mobilnettet, at søge information og producere noter og billeder relativt til deres geografiske position i byen eller ude i naturen. Samtidig bliver skolebørnene udstyret med en elektronisk skoletaske (eBag), hvor eleven logger ind på en mobil eller en bærbar computer, som så giver adgang til personlige arbejdsområder og portefølje på skolens intranet. KMD A/S har købt rettighederne til at markedsføre HyCon og eBag. Produkterne bliver i øjeblikket testet på en række skoler.

INNOVATION LAB

DE LEVER

FREMTIDEN

På bare fem år har Innovation Lab opnået en status som Danmarks mest synlige videnscenter for anvendelse af ny teknologi. Det er Innovation Lab, der først viser bøjelige skærme, gyroskop-fartøjer og virtuelle verdener frem til danskerne. Næste udfordring bliver at udnytte kompetencerne til at stå i spidsen for attraktionen LabLand.

HISTORIEN OM Innovation Lab begynder i det gamle årtusinde. Nærmere præcist i 1981 hvor Innovation Lab stifter, Preben Mejer, bringer et par PC'ere med til Danmark fra en messe i USA. De to PC'ere bliver de første på dansk jord, men ingen ser på det tidspunkt potentialet i maskinerne, som af de fleste bliver betegnet som et modelune med en begrænset levetid. Hvorfor erstatte skrivemaskinen, som fungerer udmærket? Mejer er dog ikke i tvivl, han fornemmer, at der hos flere store virksomheder, blandt andet i økonomiafdelingerne, er ved at opstå et behov, som PC'en er løsningen på.

I sin iver for at tilslutte sine nyerhvervede, teknologiske vidundere, glemmer Preben Mejer imidlertid, at maskinerne er beregnet til 110 volt og ikke 220 volt, som kommer ud af de danske stikkontakter. Den fejl indbringer Mejer den tvivlsomme ære af at være den eneste, der har afbrændt halvdelen af Danmarks samlede PC-bestand. Heldigvis overlever den anden del af PC-bestanden og bliver startskuddet til en IT-revolution i Danmark.

INTERNET? DET DRIVER OVER!

Selvom Preben Mejer så perspektiverne i PC'en før alle andre, løber han igen panden mod en mur, da han i 1994 foreslår TDC at blive kommerciel internet-udbyder. »På det tidspunkt var internettet nærmest utilgængeligt for almindelige mennesker, og der var ingen, der så de kommercielle muligheder i det. TDC mente, at det var en vanvittig idé

at udbyde internettet til den brede befolkning, de regnede med, at det ville drive over og sammenlignede det med walkie-talkier«, forklarer han. Knap et år gik der, før Preben Mejer fik overtalt TDC-ledelsen til at starte det kommercielle internet. I dag, 12 år senere, har knap 80 % af alle danske husstande en internetforbindelse.

Preben Mejer bliver altså en central figur i udbredelsen af de første store IT-bølger; den første med mainframe- og hjemmecomputeren og den anden bølge med mobilteknologi og internet.

Derfor er det også naturligt, at han i starten af det nye årtusinde får øjnene op for det, der bliver kaldt den tredje store IT-bølge, pervasive computing — på dansk 'IT i alt'. I den forbindelse ser Mejer det praktiske i at etablere en facilitet, der på den ene side kan hjælpe virksomheder med at integrere eksisterende teknologi i deres produkter og på den anden side formidle den nyeste teknologi-viden. I samarbejde med medstifter, Mads Thimmer, bliver et koncept nedfældet, og Innovation Lab bliver en realitet i 2001 — i første omgang i tæt samarbejde med Århus Kommune, Århus Amt og TDC.

FEM ÅR MED SUCCES

I dag, fem år efter åbningen, er Innovation Lab et knudepunkt for muligheder med ny og kommende teknologi. Innovation Lab er i direkte kontakt med et bredt, internationalt netværk, der tæller 2600 internationale kontakter bestående af forskningscentre, udviklingshuse og universiteter. Netværket sikrer, at Innovation Lab

altid har mulighed for at formidle den nyeste teknologividen videre via medierne, udstillinger og konferencer.

»Vi har stort set hele tiden en person, der sidder i et fly, på vej til eller på vej fra en konference eller et netværksmøde. Hvis man vil have overblik over den nyeste teknologi, er det ikke nok, at gennemlæse rapporter og have en hurtig internetforbindelse. Du skal længere ud. Du skal have dem i tale, der har fingeren, ikke bare på udviklingen, men i udviklingen«, forklarer Innovation Lab medstifter, Mads Thimmer.

Sideløbende med formidlingsaktiviteterne fungerer Innovation Lab som sparringspartner for virksomheder omkring konceptudvikling og tilførsel af teknologielementer til produkter. I dag hedder de over 30 samarbejdspartnerne blandt andet B&O, JP/Politiken og TDC samt internationale sværvægttere som Master Foods og SonyEricsson. Blandt formidlingssucceserne peger Preben Mejer på »Living Future – Future Living.« En udstilling, der viste Innovation Labs bud på fremtidens hjem. Produkter som robotstøvsu-

»Kernen i Innovation Labs succes er evnen til at formidle svært tilgængeligt stof på en måde, så alle kan forstå det.«

PREBEN MEJER, DIREKTØR AF INNOVATION LAB

geren, der selv gør rent, og det intelligente spejl med indbygget tv og internet trak hele 2500 gæster på bare en enkelt dag.

Også de årligt tilbagevendende NEXT udstillinger, Nordic Exceptional Trendshop, får de teknologi-nysgerrige danskere til at strømme til. Udstillingen præsenterer de mest banebrydende IT-anvendelser fra hele verden. I 2005 gæstede 3.550 betalende gæster 2 dags-arrangementet, hvor de kunne opleve over hundrede prototyper af banebrydende IT-produkter.

FORMIDLINGENS KUNST

Preben Mejer er ikke i tvivl om, at kernen i Innovation Labs succes er evnen til at formidle svært tilgængeligt stof på en måde, så alle kan forstå det. »Da vi begyndte at rejse rundt og fortælle om, hvad teknologien kunne bruges til, fandt vi ret hurtigt ud af, at det ikke var nok at fortælle om det. Vi skulle også vise det«, forklarer han.

Et godt eksempel er Innovation Labs første projekt, IP Firefighter. En intelligent brandmandsdragt, der kunne måle brandmandens tilstand og fortælle, hvornår det var på tide, at få ham ud af en brændende bygning. Preben Mejer er overbevidst om, at projektet var med til at flytte folks forståelse af, hvad teknologierne kan bruges til. Sidste nye eksempel er verdens første betonskærm, som er udviklet af Innovation Labs projektgruppe og praktikanter. Skærmen er af beton med ilagte optiske fibre, arrangeret som pixels. Det gør, at det er muligt at vise billeder og filmsekvenser direkte på skærmen. Konceptet åbner mulighed for levende vægge, levende

køreanvisninger i vejbanerne og kommer uden tvivl til at påvirke bygge-, arkitektur- og designindustri.

En vigtig del af Innovation Labs formidlings-koncept er desuden at benytte håndgribelige eksempler i vid udstrækning. Derfor har Innovation Lab oparbejdet et såkaldt DemoLab, som er en samling af prototyper, tidlige produkter og demoteknologier. DemoLab'et giver folk mulighed for, at mærke de nyeste teknologier på egen krop og nethinde, og det har gjort udstillingen til et af Innovation Labs mest efterspurgt aktive. »Jeg kan stå med en Powerpoint-præsentation og forklare om teknologien i timevis, men jeg vil aldrig nogensinde kunne nærme mig det pædagogiske niveau, som man opnår ved, at folk selv kan se tingene ske foran sig eller få dem til at ske«, forklarer Mads Thimmer.

LABLAND – EN NATURLIG UDVIKLING

Det er da også erfaringerne fra DemoLab'et, der giver Mads Thimmer en stærk tro på, at LabLand har et stort potentiale. Ofte bliver folk, der prøver DemoLab'et nemlig utroligt overraskede over, hvor langt teknologien allerede er fremme. »Vi kan ved selvsyn konstatere, at folk reagerer yderst positivt på DemoLab'et, og derfor tror vi også på, at der er rigtig mange andre, som har interesse i et LabLand. Vi er jo rent faktisk i stand til at spole tiden 5-10 år frem. Hvis LabLand bliver det første sted i verden, som giver folk et plausibelt blik ind i den fremtidige dimension, så tror jeg i allerhøjeste grad, at det vil virke dragende.«

UDSTILLINGEN NEXT

NEXT2007 bød på international konference og udstilling med verdens 100 mest banebrydende og perspektiverende prototyper fra grænselandet mellem geni og galskab, design og it.

FORMIDLING I CENTRUM

Preben Mejer, viser statsminister Anders Fogh Rasmussen og tidligere borgmester Louise Gade de nyeste tiltag indenfor IT-verdenen.

Preben Mejer ser LabLand som et naturligt udspring af Innovation Labs aktiviteter og den viden der bliver indsamlet. »Innovation Lab arbejder i øjeblikket primært med virksomheder, men vi får et hav af henvendelser fra privatpersoner, studerende og skoleklasser, som gerne vil besøge os. Derfor synes jeg, at det er naturligt at føre de formidlende idéer, der ligger bag Innovation Lab, over i en aktivitet, som kan dække det enorme behov, der er til stede på privatfronten.«

DEN INTERAKTIVE ATTRAKTION

Innovation Lab har allerede gjort sig de første erfaringer med at forbedre nuværende attraktioner ved hjælp af fremtidig teknologi. I et samarbejde med Center for Interactive Spaces og en række andre aktører arbejder Innovation Lab på projektet »IXP-Interaktive Oplevelsesrum.«

Formålet med projektet er at udnytte pervasive computing teknologier til at skabe nye former for interaktive oplevelser i museer og attraktioner. Projektet arbejder blandt andet med aktive billetter, så rummet kan aflæse de besøgendes profiler. Det fungerer ved, at gæsterne selv udfylder en profil til sin aktive billet, enten på nettet før besøget eller i attraktionens reception.

Profilen kan eksempelvis indeholde nationalitet, interessefelt og alder. Når en profil er oprettet, kan oplevelsen starte på nettet før og fortsætte efter besøget, da billetten er lagret med informationer, f. eks. digitale souvenirs i form af billed- og lydoptagelser samt resultater fra diverse spil og konkurrencer fra besøget.

På Århus Naturhistoriske Museum er der, gennem projektet TaggetX, allerede blevet pustet nyt liv i dyrene ved hjælp af Innovation Labs teknologiske viden. Her bliver museumsgæsten udstyret med en håndholdt computer, der er trådløst opkoblet til internettet. Med computeren scanner gæsten RFID tags — en avanceret ny form for strekkode — ved de enkelte dyr i udstillingen og modtager på computeren tekst, filmklips, lyd og informationer om dyret, og den sammenhæng det er udstillet i. I takt med den teknologiske udvikling bliver det på sigt gæstens egen mobiltelefon, som informationerne bliver sendt til.

LabLand ligger i naturlig forlængelse af den formidlingserfaring, som Innovation Lab har opbygget, og vil på sigt kunne bringe viden om nye teknologier og deres mange muligheder ud til ikke bare erhvervslivet men hele den danske befolkning.

FREMTIDSFORMIDLERNERNE

- Innovation Lab holdt i 2005 oplæg om fremtidig anvendelse af og perspektiver ved ny teknologi for i alt 15.864 personer fra både offentlig og privat regi. I 2006 holdt Innovation Lab over 200 foredrag såvel nationalt som internationalt.
- I 2005 medvirkede Innovation Lab i sammenlagt 246 tv-indslag, radioprogrammer og artikler om anvendelser af ny teknologi. I 2006 har Innovation Lab været et fast indslag på TV2. Medieaktiviteten er stærkt stigende med 505 artikler, heraf 15 forsider, og over 50 radio/tv-indslag i 2006.
- Innovation Labs hjemmeside trækker hver måned mellem 50.000 og 100.000 besøgende, nyhedsbreve fra Innovation Lab når hver måned 7591 mennesker i ind- og udland.
- Innovation Lab tæller ved udgangen af 2006 45 ansatte, fordelt på hovedkontoret på Katrinebjerg i Århus, en Københavnsafdeling på IT-universitet i Ørestaden og et satellitkontor i San Francisco.

DEN VIRTUELLE STORK

Innovation Lab har i et samarbejdsprojekt hjulpet med at udvikle nye udstillingsformer for Naturhistorisk Museum i Århus. Den udstoppede stork kobles til en række virtuelle informationer så som lyde, filmklip og information, der kan opleves på den besøgendes håndholdte computer.

www.innovationlab.net

VISIONEN OM LABLAND

DET DREJER SIG OM MENNESKER

LABLAND VIL være en fremtidsplanet i Danmark. Et sted, der i alle detaljer og helheder giver den besøgende opfattelsen af at se frem i tiden og giver mulighed for at opleve, hvordan teknologi former livet fremover. LabLand vil være en internationalt synlig, debatskabende og stærk måde at portrættere menneskets muligheder på. En indsigtssyg og appellerende rejse ind i teknologiens yderste konsekvens og en scene for det ypperste og mest visionære, virksomheder og forskningshuse verden over kan præstere.

Oplevelsesuniverset LabLand fungerer som en entrébaseret attraktion og selve bygningen, der skal rumme udstillinger og tilhørende faciliteter, placeres på de bynære havnearealer i Århus. Her bringes national og international forskning, virksomheder og professionelle forlystelsesdesignere sammen om at illustrere anvendelser af fremtidens teknologi.

Kernen i LabLand er udstillingsarealerne, der byder på en lang række interaktive forlystelser og aktiviteter, der virker stærkt appellerende, tankevækkende og engagerende. Også for dem, der ikke i forvejen interesserer sig for teknologi.

LabLand fokuserer nemlig på mennesket og ikke på de teknologiske muligheder i sig selv. Grundidéen bag LabLand er at skabe en attraktion, der afbilder og perspektiverer den indflydelse, som den teknologiske udvikling vil få på fremtidens menneskeliv og vores omverden. Gennem plausible, fascinerende og underholdende udstillingsmiljøer møder besøgende såvel visionære fremtidsscenarier som konkrete bud på konsekvenserne af den teknologi, som netop nu udvikles i forskningsmiljøer rundt om i verden. For en stor del af fremtiden er her i vid udstrækning allerede som forskning, produktudvikling, tidlige produkter eller som indflydelsesrige idéer.

FREMTIDEN ER FOR ALLE!

Fremtid er fornyelse. LabLand vil til alle tider vise tiden foran os. Med en konstant strøm af nye udstillinger, temaer, teknologier og attraktioner kommer LabLand rullende fremtiden i forkøbet. I samspil med de mange besøgende evalueres, udvikles og forandres på udstillingsmiljøerne løbende. Fremtiden er for alle, og det er

naturligt at inddrage de besøgende, så de ikke bare er modtagere men også medudviklere på oplevelserne. Hvad synes andre? Hvor er der generelt stemning for, at udviklingen går hen? Er det godt eller skidt? Den menige mening er mere vigtig og mere hørt end nogensinde før – også i LabLand.

Den høje mulighed for brugerengagement er ikke kun møntet på de besøgende. Et omgivende og mangfoldigt kultur-, uddannelses- og erhvervsliv er i høj grad med, når der skal samspilles om opsætningen af LabLands attraktioner. Den internationale sfære er ikke mindst medinteressent i LabLands unikke oplevelseskoncept, der rummer oplagte muligheder for at prøve visionerne af i en tidlig produktform og få kritik og lærepointer inden senere produktlanceringer – fra de samme mennesker, som 3-5-10 år senere skal købe produkterne, give anvendelse til forskningen og bruge opfindelserne. Impulserne i LabLand går i høj grad begge veje.

På et konkret plan skal indtrykkene under et besøg i LabLand dannes helt uundgåeligt. Forskningen skal animeres, fremtiden gøres virkelig. Vejen til teori fører gennem praksis, og den er helt uforceret. Hvordan vil blinde kunne blive seende med højteknologiske implantater? Prøv selv med en hjelm, der både gør blind og giver synet, kunstigt, igen. Er det vidunderligt eller skrækindjagende, at vi måske får mikroskopiske nanoteknologiske robotter, der suser rundt i vores blodårer på jagt efter sygdomme eller i kamp mod blodpropper? Kravl ombord i en nanorobot og sus gennem årene. Hvilke nye teknologier vil bedst kunne løse fremtidens energibehov, når jordens fossile brændstoffer er opbrugt? Prøv en tur i en bil, der kører 100 km på en liter vand. Hvordan virker fodboldkampen, når den foregår i holografisk 3D? Hvordan føles en bøjelig skærm eller en tur på et svævende skateboard? I LabLand oplever man som det primære. Dernæst, men tæt tilknyttet, kommer reaktioner, tanker, overvejelser og meninger. "Det var pokkers!", "Hvordan i alverden kan det lade sig gøre?" og endelig "Er det OK med mig?". Det er oplevelsen af fremtid, ikke forestillingen om, der er afsættet til de oplevelsesmættede, reaktionsfremkaldende og debatskabende former i LabLand. Og det er helt unikt i forhold til eksisterende videnskabscentre andre steder i verden.

Grundidéen bag LabLand er at skabe en attraktion, der afbilder og perspektiverer den indflydelse, som den teknologiske udvikling vil få på fremtidens menneskeliv og vores omverden.

LabLand illustreret som et dynamisk midtpunkt i Århus. En foranderlig hvirvelvind af tanker, billeder, lyde og oplevelser om fremtiden. Hvirvlen udgør den centrale, interaktive installation i bygningen og skal forenes med arkitekturen i det fremtidige bygningskompleks.

FØRST TAGER MAN...

FRA BUNDEN ER LABLAND TÆNKT SOM ET UNIKT OG INTERNATIONALT KONCEPT. PLANEN OM TIL ALLE TIDER AT VÆRE ET HÅNDGRIBELIGT OG FASCINERENDE UDKIGSPUNKT TIL MENNESKET AF I MORGEN ER BASERET PÅ EN RÆKKE GRUNDOVERVEJELSER, EN RÆKKE DELMÅL OG PRÆDIKATER, SOM ER HOVEDINGREDIENSERNE I OPSKRIFTEN PÅ LABLAND.

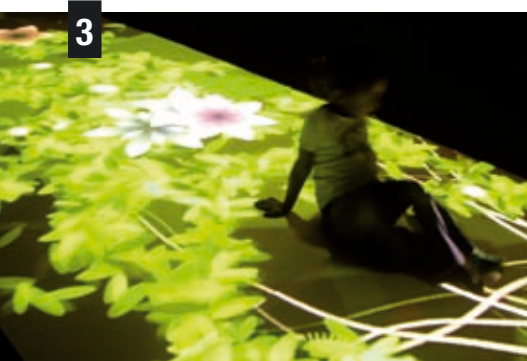

1 FREMTIDSORIENTERET OG MENNESKEVENDT

LabLands ambition er at sammenstille nuværende og kommende forskning med hverdagslivet. Fremtiden er her allerede, men skjult i forskningslaboratorier og udviklingsafdelinger og dermed usynlig for offentligheden. Traditionelle videnskabsmuseer og -oplevelsescentre vælger ofte at præsentere forskningen på dens egne præmisser, eksempelvis gennem kronologisk anlagte udstillinger, stadiemodeller og forklarende plancher. Eller man vælger at fokusere på elementære naturvidenskabelige fænomener og deres iboende fascinationskraft. LabLand har en fundamental anderledes tilgang end den historiske eller fænomenologiske tilgang med det fremadrettede perspektiv, en høj prioritering af oplevelsesmomentet og den umiddelbare relation til vores almindelige og kommende tilværelse i centrum. Det er i sammenhængen med sin værdi for mennesker, sin anvendelse, at en teknologi opnår sin berettigelse og i det opstillede samspil med fremtidig anvendelse, at den bliver interessant.

ENGAGERENDE OG INSPIRERENDE OPLEVELSESMILJØER

LabLand vil fremme læringen gennem den rene oplevelse, ikke fordrer en oplevelse gennem læring. Fanges interessen, efterspørger man naturligt sammenhænge og konsekvenser, regner i perspektiver og danner sig en mening. Det skal attraktionsopbygning og informationsniveau understøtte. Informationer vil ikke være organiserede som plancher og forklaringer men stille sig uddybende til rådighed over en web-platform, der gør det muligt at adressere akkurat det niveau, brugeren er på. Oplevelsen skal kunne gøres personlig, indrettes efter sprogområde og vidensniveau, alder og præferencer. Attraktionerne vil primært være designet for at skabe en oplevelse gennem fascinationskraft og umiddelbar indlevelse – udstillingselementerne skal være nærmest magiske i sig selv, også uden uddybelser, forhåndsviden og tilgængelig information.

3 TROVÆRDIGE OG PLAUSIBLE FREMTIDSBILLEDER

Selv fremtiden har en historie. Fortiden er fuld af fremtidskig, der spænder fra fantasiløse forcastelser af store landvindinger som fly og computere til vild men realistisk science fiction. I LabLand vil den besøgende ikke møde fremtiden som uunderbygget spekulationer, som ren science fiction-fantasi eller som meningsbaseret spådom. Udvælgelsen af attraktionerne og udførelsen af dem, vil ske i samarbejde med det bedst muligt tilgængelige niveau for en kvalificeret vurdering og en så høj grad af forskningsmæssig plausibilitet som mulig. Plausibiliteten er helt og aldeles grundlæggende for LabLand og for oplevelsen af, at det her er det tætteste, man kan komme at rejse i en tidsmaskine uden bakgear.

FLEKSIBILITET, FORNYELSE OG DYNAMIK

To besøge i LabLand vil aldrig være ens. Fremtiden forfalder til nutid med større og større hast, synes det, og udviklingstempoet er stigende. Et historisk museum består typisk af samlinger, men LabLands hovedområde, fremtiden, er i sagens natur ikke mulig at huse som en permanent samling. Derfor skal LabLand hele tiden forny sig, hele tiden være på forkant med udvikling og forskning og hele tiden sikre oplevelsen af tiden, der kommer. Det stiller krav til en høj grad af fleksibilitet og dynamik, træk der også vil være særligt attraktive kendetegn. Udskiftningen vil både foregå i det små i form af udskiftede enkeltelementer, men samtidig vil hele etager undergå en kontinuerlig forvandling i takt med de nyeste videnskabelige fremskridt og udviklingstendenser. Den indre dynamik er oplagt genspejlet i LabLands ydre, hvor selve bygningen kunne illustrere forvandling og aktivitet, måske med skærmformer og fleksible byggelementer, der kan være med til en høj grad af universel genkendelighed af byggeriet – måske netop i kraft af sin evige foranderlighed.

LABLAND FOR ALLE

Interessen for fremtiden deles af de fleste. For hvem er ikke bare en smule spændt på, hvad morgendagen vil bringe? I LabLand er alle velkomne, men konceptet er udviklet med særligt blik for tre sideordnede målgrupper. De tre primære målgrupper er:

- Familier med børn: LabLands attraktioner vil være designet, så hele familien kan få en spændende oplevelse sammen. Derudover vil de omgivende miljøer blive indrettet, så dem, der ikke kun er interesserede i attraktionerne, kan suge til sig af viden om den nyeste teknologi og se konkrete eksempler på og konsekvenser af nye teknologiske landvindinger.
- Skoleelever og studerende: I tilknytning til alle attraktioner og de omgivende miljøer vil der blive fremstillet undervisningsmateriale, som kan tilfredsstille undervisningsbehov på flere niveauer. LabLand ser det som en særdeles vigtig opgave at stimulere interessen for de naturvidenskabelige fag hos børn og unge.
- Erhvervslivet: Som budbringer for fremtidens teknologier vil LabLands attraktioner til enhver tid interessere de dele af erhvervslivet, der kan se potentiale i at blive inspireret og danne sig overblik over teknologiske hybrud – eksempelvis med henblik på egen produktudvikling og innovation.

TEKNOLOGISK INSPIRATION TIL ERHVERVSLIVET

Udover udstillingsområder, butik og spisesteder vil LabLand lægge vægt på at være et mødested for forskning, erhverv og almindelige borgere. Der vil blive oprettet særligt teknologiberigede konference- og mødefaciliteter i sammenhæng med LabLands øvrige faciliteter. En oplagt mulighed for produktlanceringer, events, møder og konferencer i spændende omgivelser. Og på den anden side et sted, der i sammenhæng med LabLand vil blive et naturligt samlingspunkt, når der generelt og med lidt naturlig ansporing skal tænkes over fremtidens muligheder og udfordringer.

VERDENS SÆRLING

ET GANSKE SÆRLIGT STED

LABLAND VIL blive en unik attraktion i flere henseender. På den ene side findes der meget få steder i verden, som tematiserer fremtiden og ingen i lighed med LabLand. Steder som eksempelvis Disney Worlds EPCOT er næsten ren, forskningsfri underholdning, i Wellcome Wing på Londons Science Museum bliver fremstillingen af fremtiden til en traditionel museumsoplevelse, ARS Electronica og deres Museum of the Future i Linz er i retning af et teknologiorienteret kunstmuseum, og i Sonys Wonder Technology Lab er fremtiden udelukkende set med Sony-øjne.

I sit valg af form sætter LabLand nye normer ved at tage de bedste og mest velfungerende elementer fra klassiske museers tidsoplevelse, soliditeten og unika-følelsen, fra oplevelsescentres tematisering og historiefortælling, og fra temaparkers fysiske virkemidler og forlystelsescentrenes oplevelses- og fascinationskraft. Kombinationen af kendte virkemidler i en hidtil uset og koncentreret blanding er i sig selv opsigtsvækkende og uden fortilfælde.

Fornylsesgraden i LabLand er endnu et særkende. En evig aktualitet er en bivirkning af den høje udskiftningsgrad i LabLand. Det skal gerne medvirke til en høj, naturlig markedsføringsværdi, eftersom også medier og presse vil skulle flokkes om LabLand for de første billeder og transmitterede oplevelser fra teknologiens, forskningens og udviklingens vej frem mod dagliglivet og bag billedet og mellem linjerne videregive LabLand som et unikum i den internationale attraktionsverden.

INTERNATIONALT SET, MEN LOKALT OPLEVET

Med huset og fødderne i Århus og Danmark og netværket og antennerne i globalsfæren vender LabLand sig mod både et nationalt og internationalt publikum og betjener sig af interessenter, indholdsproducenter og partnere fra både offentligt og privat regi uden særlige forbehold hverken af geografisk, etnisk, emnemæssig eller organisatorisk karakter.

Det vil være naturligt at lægge vægt på en tæt kontakt til danske og århusianske forskningsmiljøer og på forpligtende vis skabe opmærksomhed og interesse for den nyeste forskning. Dermed har LabLand potentiale for at blive et vigtigt bindeled mellem den almindelige borger, uddannelsesinstitutioner, erhvervslivet og forskningsmiljøerne. En særdeles vigtig alliance i en verden, der trods globalisering bestemt ikke har gjort betydningen af miljø, lokalgeografi og naturligt opland mindre. Mulighederne er bare blevet meget, meget større.

Set i det nære perspektiv står LabLand som en klar eksponent for Vestdanmark og Århus' erhvervs- og forskningsmæssige styrker. Som konstant opdateret inspiratorium, et prisme for den mest spektakulære verdensforskning, vil LabLand både kunne tiltrække vidensbaserede virksomheder udefra, og servere en kommende teknologisk udvikling for eksisterende eller måske rettere lokalt opståede virksomheder i regionen.

Set i et større perspektiv fremstår LabLand som et markant pejlemærke for fremtidens Danmark. Højteknologi kombineres med innovation, kreativitet og mellem menneskelig forståelse. Abstrakte fremtidsteknologier kobles til almindelige menneskers behov, ønsker og visioner. Viden og global indsigt omsættes til unikke oplevelser, til indsigt i verden og i egne muligheder.

På den ene side vil LabLand ud fra global indsigt og en konstant indsamling af ny viden være et knudepunkt for de mest innovative fremtidsteknologier. På den anden side rettes opmærksomheden kontinuerligt mod at gøre teknologierne levende og nærværende for de besøgende, at give oplevelser til alle sanser og at iscenesætte tankevækkende, kreative og provokerende bud på fremtiden. Ideelt vil LabLand anspore til omtanke for fremtiden, holdninger og handlinger i nutiden.

THE TECH MUSEUM OF INNOVATION

ÅBNING: 1994
GEOGRAFI: San Jose, Californien, Silicon Valley

Forskel fra LabLand: The Tech ligner på mange måder LabLand med sit fokus på teknologi og innovation. En afgørende forskel er dog LabLands perspektivrige bud på fremtidsvisioner, samt at mennesket og ikke teknologien er i centrum.

THE SONY WONDER TECHNOLOGY LAB

ÅBNING: 1994
GEOGRAFI: Manhattan, New York.

The Sony Wonder Technology Lab udstiller primært teknologier fra film-, musik- og andre underholdningsindustrier. LabLand præsenterer derimod et bredere spektrum af teknologier fra udviklingslaboratorier rundt om i verdenen. Samtidig lægger LabLand vægt på ikke at re-præsentere én kommerciel særinteresse.

DISNEYWORLD - EPCOT

ÅBNING: 1982
GEOGRAFI: Orlando, Florida.

En væsentlig forskel mellem LabLand og Disney-attraktionen er, at Epcot er mere underholdningsorienteret end LabLand. I LabLand danner de underholdende elementer grundlag for en forståelse for det lærerige og udfordrende ved fremidsteknologierne.

INTERNATIONAL

THE TECH MUSEUM OF INNOVATION

Silicon Valley-attraktionen The Tech er med 250 udstillinger, uddannelsesprogrammer, konkurrencer og en årlig prisuddeling et af verdens største udstillingsvinduer for teknologi og videnskab. Attraktionen fokuserer på deltagelse. De besøgende kan for eksempel selv prøve at bygge en microchip, trække i en genforsker-kittel for en stund og lege med DNA eller knipse et futuristisk selvportræt i 3D. Ideen bag The Tech er den samme som ideen bag flere andre teknik-museer, nemlig at udfordre til udvikling af innovative ideer, som kan bidrage til en bedre fremtid.

THE TECH OM THE TECH: »Først og fremmest er vi påvirket af, at museet ligger i hjertet af Silicon Valley. Det er et område for innovation og inspiration og alle vores aktiviteter skabes i Silicon Valleys ånd. Vores udstillinger og eksperimenter skal udfordre de besøgende og få dem til at undre sig. Vores attraktion giver ikke færdige svar – ligesom virkeligheden, der ofte har flere spørgsmål end et svar – og på den måde indbyder vi de besøgende til at tænke selv. Denne proces leder til mere kreativitet, den drivende kraft hos en opfinder«.

Peter Friess, CEO, The Tech Museum of Innovation.

THE SONY WONDER TECHNOLOGY LAB

The Sony Wonder Technology Lab er et teknologi- og underholdningsmuseum. Det har permanente og midlertidige udstillinger, som for de flestes vedkommende tager udgangspunkt i Sonys forretningsområder, primært musik og film.

De besøgende kan for eksempel designe computerspil, lave special-effects til en filmtrailer eller indspille en cd. Teknologilaboratoriet har også en udstilling af den moderne teknologis historie, hvor landvindinger som kameraet, telefonen, radioen, fjernsynet og computeren beskrives.

SONY OM SONY: »Ved at udstille den seneste teknologi i et hands-on miljø vil The Sony Wonder Technology Lab fremelske nysgerrigheden hos de besøgende og inspirere dem til at udvikle deres eget talent.

The Sony Wonder Technology Labs mål er at uddanne og kultivere de kommende generationer af visionære mennesker, som skal forme fremtidens medier, underholdningsindustri, videnskab, teknologier og kunst«.

Lisa Davis, Senior Director, Communications and Public Affairs, Sony Corporation of America.

I en globaliseret verden er det naturligt for LabLand ikke bare at sammenligne sig med danske attraktioner, men snarere at finde lighedstræk og forskelle i forhold til internationale sværvægttere inden for LabLands emneområde.

INTERNATIONAL SAMMENLIGNING

LE AMBITIONER

SCIENCE MUSEUM, WELCOME WING

Som andre teknologi-museer udstiller Londons Science Museum i deres Wellcome Wing eksempler på ny teknologi. I modsætning til The Sony Wonder Technology Lab fokuserer Wellcome Wing ikke på underholdningsindustriene, men på ny teknologi generelt.

På museet kan for eksempel se, hvordan ny forskning måske vil give blinde deres syn igen, få et indblik i kloning-teknologiens perspektiver for mennesker eller fordybe sig i IMax-biografens satellitbilleder af solens overflade.

WELCOME WING OM WELCOME WING: »The Wellcome Wing er den del af the Science Museum, som er hengivet til nutidens videnskab.

Udstillingerne udfordrer offentligheden til at tænke over områder, som påvirker dem direkte. For eksempel kigger den seneste udstilling, NEURObotics... the future of thinking?, nærmere på hjerneforskning og dens potentiale i fremtiden«.

Jon Tucker, leder af Science Museum.

DISNEYWORLD – EPCOT

Epcot – Experimental Prototype Community of Tomorrow – er en Walt Disney-ejet temapark med fokus på underholdning.

De besøgende kan for eksempel skyde sig af sted på en computeranimeret rummission, tage en simuleret svævetur over nogle af verdens naturperler eller besøge miniatuureudgaver af verdens lande, f.eks. Kina, Canada og Marokko, og opleve livet, naturen og menneskene.

EPCOT OM EPCOT: »Det mest interessante og langt vigtigste del af vores Florida-projekt. Faktisk er hjertet af alt, vi fremover vil lave i Disneyland, vores Experimental Prototype Community of Tomorrow!

Vi kalder det Epcot. Epcot vil være morgendagens eksperimenterende prototype-samfund, som tager udgangspunkt i de nye ideer og nye teknologier, som opstår de amerikanske industriens kreative centre«.

Walt Disney, grundlægger af Epcot.

ATTRAKTIONEN

EN HVIRVLETUR GENNEM FREMTIDENS FORUNDERLIGE VERDEN

Smut ned ad strøget på et svævende skateboard, print en kuglepen på din 3D-printer og diskuter aftenens menu med dit køleskab.

LabLand er en turistattraktion, hvor fremtidens teknologi bliver virkelighed for de besøgende – tag med på en hvirvletur gennem fremtidens hverdag.

JEG ER på vej ind i fremtiden. Bøjer mig fremover og kigger ind gennem billetlugens glas.

»Jeg vil gerne bede om en familiebillet og en tourguide«, siger jeg.

»Så gerne«, siger den smilende billetdame og rækker mig adgangsbilletter til turistattraktionen LabLand. »Tourguiden er lige der«, tilføjer hun og peger på en skærm.

Lidt forvirret kigger min kæreste og jeg på hinanden og på skærmen. Jeg havde egentlig regnet med at få en ganske almindelig, halvkedelig tourguide med tekst og billeder, men i stedet er tourguiden en 180 centimeter høj 3D-figur, som er afbildet på skærmen foran os.

»Velkommen til LabLand«, siger 3D-figuren, en såkaldt avatar, med en venlig stemme. »I kan godt begynde at glæde jer, for et besøg i LabLand er som at træde ét alenlangt skridt ind i fremtiden, og alle de opfindelser og teknologier, i ser her i LabLand, kan blive en del af jeres hverdag om fem, ti eller 50 år«.

Mine to børn griner, min kæreste smiler, og jeg klør mig i nakkehåret. »Det er for vildt – en avatar som guide!«, tænker jeg, da vi går op ad trappen mod indgangen.

Den tredimensionelle tourguide er bare én ud af mange oplevelser i LabLand, som populært sagt er Danmarks nye fremtidsmuseum. Ikke et museum med landskabsmalerier og abstrakte skulpturer, men med ny teknologi og nye opfindelser. Ideen er at

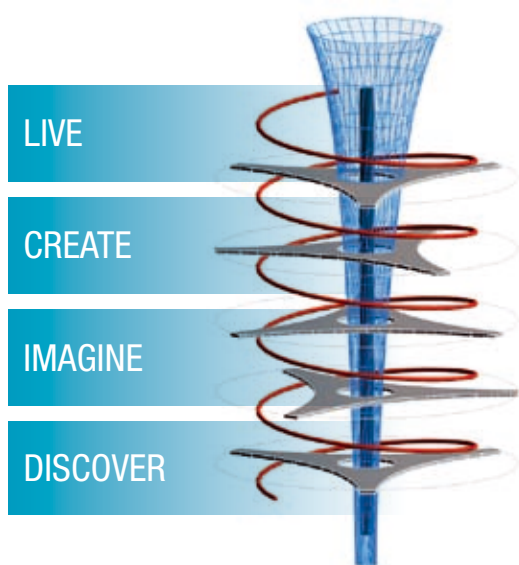
» LabLand viser det ypperste fra forskningsverdenen og giver underholdende, men samtidig plausible bud på, hvordan fremtidens teknologi kan forme det almindelige menneskeliv. »

skabe en attraktion, som kan give almindelige mennesker et bud på, hvordan ny teknologi i fremtiden vil ændre den måde vi lever, arbejder og kommunikerer på.

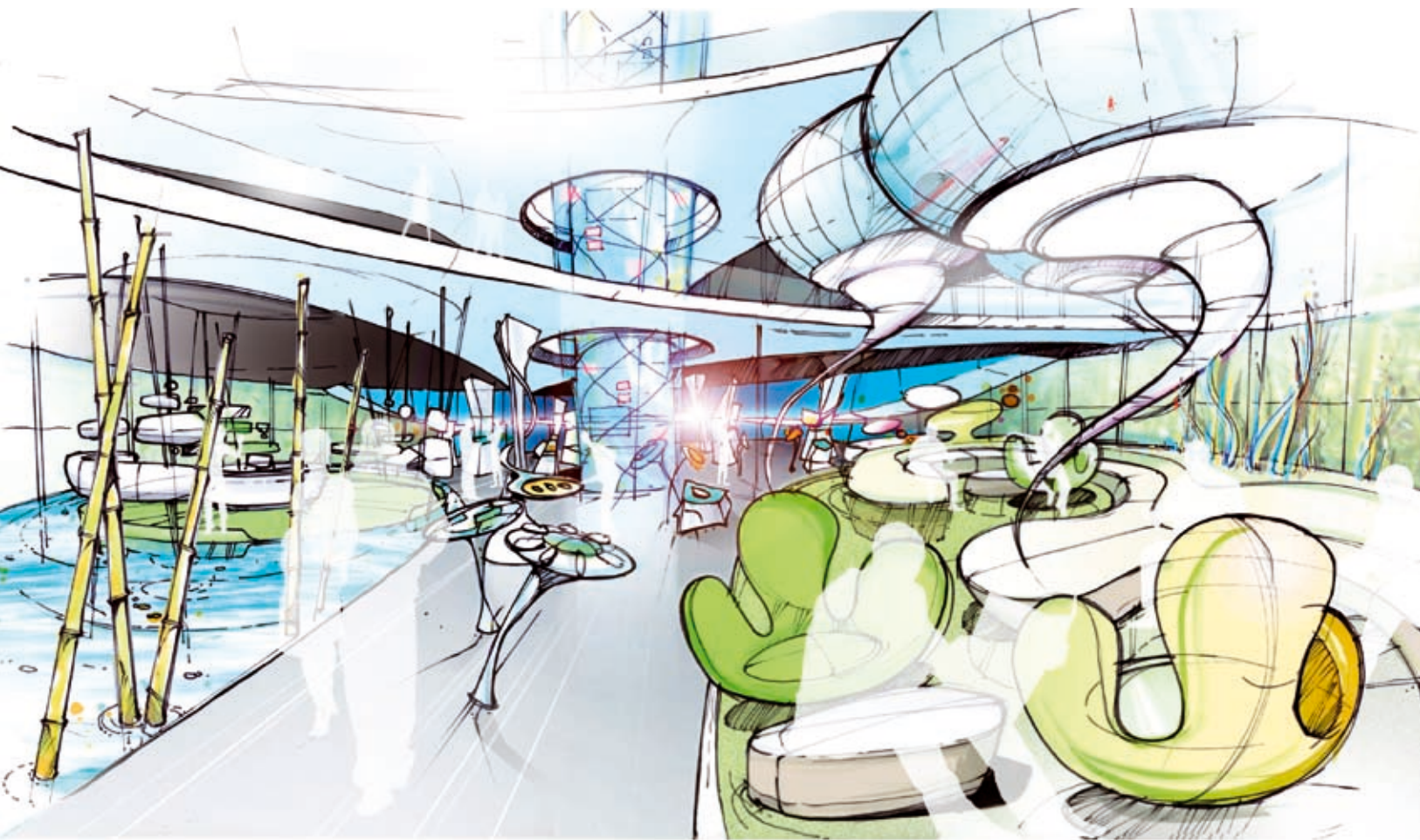
LabLand viser det ypperste fra forskningsverdenen og giver underholdende, men samtidig plausible bud på, hvordan fremtidens teknologi kan forme det almindelige menneskeliv. Under overskrifter som »Hjemmet anno 2050«, »Helbred og sundhed i fremtiden« og »Mennesket version 2.0« vil LabLand underholde, udfordre og frem for alt inspirere de besøgende til at forholde sig til de muligheder, som de hastigt voksende teknologier giver.

I LabLand kan du for eksempel tage på en simuleret rutschebanetur i dine egne blodårer og på den måde forstå, hvordan nanoteknologi i fremtiden vil kunne modvirke sygdomme i vores kroppe langt mere effektivt end det er tilfældet i dag. Du kan planlægge ugens måltider i samarbejde med det intelligente køleskab, som også giver dig slanketips og et overblik over Nettos, nettets og de andre dagligvareforretningers hårdeste slagtilbud. Du kan snuppe en tår af mælken, som selv fortæller, når den er for gammel. Og du kan prøve en 3D-printer, som ikke printer tekst på almindeligt A4-papir, men fysiske ting som for eksempel en kuglepen eller en tallerken.

Turen gennem LabLand er en fortælling om fremtidens muligheder og udfordringer. En fortælling i fire kapitler, som inspirerer de besøgende til aktivt at deltage i skabelsen af vores fælles fremtid.

LabLand er opdelt i fire forskellige oplevelsesniveauer, og hele huset udfolder sig som en hvirvel for den besøgende.

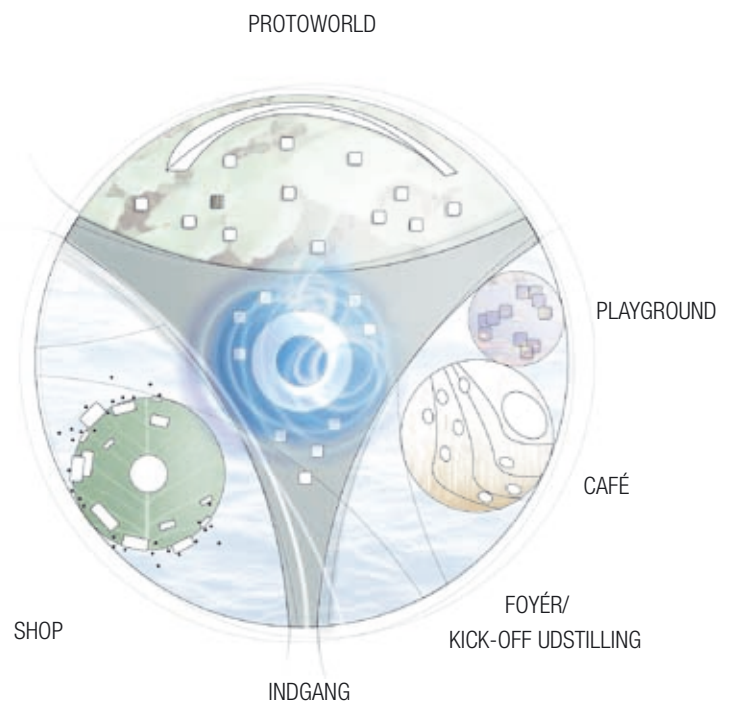
DISCOVER

Første kapitel har overskriften Discover og er en introduktion til teknologiens fagre nye verden. Her får de besøgende små delikate smagsprøver på fremtidens teknologier, et glimt af de prototyper, som er på vej ud i butikkerne inden for fem-ti år.

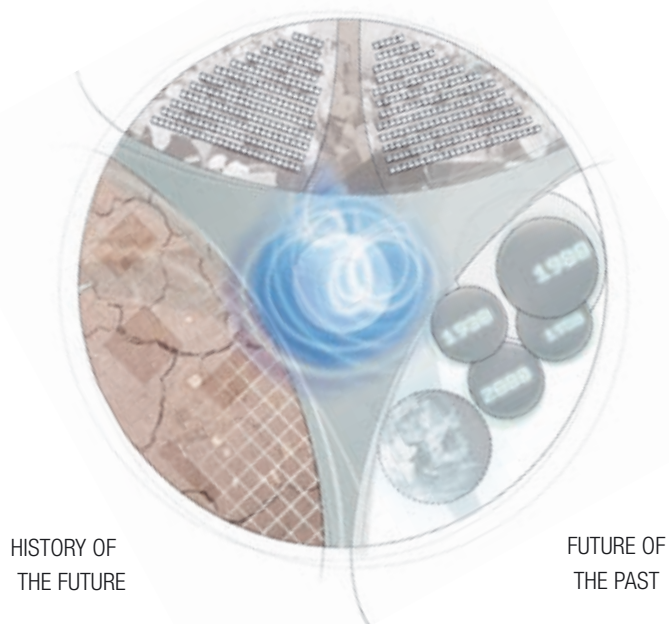
Vi springer med lange skridt op ad trappen. Spændt på hvad fremtiden vil bringe. »Gad vide, hvordan de egentligt vil bære sig ad med at vise os fremtiden?«, spørger jeg mig selv. Men inden jeg når at undre mig, får jeg svar på mit spørgsmål.

Vi træder ind i første del af LabLand, Discover. Et stort rum, som ved første øjekast minder om en blanding af et rumskib og Randers Regnskov. Her er træer og vandløb, som i en skov, men også skærme, computere og ting, som hører hjemme i en Star Trek-film. Det syder og bobler af liv. Ved nærmere eftersyn er vandløbet en 3D-projektion fra en projektor i loftet, men i et stort akvarium ved den ene væg glider en stor hvid haj gennem vandet. Den ligner fuldstændig en dræber fra Discovery Channel, og børnene bliver lidt bange. Da vi kommer helt tæt på, opdager vi, at den er mekanisk. Heldigvis. Mellem træerne ser jeg nogle underlige dingenoter, og jeg læser, at det er nogle af de prototyper, som snart er på vej fra forskernes laboratorier ud i butikkerne. Der er en avis trykt på elektronisk papir, ikke noget med at bladre, man trykker på en knap og avissiden skifter. Der er et radiosendersystem, som støtter fodbolddommere med at afgøre, om en fodbold er over målstregen, og der er en bil med sensorer, som hjælper føreren med at holde øje med kørebanens overflade f.eks. med hensyn om den er tør, våd eller frossen. Mens jeg kigger nærmere på den 'elektroniske fodbolddommer,' er børnene i gang med at male på en legeplads med elektronisk fingermaling, hvor de yngste kan dykke både hænder og fødder i malerspande og smøre farver ud på gulvet – uden at få maling på hverken tøj eller fingre.

»Vil i med op på næste etage?«, spørger vores avatar-guide, og vi går sammen mod næste kapitel, Imagine.

VISIONS OF THE FUTURE

HISTORY OF
THE FUTUREFUTURE OF
THE PAST**IMAGINE**

I kapitlet Imagine handler det ikke længere om konkrete opfindelser, men om at bruge fantasien og forestille sig fremtiden. Hvordan ser verden ud i 2025? Sender SAS charterturister til Månen, og har vi indopereret mikrochips i kroppen? De svære forudsigelser bliver nemmere på LabLands elektroniske tidslinje, hvor vi kan kombinere tid og teknologi.

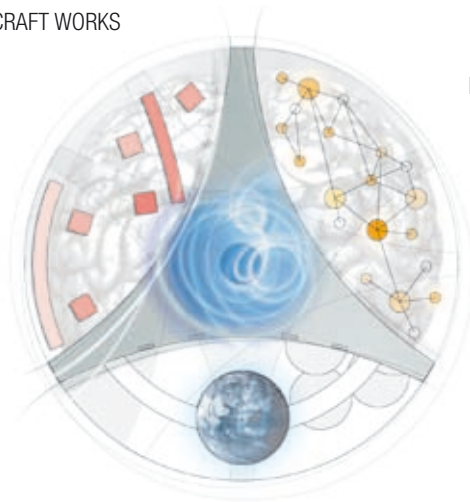
Vi kommer til at snakke om, hvordan eksempelvis klimaforandringer eller miljørigtige opfindelser kan ændre verden. Hvordan er klimaet om 200 år, hvis vi opfinder en kunstig atmosfære om ti år? Hvordan ser klimaet ud i 2050, hvis brintbilen erstatter benzinen i morgen?

Jeg prøver mig frem. Trykker på skærmen og kombinerer en masse forskellige faktorer for at se, hvordan fremtiden kan udvikle sig. Imens er resten af familien gået i LabLands biograf, hvor fremtiden ruller sig ud på det store lærred.

Jeg går hen mod biografen, men på vejen fanger noget min interesse. En udgravningsplads. På overfladen ligner den en mudret stenalderudgravning, hvor mænd i tommetykke regnbukser forsigtigt pensler potteskår frem fra jorden. Men det er ikke en almindelig udgravning. Den finder sted i året 3006, og under mudderet gemmer sig alle de ting, som danskerne har tabt mellem 2006 og 3006. Bevæbnet med skovl og går jeg i gang med at udgrave ting, som ikke er opfundet endnu, og mens jeg graver, snakker jeg med de andre 'arkæologer' om vores fund. Da vi har brugt fantasien i Imagine, tager vi elevatoren til tredje etage af LabLand, som har overskriften Create.

CRAFT WORKS

HUMAN VERSION 2.0

WORLDSIM

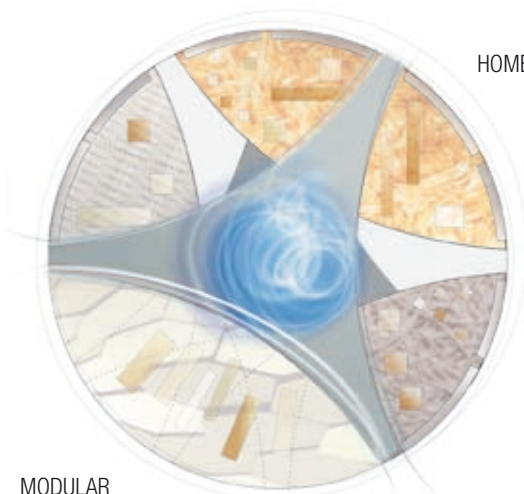
CREATE

På en skærm i elevatoren popper vores digitale ven, avataren, igen op, og den fortæller, at »vi i Create selv skal lege opfindere og forme fremtiden for en stund«. Vi undrer os lidt over, hvordan det kan lade sig gøre, men efter kort tid i Create-universet går det op for os, at vi selv kan skabe. Vi kan opfinde, udvikle og producere ny teknologi, for eksempel kan vi med en computer og en 3D-printer lave vores egne ting: en kop, en kuglepen eller noget helt tredje. På internettet finder jeg en arbejdstegning af min mobiltelefon, jeg trykker på 'print' og kort tid efter har 3D-printeren spytet en telefon i plast ud. »Utroligt, at det kan lade sig gøre. Og utrolig fedt – nu har jeg en ekstra mobiltelefon«, udbryder jeg, og mine børn tilføjer, at »det er lige som dengang, vi gravede guld i Legoland – bare lidt vildere«.

3D-printeren er et af de steder, hvor man i LabLand kan tage en tyvstart ind i en meget nært forestående fremtid. 3D-printeren står i dag på IT-messer og opfindernes værksteder, men om få år står den også på almindelige menneskers kontorer. Og når fjernbetjeningen går i stykker, eller man mangler en del til cyklen, kan man finde arbejdstegninger på internettet og printe den fysiske ting på 3D-printeren – lige så let som at kopiere en stil fra gymnasiekammeraten.

Create viser også nogle af fremtidens personlige hjælpemidler, for eksempel kan man hoppe i en muskel-dragt, som ved hjælp af mekaniske hjælpearmer gør, at man kan løfte store sten, sin svigermor eller noget tredje så let som ingenting. Eller man kan prøve kropsscanneren, som på en storskærm viser en full size version af kroppen – blot uden hud og med alle ens knogler og indre organer. Og man kan tage på rutschebanetur i ens egne blodbaner. Installationen minder om et gammeldags bilspil, som står på de fleste burgerbarer, men i LabLand styrer man ikke en racerbil, men derimod en 'smartpill' – en slags miniubåd, som allerede i dag bruges af lægevidenskaben til at tage et skugkig ind i menneskekroppen.

HOME OF THE FUTURE

MODULAR
LIVING

LIVE

Vi går ind i fjerde kapitel, hvor vi for alvor træder ind i fremtiden. Overskriften er 'Live' og på etagen er teknologien og ideerne fra etagerne neden under sat ind i det daglige livs rammer.

Her er et helt hjem med køkken, stue og badeværelse, som det kan se ud om 15, 30 eller 50 år. På overfladen ligner det næsten et meget ryddeligt og stilrent hjem anno 2006. Men skjulte computerchips og elektronik giver sofaen, køleskabet og resten af møblementet helt nye egenskaber. Med et enkelt tryk på fjernbetjeningen kan jeg for eksempel ændre farven på den grønne veloursofa midt i stuen – nu er den rød og lidt smartere. Væggen bag sofaen cremefarvet, og stukken snor sig langs loftet. Men det hele er projektioner, og med et enkelt tryk på en knap ændrer jeg farven på væggen, og fjerner stukken – nu er væggen hvid.

Jeg går ud i køkkenet, som ligner et ganske almindeligt Lars og Hanne-køkken. Men dette køkken er alligevel ikke helt almindeligt, for pludselig taler køleskabet til mig. Det fortæller, at jeg burde gå på slankekur. Inden jeg når at bande, svare igen eller smække med køleskabsdøren, har det sammensat dagens slanke-menu. Jeg har ikke tænkt mig at gå på en slankekur, fordi køleskabet anbefaler det, så jeg går ud af 'fremtidens hjem'.

På LabLand-etagen med overskriften Live møder den besøgende hverdagen, som den kan se ud 10 eller 50 år. Her er de vilde ideer, de første prototyper og fremtidens kreationer sat ind i en hverdagsramme, som giver LabLand-gæsten en forståelse for, hvordan fremtidens teknologi vil påvirke dagligdagen i fremtiden.

Jeg hopper op på noget, der ligner et svævende løbehjul og tager en tur rundt i rummet. På løbehjulets blå kontrolpanel kan jeg læse, at jeg svæver rundt på et Hoverboard. Vildt nok, tænker jeg, og kigger ud af vinduerne ned på Århus' gader, hvor cyklisterne okser rundt. Jeg sætter farten op. Det er sjovt at suse rundt mellem de andre LabLand-gæster på et svævende løbehjul.

Men så popper avataren op på skærmen.

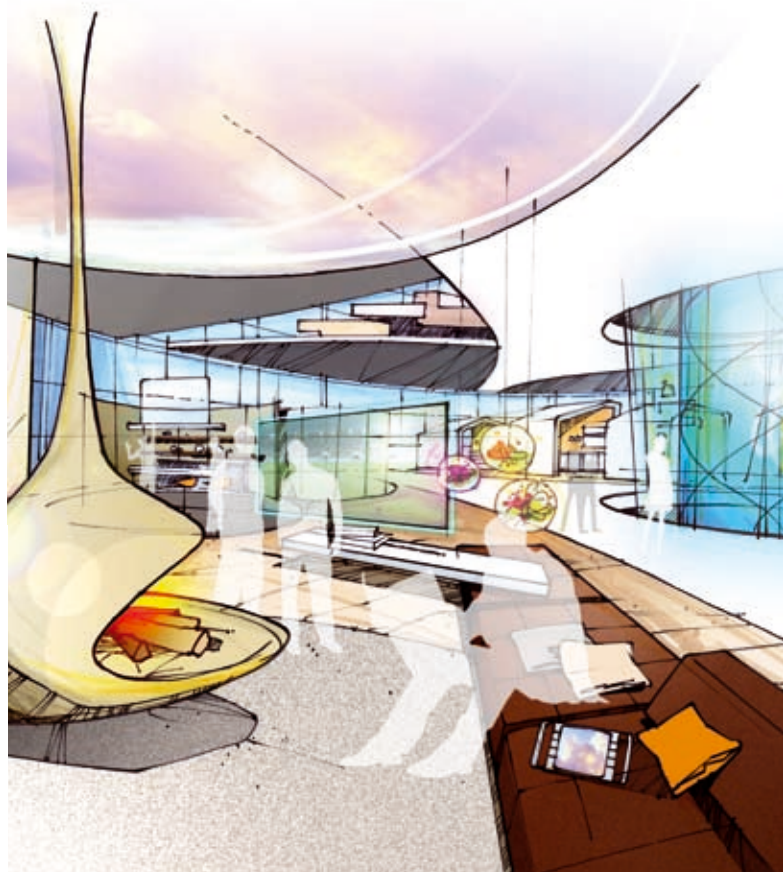
»Du kører for stærkt«.

Jeg undskylder.

»Det er helt i orden«, siger avataren og tilføjer, at jeg har set det hele i LabLand-attraktionen. »Vil du prøve tidslomme-elevatoren ned?«, spørger den.

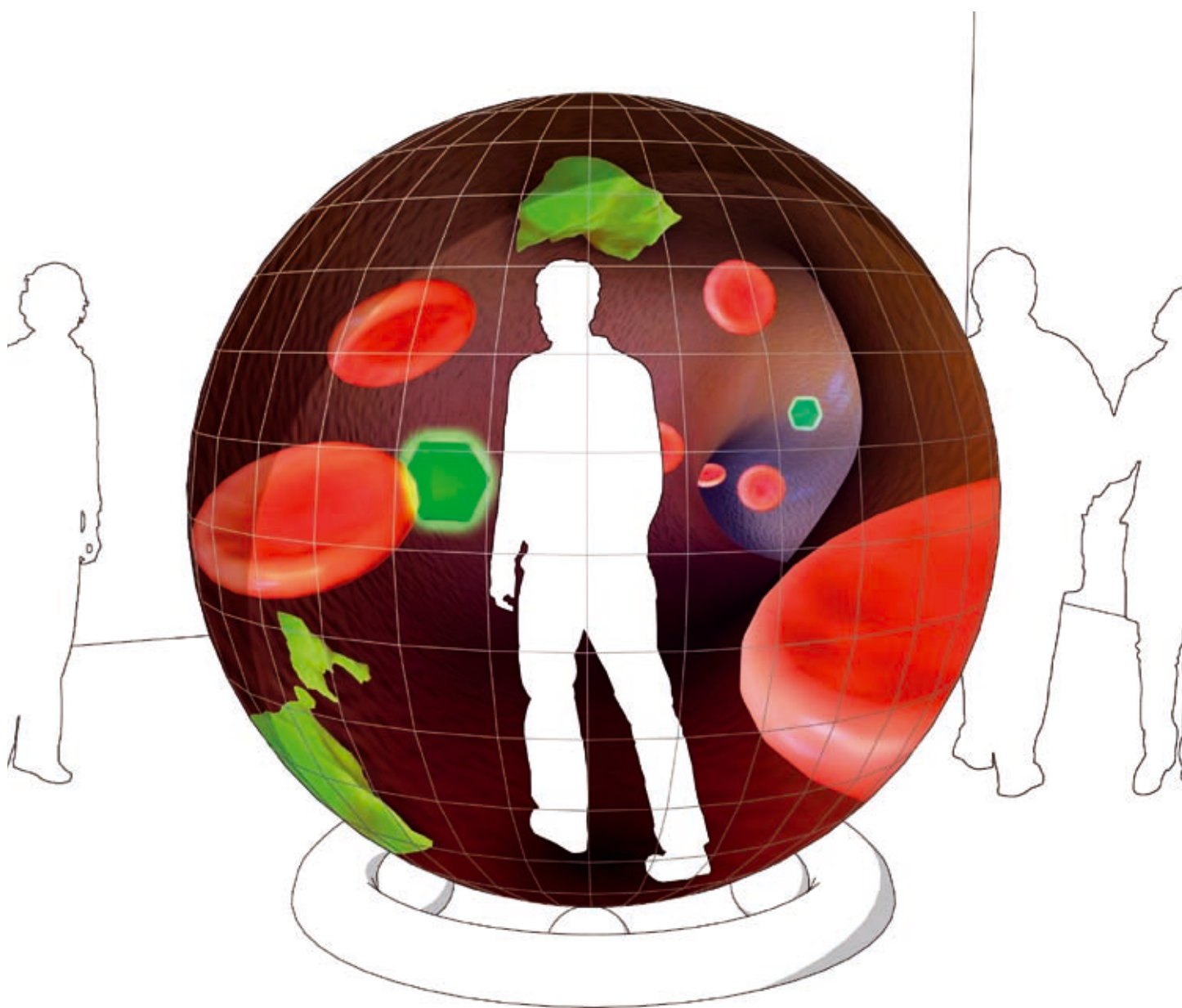
»Ja, mægtig gerne«, svarer jeg jovialt. Jeg har efterhånden vænnet mig til min elektroniske følgesvend, som nu følger mig hen til den glaselevator, der skyder mig ned gennem midteraksen af LabLandtårnet og ned i foyeren.

Jeg nikker til avataren, som et anerkendende farvel, og går ud af døren til verden af i dag.

ATTRAKTIONEN

ATTRAKTIONER I LABLAND

TRACKBALL – DEN UTROLIGE NANOTEKNOLOGI

Du styrer en såkaldt nanobot, en mikroskopisk robot, som sejler rundt inde i kroppens blodårer og bruges til at overvåge organerne og modvirke sygdomme. Nanorobotter er meget, meget små, men LabLands iscenesættelse af denne nanoteknologiske fremtidsvision er så stor, at man kan stå oprejst inde i den. Fascinerende projektioner på kæmpe-pillens overflade giver en videospils-oplevelse af at suse gennem kroppen.

VIRTUAL FINGERPAINT – BARNLIGE OPLEVELSER MED IT

Børn, barnlige sjæle og kunst-afficionados kan slå sig løs med LabLands virtuelle fingermaling. Smør ærmerne op eller lad være, dyp hænderne, fødderne eller hele kroppen i den virtuelle malerspand og smør så maling ud over det elektroniske lærred. Uden at få maling på tøjet. Den virtuelle fingermaling viser nogle af fremtidens muligheder for visualiseringer og computeranimerede sansebedrag.

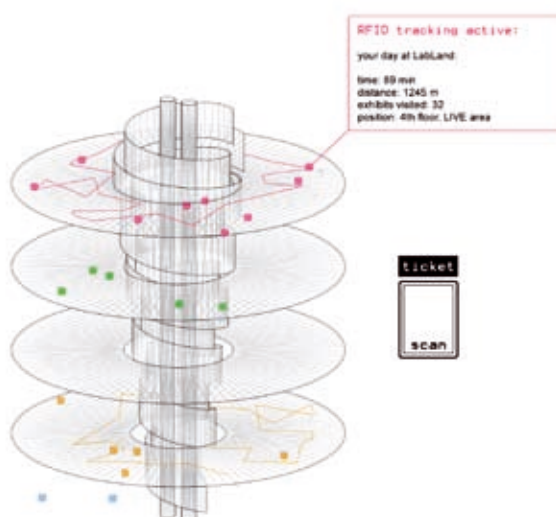

PRINT YOUR BIKE – GØR DET SELV-OPFINDEREN

I meget nær fremtid vil mange mennesker have en 3D-printer i garagen. Smart nok, for hvis man mangler en reservedel til cyklen, plæneklipperen eller sofaen, kan 3D-printeren udskrive reservedelene. Det er ganske enkelt – hent en tredimensionel arbejdsstegning på internettet, vælg farve, form, størrelse og tryk på print.

BODY SCAN – NYE MULIGHEDER INDEN FOR SUNDHEDSOMRÅDET

Den besøgende løfter en hula hoop-ring op over kroppen og opdager, at ringen i virkeligheden ikke er en hula hoop-ring, men en scanner, som viser et billede af kroppens indre organer og knogler på en skærm. På skærmen kan man også se eksempler på teknologier, som i fremtiden vil hjælpe lægerne med at kurere sygdomme og måske endda forlænge menneskers levealder.

NEEDLES IN A HAYSTACK – ER OVERVÅGNINGSSAMFUNDET EN DRØM ELLER ET MARERIDT?

Vil du vide, hvad de andre besøgende i LabLand laver? Eller hvor de befinder sig? Alle gæster har en billet med en RFID-chip, som afslører, hvor de er, og hvilken installation de netop nu står ved. På et 3D-kort over attraktionen bliver alle besøgende nemlig overvåget. Needles in a Haystack viser dig, hvordan fremtidsteknologier giver overvågningssamfundet et helt nyt grundlag, og du får mulighed for at tage stilling til de fordele og ulemper, som det medfører.

HOME OF THE FUTURE – NEMT, BEKVEMT OG RET FANTASTISK

Mikrobølgeovnen var en husmoderrevolution, men i LabLand kan de besøgende opleve en langt mere vidtgående teknikrevolution i fremtidens køkken. Oplev for eksempel komfuret, som øjeblikkeligt køler kogepladen ned til 37 grader, når en menneskehånd kommer for nær. Også stuen forandres i fremtiden. Skift for eksempel tv-program med et vink med hånden eller tankens kraft. Og badeværelset ændrer sig. Få for eksempel hjælp til frisuren og makeupen af det animerende spejl, som måske endda kan vise dig, hvordan du ser ud med mørk hår, lyst hår, strithår, sort make-up, blå læbestift eller...

LABLAND OG MULTIMEDIEHUSET

Oplevelse og viden

PÅ DE BYNÆRE HAVNEAREALER

I ÅRHUS

EN NY BYDEL PÅ DE BYNÆRE HAVNEAREALER

Det centrale afsnit af De Bynære Havnearealer afgrænses og defineres af to bebyggede bastioner, en nordlig og en sydlig. Bastionerne indgår i Helhedsplanens intentioner om at skabe et harmonisk havnebyrum og en central havneplads. Havnepladsen er centreret omkring domkirkeaksen, med respekt for eksisterende bebyggelser af historisk og arkitektonisk værdi – dvs. Toldbygningen og Pakhus 13.

Bastionernes volumen og arkitektoniske fremtræden er afvejet med deres opgave som nordlig og sydlig afgrænsning af Havnepladsen, herunder også deres indbyrdes dialog hen over det centrale havnebassin. Heraf følger tillige behovet for omdannelser af de eksisterende kajanlæg, hvad angår Pier 2, Færgepieren og Honnørkajen såvel som de mellemliggende havnearealer.

De to bastioner er med deres centrale beliggenhed velegnede til almene formål, og kan, som to dynamoer, dagligt være med til at aktivere hele området. Bastionerne er beregnet på at rumme parkering i to eller flere lag, og adgangen for gående er et led i det samlede trafikale billede, der øger tilgængeligheden til havnebyrummet og havnepladsen optimalt i forhold til det bestående.

Den fysiske placering af LabLand i Århus er altafgørende for fremtidig publikumssucces. Her er Innovation Lab gået i samarbejde med det kommende hovedbibliotek for Århus, foreløbigt kaldet Multimediehuset, om en fælles placering. På baggrund af dette samarbejde er der udpeget et areal ved havnen i Århus til projektet, som ydermere åbner for spændende samarbejdsmuligheder.

MULTIMEDIEHUSET OG LabLand ønsker sammen at skabe et bygningskompleks på de bynære havnearealer i Århus, der bringer mennesker sammen om nye læringsformer, ny viden og oplevelser i et fremadrettet forum for brugen af ny teknologi. De to institutioner vil eksistere side om side i fælles arkitektoniske rammer for derved at styrke synergimuligheder, komplementere hinanden og tilsammen etablere sig som et markant vartegn for Århus som videns- og oplevelsesby.

Placeringen på de bynære havnearealer vil samtidig betyde, at Århus på sit formentlig mest prominente areal vil få et bygningsværk, der favner to samarbejdende og dynamiske institutioner. Institutionerne vil således få afgørende betydning for byens kulturliv og regionens udvikling fremover.

Fælles for LabLand og Multimediehuset er deres forankring som vidensinstitutioner. På hver sin måde vil de medvirke til at formidle, præsentere og demokratisere viden. Multimediehusets demokratiske rammer giver rum for fordybelse, oplevelse, væren og viden, mens LabLand gennem fascinerende og indsigtsfulde udstillingsmiljøer ønsker at bringe mennesker sammen om en indsigt i og oplevelse af muligheder med ny teknologi. Målet er ikke mindst at inspirere besøgende og gæster til aktiv stillingtagen og deltagelse i samfundsudviklingen.

Multimediehuset og LabLand skal ligge på de bynære havnearealers sydlige bastion med udsigt til bugten og til byen. Her kommer bygningerne til at ligge i et krydsfelt mellem af kultur- og uddannelsesinstitutioner. Netop der, hvor Århus Å, omkranset af café- og gadeliv, flyder ud i havet. På torvet mellem bygningerne skabes et levende byrum.

De fysiske rammer er byen, åen og havnen. Gågaden og åmiljøet gør bygningskomplekset til et naturligt mødested og udflygtsmål, og nærheden til banegård, busstation og kystvejen gør mulighederne for oplevelse og viden let tilgængelige.

Århus Kommunes byråd har tiltrådt, at der arbejdes ud fra, at Multimediehuset placeres som et nybyggeri på Århus Havn med ibrugtagning i 2012. På byrådets investeringsplan er der afsat 344 mio. kr., ekskl. moms til formålet. Ud over dette beløb indgår provenu ved salg af det nuværende hovedbibliotek.

Århus Kommune har i 2003 udgivet en helhedsplan for de bynære havnearealer. Multimediehuset og LabLand placeres på den sydlige bastion, Bastion 1. Arkitektskolen, Ingeniørhøjskolen og Århus Maskinmesterskole placeres på den nordlige bastion, Bastion 2. Den fælles placering er endnu ikke endeligt besluttet, men der arbejdes for at analysere muligheden nærmere i samarbejde med førende rådgivere.

INTERVIEWS

ET PEJLEMÆRKE FOR FREM TIDENS DANMARK

Fra alle sider mødes LabLand med stor interesse. Konceptet er nyskabende og rammer på samme tid centrale temaer i samfundsdebatten omkring Danmarks fremtidige vækst og velstand.

NICOLAI WAMMEN, BORGMESTER I ÅRHUS

HVAD SYNES DU OM LABLAND-PROJEKTET?

»Det er et utroligt visionært projekt. Århus bliver tilført en ny, meget spændende attraktion og institution, som der helt sikkert vil være et stort publikum til«.

HVORFOR SKAL LABLAND PLACERES I ÅRHUS?

»Det er et projekt, som har sin naturlige placering i Århus. Århus har som en af landets ældste byer – grundlagt i vikingetiden – rødder langt tilbage, men disse rødder peger samtidig ud i fremtiden via de mange uddannelses- og forskningsinstitutioner og via et meget stærkt videnbaseret erhvervsliv. Århus og LabLand repræsenterer og signalerer begge viden, puls og rødder. Derudover er Århus en videnby med en meget stor koncentration af unge mennesker, og derfor er vi med til at forme fremtidens moderne mennesker og bestemme, hvordan vi i fremtiden skal leve, opleve og bo.

Jeg ser således LabLand som et spændende “udstillingsvindue”, for meget af det vi kan og vil i Århus«.

BETYDER LABLAND KUN NOGET FOR ÅRHUS OG OMRÅDET OMKRING?

»Nej, en yderligere kvalitet ved projektet er, at LabLand samtidig vil være et nyt og spændende link mellem Århus, Danmark og udlandet. Og her tænker jeg ikke alene på LabLand som en turistattraktion, der vil have stor tiltrækningskraft i forhold til udenlandske turister. Jeg ser det i lige så høj grad i relation til det samarbejde, LabLand naturligt vil have med stærke videncenterer ude omkring i verden og den rolle, LabLand derved kan spille som kobling til miljøerne i Århus. LabLand vil således i høj grad kunne bidrage til, at vi får realiseret visionen om Århus som Danmarks mest internationale by«.

JØRGEN HANSEN, TURISTDIREKTØR, VISITAARHUS

HVAD SYNES DU OM LABLAND-PROJEKTET?

»Det lyder som en fortræffelig idé. Som jeg ser det, passer projektet godt sammen med den profil, Århus gerne skulle have. Vi vil gerne have, at Århus kendes for tre ting, nemlig viden, puls og rødder, og LabLand rammer lige i solar plexus hvad angår viden og puls«.

HVAD ER SAMMENHÆNGEN MELLEM LABLAND OG VIDEN OG PULS?

»Jeg opfatter LabLand som et koncentrat af den viden, hvor Århus står stærkt. Her tænker jeg især på IT, kommunikation og medier. Angående pulsen tænker jeg på LabLand som noget, der passer ind i det moderne, unge Århus – og bekræfter, at Århus er et sted, som befinder sig midt i tidens stærkeste trends«.

HVAD VIL EN ATTRAKTION SOM LABLAND BETYDE FOR BYEN?

»De to store turistattraktioner, ARoS og Den Gamle By, betyder, at der skabes en ekstraomsætning i byen på mellem 30-40 millioner, og det vil selvfølgelig være glædeligt, hvis vi kan få endnu en stor spiller, der kan bidrage med måske helt op til 50 millioner årligt«.

ÅRHUS HAR KLASSISKE TURISTATTRAKTIONER SOM TIVOLI FRIHEDEN, AROS OG DEN GAMLE BY. HVORFOR SKAL ÅRHUS HAVE EN ATTRAKTION MED FREMTIDSTEKNOLOGI?

»Jeg ved ikke, om vi absolut skal have en attraktion med fremtidsteknologi. Men hvis eller når Århus skal have en ny attraktion, ser jeg helst, at der er tale om en attraktion, der kan yde et bidrag til at formidle byens tre branding-karakteristika; viden, puls og rødder – og som det fremgår, opfatter jeg LabLand som en sådan attraktion«.

ASGER HØEG, DIREKTØR, EXPERIMENTARIUM

HVAD SYNES DU OM LABLAND-PROJEKTET?

»Jeg er meget positiv over for ideen. For mig at se er LabLand et moderne bud på en attraktion, som formidler naturvidenskab. Da vores velfærd hænger sammen med de unges interesse for naturvidenskaberne, er det vigtigt, at vi har så mange steder som muligt, som kan stimulere især de unges interesse for naturvidenskaben«.

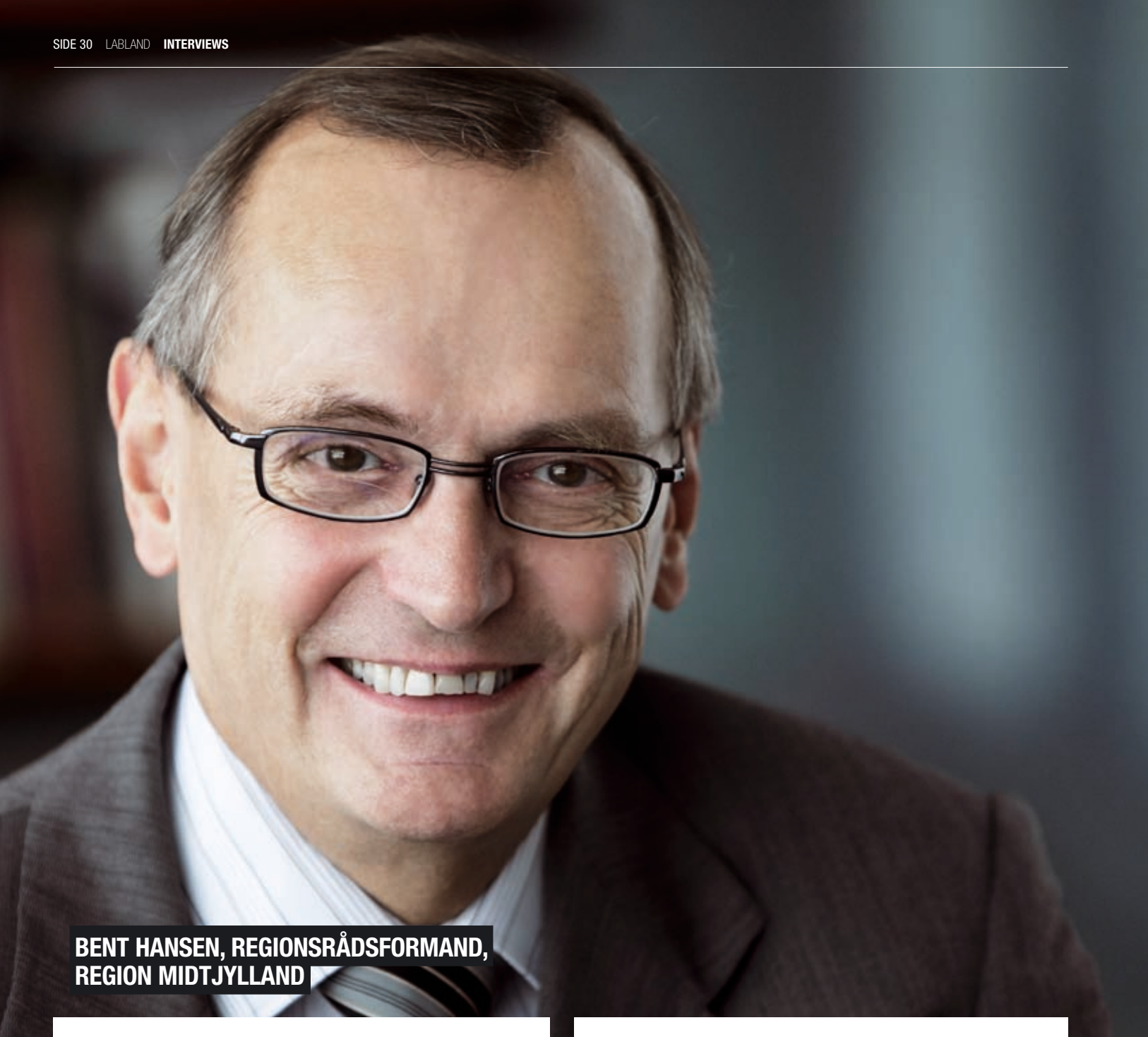
HVORFOR HÆNGER INTERESSE FOR NATURVIDENSKAB OG VELFÆRD SAMMEN?

»Velfærd skabes af nye produkter, og nye produkter kommer fra produktudvikling, innovation, teknisk forskning baseret på naturvidenskabelig indsigt. Derfor sikres velfærden ved at øge de unges interesse for naturvidenskaben – og hvis ikke det sker, vil vores velfærd sandsynligvis forringes om 30 til 40 år«.

DU HAR SOM DIREKTØR I EXPERIMENTARIUM MANGE ÅRS ERFARING MED AT FORMIDLE NATURVIDENSKAB. KAN DET LADE SIG GØRE AT ØGE DE UNGES INTERESSE FOR VIDENSKABERNE?

»Ja, man kan vække de unges begejstring for naturvidenskab og teknik ved at finde den gode historie i de ting, som man skal formidle. Unge mennesker har i dag alle deres behov tilgodeset. De kæmper ikke længere for at overleve, men har kun én opgave i livet, nemlig at realisere sig selv. Derfor skal formidling af naturvidenskab gives til unge mennesker som et tilbud til deres selvrealiseringsproces«.

BENT HANSEN, REGIONSRÅDSFORMAND, REGION MIDTJYLLAND

HVAD SYNES DU OM LABLAND-PROJEKTET?

»LabLand har nogle særdeles spændende perspektiver. Jeg tror, at det vil blive en markant attraktion, der vil tiltrække besøgende fra hele verden og være med til at sætte regionen på det internationale landkort.

Et vigtigt signal i den profilering bliver regionens stærke kompetencer omkring udvikling og anvendelse af it – og det virker både indadtil i regionen og udadtil i verden. På den måde tror jeg også, at LabLand kan være med til at gøre flere unge interesserede i en uddannelse og karriere indenfor it, til at skabe nye internationale samarbejdsrelationer og til at skabe en større mobilitet af studerende og arbejdskraft på tværs af grænserne. Det vil styrke it-branchen i vores region«.

LABLAND ER PLACERET I ÅRHUS, MEN REGIONEN RÆKKER FRA KYST TIL KYST. KAN LABLAND VÆRE EN ATTRAKTION FOR HELE REGIONEN?

»Det er jeg ikke i tvivl om! LabLand trækker på partnere fra hele regionen, og et så spændende projekt vil selvfølgelig også være attraktivt for borgere i hele regionen. Men en region er ikke kun et spørgsmål om geografi og afstande. At skabe en region er i lige så høj grad et spørgsmål om at skabe en fælles vision for vores fremtid og udstikke en kurs mod et bedre liv for alle.

I Region Midtjylland har Vækstforum formuleret en strategi om at være ”en international vækstregion”, og to af de store indsatsområder handler om it og oplevelsesøkonomi. Netop det internationale, informationsteknologien og oplevelserne er bærende elementer i LabLand - så jeg tror bestemt, at projektet kan hjælpe os med at nå visionen«.

HVAD ER DER SÆRLIGT VED LABLAND I ET REGIONALT PERSPEKTIV?

»Jeg har en vision om, at Region Midtjylland skal være en af de mest innovative regioner i Europa. Og jeg tror, at LabLand kan inspirere os alle til at tænke nyt og til at forestille os den nye teknologi i vores egne verdner, hvad enten det handler om det private erhvervsliv, den offentlige sektor eller den helt private hverdag.

Vi får simpelthen en fælles platform for at udforske og debattere vores fremtid.

Som regionsrådsformand har jeg en særlig interesse i sundhedsområdet – og også her ved jeg, at der vil være mange spændende bud på ny teknologi i LabLand. Det handler ikke kun om at udvikle sundhedsvæsenet, men også om at få et erhvervsmæssigt spinn-off af vore mange investeringer på området«.

OLE LEHRMANN MADSEN, DIREKTØR, ALEXANDRA INSTITUTET

HVAD SYNES DU OM LABLAND-PROJEKTET?

»Set fra min synsvinkel kan jeg kun støtte, at LabLand bliver en realitet. Først og fremmest fordi, det kan blive et ansigt udadtil for regionens innovative IT-forskningsmiljøer«.

PÅ HVILKEN MÅDE ER LABLAND INTERESSANT FOR FORSKNINGSMILJØERNE?

»LabLand vil med sine opsigtsvækkende, interaktive forlystelser kunne skabe bred interesse og debat om nye teknologiers betydning for samfundsudviklingen. At opleve fremtidens teknologier på en nærværende, levende og vedkommende måde i LabLand vil desuden medvirke til at synliggøre og skabe endnu mere positiv bevågenhed omkring Århus-regionens særlige styrker inden for IT«.

ÉN AF LABLANDS MÅLSÆTNINGER ER AT BYGGE BRO MELLEML FORSKNINGSVERDENEN OG ALMINDELIGE MENNESKER. TROR DU, DET KAN LADE SIG GØRE?

»Ja. IT-byen Katrinebjerg står som en klar eksponent for Århus-regionens internationalt anerkendte forskningskompetencer på IT-området. Ligeledes har Katrinebjerg med oprettelsen af Alexandra Institutet etableret sig som landets ubestridt førende brobygger og nytænkter i krydsfeltet mellem IT-forskning og erhvervsliv. På samme måde er jeg sikker på, at et kommende LabLand vil fremstå som en stærk brobygger og nytænkter mellem IT-forskningen og de besøgende – unge som ældre«.

HEINE BACH, OMRÅDEDIREKTØR I NORDEA OG MEDLEM AF VÆKSTFORUM, REGION MIDTJYLLAND

HVAD SYNES DU OM LABLAND-PROJEKTET?

»Jeg synes absolut, det er spændende. Det skal især ses i lyset af den teknologiske udvikling de sidste ti år – det er gået utrolig stærkt. Nogle mener, at det snart flader ud, men det tror jeg ikke. Tværtimod. Det kommer til at gå endnu hurtigere i fremtiden. Derfor er det utrolig interessant med et sted, som kan vise almindelige mennesker, i hvilken retning udviklingen går, og hvor vi er på vej hen«.

HVORFOR SKAL ALMINDELIGE MENNESKER VIDE, HVOR VI ER PÅ VEJ HEN?

»Det har noget at gøre med at skabe velfærd. Viden om ny teknologi og om, hvilken vej samfundet bevæger sig, kan være med til at skabe iværksætterlyst, og det er nødvendigt at skabe en udvikling, som bygger på nye ideer og skaber nye arbejdspladser«.

HVAD VIL ATTRAKTIONEN LABLAND BETYDE FOR ÅRHUS?

»Jeg vil ikke sige alt, men den kan komme til at betyde utrolig meget. Ved at vække opsigt og trække folk til vil LabLand-projektet gavne turismen. Men samtidig er det en attraktion, som kan skabe erhvervsudvikling. Projektet passer godt ind, og kan bidrage til udviklingen af Århus, som i forvejen har en position som aktiv studieby med et stærkt forskningsmiljø. Det er vigtigt at bibeholde denne position, for virksomhederne placerer sig jo der, hvor hjernerne er – og med uddannelsesinstitutionerne i baghaven er Århus en god placering for en attraktion som LabLand«.

Meldingen kommer fra Ida på 10 år, som var blandt deltagerne i en af de fokusgrupper, der blev taget med på råd for at udvikle et LabLand-koncept, som både giver lærerige oplevelser til pensionisten og børnehaveklasseleven.

BRUGERINDDRAGELSE

”VI SKAL KUN LEGE

MED ROBOTTER,

DER TALER TIL OS!”

SÅDAN VAR FOKUSGRUPPERNE SAMMENSAT:

- Børn 6 -10 år
- Teenagere 15-16 år
- Yngre voksne uden børn 25-35 år
- Ældre voksne 50-65
- Børnefamilier
- Unge studerende og erhvervsdrivende – LabLand Advisory Board

DE DELTAGENDE:

- 10 børn fra institutionen "Ovenpå" i Århus N
- 150 efterskoleelever fra Eriksminde Efterskole i Odder
- 15 unge voksne, bosat i Århus
- 4 ældre par, bosat i Århus
- 4 børnefamilier, bosat i Århus
- 9 studerende og erhvervsdrivende fra bl.a. Arkitektskolen, Aarhus Universitet og kunst- og kulturlivet

GENNEM ET brugerinddragelsesforløb på seks måneder tilrettelagt af projektmedarbejder Line Langballe har seks fokusgrupper med forskellige behov givet udtryk for, hvordan de mener, at en attraktion som LabLand skal se ud. »Målet har været at skabe et LabLand med attraktioner, der inspirerer de besøgende og giver dem indblik i, hvordan vores fælles fremtid kan udvikle sig«, fortæller projektleder for LabLand, Morten Hejlesen. Han fastslår, at inspirationen fra de seks grupper har været et helt centralt element i arbejdet med at teste og videreudvikle LabLand-konceptet.

samme model som bruges i computerspil, hvor spilleren går fra niveau til niveau. Ved hjælp af denne tilgang får den besøgende i LabLand mulighed for, enten hjemmefra eller på stedet, at skabe sin helt personlige rute gennem attraktionen.

ENIGHED OM VÆSENTLIGE PUNKTER

På trods af forskellige udgangspunkter viste brugerinddragelsen, at fokusgrupperne var enige om en række væsentlige forhold. Alle grupper ser meget positivt på idéen om at bygge et LabLand i Århus, og alle grupper ser positivt på den fremtidige teknologi

til at se ud. Brugere er ikke interesserede i, at LabLand serverer fremtiden på et sølvfad«, forklarer Morten Hejlesen.

Blandt de fleste af fokusgrupperne, var der også enighed om, at LabLand ikke skal udvikle sig til et "legecenter" for børn. Der skal altid være et lag af information, der udfordrer de øvrige gæster.

SIKKERHED OG SUNDHED

Hvad betyder den teknologiske udvikling for fremtidens kræftbehandling? Og hvordan udvikler overvågnings-samfundet sig? Den slags spørgsmål var fokusgrupperne meget interesserede i at få svar på. Morten Hejlesen mener da også, at sundhed og personlig sikkerhed i form af øget overvågning, er to emner, det er oplagte at fokusere på i udstillingen. »Vi fandt ud af, at specielt gruppen af voksne mellem 50 og 65 år, var meget interesserede i, hvordan teknologien får en direkte effekt i sundhedssektoren. Gruppen fandt det eksempelvis meget spændende, hvordan man i fremtiden vil være i stand til at forbedre kræftbehandlingen ved hjælp af nanoteknologi«, fortæller han.

Med hensyn til temaet om overvågnings-samfundet, gav især gruppen af teenagere udtryk for, at de ikke ønsker et samfund, hvor de bliver overvåget overalt. Derfor mener Morten Hejlesen også, at det er vigtigt at belyse perspektiverne ved øget overvågning. »LabLand vil ikke give svaret, men nærmere opfordre til debat. Spørgsmålet er, om det bliver "big brother is watching you" eller i stedet "little sister is helping you"«, forklarer han.

LEGEN VIGTIGST

De nævnte perspektiver virker fjerne for de yngste fokusgruppedeltagere. Til gengæld blev børnene begejstrede for konceptet, da det gik op for dem, at LabLand også bliver et sted, hvor der er mulighed for at lege og afprøve nye ting. Det blev klart, at den yngste fokusgruppe gerne vil have muligheden for, at udforske og finde hemmelige ting i et kommende LabLand. For denne gruppe er det vigtigt, at legen er i centrum, og så må de stumme robotter finde sig i, at blive holdt uden for!

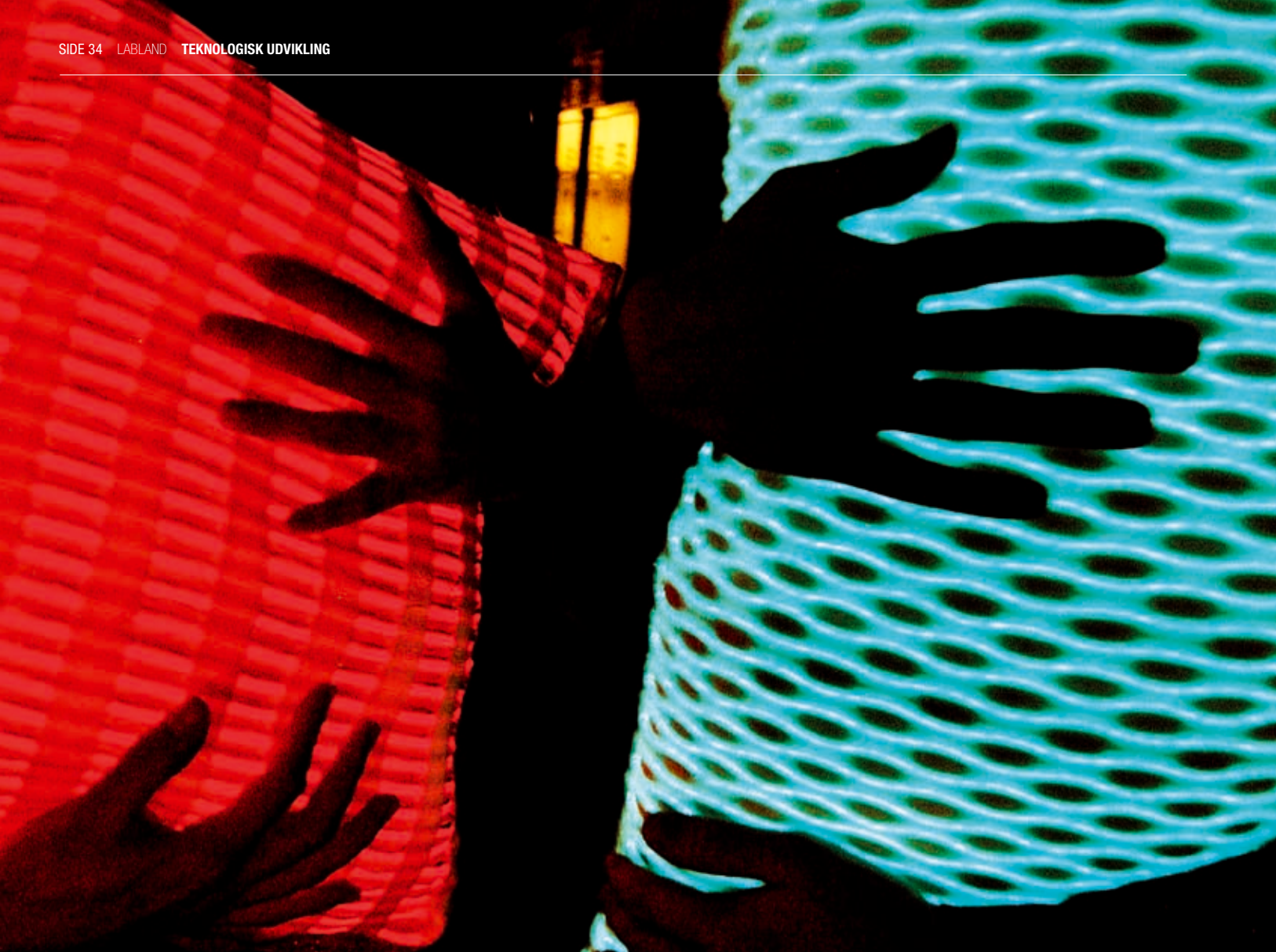
»...vi skal vise forskellige perspektiver af fremtiden, og så lade det være op til den enkelte at reflektere over, hvordan fremtiden kommer til at se ud. «

MORTEN HEJLESEN, PROJEKTLEDER, INNOVATION LAB

Med et aldersspring på 59 år mellem den ældste og yngste fokusgruppe-deltager er det logisk, at behovene og ønskerne til et kommende LabLand varierer. Derfor bliver det et vigtigt element i LabLand, at det er muligt at have forskellige tilgange til udstillingen, så den besøgende selv bestemmer hvilket indhold, der skal bruges tid på. Det skal ske ved, at brugeren benytter

og dens muligheder. Brugerinddragelsen viste også, at ingen af grupperne har et ønske om at få dikteret en fremtid i LabLand. »Hvor vi i begyndelsen tenderede mod at præsentere fremtidsmulighederne mere statisk, er vi blevet bevidste om, at vi skal vise forskellige perspektiver af fremtiden, og så lade det være op til den enkelte at reflektere over, hvordan fremtiden kommer

FORUNDERLIGE FREMTIDSPERSPEKTIVER

TEKNOLOGI

FOR

MENNESKER

Udvikling inden for blandt andet informations-, bio- og nanoteknologi indeholder potentialer for at revolutionere fremtiden. Følg med i dette lille smugkig på fremtidens informationsteknologi for at få en fornemmelse af de perspektiver, som LabLand vil omdanne til spændende oplevelser.

Med internettet som infrastruktur, samarbejder fremtidens teknologi om at gøre hverdagen lettere for os.

I ADSKILLIGE år, har videnskabsmænd og fremtidsforskere argumenteret for, at en række helt nye teknologier, som vi begynder at se pible ud fra forskningslaboratorier og udviklingsafdelinger i hele verden, har potentialet til at ændre vores hverdagsliv og måden vi arbejder på. Det drejer sig bl.a. om bittesmå computere kaldet smart dust, trådløs kommunikation, intelligente softwareagenter, sensorer, fleksibel elektronik og mikro-strømsystemer. Teknologierne vil gøre os i stand til at indbygge interaktivitet, sansning, beslutningstagning og sværme-evne – maskiner, der finder sammen i flok og kommunikerer uafhængigt af mennesker, akkurat som bier og fugle – i selv de mest beskedne byggede genstande.

Hvad der er endnu mere interessant er, at vi med pervasive computing, eller det man på godt dansk også kalder ”it i alting”, er ved at sprede intelligens og interaktivitet ind i den byggede verden, hvilket betyder, at vi er ved at nedbryde de kendte grænser mellem mennesker og maskiner. Det vil udviske grænsen mellem selskabelighed og venlighed – kvaliteter vi hidtil kun har benyttet om tænkende væsner, og godt design, som er noget vi associerer med maskiner.

At kunne forstå en fremtidig verden med teknologi overalt og i alt, vil være en stor udfordring for alle, der interesserer sig i de samfundsmæssige påvirkninger og konsekvenser nye teknologier medfører.

Pervasive computing er en bred betegnelse for en konstellation af en masse forskellige teknologier. På samme måde som en stjernekonstellation er defineret både i kraft af dens enkelte elementer og dens helhed, er pervasive computing også både de selvstændige teknologier, som nævnt ovenfor, og teknologierne når de fungerer sammen i kombination. Der er fire vigtige aspekter ved pervasive computing, som det er vigtigt at komme ind på.

ALLESTEDSNÆRVÆRENDE

For det første vil computerkraft, sansning og kommunikationsmulighed blive vævet, indbygget, monteret eller mikset ind i praktisk talt alt, lige fra snøreband til betonbyggeelementer. Siden mikro-processoren begyndte at kunne købes for penge i de tidlige 1970'ere, er den dukket op i alting, lige fra biler, til husholdningsudstyr, til legetøj. Udviklingen af MEMS (mikro-elektro-mekaniske systemer) har gjort det muligt for computere at blive opmærksomme og in-

teragere med deres omgivelser. MEMS fungerer nemlig som sanser for computeren, en slags digitale øjne og ører. De kan også puttes i elektronik og forbrugsvarer, medicinske instrumenter, ja selv tøj. I bilens airbagsystem er det MEMS-sensorer, der sørger for, at det er en pude og ikke instrumentbrættet vi møder, når ulykken sker, i bildækkene sørger de for at trykket hele tiden er konstant og på skalpeller hjælper de små mikrochips lægerne med at skaffe data om operationen, mens det sker.

I løbet af dette årti, vil vi se computere skrumpe så meget ind, at de ikke fylder mere end en kubikcentimeter. Computerne vil være i stand til at forme ad hoc-netværk, og på den måde fungere som en slags intelligent støv, der kommunikerer sammen, samtidig med at de næsten ikke bruger strøm. Smart dust, som forskere kalder det, bliver allerede brugt til miljø-overvågning ude i naturen, hvor der hverken er internet eller strøm. I en ikke fjern fremtid, vil de være så billige, at de kan puttes i bygninger og veje, hvor de kan holde øje med murværkets eller asfaltens tilstand. Faktisk arbejder man på M.I.T. Universitetet i USA med paintable computing, hvor man regner med at vi en dag vil kunne mixe computer-intelligens i malingen. Vil du opgradere din dagligstues teknologiske formåen? Så smut hen til Flügger Farver og køb 20 liter computerkraft.

DIGITALE INFORMATIONSLAG

Andre teknologier vil sætte os i stand til at lægge et ekstra lag af digitale informationer hen over rum og ting, eller associere data med steder. Når vi i en nær fremtid bevæger os rundt i den fysiske verden vil vi, udover det vi kan se med øjnene, også kunne se flere lag af usynlige informationer dukke op på vores håndholdte computer eller mobiltelefon. Går vi eksempelvis rundt i Århus midtby, vil vi kunne se beskeder efterladt af venner, kollegaer eller vildfremmede mennesker med anbefalinger af bestemte butikker eller seværdigheder. Vi vil kunne se oplysninger om de der bor i nærheden, kriminalitets-statistikker for området, vejrudsigten hvor vi opholder os, information om forretninger og deres produkter, restauranter og anmeldelser af deres mad og meget, meget mere. Det er den totale ophævelse af grænsen mellem den fysiske og den digitale virkelighed. Man kalder det også for Geoweb, et internet man bevæger sig rundt i.

Argumented Reality er en form for digitalt informationslag, som lægger informationer ind ovenpå virkeligheden.

TILGÆNGLIGHED

Når der er it i alting; sensorer, computerkraft og trådløse forbindelser bygget ind i alt (eller måske endda sprøjtet ind i træer, hvor de overvåger luft og vand), vil det gøre computerkraft og informationer tilgængelig overalt. Hvis vi rent faktisk også skal have mulighed for at se de mange informationer, vil det kræve nye typer af computere, som mixer smart dust, med trådløse teknologier og fleksible skærme.

I dag er elektronik og skærme stive og ubøjelige; sætter man sig på en laptop-skærm, brækker den. Men forskere har fundet ud af en måde at lave elektronik og skærme på tynde plastikplader. Resultatet er, at skærme kan rulles sammen og puttes i lommen, og computerchips kan foldes som var det origami. Flexibel elektronik vil gøre bærbare genstande som mobiltelefoner og PDA'er (håndholdte computere) lettere og langt mere robuste.

En teknologi vi også begynder at se eksempler på, er elektronisk papir. Tusindvis af bittesmå sorte og hvide kugler får tilsat strøm og danner til sammen knivskarpe billeder, som var det en slags elektronisk blæk. Det er fleksibelt som almindeligt papir og bruger kun strøm, når man skifter side. Sony har sammen med Philips fornyelig lanceret den første elektroniske bog, bygget på denne teknologi. Snart vil vi kunne købe skærme i metermål og tapetsere stuerne. På den måde vil vi være i stand til at læse og se e-mail, tv, film og videotelefoni overalt og på helt nye måder.

FORSKELLIGHED

Alle disse nye måder at interagere på, vil ske mange forskellige steder og mange gange vil det også være steder og situationer vi slet ikke er vant til at interagere i, f.eks. i bilen, på gaden og mens vi taler med venner. Kombiner det, med nye typer af computere og det vil kræve helt nye typer af brugergrænseflader og menu-systemer. I dag kender vi alle sammen Windowssystemets opbygning og logiske måde at fungere på (eller mangel på samme). Den slags computerprogrammer kræver vores fulde opmærksomhed – og begge hænder. De designere, der i fremtiden skal lave tilsvarende systemer, må tænke helt anderledes – for i fremtiden bliver vi nødt til at kunne interagere med computerprogrammerne i helt andre kontekster.

Fremtidens måde at interagere på, vil ikke være med mus og tastatur, men i langt højere grad med vores stemme. Det er en stor opgave at få en computer til at forstå dialekter og accenter, råb og hvisken, men forskerne venter, at vi langsomt vil se flere og flere

computersystemer, der taler til os og forstår når vi taler til dem. Samtidig vil vi også kunne "snakke" med fremtidens computere med kroppen. På samme måde som vi i dag får dørene i et IC3-tog til at åbne ved at vifte med hænderne, vil man på sigt kunne spille computerspil, bruge internettet og tegneprogrammer ved hjælp af bevægelser med hænder og fingre. Men også resten af kroppen vil kunne bruges. Microsoft har f.eks. lavet et eksperiment, hvor man sidder på en rigtig cykel, som er koblet til en computer og kører slutspurten på Alpe d'Huez, mod selveste Lance Armstrong, som på fotorealistic vis, sprinter på en kæmpeskærm ved siden af en selv.

I takt med, at flere og flere maskiner og teknologier gør sit indtog i vores hjem og omgivelser, jo mere skal vi sætte os ind i og forstå. Det er der ikke mange mennesker der orker og tænker man efter, ser man jo heller ikke James Bond bruge manualer!

” Fremtidens måde at interagere på, vil ikke være med mus og tastatur, men i langt højere grad med vores stemme. ”

Vi vil derfor se systemer, der meget diskret gør os opmærksomme på ting vi har brug for at holde øje med eller huske. På Innovation Lab har vi en Ambient Orb til at stå på skrivebordet. Den ligner en krystalkugle, der står og changerer mellem forskellige farver. Over internettet kan man indstille kuglen til at holde øje med en bestemt aktie, e-mail fra konen, Bob Dylans tourplaner osv. Når konen har sendt en mail, bliver kuglen rød og hvis Bob Dylan kommer til Danmark, blinker den blå. Man kalder også denne måde at modtage informationer på, for Information at a glance, det vil sige informationer vi forstår blot ved et enkelt øjekast. Det er altså en måde at skabe overblik og simplificering på i den travle hverdag, uden brug af manualer og elektroniske kalendere.

NÅR TEKNOLOGIEN SAMARBEJDER

Ingen af de teknologier, der er nævnt her, er specielt radikale eller futuristiske, selvom det måske kan synes anderledes. For os som brugere, er der ikke meget forskel på om vi er på internettet ved hjælp af et kabel eller en trådløs forbindelse. En computer på en kubikcentimeter, der kræver kabler, er ikke en særlig stor forbedring i forhold til en bærbar computer i dag og en elektronisk bog, der løber tør for strøm efter en time, er ikke en særlig anvendelig

ting. Men når de enkelte teknologier sættes sammen og de samarbejder, får de med ét, et helt nyt potentiale og muligheder som de ikke ville have hver for sig. Sammenlign det med os mennesker: vi kan klare meget alene, men kan dog trods alt klare endnu mere i fællesskab.

NÅR TEKNOLOGIEN SNAKKER SAMMEN

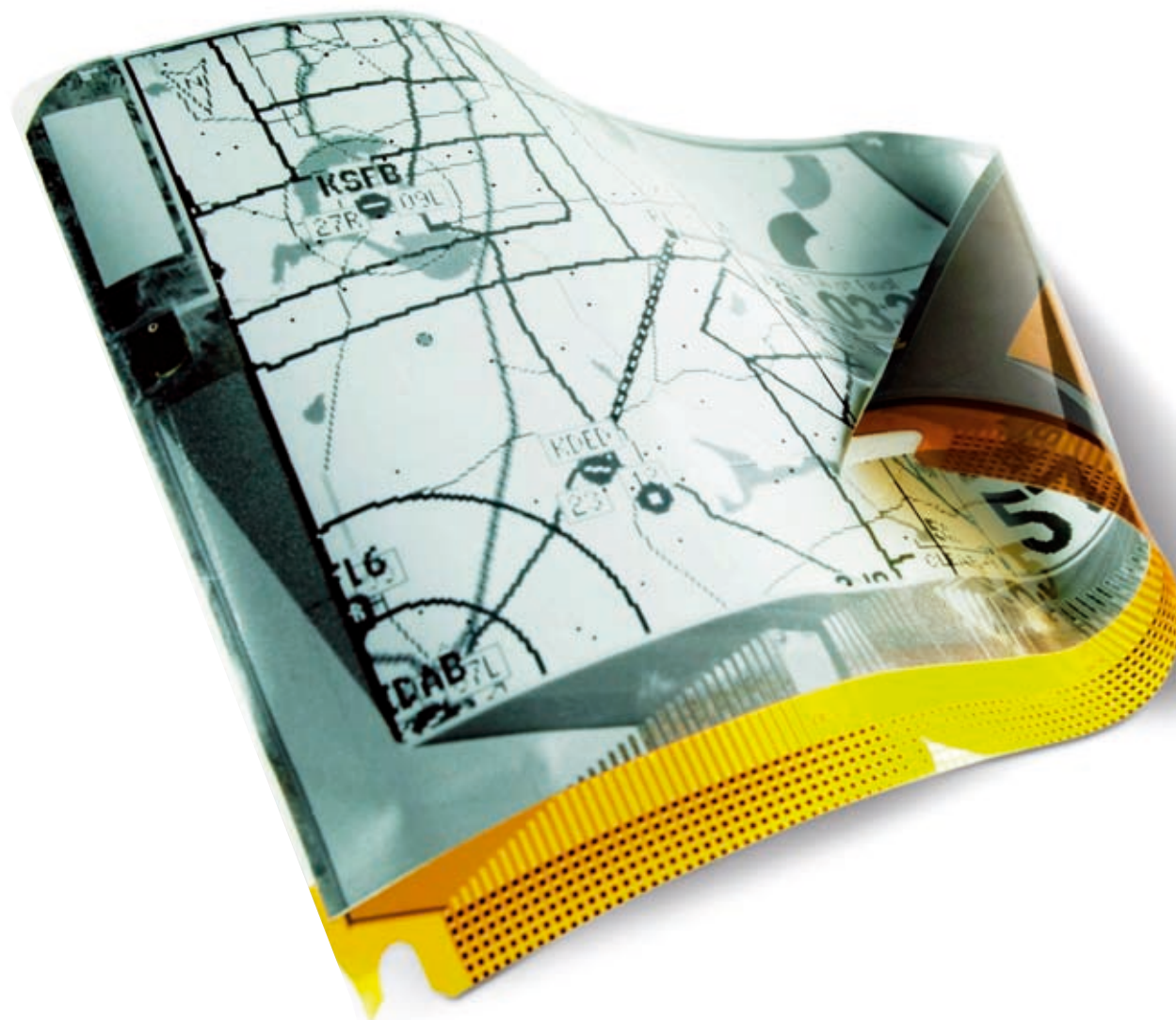
Det har taget noget tid at forstå helt præcist, hvor stor en omvæltning de nye teknologier vil afstedkomme i vores samfund og hvor meget de vil udfordre vores nuværende levevis. De nuværende, tidlige visioner om det intelligente hjem, handler om køleskabet, der altid ved hvad det indeholder og selv bestiller varer hjem fra supermarkedet, når det er ved at løbe tør. En anden vision handler om vaskemaskinen, der registrerer hvis en rød sok har sneget sig ind blandt de hvide skjorter og indstiller vaskeprogrammet, alt efter indholdet.

Disse første spæde forsøg på at forestille sig fremtidens hjem, er i og for sig gode og interessante. Men endnu mere spændende er ideen om et intelligent hjem, hvor apparaterne arbejder sammen om at nå bestemte mål: at spare på hjemmets vand- og varmebrug eller at forberede en fødselsdagsfest. På samme måde har de tidlige forestillinger om intelligent legetøj gået på, at børn ville kunne interagere med det. Men på det seneste er legetøjsdesignere (og mere avancerede brugere) begyndt at udforske mulighederne i

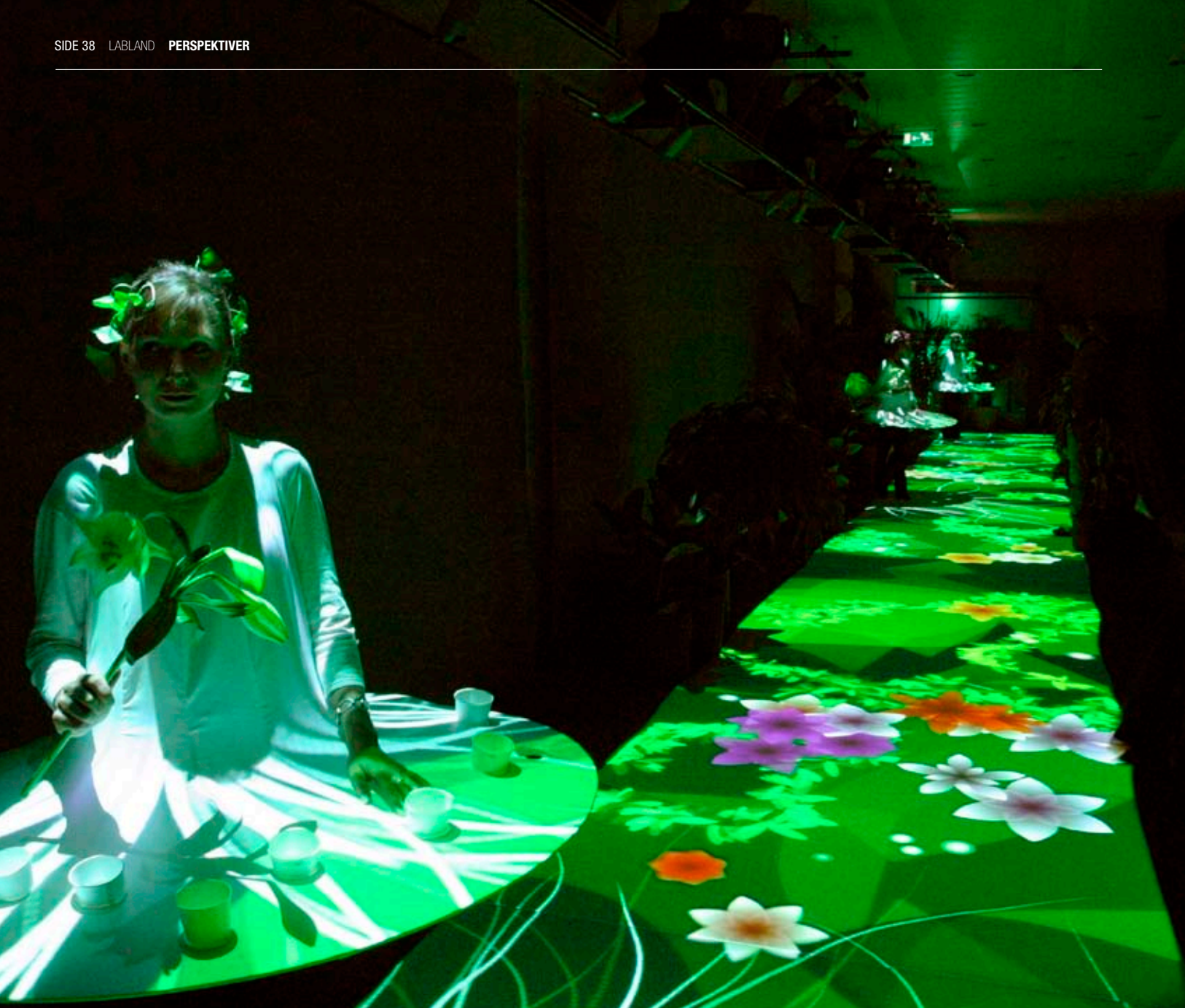
hvad der sker, når legetøj snakker sammen. Det er også det denne artikel tidligere har været inde på som swarming, når legetøj fungerer lidt på samme måde som en bisværme. En swarm består af mange enkelte dele, som hver for sig følger et antal simple regler, men når de swarmer udgør de en gruppe, hvis evne og intelligens bliver mere kompleks og tilpasningsdygtig, end de simple regler ellers ville tillade. For eksempel har teknologidesigneren og kunstneren Natalie Jeremijenko fra Yale Universitet i USA, eksperimenteret med at lade en flok legetøjsrobothunde jage sammen som et koppel hunde.

TEKNOLOGIEN SKABER MERE TID - TID TIL OS SELV

Eksemplerne her viser, at isoleret set, er intelligente apparater kuriositeter, men når de udstyres med evne til at arbejde sammen, ændrer de afgørende karakter og der opstår helt nye muligheder. I fremtiden vil vi opleve maskiner, computere og apparater, der samarbejder for at lette vores hverdag. I starten vil vi måske føle os fremmedgjorte og tilovers, men snart vil vi opdage, at hastig gæsterengøring og stressede fyraftensindkøb ikke er med til at øge livskvaliteten og sikre os det gode liv. Derimod får vi mulighed for at lave det, der interesserer os og bruge tid på dem vi holder af. Teknologi overalt og i alt, bør altid være til for menneskers skyld og ikke omvendt.

Så snart fleksibel elektronik bliver hvermandseje, vil informationer være endnu mere tilgængelige end de er idag. F.eks. som det fleksible papir her på billedet.

LabLand vil styrke innovationskulturen, give inspiration til iværksættere og bringe nye perspektiver på oplevelsesøkonomien, siger branchefolk.

PERSPEKTIVER

UNDERHOLDENDE

– MEN IKKE

KUN FOR SJOV

EN ATTRAKTION, der som LabLand gør fremtidens teknologi forståelig og vedkommende for almindelige mennesker vil mere end at underholde. LabLand vil inspirere og udfordre almindelige mennesker til at deltage i en fælles diskussion om fremtiden. Derfor byder LabLand på perspektiver, der rækker langt ud over rammerne af en normal forlystelsesattraktion.

Borgmester i Århus, Nicolai Wammen, kalder LabLand et »utrolig visionært projekt«, og han bakkes op af Tom Togsverd, branchedirektør i Dansk Industri.

»Det er en kanongod idé. LabLand kan blive et udstillingsvindue for ny teknologi og et arnested for innovation, hvor virksomheder kan mødes med hinanden og forskningsverdenen og hente ny inspiration til deres udviklingsafdelinger. Vi har allerede set, hvordan Microsoft og andre virksomheder flytter ind i forskerparker for at hente inspiration, men virksomhederne i Danmark mangler en fælles indgang, og der kunne LabLand være et fyrtårn«, siger han.

IVÆRKSÆTTERIET STIMULERES

Ifølge Innovationsrådets årsrapport Innovative Denmark 2005 er den største barriere for iværksætteri i Danmark, at personerne med de gode ideer og personerne med den risikovillige kapital har svært ved at finde sammen. Forskningsinstitutionerne forstår groft sagt ikke at bedrive forskning, der kan benyttes af virksomhederne, og virksomhederne forstår ikke at formulere deres behov.

Problemet er størst for de virksomheder, som ikke udspringer af vidensmiljøerne, siger Tom Togsverd. »Alt for få virksomheder har kendskab til ny teknologi, og de virksomheder, som ikke i forvejen har en god forbindelse til forskningsmiljøerne, får ikke udløst deres vækstpotentiale«, siger han og tilføjer, at fremtidens videnssamfund står på spil. »Der er ingen tvivl om, at Danmark taber, hvis vi skal konkurrere på løn. Jo hurtigere vi kommer med på de nye udviklingstendenser, desto bedre vil vi klare os. Og i den forbindelse kan et initiativ som LabLand løfte vidensniveauet i virksomhederne og gøre det klart, hvilke muligheder der ligger i ny viden«.

FREMTIDENS INNOVATIONSSAMFUND

Udover at fungere som et mødested for erhvervsliv og forskningsverden skal LabLand være et mødested for forskningsverdenen og 'almindelige' mennesker.

Ove Poulsen, rektor for Ingeniørhøjskolen i Århus, har mange års erfaring med at formidle naturvidenskab, og ifølge ham er LabLand-projektet rigtig godt tænkt.

»Vi har et samfund, som forandrer sig meget hurtigt, og derfor er det rigtig fornuftigt at lave en kobling mellem borgere og teknologien. En bred forståelse af ny teknologi kan skabe en tryghed

og forståelse, hvilket vil gøre os bedre til at udvikle og forny vores samfund – og det er nødvendigt, hvis vi skal være et videnssamfund og ikke et frilandsmuseum«, siger Ove Poulsen.

Ved at bringe international forskning, internationale virksomheder, kultur og professionelle forlystelsesdesignere sammen skal attraktionen gøre morgendagens teknologi, nye prototyper og fremtidsvisioner levende og håndgribelige. Ambitionen er især at styrke de unges interesse for det naturvidenskabelige felt, og det er en aldeles fortrinlig ambition, mener Ingeniørhøjskolens rektor.

»Ideen bag projektet er at vise teknologien med en hands on-tilgang, og det er meget afgørende. Det er vigtigt, at man ikke bare formidler, men får de besøgende til at deltage. LabLand-konceptet kan blive utrolig interessant, hvis det går skridtet videre end andre eksperimentarier og ikke 'bare' laver edutainment. Man kender det jo fra sig selv – man bliver træt, hvis man bare hører nogen stå og fortælle, men hvis man selv får fingrene ned i det, bliver det spændende«, siger Ove Poulsen.

JAGTEN PÅ DEN GODE OPLEVELSE

Sidst men ikke mindst vil den nye attraktion indgå som en del af Århus' eksisterende attraktionstilbud og som en del oplevelsesøkonomien. En økonomi, der ikke kun betyder ballongynger og glade søndage, men også et stort indtjeningspotentiale. I dag tegner oplevelsesøkonomien sig for fem procent af den samlede danske produktion, beskæftiger 12 procent af den samlede private sektor i Danmark og har en eksportværdi, der er halvanden gang større end landbruget.

LabLand vil især give Århus-regionen et skub som en del af byens højest profilerede udflugtsmål sammen med Den Gamle By, Kunstmuseet ARoS og Tivoli Friheden.

»Ud over kunst, ballet og andre klassiske områder er det interessant, at man i stor stil vil lave en legeplads, hvor man kan se teknologi og især IT. Det er interessant for alle mennesker«, siger dekan Erik Meineche Smith ved det naturvidenskabelige fakultet, Århus Universitet.

Sammenlignet med København har Århus et relativt lille udbud af udflugtsmål i topklasse, men LabLand kan få attraktionsudbudet op på et niveau, hvor flere – især internationale gæster – vil tage rejsen til Århus og overnatte. »Århus har en ambition om at være en af de førende regioner i landet, og det er klart dette projekt kan styrke området. Det er en styrkelse af turismen – men ikke mindst handler det om oplevelsesøkonomien og allervigtigst om at udvikle almene forståelse for ny teknologi«, siger Erik Meineche Smith.

Kort fortalt er LabLand underholdende – men det er ikke kun for sjov.

FØRENDE FREMTIDSTÆNKERE

INTERNATIONAL BEVÅGENHED OMKRING LABLAND

Fra alle sider er der positive interessetilkendegivelser til LabLand. Både fra udviklingsafdelingen i internationale virksomheder, andre attraktioner og offentlige forskningsenheder udtrykkes der store forventninger. En række fremtrædende og internationalt anerkendte fremtidskiggere giver deres besyv med.

IAN PEARSON, FREMTIDSFORSKER, BRITISH TELECOM, ENGLAND

HVAD SYNES DU OM LABLAND PROJEKTET?

»Det er altid en god idé at lære befolkningen om teknologi og videnskab. Almindelige menneskers viden om teknologi generelt er for nedadgående, den er efterhånden forbeholdt en veluddannet elite, og det er en farlig situation. Hvis den brede befolkning ikke forstår, hvordan helt almindelige teknologiske ting omkring dem fungerer, så stiger chancen for, at overtro vinder indpas. Til sidst er folk ikke i stand til at skelne mellem egentlig teknologi og krystalterapi eller andet New Age-bras, der bliver præsenteret for dem. Derfor er det vigtigt, at befolkningen har et sundt forhold til teknologien, og ikke anser det for noget, nørdner beskæftiger sig med«.

VI HAR ET VÆLD AF ATTRAKTIONER, DER KIGGER TILBAGE I HISTORIEN. HVORFOR ER DET EN GOD IDÉ OGSÅ AT ETABLERE EN ATTRAKTION, DER KIGGER FREMAD?

»Jeg tror ikke, at der er ret mange mennesker, der kunne forestille sig at køre bil uden at kigge ud af vinduet. Vi har alle brug for at se, hvad der kommer længere nede ad vejen. Det er helt essentielt at kigge ud i fremtiden for at se, hvad der er vigtigt at undgå, og for at se, hvad der kan forbedre vores livskvalitet. Hvis du ikke ser frem, følger du bare med strømmen og tager ikke aktiv del i at bestemme, hvordan dit liv skal se ud«.

LABLAND-KONCEPTET LÆGGER OP TIL, AT DE BESØGENDE I HØJ GRAD INTERAGERER OG BIDRAGER TIL UDSILLINGEN. HVORDAN VURDERER DU DEN FREMGANGSMÅDE?

»Det er en meget fornuftig fremgangsmåde. Mange mennesker er først virkelig i stand til at forstå komplicerede ting, når de får lov at eksperimentere med egne hænder. På den måde bliver indlæringen til en oplevelse, der giver læring på et meget dybere plan, end hvis der står en lærer foran en tavle og forsøger at forklare dig noget«.

LABLAND SKAL PLACERES I ÅRHUS, HVOR DER ER EN MEGET STOR KONCENTRATION AF IT-VIDEN? HVORDAN KAN DET UDNYTTES?

»Det er naturligvis vigtigt at placere LabLand i en by, hvor der er gode muligheder for at samarbejde med blandt andet universitet og erhvervsliv. Men fordelene ved at etablere et LabLand i en by som Århus er også, at det skaber networking mellem forskellige etableringer.

Du kan sagtens have en lang række hightech firmaer placeret i det samme område, uden at de taler sammen. Men når du placerer ressourcer som LabLand i området, så begynder firmaerne at bruge stedet til møder og konferencer. Dermed havner firmaerne under samme tag og begynder at tale sammen«.

**GERFRIED STOCKER,
ARTISTIC DIRECTOR,
ARS ELECTRONICA, ØSTRIG**

HVAD SYNES DU OM LABLAND-PROJEKTET?

»Jeg er meget positiv, fordi LabLand forsøger at skabe opmærksomhed og spænding omkring teknologi, videnskab og innovation. Disse områder er meget vigtige at fokusere på, fordi de ikke bliver prioriteret højt nok i de europæiske skoler. Konsekvensen bliver, at gruppen af unge, der har interesse for teknologi og forståelse for innovation, bliver så lille, at det går ud over Europas evne til at konkurrere på disse områder. Jeg mener også, at attraktioner som LabLand er vigtige, fordi man her formidler viden om teknologi gennem aktivitet og oplevelse, det stimulerer ungdommen til at producere og skabe teknologi i stedet for blot at være brugere af det«.

HVORDAN VURDERER DU KONCEPTET?

»Jeg mener, at konceptet er meget fornuftigt, fordi det lægger op til, at LabLand skal appellere til en bred målgruppe og ikke bare folk, der i forvejen er interesserede i teknologi. Planerne om at skabe en attraktion med flot arkitektur og innovativ indretning er også fornuftige, fordi det skaber stor opmærksomhed. Det er også utroligt vigtigt, at de besøgende har mulighed for interaktion – specielt i forhold til at gøre børn og unge interesserede. Derudover er det selvfølgelig vigtigt, at etablere et godt forhold til medier og politikere«.

LABLAND SKAL PLACERES I ÅRHUS – EN BY MED STÆRKE IT-KOMPETENCER. HVORDAN KAN DET UDNYTTES?

»Når man placerer en attraktion som LabLand i en by med et spændende innovationsmiljø og stærke IT-krafter, så er det oplagt at samarbejde med eksempelvis forskere, studerende og IT-virksomheder. Men det er også vigtigt at huske, at der specielt i byer med stor vækst inden for teknologiområdet, ofte vil være en gruppe, som ikke evner at følge med udviklingen. Denne gruppe er vigtig at få med på vognen, så "hullet" bliver lukket. Jeg mener, at LabLand er en udmærket institution til at varetage den funktion, som en attraktion, der kommunikerer fremtidige idéer – men også som et sted, hvor forskere og virksomheder kan præsentere ny teknologi, og se hvordan LabLands gæster reagerer på dem«.

**ALEX SOOJUNG-KIM PANG,
RESEARCH DIRECTOR,
INSTITUTE FOR THE FUTURE, CALIFORNIEN**

HVAD ER DET INTERESSANTE VED LABLAND-PROJEKTET?

»Jeg synes, det er specielt interessant, at LabLand vil mere end blot præsentere prototyper af fremtidig teknologi. LabLand vil også inspirere de besøgende til at tænke seriøst over hvad fremtiden vil bringe, og det er meget fornuftigt. Desuden synes jeg, at det er interessant, at LabLand-projektet er del af en bredere indsats, der handler om at gøre Århus til en førende IT-by. I den forbindelse kommer LabLand til at spille en rolle – ikke bare som en attraktion, der kommunikerer fremtidige idéer – men også som et sted, hvor forskere og virksomheder kan præsentere ny teknologi, og se hvordan LabLands gæster reagerer på dem«.

HVILKE FAKTORER ER VIGTIGE FOR AT GØRE LABLAND-PROJEKTET SUCCESFULDT?

»Hvis et kæmpeprojekt som LabLand skal blive en succes, er det naturligvis vigtigt, at forskere, erhvervsliv, politikere og andre involverede parter er enige om, hvad stedet skal tilbyde. Jeg mener også, at det er særdeles vigtigt, at Innovation Lab er involveret i projektet. Når man ser på lignende attraktioner, ser man ofte, at de institutioner der står bag i virkeligheden ikke har en dybere intellektuel viden om, hvordan fremtiden kommer til at se ud. Innovation Lab har en stor viden om fremtidens teknologi samt et meget bredt netværk, og det bliver utroligt vigtigt for et kommende LabLand«.

HVORDAN SER DU LABLAND-KONCEPTET I FORHOLD TIL LIGNENDE ATTRAKTIONER?

»Fremtids-attraktioner rundt om i verden kan efter min mening deles op i to kategorier.

Når det er virksomheder, der står bag, ender attraktionerne ofte med at blive "showrooms" for virksomhedens produkter. Hvis det er universiteter eller research-centre der står bag, bliver udstillingerne i mange tilfælde for abstrakte til, at almindelige mennesker kan følge med. LabLand vil forsøge at skabe en bedre balance mellem de to scenarier ved at kombinere det intellektuelle element med stor tilgængelighed og håndgribelige eksempler. Hvis det lykkes, bliver LabLand efter min mening, et meget spændende sted at besøge«.

MARKEDSUNDERSØGELSE

BØRNEFAMILIER OG STUDERENDE I FOKUS

LabLand skal primært satse på børnefamilier, skoleelever og studerende. Men også erhvervslivet er en væsentlig målgruppe at tiltrække.

LABLANDS TO primære målgrupper bør være børnefamilier med større børn og skoleelever/studerende. Det fastslår Rambøll Management i en analyse, der kigger nærmere på, hvad der kendetegner storforbrugere af oplevelsescentre, samt hvilke målgrupper andre science- og oplevelsescentres har succes med at tiltrække.

For børnefamilierne i målgruppen gælder det, at børnene skal være i skolealderen (7-14 år), da det som udgangspunkt er nødvendigt med et vist læ-

rings- og refleksionsniveau for at kunne forstå udstillingerne i LabLand. Analysen fastslår dog, at LabLand også kan gøre sig interessant for familier med helt små børn. Men det kræver, at der mellem udstillingerne bliver indbygget små oaser eller frizoner, hvor børnene under 7 år kan lege og slappe af mellem oplevelserne. Denne gruppe har nemlig svært ved at koncentrere sig i mere end 1-2 timer og har derfor brug for en pause, hvor hjernen bliver koblet fra.

Mens børnene lærer nyt og har det sjovt, er det vigtigt, at også

forældrenes interesse bliver fanget under turen gennem LabLand. Det skal, ifølge Rambøll Management, ske ved hjælp af LabLands gennemgående fremtids tema, der gør den kommende teknologi nærværende, realistisk og ikke mindst relevant for LabLand-gæsterne. Hos de besøgende forældre skal fascinationen udspringe af realistiske bud på, hvordan teknologien i fremtiden kommer til at påvirke både deres arbejdsliv og privatliv. Det er altså nødvendigt, at LabLands udstillinger bliver tilpasset, så der bliver skabt en oplevelse, hvor hele familien kan være med. Derfor er det oplagt at

lave alders- og målgruppe-tilpassede storylines inden for de samme udstillinger, for på en gang både at appellere til forældre og børn på forskellige alderstrin.

LABLAND I SKOLE

Den anden del af LabLands primære målgruppe er skoleelever og studerende på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Ifølge Rambøll Management bør LabLand tiltrække denne gruppe ved at skabe et tæt samarbejde med de forskellige skoler og uddannelsesinstitutioner. LabLand bør satse på at arrangere specielle rundvisninger, der specifikt er tilpasset de faglige

niveauer inden for denne del af målgruppen. Dermed er det oplagt, at uddannelsesinstitutionerne besøger LabLand enten i form af ekskursioner eller som en integreret del af undervisningen. I den forbindelse anbefaler Rambøll Management, at LabLand tilbyder skole- og klassebesøg, så de enkelte klasser, i ugerne op til en LabLand-tur, bliver undervist i temaer, der har tæt relation til LabLands udstillinger. Rambøll Management pointerer, at flere internationale oplevelsescentre har haft stor succes med at tilbyde et lignende koncept. LabLand vil også have gavn af at samarbejde tæt med universiteter og andre videregående uddannelser, så begge parter kan udnytte hinandens kompetencer. En ideel situation er eksempelvis, at uddannelsesinstitutionerne hjælper med at udvikle LabLands udstillinger, mod at LabLand stiller sine ressourcer og faciliteter til rådighed.

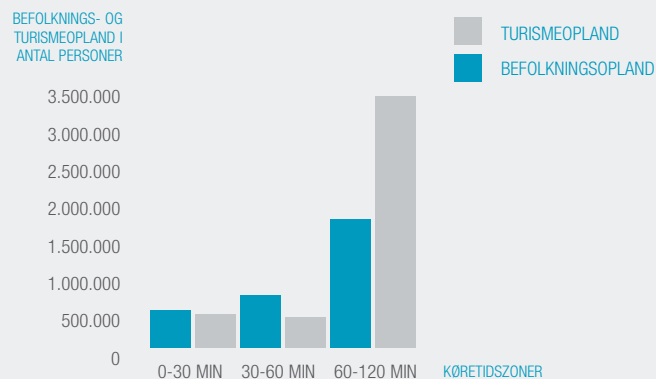
ATTRAKTIVT MARKED FOR ERHVERVSTURISME

Ifølge Rambøll Management bør LabLand også udnytte sine faciliteter til at tiltrække store møder og konferencer. Erhvervsturisme er det hurtigst voksende marked inden for dansk turisme, og LabLands fremadrettede og teknologiorienterede fokus vil appellere til en bred gruppe af virksomheder, som identificerer sig med disse værdier.

Rambøll Management peger i øvrigt på, at nye teknologier og indlæringsformer, kombineret med kreativt udformede rum, der bryder traditionel mødekultur, er aspekter, der i øjeblikket har høj prioritet inden for erhvervsturisme. Denne tendens kan i høj grad komme LabLand til gode i konkurrencen med øvrige konferencecentre. Ifølge Rambøll Management er konkurrencesituationen for erhvervsturisme i Århus og omegn relativt stabil. For de attraktioner, som er sammenlignelige med LabLand er den del af omsætningen, der er genereret via erhvervsturisme typisk mellem 5-15 %. For de fleste aktører gælder det, at andelen har været stigende inden for de seneste 5 år. Dette er, ifølge Rambøll Management, en stærk indikator for, at konferencevirksomhed vil styrke LabLands omsætning.

KVART MILLION I LABLAND?

Labland har potentiale til at tiltrække over en kvart million gæster om året.

CIRKA 225.000 gæster vil tage en fremtidssafari gennem LabLand i løbet af attraktionens første leveår, men i bedste fald, er det muligt at tiltrække hele 272.000 gæster om året. Det viser beregninger fra Rambøll Management, som er baseret på køretidsberegninger, befolknings- og turismeopland samt data om sammenlignelige attraktioner.

Besøgestimatet på 225.000 er væsentligt lavere end de største danske forlystelsesparker og oplevelsescentre. Men på niveau med oplevelsescentre som Randers Regnskov og Danfoss Universe, der har lignende oplevelsesmæssig tyngde og målgrupper.

Hvis LabLand skal nå over en kvart million besøgende om året, anbefaler Rambøll Management, at LabLand opbygger en helhedsorienteret attraktion med et klart defineret koncept, der henvender sig til et bredt udsnit af børnefamilier, elever og studerende. Samtidig er det vigtigt, at der sker en konstant fornyelse, så LabLand, også på længere sigt, bliver et attraktivt og anderledes alternativ til konkurrerende attraktioner.

KONKURRENCE ELLER POSITIV SYNERGI?

LabLand bliver placeret midt i en klynge af turistattraktioner. Derfor bør LabLand positionere sig som et komplementært alternativ til de øvrige aktører, så der bliver skabt en positiv synergi, der giver flere besøgende.

NÅR DER skal tiltrækkes gæster til en spændende og lærerig dag i LabLand-universet bliver det primært i konkurrence med attraktioner som Experimentarium, Danfoss Universe, Den Gamle By, Tivoli Friheden, Kattgatcentret og Randers Regnskov. Det konkluderer Rambøll Management, der har sammenlignet LabLands koncept med en lang række danske turistattraktioner.

De fire sidstnævnte attraktioner er overvejende vurderet som konkurrenter på grund af to forhold: De har en geografisk placering i nærheden af Århus - og deres målgrupper er overvejende de samme som LabLands. Men Rambøll Management vurderer også, at de fire attraktioner på en række områder er komplementære i forhold til LabLand. For eksempel er det bemærkelsesværdigt, at Den Gamle By kommer til at fremstå som en decideret modpol til LabLands tilbud om at opleve fremtiden.

At LabLand geografisk kommer til at ligge i en klynge af delvis komplementære og delvis konkurrerende attraktioner, kan ifølge Rambøll Management virke positivt på antallet af besøgende. Som attraktiv oplevelsesby vil Århus nemlig tiltrække flere besøg-

ende og endagsturister – og det vil naturligvis komme de konkurrencedygtige attraktioner til gode. For at blive en del af den positive synergi påpeger Rambøll Management, at det er vigtigt, at LabLand formår at positionere sig som et markant anderledes alternativ til de øvrige oplevelsestilbud.

FOKUS PÅ FREMTIDEN

Landets to største konkurrenter til LabLand bliver, ifølge Rambøll Managements analyse, Experimentarium og Danfoss Universe. De to oplevelsescentre er ganske vist placeret langt fra Århus i henholdsvis Hellerup og Nordborg, men deres koncepter har flere lighedspunkter med LabLands, hvilket gør dem til potentielle konkurrenter på trods af afstanden. Både Experimentarium og Danfoss Universe ønsker ligesom LabLand, at involvere gæsterne i udstillingerne, og give dem en lærerig oplevelse. De primære målgrupper for Danfoss Universe og Experimentarium er identiske med LabLands – begge steder satses der på børnefamilier, skoleelever og studerende.

LabLand adskiller sig dog markant fra både Danfoss Universe og Experimentarium ved at have fokus på fremtidens muligheder og nye perspektiver for mennesker og teknologi.

Rambøll Management anbefaler derfor, at LabLand gør en indsats for at udnytte og markere den væsentlige forskel, så der sker en klar adskillelse fra de to.

ØKONOMISK ANALYSE

LABLAND I BALANCE

Labland har mulighed for at blive en acceptabel forretning, men det kræver blandt andet en indtjening på parkeringspladser og et stærkt fokus på børnenes ønsker. Det vurderer Rambøll Management, som har analyseret de økonomiske forudsætninger for etableringen af Labland.

HVIS LABLAND SKAL etablere en bæredygtig driftsøkonomi, er det væsentligt, at der bliver tjent penge på gæsternes parkering. Det vurderer Rambøll Management, som groft estimerer, at indtægterne fra parkeringsarealer vil blive på mellem 3 og 5 millioner årligt. Disse indtægter er dog afhængige af, at LabLand kan finde ekstern finansiering til etableringen af parkeringsarealerne. En anden mulighed er, at det offentlige er interesseret i at støtte denne del af LabLand. En sådan løsning vil dog, ifølge Rambøll Management, afhænge af en konkret forhandling.

Det er Rambøll Managements vurdering, at maksimumbehovet for parkeringspladser i weekender vil være 650 – mens behovet på en gennemsnitlig

weekenddag vil være 300 parkeringspladser. De i alt 650 p-pladser kan enten etableres som underjordiske pladser i parkeringskælder eller i terræn. Rambøll Management estimerer, at underjordiske p-pladser samlet vil koste 162,5 millioner mens en løsning i terræn vil koste mindre.

MINDRE UDSILLINGSAREAL – SAMME ANTAL GÆSTER

Analyserne af LabLands driftsøkonomi har også taget udgangspunkt i en sammenligning af lignede oplevelsescentre. Disse sammenlignelige centre har typisk et udstillingsareal på 4.000 m². Rambøll Management anbefaler dog, at LabLand etablerer sig med et samlet udstillingsareal til godt 3.000 m². Denne størrelse vil

især give besparelser på ejendomsdriften og på investeringer til nye installationer.

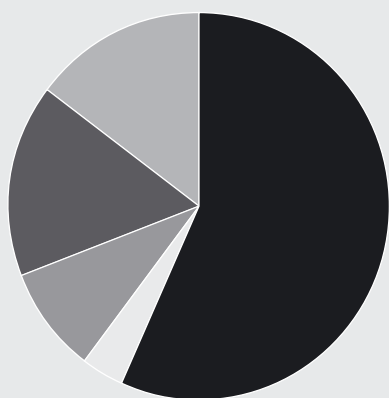
Ifølge Rambøll Management vil dette udstillingsareal ikke betyde et fald i antallet af besøgende. Det skyldes, at der med besøgestimatet på 225.000 gæster om året er nået et mætningspunkt, hvor oplandet alligevel ikke kan honorere et væsentligt større besøgstal, når der er tale om en attraktion som LabLand.

FOKUS PÅ "IMAGESCAPE"

En anden væsentlig faktor, hvis LabLand skal blive en sund forretning, er, at børnenes interesse bliver fanget. Det vurderer Rambøll Management, som har analyseret hvilke kendetegn, der karakteriserer forlystelsesparker og science-centre med

kommerciel succes. Tendensen er, at en attraktion er en god forretning, når det er børnene, der overtaler forældrene til et besøg, mens det er en mindre god forretning, når det er forældrene, der trækker børnene til et besøg.

Derfor anbefaler Rambøll Management, at LabLand satser på et meget stærkt "imagescape." Det vil sige, en mental dimension, hvor en visuelt defineret fantasi med meget stærke eskapistiske elementer er i fokus. Denne retning appellerer til børns meget grundlæggende behov for at blive stimuleret fysisk og intellektuelt. Derfor er det ikke nok at tænke "der skal være noget for børnene". Hele LabLands koncept skal være gennemsyret af et "imagescape", der fanger børnenes op-

AREALDISPONERING

■ Udstillingsareal	3.080 m ²
□ Møde og konference	200 m ²
■ Servicearealer	475 m ²
■ Cafe/restaurant/natclub	880 m ²
■ Administration	788 m ²
TOTAL	5423 M²

mærksomhed. Det gælder både LabLands fysiske indhold, men i høj grad også de budskaber som LabLand kommunikerer til omverdenen.

Hvis LabLand formår at etablere den rette markedsføring, branding og fokus på imagescape, vurderer Rambøll Management, at LabLand i Århus-området vil fremstå som en særdeles markant og nyskabende attraktion, der har potentiale til at blive kommercielt bæredygtig.

FORDELAGTIGT MED TO FONDE

Rambøll Management har også kigget nærmere på, hvordan LabLand bør opbygges rent organisatorisk. Anbefalingen er, at LabLand bliver struktureret i to erhvervsdrivende fonde. Den ene fond skal være en ejendomsfond, som står for byggeriet og ejerskabet af den endelige bygning. Mens driften og udstillinger skal styres af en driftsfond. Konstruktionen bliver i forvejen benyttet af en række museer – blandt andet Danmarks Saltcenter og Fjord- og Bæltcentret i Kerteminde.

Fondene skal ledes af bestyrelser, som bliver udpeget efter de bestemmelser, som bliver fastlagt i fondenes vedtægter. Vedtægterne kan give bestemte parter ret til at indstille et antal bestyrelsesmedlemmer. Dog må stiftere og nærtstående medlemmer ikke udgøre bestyrelsens flertal.

Ved modellen er det muligt at aftale med told- og skatteregionen at løfte byggemomsen af straks og gradvist betale den tilbage, over ti år, i form af husleje fra driftsfonden til ejendomsfonden. En anden væsentlig fordel ved modellen er, ifølge Rambøll Management, at hæftelsen for den løbende drift er adskilt fra ejendomsfonden, som har ejerskabet til bygningerne. Det betyder, at bygningen og andre aktiver er sikret, hvis driftsfonden kommer i økonomiske problemer.

DRIFTSRESULTAT

PROFIT CENTER	INDTÆGT	UDGIFT	RESULTAT
Entre	17.190.000	-810.000	16.380.000
Butik	5.062.500	-3.587.857	1.474.643
Café/Restaurant/Natclub	1.660.000	0	1.660.000
Møde- og konferencevirksomhed	2.697.188	-900.000	1.797.188
Installationer og udvikling	405.000	-8.797.500	-8.392.500
Formidling	1.260.000	-2.306.000	-1.046.000
Ejendomsdrift	675.000	-5.460.103	-4.785.103
Administration	-4.860.000	-4.860.000	0
Markedsføring, salg og kommunikation	405.000	-4.160.000	-3.755.000
Øvrige indtægter	1.800.000	-212.500	1.587.500
Husleje	0	0	0
Samlet resultat	31.154.688	-31.093.960	60.728

I ovenstående samlede resultat er der ikke medtaget omkostninger til husleje og øvrige etableringsomkostninger, idet det forudsættes, at der sker en 100% finansiering af etablerings- og anlægsomkostningerne gennem f.eks. fondsbidrag. Excl. momsbelastning, lønsumsudgift, grundskyld og dækningsafgift.

ANLÆGS- OG ETABLERINGSØKONOMI

SCENARIO 1

Bygning og anlæg	155.777.000
Arkitektkonkurrence	1.000.000
Udstillingsinstallationer - indkøb	40.500.000
Mødelokaler (teknik og møbler)	1.000.000
Indretning af café, restaurant og natclub	1.000.000
Køkken - café og restaurant	1.500.000
Biograf - indretning	2.000.000
Billetteringsskranker	280.000
Dankortautomater	25.000
PC-arbejdspladser	1.200.000
Øvrige etableringsomkostninger	2.000.000
Selskabsetablering	600.000
Personaleomkostninger	7.500.000
Forretningsetablering	15.000.000
Markedsføring og pre-opening	10.000.000
I alt, excl. parkeringspladser	239.382.000
Parkeringspladser underjordisk	162.500.000
Grundkøb	30.000.000
Etableringsbudget i alt, scenarie 1	431.882.000

SCENARIO 2

Parkeringsplads i terræn	13.000.000
Byggeret	16.250.000 - 81.250.000
Etableringsbudget i alt, scenarie 2a	268.632.000
Etableringsbudget i alt, scenarie 2b	333.632.000

Bemærk at priserne er eksklusive moms

Når LabLand er en realitet, har Århus fået en helt unik attraktion, der vil skabe større interesse for byen og en række nye arbejdspladser.

SAMFUNDSØKONOMISKE EFFEKTER

LABLAND VIL SKABE

VÆKST

OG ARBEJDSPLADSER

Når LabLand står klar til at byde de første gæster indenfor, har Århus fået en attraktion, der vil generere stor interesse for byen og dermed skabe øget vækst og nye arbejdspladser. Det vurderer chefkonsulent i Rambøll Management, Jørgen Hansen, der er medforfatter til en analyse, som har kigget nærmere på, hvilke samfundsøkonomiske effekter skabelsen af LabLand vil generere.

»Med LabLand får Århus et visionært, fremtrædende sciencecenter, der vil skabe masser af interesse for Århus og virke som en magnet på turister. LabLand-projektet vil også illustrere, at Århus ikke er bange for at markere sig i forhold til København.«

I den forbindelse mener Jørgen Hansen også, at det er vigtigt, at rammen om LabLand er noget ud over det sædvanlige:

»Det er klart, at LabLand-bygningen skal matche fremtidskonceptet, og derfor skal den være helt unik. Et opsigtsvækkende og arkitektonisk flot bygningsværk kan i sig selv være med til at skabe interesse – se bare på den opmærksomhed som eksempelvis operahuset i København har skabt både nationalt og internationalt.«

NYE ARBEJDSPLADSER I VENDE

Før LabLand-bygningen vil pryde de århusianske havnearealer, vil der dog gå op mod seks år med etablering og bygning. I den periode vil byggeriet generere ca. 88 årsværk pr. år - i alt ca. 527 årsværk. Det viser analyser fra Rambøll Management, der tager udgangspunkt i det nuværende budget for etablering. Cirka 70 % af byggeriet vil gå til Århus-entreprenører, mens de sidste 30 % vil blive udført af entreprenører fra regionen. Gruppen af håndværkere, som kommer til at pendle fra regionen til byggeriet, vil alene generere et merforbrug i Århus-området.

»Vi vurderer, at de tilrejsende håndværkere kommer til at skabe et forbrug på cirka 10,9 millioner i løbet af de år, hvor byggeriet

står på. Vurderingen sker ud fra den antagelse, at en tilrejsende håndværker arbejder 230 dage om året og i gennemsnit bruger 100 kroner pr. arbejdsdag,« forklarer Jørgen Hansen.

Han understreger, at størstedelen af de penge vil blive spenderet i supermarkeder, restauranter og tøjbutikker. I alt vil de regionale håndværkeres forbrug skabe 15 årsværk i etableringsperioden.

EFFEKTER I DRIFTSFASEN

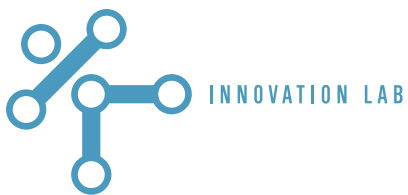
Rambøll Management har ligeledes analyseret de samfundsøkonomiske effekter ved driften af et færdigt LabLand. Beregningerne er baseret på, at LabLand vil tiltrække 225.000 betalende gæster om året, hvor 30 % vil være nye turister, mens 70 % vil være besøgende, som alligevel befinder sig i Århus-området. Ud fra de forudsætninger vurderer Rambøll Management, at den samlede meromsætning i Århus-området, som følge af LabLand-driften, vil udgøre 15,9 millioner kroner årligt. Som følge af forbruget fra de nye turister, vil der årligt blive genereret 22,4 årsværk.

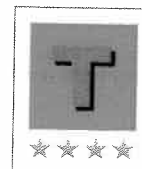
Erhvervsturisterne, der kommer til at udgøre 3,5 % af LabLands besøgende, kommer ifølge Rambøll Management til at generere yderligere 9 årsværk som følge af forbrug i centrets restaurant, butik og natklub. Den daglige drift og vedligeholdelse af LabLand kommer til at udgøre 39 årsværk, så driften af centret i alt genererer ca. 70 årsværk.

Jørgen Hansen vurderer, at den øgede beskæftigelse i lokalområdet, kan medføre en øget lokalindkomst i kommunen.

»Der er penge at hente, hvis den øgede beskæftigelse medfører, at personer der i dag er på overførselsindkomst kommer i arbejde. Det kunne eksempelvis være rengørings- eller serveringspersonale. Så udsigten er alt i alt en betydelig samfundsøkonomisk gevinst ved etablering af LabLand.«

7. november 2007

Vækstforum
Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg

Ansøgning: Internationale oplevelsesfyrtårne
Projektets titel: Danmarks Energi Museum (arbejdstitel)
Ansøger: Elmuseet (selvejende institution)
Projektleder, fagligt ansvar, økonomisk ansvar: Museumsdirektør Georg Stenstrop
Ansøgt beløb: 1.000.000 kr. (budget side 5)

Synopsis: Elmuseet ansøger om en forundersøgelse af et projekt til etablering af en attraktion med et forventet anlægsbudget på 100 – 250 mio. kr. Forundersøgelsen har til formål at afklare projektets bæredygtighed, udvikle projektets koncept og præsentere en skitse til det endelige projekt. Projektets internationalisering påbegyndes, og forløbet formidles via etablering af ny hjemmeside. Projektet relaterer til Region Midtjyllands megasatningsområde "Energi og Miljø" og til Danmarks værtskab for klimatopmødet i 2009.

Konsortium: Elmuseets bestyrelse vil i 2. fase fungere som projektets konsortium

Dansk EI-forbund
Afd. formand Ervind F. Poulsen

Dansk Energi
Vicedirektør Vilhelm Mørup-Petersen

DONG Energy
Afdelingschef Jesper Engsig Christensen

Energinet.dk
Adm. direktør Peder Ø. Andreasen
Bestyrelsesmedlem Hans Schiøtt

Gudenaacentralen
Bestyrelsesformand Bent Kornbek

Nordsøenheden
Direktør Peter Helmer Steen

Siemens A/S
Direktør Leif Getreuer

Vattenfall Danmark
Kommunikationschef Marianne Grydgaard

Viborg Kommune
Kulturudvalgsformand Per Møller Jensen

Ørsted-DTU
Lektor Joachim T. Holbøll

Hans Schiøtt
Bestyrelsesformand

Georg Stenstrop
Museumsdirektør

Elmuseet:

Elmuseet blev stiftet af el-branchen og Bjerringbro kommune i 1982 og åbnede for publikum i 1984. Museet har til huse i egne bygninger og lejede lokaler ved Danmarks største vandkraftværk, Tangeværket. Elmuseet formidler den tekniske og kulturelle betydning af elektricitetens udnyttelse som energiform, og denne udviklings betydning for samfundets funktioner og for det enkelte menneskes dagligdag i fortid, nutid og fremtid.

I perioden 1989 - 2006 har over én million gæster besøgt museet med et gennemsnit på 60.000 hvert år. 60 % af museets gæster er unge under 18 år, og museet har en omfattende skoletjeneste. I 2002 blev museet statsanerkendt som et landsdækkende kulturhistorisk specialmuseum, og i 2007 blev Elmuseet klassificeret som en 4-stjernet turistattraktion, dvs. "En helstøbt attraktion af meget høj værdi på nationalt niveau".

Elmuseets basis – den organisatoriske bæredygtighed – er et repræsentantskab med 125 medlemmer fra el-sektorens organisationer, elværker og forsyningsenheder, erhvervsliv, stat og kommuner samt forsknings- og uddannelsesinstitutioner.

Elmuseet har en omsætning på 11 mio. kr., hvor indtægterne fordeler sig med 22 % egenindtjening, 8 % refusioner, 5 % kommunalt tilskud, 13 % statstilskud og 51 % tilskud fra el-sektoren og fonde. Energinet.dk er museets hovedtilskudsyder med 34 % af indtægten.

Elmuseets repræsentantskab støtter den strategiske udvikling fra el museum til energi museum.

Strategi for Danmarks Energi Museum

Danmarks Energi Museum er en strategisk udviklingsproces i regi af museets bestyrelse og ledelse med udgangspunkt i en "blue ocean" strategi – temaet energi er ikke dækket af museer i Danmark, og det har kun en svag global dækning fra museer i andre lande.

Temaet "Energi og Miljø" har allerede i dag stor opmærksomhed – en opmærksomhed, som vil vokse samtidig med, at dette temas betydning for samfundets udvikling vokser. Temaet får fundamental betydning i undervisning, forskning og udvikling.

Danmarks Energi Museum skal være en stor attraktion med international bevågenhed. Udvidelsen af virksomhedens tema skal modsvares af en stor fysisk attraktion med flere og bedre tilbud, oplevelser og faciliteter, hvor formidling og service er i centrum.

Der lægges stor vægt på at sikre attraktionen en lang levetid med stadig fornyelse og udvikling. Derfor er kernen i den nye attraktion stadig museumskonceptet, hvor indsamling, bevaring og dokumentation leverer det brændstof, som via museets interne forskning og samarbejde med relevante forskningsmiljøer bringer energi til en formidling med spændende oplevelser og læring.

Danmarks Energi Museum er ikke tænkt som en rent kommerciel attraktion – virksomhedens funktion som energibranchens museum samt aktiviteterne inden for udvikling af undervisning og formidling fordrer en betydelig medfinansiering af driften fra energibranchen, stat og kommune. Dette vil give attraktionen den nødvendige organisatoriske bæredygtighed.

Udviklingen af den nye attraktion vil ske i et tæt samarbejde med den danske energibranche samt forsknings- og undervisningssektoren og ikke mindst de virksomheder og institutioner som er hjemmehørende i Region Midt. Det er derfor naturligt at basere attraktionen på en udbygning af Elmuseets store netværk med energibranchen samt forsknings- og undervisningssektoren. Det regionale netværk skal udbygges og styrkes i forhold til virksomheder, institutioner og turistbranchen som fx Vestas, Siemens, Grundfos, Forskningscenter Foulum, HIRC, Navitas Park, VIA University College, Århus Universitet, NYX forum, CAVI og Naturvidenskabernes Hus.

Strategi for Danmarks Energi Museum er under udvikling, således at mission og vision skal betragtes i en arbejdsproces – ikke som færdige resultater.

Mission

Danmarks Energi Museum sætter fokus på begrebet energi ud fra en naturvidenskabelig, teknologisk og kulturhistorisk synsvinkel. Vi ønsker at indsamle og gøre viden tilgængelig og levende for alle, fremme den livslange læring og forståelse af energi som et bærende element i vort samfund. Vi ønsker herved at bidrage til højere livskvalitet, fremme en bæredygtig udvikling og styrke det globale miljø.

Vi er en levende og foranderlig attraktion, som henvender sig til det bredest mulige publikum med henblik på at stimulere interesse for naturvidenskab, teknik og historie med fokus på energi og miljø. Danmarks Energi Museum er formidlingscenteret for energi og miljø i fortid, nutid og fremtid.

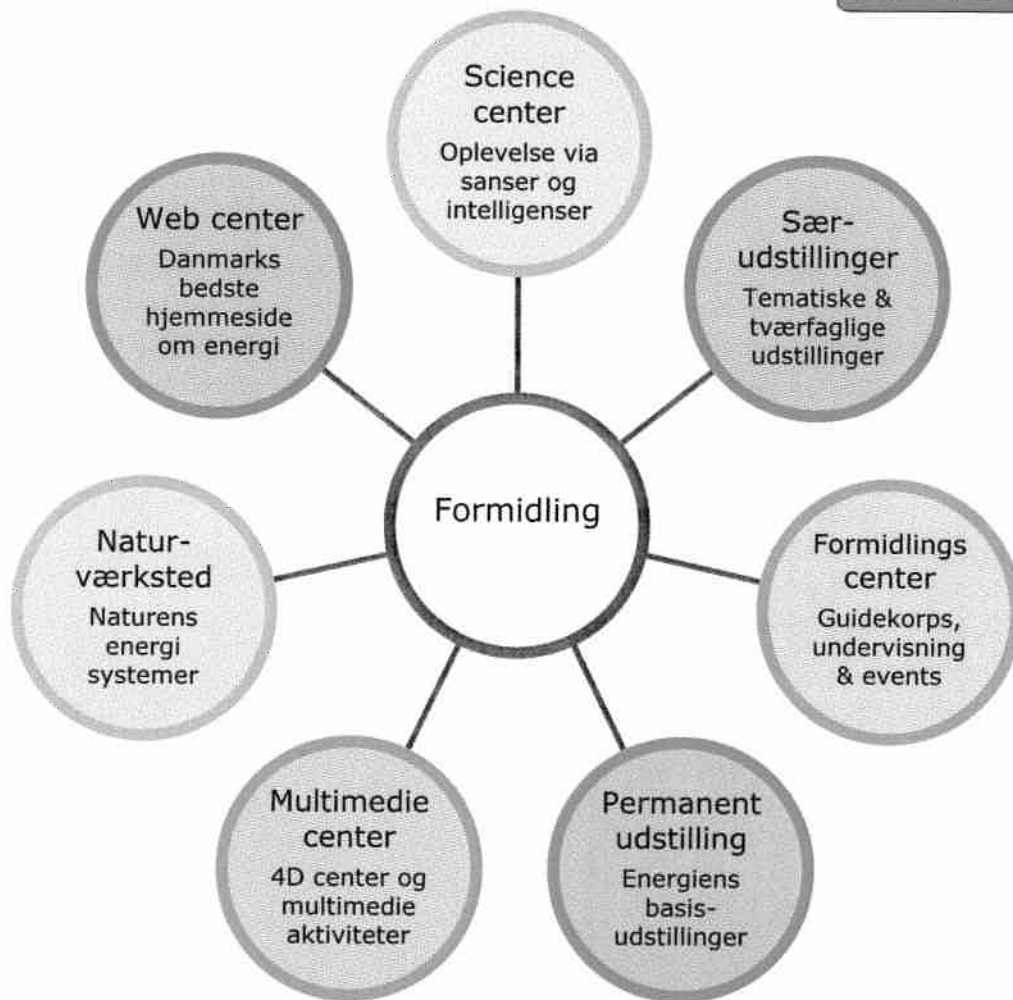
Vision – Danmarks Energi Museum skal være:

- Det internationale fyrtårn, som kaster lys over energiens fysik, teknologi og kulturhistorie, baseret på autenticitet.
- En 5 stjernet attraktion (DTA's klassificering).
- Inspirationskilden, som initierer, stimulerer og udvikler interesse for naturvidenskabelige og tekniske discipliner med udgangspunkt i temaet energi.
- Et innovativt science center for udvikling af nye formidlingsformer, som inspirerer og stimulerer museets gæster til aktiv deltagelse, øget interesse og giver medlevende oplevelser.
- Et formidlingscenter, som udvikler og leverer inspirerende undervisning til børn og unge.
- Attraktionen, som er kendt for interaktive oplevelser af international klasse, som aktiverer alle sanser og intelligenser.
- Et web center med digital formidling af international klasse via hjemmesiden om energi og miljø. Web centeret er også portalen til energi og miljø på internationalt niveau.
- Et center for permanent forskningsaktivitet, som placerer energiens samfundsmæssige betydning i et kulturhistorisk og naturvidenskabeligt perspektiv – med blik på både historie, samtid og fremtid.
- Kilden til den største nationale kundskab i samlinger og viden om opdagelser, opfindelser og udvikling inden for temaet energi. Den nationale viden udbygges og perspektiveres gennem internationalt samarbejde.
- Det ultimative besøgssted for et bredt publikum, hvor store oplevelser, gode adgangsforhold, et højt serviceniveau og personlig betjening er i centrum.
- En arbejdsplads med et godt arbejdsmiljø, gode muligheder for både faglig og personlig udvikling, samt en god og afklaret balance mellem museets mål og medarbejdernes kompetencer.

Struktur

Museet er dynamoen i den nye struktur, således at indsamling, dokumentation og forskning skaber grundlaget for en innovativ formidling og oplevelse. Den historiske basis betragtes som et vigtigt afsæt for kursen mod fremtiden.

Ordet "museum" skal måske ikke indgå i det kommende navn for Danmarks Energi Museum, men de grundlæggende museumsfunktioner er essentielle for en langtidsholdbar udvikling af formidling, som kan tænkes i følgende struktur:

Formidlingen tager udgangspunkt i energiens historie, den nuværende udvikling (erhvervsliv – forskningsinstitutioner – befolkning) samt forskellige scenarier for fremtiden. Der lægges vægt på alle aspekter af begrebet energi, som behandles i en tæt sammenhæng med begrebet miljø – herunder klimaforandringer.

Undersøgelsen

En ny stor attraktion som Danmarks Energi Museum vil naturligvis stille store krav til de fysiske rammer for formidlingen: Etablering af science center, nye fleksible særudstillingsfaciliteter og multimedie center mv. Tilsvarende skal der etableres et egentligt korps af guider.

Det kan også komme på tale ikke bare at udbygge og forbedre de givne rammer, som fx tilkørselsforhold, parkering, café, værksted, administration og butik, men også at udvide med nye faciliteter som naturcenter, gæsteboliger, lejrskole, overnatningsfaciliteter, undervisningslokaler, auditorium, kursuscenter, restaurant, kontorer til gæsteforskere osv.

Undersøgelsen skal være med til at afdække bæredygtigheden af disse forhold på samme måde som undersøgelsen skal afdække bæredygtighed i forhold til kundeunderlaget. F.eks. beliggenhed – skal attraktionen ligge ved Elmuseet? Hvilken profil er vigtig for bæredygtighed? Hvad er nødvendigt og hvad er rart at have?, hvad er den "kritiske masse" for attraktionen – hvor mange og hvilke typer af kunder er essentielle for en positiv udvikling på langt sigt?

Bæredygtigheden vil også omfatte et samfundsregnskab, således at det kan afdækkes i hvilken grad institutionen kan være til værdi for kommune, region og Danmark.

Elmuseet bidrager til projektet med omfattende arbejder i forbindelse med bæredygtighedsundersøgelsen, konceptudvikling og internationalisering af projektet.

Tidsplan

Projektet kan gennemføres i 1. halvår 2008 med henblik på afrapportering primo august 2008.

Budget:

	Elmuseet	Ansøgt beløb	note
Bæredygtighedsundersøgelse (Feasibility survey)	125.000	575.000	1
Konceptudvikling og skitseprojektering	125.000	300.000	2
International erfaringsindsamling			3
Internationale studier – inspiration og netværksopbygning	75.000	50.000	
ECSITE konference 2008	25.000	25.000	
CIMUSET konference 2008 – arrangør Elmuseet	<u>50.000</u>	<u>50.000</u>	
I alt kr.	<u>400.000</u>	<u>1.000.000</u>	

Noter til budgettet:

1. Projektets fokusering og udvikling er meget afhængig af en grundig undersøgelse af bæredygtighed og muligheder, hvilket inkluderer cost benefit undersøgelse og markedsanalyse mv. Fremtidsundersøgelsen er tænkt med henblik på at afdække temaets fremtidspotentiale og dermed åbne for nye muligheder. Eksterne deltagere: Rådgivende firma (f.eks. afdelingen for oplevelsesøkonomi, Rambøll Management) og en fremtidsforsker.
2. Konceptudvikling og skitseprojektering. Konceptudvikling baseres på egne undersøgelser, international erfaringsindsamling og undersøgelse af bæredygtighed for forskellige scenarier. Projektets navn og design udvikles som markedsføringsredskab sammen med projektets hjemmeside, som løbende informerer om projektets udvikling. Hjemmesiden skal også fungere som invitation til nye samarbejdspartnere. Infrastruktur undersøges med hensyn til arealer, transport og ændring af viadukten ved indkørsel til Elmuseet. På denne baggrund gennemføres skitseprojektering. Eksterne deltagere: Viborg Kommune, internationalt konsulentfirma, rådgivende ingeniørfirma, IT firma og arkitektfirma.
3. International erfaringsudveksling er essentiel for udvikling af projektet – udvidelse af Elmuseets internationale netværk og indsamling af international inspiration til udvikling af konceptet. Nogle af de interessante kontakter omfatter: Museum of Science and Industri i Chicago, Minnesota Science Museum i Minneapolis/St. Paul, California Science Center i Los Angeles, Shanghai Science and Technology Museum i Shanghai, Heureka i Helsinki, Deutsches Museum, München, MadaTech, National Museum of Science i Haifa, Questacon, The National Science and Technology Centre i Canberra, Australien m.fl.
ECSITE (the European Network of science centres and museums) og CIMUSET (International Committee of Museums of Science & Technology) er af central betydning for projektet. Elmuseet arrangerer CIMUSET konferencen for 2008 og inviterer internationale foredragsholdere. De ansøgte beløb omfatter alene eksterne udgifter.

Bilag til ansøgningen:

1. Støtteskrivelse fra Viborg Kommune
2. Interessetilkendegivelser
  - a. CIMUSET
  - b. Vattenfall Danmark
  - c. DTU – Danmarks Tekniske Universitet

VIBORG
KOMMUNE

Til Vækstforum

Borgmesteren

Rødevej 3
DK-8800 Viborg

Tlf.: 87 87 87 87
Fax.: 87 87 90 00

byrådsforvaltningen@viborg.dk
www.viborg.dk

Dato: 12. november 2007
Sagsnr.: 2007/62201

I forbindelse med Elmuseets planer om at blive Danmarks Energimuseum (arbejdstitel), har Viborg Kommune haft en løbende dialog med Elmuseets ledelse.

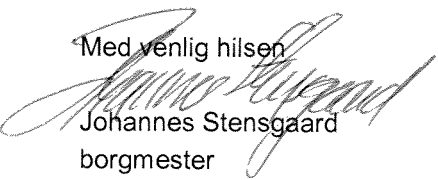
Viborg Kommune ser meget positivt på idégrundlaget og det høje ambitionsniveau om at samle al viden om energiens historie et sted og finder, at de nuværende historiske rammer på Tangeværket giver en autentisk og æstetisk smuk platform for et unikt fyrtårn i international målestok.

Viborg Kommune har i den forbindelse tilkendegivet, at kommunen vil være en aktiv samarbejdspartner, herunder understøtte driften af museet.

Med beliggenhed midt i regionen ved Tangeværket, i nærheden af Grundfos, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet og det kommende Naturvidenskabernes hus, vil Danmarks Energimuseum – ud over at tiltrække mange turister, kunne medvirke til at skabe synergier mellem vidensmiljøer og virksomheder i hele regionen og bidrage til en samlet region i vækst.

Viborg Kommune kan på den baggrund give projektet Danmarks Energimuseum vores varmeste anbefaling.

Med venlig hilsen

Johannes Stensgaard
borgmester

Bernard Blache
President of CIMUSET (ICOM)
Palais de la découverte
Avenue F. D. Roosevelt
F-75008 Paris, France

Georg Stenstrop
Director of Elmuseet
Bjerringbrovej 44
Tange
8850 Bjerringbro
Denmark

Paris, 8 November 2007

Dear Mr Georg Stenstrop,

I am very pleased, on behalf of Cimuset (international committee of Icom –international council of museums- dedicated to science and technics museums), to send you my very positive advice concerning your project of a Danish Museum of Energy (DEM). As you know the diverse questions related with energy (production, distribution, consumption, global warming, environment, new tools, new resources) are from capital importance for European countries. The topic is often present in our institutions and also in conferences, debates...

I hope a great success for your project and I confirm all our support during that period of preparation.

All my best regards

Bernard Blache

President of Cimuset

Elmuseet
Att. Georg Stenstrop
Bjerringbrovej 44
Tange
8850 Bjerringbro

København d. 7. november 2007

Vedr.: Danmarks Energimuseum

Vattenfall tilslutter sig fuldt ud ideen om at undersøge mulighederne for oprettelsen af et samlende energimuseum, der kan kaste lys over energiens fysik, teknologi og kulturhistorie.

Vi mener, at et sådant museum kan være med til at inspirere til større interesse for naturfag ikke mindst blandt børn og unge.

Med venlig hilsen
VATTENFALL A/S

Marianne Grydgaard
Kommunikationschef

jkj/jh-2007-11-05

Georg Stenstrop
Elmuseet
Bjerringbrovej 44
Tange
8850 Bjerringbro

Vedr.: Ansøgning vedr. forundersøgelser til Danmarks Energi Museum

I forbindelse med Elmuseets ansøgning om midler til en forundersøgelse af projektet om etablering af Danmarks Energimuseum kan jeg på vegne af Ørsted·DTU udtrykke den fulde støtte omkring projektideen.

På Ørsted·DTU, Danmarks Tekniske Universitet, undervises og forskes indenfor områderne medicoteknik, elektronik, antennteknik, robotteknik, akustisk miljø, audiologi, elektroakustik og elteknologi. Instituttet rummer en lang række forskningsaktiviteter på internationalt niveau, heraf de fleste i omfattende samarbejde med både danske og udenlandske virksomheder og forskningsinstitutioner.

Undervisningsmæssigt har Ørsted·DTU hovedansvaret for diplom-E-uddannelsen og på civilingeniøruddannelsen for Bachelor i Elektroteknologi og Bachelor i Medicin og Teknologi og efterfølgende kandidatretninger.

På denne baggrund ligger det instituttet meget på sinde at sikre elektroområdet anseende på alle niveauer. Elforsyningsområdet er p.t. i en proces mod en ændret, mere kompleks struktur og sammenhængen med energiforsyningsområdet generelt er blevet meget mere udpræget, især i forbindelse med energikonvertering og energidistribution.

Af denne grund hilses initiativet omkring oprettelse af Danmarks Energimuseum velkommen ikke mindst set i lyset af behovet for at sikre den kommende generations interesse for naturvidenskaben i almindelighed og de udfordringer som fremtidens energiforsyning stiller os overfor.

Visionen mod et science-center med interaktiv formidling anses derfor som lovende og Ørsted·DTU ser frem til at kunne deltage aktivt i udviklingen af dette.

mvh

Jørgen Kjems
Instituddirektør

Region Midtjylland ansøges hermed om kr. 1.000.000,- fra puljen "Internationale Oplevelsesfyrtårne" til gennemførelse af analyser i fase 2 af projekt "Kilden", et større fysisk fyrtårn.

Rent vand er Brandes DNA

Brande er kendt som en mindre by med nogle fantastisk store virksomheder. Midt i byen springer det reneste vand op af jorden og løber ud i den smukke Brande Å, der snor sig gennem byen, før den fortsætter ud i Skjern Å på sin vej til Vesterhavet. Vand og energi spiller i det hele taget en stor rolle for området. Brande byggede faktisk landets første vandkraftværk, og 70% af al kildevand på flaske i Danmark er produceret i Brande-området.

Ren energi er Brandes og regionens DNA

Brande er takket være Siemens Windpower kendt for vindmøller. Men Brande er sammen med resten af regionen også kendt for i det hele taget at beskæftige sig med bæredygtige energiformer som brint, biobrændsel og solvarme.

Rent vand + Ren energi + Wellness = Kilden

Der er altså unikke kvaliteter ved området, der kan danne basis for at gøre det til et attraktivt centrum for øko- og velværeturisme. Ved at kombinere rent vand og ren energi kan der skabes en autentisk historie, der kan danne grundlag for en attraktion af internationale dimensioner. Idéen er at skabe et +energi wellness-center i international topklasse. Vi kalder det som arbejdstitel for **Kilden**.

Kilden til succes

Der er ingen tvivl om, at **Kilden** som koncept er en fremragende ide. Kombinationen af Vand, Velvære og Vedvarende energi har som historie den fornødne autencitet i Brande. Det er ikke noget påtaget, det er ikke noget købt. Det er den ægte historie, der fortælles. **Kilden** rammer også et marked i eksplosiv vækst. Der er lige nu og langt ind i fremtiden en enorm samfundsmæssig fokus på sundhed, miljø og bæredygtighed. Det har både politikernes, mediernes, erhvervslivets og den almindelige borgers opmærksomhed. Samtidig bliver vi som borgere rigere og rigere. Det drejer sig ikke længere om mad på bordet eller tag over hovedet. Det drejer sig om selvrealisering, et liv i balance med sig selv og sine omgivelser, sundhed og velvære i krop og sjæl. Kort sagt; **Kilden** til et langt og lykkeligt liv.

Hvad er Kilden?

Kilden er først og fremmest et bæredygtigt wellnesscenter. Kernen i **Kilden** er vandnydelser i alle de former, der styrker ro og velvære. **Kilden** er et ferie- og overnatningssted, der betjener turister og erhvervsfolk med behov for rolige omgivelser kombineret med velvære og inspiration til et liv i balance med naturen og sig selv. **Kilden** er stedet, hvor arkitektur, teknologi, bæredygtighed og velvære går op i en højere enhed.

Kilden til energi

Kildens helt unikke særkende er konceptet +Energi. Et sted, hvor hverken gæster eller natur drænes for energi. **Kilden** handler om energi - for den besøgende og for verden. **Kilden** giver ny energi til sine gæster og er i sig selv en +Energi-facilitet, der selv producerer mere energi end den anvender. Hvor andre oplevelsescentre er storforbrugere af energi, "eksporterer" **Kilden** energi til omverdenen. **Kilden** er 100% baseret på vedvarende energi og har sit eget øko-system.

Hvem kommer til Kilden?

Kilden er både for turister og erhvervskunder. **Kildens** klientel er primært voksne mennesker, der søger ro, fordybelse, naturoplevelser og inspiration til et mere afbalanceret liv. Turisterne er for de flestes vedkommende i det attraktive 50+ segment. Deres besøg vil fortrinsvis ligge i ferieperioder og weekends. Erhvervskunderne deler sig i to segmenter: Kort - og Langtidsgæster: Korttidsgæsterne overnatter 1-3 dage og er typisk virksomheds- eller messegæster. Langtidsgæsterne er korttidsansatte eller nye medarbejdere ved de større virksomheder.

Kildens faciliteter

Idéen er, at **Kilden** består af lejligheder og værelser, der tilsammen giver plads til ca. 500 gæster pr. nat. Dermed vil **Kilden** være vært for mere end 100.000 gæster om året. **Kilden** råder over konference- og mødefaciliteter i et spændende læringsmiljø. Køkkenet i **Kildens** restaurant og cafe er baseret på de bedste økologiske råvarer.

Kildens effekt på Brande/regionen

Kilden vil give ikke bare Brande, men hele området et væsentligt udviklingspotential. Med flere end 100.000 årlige overnattende gæster får **Kilden** en yderst positiv indflydelse på udviklingen af detailhandel, restauranter og kulturelle tilbud. **Kilden** vil tilføre området nyt liv og ny synlighed som nationalt og internationalt centrum for velvære og bæredygtighed. Øget social aktivitet vil gøre området til et mere attraktivt sted at bosætte sig for blandt andet de mange nye medarbejdere i områdets store virksomheder.

Kilden som trendsætter for sundhedsturismen

Sundhed er højt på dagsordenen både hos den enkelte og som en samfundsopgave. På den ene side er dagligdagen for en stor del af den arbejdende befolkning presset og stresset. På den anden side er det betegnende for en stadig større del af befolkningen, at der er mere tid og flere ressourcer til rådighed end tidligere. Derfor stilles der nye krav til de nødvendige ferier og frirum, hvor vi træder ud af dagligdagen og genfinder os selv og hinanden.

Verden opleves gennem vores sanser. Derfor ønsker flere og flere en ferie, hvor pleje af krop og sjæl står i centrum. **Kilden** er netop et tilbud til dette hastigt voksende segment såvel i Danmark som i udlandet.

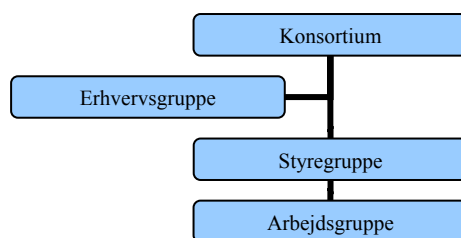
Normalt er et wellnesscenter storforbruger af energi. Det unikke ved **Kilden** er kombinationen af Wellness og Vedvarende energi. Ved at udvikle og implementere +energikonceptet sætter **Kilden** nye standarder og viser nye veje for en bæredygtig udvikling af den hastigt voksende sundhedsturisme.

Projektets organisering

Kilden kan kun leve som et kommercielt båret projekt. Men for at komme derhen er det vigtigt, at projektet får de bedst mulige vækstbetingelser. **Kilden** skal modnes og konkretiseres. Der skal skabes unikke løsninger, så derfor skal opgaverne løses af de bedste på markedet.

Projektet har derfor organiseret sig med en række professionelle kapaciteter og ressourcepersoner, der skal sikre, at [Kilden](#) virkelig bliver et internationalt fyrtårn.

Konsortiet består af 4 aktører og sikrer den brede lokale forankring. Aktørerne er:

- Jess Hansen, Brande Vandrerhjem, der skabte de første ideer til [Kilden](#) i forbindelse med en Entrepreneur Camp som Ikast-Brande Kommune afholdt i foråret 2007.
- Ikast-Brande Kommune, der er engageret såvel politisk som finansielt, idet de aflønner projektledelsen under fase 2
- Visit Herning, der som den lokale turismeoperatør besidder væsentlige kompetencer og kontakter inden for turisterhvervet.
- Erhvervsrådet Herning & Ikast-Brande, der har et bredt netværk til regionens virksomheder, videncentre og institutioner samt har stor erfaring i projektudvikling.

Såfremt fase 2 viser, at der er mulighed for en videre udvikling af projektet, tænkes konsortiet udvidet med relevante interessenter og investorer.

Erhvervsgruppen er et udtryk for den brede erhvervmæssige opbakning, som [Kilden](#) allerede nyder i lokalområdet. Erhvervsgruppen er en følgegruppe for projektet, hvor 19 lokale små og store virksomheder deltager og stiller sig til rådighed med sparring og kompetencer. Erhvervsgruppens medlemmer har alle støttet projektet økonomisk i den indledende idéudviklingsfase.

Erhvervsgruppen består af: Siemens Windpower, Bestseller, Biomar, BrandeHuset, Partner Revision, Elhuset, Wintec, Søndergaard EL, Archiplan, Peter Stubkjær, KS Trans, Big Bowl, Sportsmaster, Peder Holt, Advokatfirmaet Dahl, Ingeniørfirma Leif Hansen, Brande Handelsstandsforening, Rahbek og Baboom.

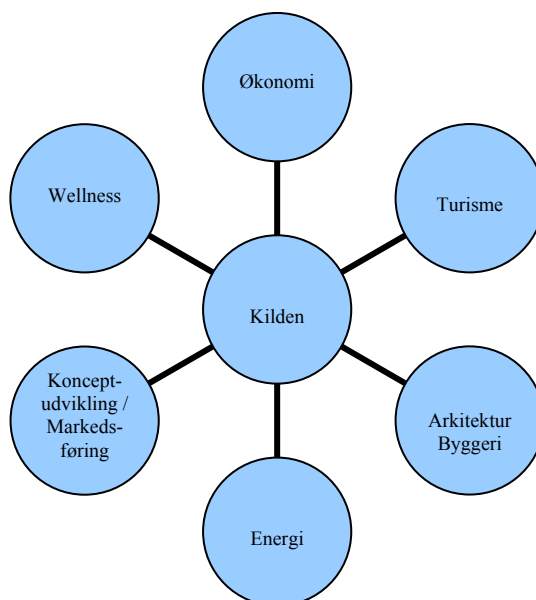
Styregruppen er nedsat af konsortiet og varetager den overordnede drift af projektet. Styregruppen består af:

- Borgmester Carsten Kissmeyer, Ikast-Brande Kommune
- Erhvervsdirektør Torben Henriksen, Erhvervsrådet Herning & Ikast-Brande
- Adm. direktør Torben Klausen, Kobra Arkitekter A/S
- Erhvervs- og Arbejdsmarkedsdirektør Jørgen Schmidt, Ikast-Brande Kommune
- Udviklingschef Anders Hermansen, Erhvervsrådet Herning & Ikast-Brande

Konsortiet har udpeget udviklingschef Anders Hermansen til projektleder og økonomiansvarlig, mens fagligt ansvar og kvalitetssikring forestås af adm. dir. Torben Klausen.

Arbejdsgruppen består af en række professionelle kapaciteter og ressourcepersoner inden for områderne wellness, energi, arkitektur/byggeri, økonomi, turisme og markedsføring/konceptudvikling. I alt 14 regionale, nationale og internationale virksomheder, organisationer og institutioner er indtrådt i arbejdsgruppen for hver på deres felt at bidrage til analyse- og udviklingsarbejdet, der er resultatet af projektets fase 2 (For en fuld liste over arbejdsgruppemedlemmer, se bilag med tilsagnsskrivelser).

Arbejdsgruppens arbejde med udvikling af konceptet og udarbejdelse af bæredygtighedsanalyse for **Kilden** foregår inden for de i modellen illustrerede områder. Nedenfor angives opgavebeskrivelse samt budget for, hvorledes medfinansieringen på kr. 1 mio. fra Region Midtjylland forventes anvendt.

Turisme

Opgaven: At udfærdige et analysegrundlag, der skal give viden om markedet for wellnesssturisme. Der skal blandt andet indsamles viden om målgrupper, attraktivitet, købsadfærd og markedsudvikling.

Tovholdere: Visit Denmark, Aalborg Universitet

Konceptudvikling/Markedsføring

Opgaven: Som en del af konceptbeskrivelsen analyseres de generelle udviklingstrends. Der foretages benchmarking mod konkurrerende projekter. Endvidere defineres hvilke præferencer konceptet vil/skal have i relation til markedsføringen.

Tovholdere: Happy Advertising, Agelab, Institut for Fremtidsforskning, Kobra Arkitekterne

Energi

Opgaven: Gennem research og analyser at finde frem til de energimæssige løsninger, der sikrer projektets miljømæssige profil med hensyn til bæredygtighed. Her tænkes specielt på brugen af vind- og brint-teknologi samt implementeringen af principperne for passivhuse i byggeriet. Der foretages endvidere en vurdering af om nye forskningstiltag, eksempelvis grundvandskøling, kan implementeres.

Tovholdere: HIRC, Ellehaug & Kildemoes, Kobra Arkitekterne

Wellness

Opgaven: Gennem analyser, indsamling af markedsdata, trends og international benchmarking at identificere de tekniske og produktmæssige udfordringer og løsninger, der kan bidrage til realiseringen af projektet.

Tovholdere: Kobra Arkitekterne, Therme Vals, Visit Denmark

Byggeri/arkitektur

Opgaven: Gennem analyser og undersøgelser at finde den rigtige geografiske placering af **Kilden**, samt foretage en behovsanalyse i forhold til bygningsmassen, således der skabes overblik over, hvad bygninger og faciliteter skal indeholde. Udarbejdelse af kravspecifikationer med hensyn til materialevalg og udformning i forhold til eks. energi- og miljøaspekter. Væsentlige elementer og idéer i konceptet visualiseres i form af inspirationsskitser.

Tovholdere: Kobra Arkitekterne

Økonomi

Opgaven: På baggrund af arbejdsgruppens forskellige analyser og oplæg at udarbejde finansielt overblik over projektet, bidrage til finansieringsoplæg og bidrage med internationale kompetencer.

Tovholdere: Pricewaterhouse Coopers, Kobra Arkitekterne

Budget fordelt på arbejdsopgaver:

1. Turisme	50.000,-
2. Konceptudvikling/Markedsføring	300.000,-
3. Energi	200.000,-
4. Wellness	150.000,-
4. Byggeri/arkitektur	250.000,-
5. Økonomi	50.000,-
<u>I alt</u>	<u>1.000.000,-</u>

Budget fordelt på elementerne i bæredygtighedsanalysen:

1. Analyser og research	300.000,-
2. International benchmarking	150.000,-
3. Konkretisering og beskrivelse af konceptet	200.000,-
4. Overordnet forretningsplan	250.000,-
5. Overordnet drifts/anlægsbudget	100.000,-
<u>I alt</u>	<u>1.000.000,-</u>

Lokal medfinansiering

Ikast-Brande Kommune finansierer projektledelsen af fase 2 med op til kr. 150.000,-.

Det bemærkes endvidere, at der allerede fra Erhvervsgruppens side er stillet kr. 250.000,- til rådighed for indledende ide og konceptudvikling foretaget af Zentropa Works.

Ikast-Brande Kommune har allerede stillet kr. 50.000,- til rådighed for det videre arbejde frem til denne ansøgning.

Dermed er der allerede på nuværende tidspunkt givet tilsagn om kr. 450.000,- fra medvirkende lokale aktører. Dertil kommer at konsortiets parter stiller de nødvendige medarbejderressourcer til rådighed for projektets afvikling.

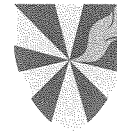

Kilden

Internationalt Oplevelsesfyrtårn

Tilsagnsskrivelser Konsortium

Konsortium
Erhvervsrådet Herning & Ikast-Brande
Destination Herning
Ikast-Brande Kommune
Jess Hansen, Brande Vandrerhjem

Erhvervsrådet Herning og Ikast-Brande
Birk Centerpark 40
7400 Herning

9. november 2007

Tilsagnsskrivelse

Vi bekræfter hermed, at Ikast-Brande Kommune indtræder i konsortiet bag det internationale oplevelsesfyrtårnsprojekt "Kilden" med henblik på at afdække projektets udformning og bæredygtighed.

Samtidig bekræftes det, at såfremt Region Midtjylland giver tilsagn om at medfinansiere fase 2, yder Ikast-Brande Kommune et finansielt bidrag op til kr. 150.000,- til dækning af projektlederfunktionen og stiller derudover de nødvendige medarbejderressourcer til rådighed.

Desuden indtræder borgmester Carsten Kissmeyer i såvel konsortiets ledelse samt projektets styregruppe.

Ikast-Brande kommune har ikke på det foreliggende grundlag forholdt sig til en eventuel gennemførelse af projektet.

Med venlig hilsen

Jørgen Schmidt

Erhvervs- og arbejdsmarkedsdirektør

Erhvervs- og Arbejds-
markedsområde
Rådhusstrædet 6
7430 Ikast
Tlf.: 9960 4000
Fax: 9960 4040
E-mail:
sklit@ikast-brande.dk

Sagsbehandler:
Stella Klit
Direkte telefon:
9960 4150
Sags ID:
2007/33968

Herning, den 6. november 2007

Tilsagnsskrivelse

Jeg bekræfter hermed at VisitHerning indtræder i konsortiet bag det internationale oplevelsesfyrtårnsprojekt "Kilden". Samtidig bekræftes det, at såfremt Region Midtjylland giver tilsagn om at medfinansiere fase 2, stiller VisitHerning de nødvendige medarbejderressourcer til rådighed.

Med venlig hilsen

VisitHerning

Ole Petersen

Erhvervsrådet Herning & Ikast-Brande
Birk Centerpark 40
7400 Herning

2007 -11- 08

Att.: Anders Hermansen
Udviklingschef

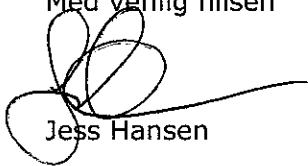
Brande Danhostel Aps.
Dr. Arendsvej 2
DK-7330 Brande

T: +45 97 18 21 97
F: +45 97 18 21 09

Tilsagnsskrivelse

Vi bekræfter hermed at Brande Vandrerhjem indtræder i konsortiet bag det internationale oplevelsesfyrtårnsprojekt "Kilden". Samtidig bekræftes det, at såfremt Region Midtjylland giver tilsagn om at medfinansiere fase 2, stiller vi de nødvendige medarbejderressourcer til rådighed.

Med venlig hilsen

Jess Hansen

Kilden

Internationalt Oplevelsesfyrtårn

Tilsagnsskrivelser Arbejdsgruppe

Navn / Organisation	Opgaver
Kobra Arkitekterne	Konceptudvikling, Energi, Wellness, Arkitektur
Visit Denmark	Turisme
Professor Malene Gram, Aalborg Universitet,	Turisme
Therme Vals	Wellness
Ellehauge & Kildemoes	Energi
HIRC	Energi
Institut for Fremtidsforskning	Konceptudvikling
Happy Advertising	Konceptudvikling
Agelab	Konceptudvikling
Arkitektskolen Århus	Energi, Arkitektur
Prof.Dr. Harald Krause (Rosenheim Universitet)	Energi
Dipl.Ing. Franz Freundorfer, Optiwin	Energi
PricewaterhouseCoopers	Økonomi

2007 -11- 09

Erhvervsrådet Herning & Ikast-Brande
Birk Centerpark 40
7400 Herning

Att.: Anders Hermansen

Herning, d. 7. november 2007

Vedr.: Tilsagnsskrivelse vedrørende "Kilden" i Brande
Sag nr.. -

Vi bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden" og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

Med venlig hilsen

Kobra Arkitekter A/S
Torben Klausen
Adm. direktør

Anders Hermansen - Erhvervsrådet

Fra: Maria Christensen [mc@visitdenmark.com]

Sendt: 7. november 2007 16:00

Til: Anders Hermansen - Erhvervsrådet

Emne: Tilsagnsskrivelse

Tilsagnsskrivelse

Wellness Denmark bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden" og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

Med venlig hilsen

Med venlig hilsen - Best Regards

Maria Christensen

International Projektleder/ Marketing Manager

VisitDenmark

Islands Brygge 43, 3.

DK-2300 København S

Tel. +45 32 88 99 00 / Fax +45 32 88 99 01

Dir. tel. +45 32 88 99 51

E-mail: mc@visitdenmark.com

Anders Hermansen - Erhvervsrådet

Fra: Malene Gram [gram@ihis.aau.dk]
Sendt: 8. november 2007 21:25
Til: Anders Hermansen - Erhvervsrådet
Emne: Tilsagnsskrivelse fra Aalborg Universitet

Tilsagnsskrivelse

Vi bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden", og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

Med venlig hilsen
Malene Gram

--

Malene Gram, PhD
Associate Professor of
International Market Communication
Director of Studies for Cross-Cultural Studies (Culture, Communication and Globalisation and Tourism), Aalborg University, Denmark.
Field: Intercultural Communication, Childhood Studies, Market Communication, Tourism.
Office: Room 8B, Fibigerstraede 2, 9220 Aalborg East, Denmark phone +45 96359136.

Anders Hermansen - Erhvervsrådet

Fra: Zumthor Annalisa [annalisazumthor@therme-vals.ch]

Sendt: 9. november 2007 16:53

Til: Anders Hermansen - Erhvervsrådet

Emne: Vals

Dear Anders Hermansen

I the undersigned Direktorin Annalisa Zumthor, Therme Vals, Switzerland hereby approve our interest in participating in a benchmarking analysis of the "Kilden"-project. We contribute to the project with know how and expertice within our field of work.

Best regards

**Annalisa Zumthor
Therme Vals**

Erhvervsrådet Herning & Ikast-Brande

Att.: Udviklingschef Anders Hermansen

Tilsagnsskrivelse

Vi bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden" og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

Med venlig hilsen

Troels Kildemoes Møller (M.SC)

Erhvervsrådet
Anders Hermansen
Udviklingschef

Birk Centerpark 40 ·
7400Herning

Herning, den 7. november 2007

Vores ref.: LY

Vedr.:

Tilsagnsskrivelse

Vi bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden" og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

Med venlig hilsen

Lars Yde
Technical Manager

Hydrogen Innovation & Research Centre
Birk Centerpark 40
DK-7400 Herning

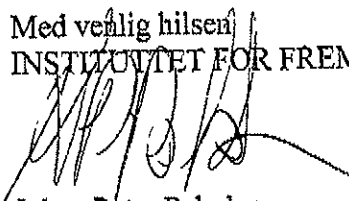
Phone +45 70 20 46 11
Mobile +45 20 73 99 67
E-mail: ly@hirc.dk
Web: www.hirc.dk

København, den 12. november 2007

Tilsagnsskrivelse

Vi bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden" og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

Med venlig hilsen
INSTITUTTET FOR FREMTIDSFORSKNING

Johan Peter Paludan
Direktør

Herning, den 9. november 2007

Tilsagnsskrivelse

Vi bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden" og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

De bedste hilsner
Happy Advertising

Steen Gade

h a p p y .

a d v e r t i s i n g a p s

Herning, den 6. November 2007

Tilsagnsskrivelse

Vi bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden" og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

De bedste hilsner
AgeLab

Chris Evers

Region Midtjylland

9. november 2007

J.nr.

ML-K/ET/sdl

Tilsagnsskrivelse

Vi bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden", og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

Marius Lyhne-Knudsen
Lektor, cand. oecon.
Leder af Efteruddannelsen

Efteruddannelsen

Arkitektskolen Aarhus
Nørreport 20
8000 Århus C

T: +45 . 89 36 00 00

F: +45 . 86 13 06 45

CVR: 27 12 07 17

aarch.dk

a@aarch.dk

Thermische Bauphysik
Haustechnik - Solartechnik
Schulungen & Seminare
Forschung & Entwicklung

Freier Sachverständiger für
therm. Bauphysik und
Wohnraumlüftung

Professor für Bauphysik und
Gebäudetechnik
an der FH Rosenheim

B.Tec – Dr. Harald Krause ■ Sonnenfeld 9 ■ 83122 Samerberg

Troels Kildemoes (M.Sc)
Ellehaug & Kildemoes
Kløvenhøjvej 10

DK-7760 Hurup Thy

2007-11-09

Letter of Intent

I the undersigned **Prof.Dr. Harald Krause, B.Tec Dr. Harald Krause, Germany** hereby approve my interest in participating as a member of the working group in the "Kilden"-project. We contribute to the project with know how and expertise within our field of work.

Best regards

Dr. Harald Krause

Martin-Greif-Straße 20 D-83080 Oberaudorf Tel.: +49 (0)8033/30 40 98 Handy: +49 (0)170/ 34 66 0 99 Fax.: +49 (0)8033/30 45 43

Letter of Intent

I the undersigned **Dipl.Ing. Franz Freundorfer, Optiwin, Germany** hereby approve my interest in participating as a member of the working group in the "Kilden"-project. We contribute to the project with know how and expertise within our field of work.

Best regards

Anders Hermansen - Erhvervsrådet

Fra: Niels Jørgen Lodahl [NjL@pwc.dk]
Sendt: 9. november 2007 15:51
Til: Anders Hermansen - Erhvervsrådet
Emne: Tilsagnskrivelse

Anders Hermansen,

Vi bekræfter hermed, at vi har givet tilsagn om at indtræde i arbejdsgruppen, der skal stå for udviklingsarbejdet på projekt "Kilden", og at vi i den forbindelse yder konsulentbistand og faglig ekspertise.

Med venlig hilsen / Kind regards

Niels Jørgen Lodahl
Partner

PricewaterhouseCoopers · Rønnebærvej 1 · DK-7400 Herning · Denmark
phone: +45 9660 2501 · mobile: +45 2025 2655 · mail: njl@pwc.dk

-----
The information transmitted is intended only for the person or entity to which it is addressed and may contain confidential and/or privileged material. Any review, retransmission, dissemination or other use of, or taking of any action in reliance upon, this information by persons or entities other than the intended recipient is prohibited. If you received this in error, please contact the sender and delete the material from any computer !

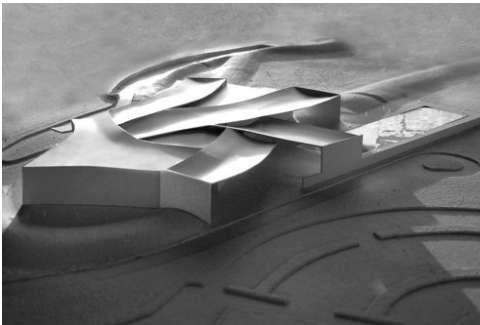
Kunstens Hus Herning/Herning Center of the Arts An International Lighthouse at the Base of the World

Et nyskabende koncept

Herning Center of the Arts er en nyskabelse - et nyt koncept, som på højt niveau samler en stærk kreativ alliance mellem erhverv og billedkunst, musik, formidling, gastronomi og arrangementsvirksomhed i en oplevelsesmæssig sammenhæng under samme tag.

Verdensarkitektur

Herning Center of the Arts er samtidig arbejdsnavnet på den bygning som fra årsskiftet 2008/09 danner den fysiske ramme for kulturinstitutionerne Herning Kunstmuseum, Ensemble MidtVest og Socle du Monde samt Det Gastronomiske Teater.

Herning Center of the Arts bliver et arkitektonisk nedslagspunkt og er tegnet af en af verdens fem førende arkitekter, amerikaneren Steven Holl. Bygningen er på ca. 5.500 m² og rummer udstillingssale, øvelokaler og koncertsal, formidlingscenter for børn/unge, restaurant, butik, administrative lokaler samt udendørsområde med torv, park og p-pladser. Huset bliver med sin beliggenhed en interagerende aktør i campus-miljøet Birk.

Hovedkvarter for nye koncepter

Herning Center of the Arts bliver hovedkvarteret for de stærke brands Herning Kunstmuseum, Socle du Monde, Ensemble MidtVest, Gastronomisk Teater og de mangeartede fyrtårnsaktiviteter, som parterne udvikler tværfagligt og indenfor hvert kerneområde i regionale og internationale sammenhænge. Herning Center of the Arts bygger videre på den koncepttænkning som kan føres tilbage til Piero Manzoni (1933-1963), konceptkunstens ophavsmand. Kunstneren, som turde gøre verden til sit kunstværk.

Innovativt forum

De enkelte institutioner kan i høj grad stå alene, og vil præsentere publikum for billedkunst, musik, og biennaler på højt internationalt niveau og i nye sammenhænge. Samtidig forventes en ekstra dimension - en synergi parterne imellem - og der vil blive satset på nytænkning af formidlingen af kunsten, hvor man i højere grad inddrager de omstændigheder, der omfatter kunstens rolle og betydning for det omgivende samfund. Herning Center of the Arts bliver stedet, hvor kunstarterne vil kunne udforske, afprøve og udvikle den gængse kunstopfattelse.

Herning Center of the Arts bliver et innovativt forum for udvikling af formidlingen og anvendelse af kunsten. Dette innovationsforum skal forankres på et videnskabeligt plan, men være handlingsorienteret i sin funktion.

Den italienske forbindelse - en international profil

Herning Kunstmuseums enestående Manzoni-samling skaber forudsætningen for en stærk international profil. Samlingen af denne kunstner - som får sin faste plads i Herning Center of the Arts - udløser året igennem låneanmodninger fra museer kloden rundt og løfter Herning Kunstmuseum op i internationalt format. Museet har med sine 46 værker verdens største samling af Manzoni værker, heriblandt Piero Manzonis hovedværk Socle du Monde (verdens sokkel, Base of the World).

Manzoni-samlingens betydning kan ikke overvurderes - og er den afgørende faktor for at internationalt anerkendte kunstnere og videnssamfundets elite kan lokkes til og vil arbejde i Midtjylland.

Dette ses bl.a. i det formaliserede samarbejde mellem internationale kunstnere og virksomheder i kunstbiennalen Socle du Monde. Biennalen har taget navn efter Manzonis hovedværk og finder sted hvert andet år.

Gastronomisk Teater - en scene for amatører og fagfolk

Som et nyskabende element i Herning Center of the Arts etableres et Gastronomisk Teater som en integreret del af huset.

Det Gastronomiske Teater skal ses som en udvikling i forlængelse af konsortieparternes nære kontaktheder med Italien - gastronomiens hjemland. Kontaktheder som hele tiden udbygges kunstnerisk, gastronomisk, på virksomhedsplan, i biennale sammenhænge - og ikke mindst som inspirationskilde.

Det Gastronomiske Teater - er en fælles scene, hvor gastronomiske aktiviteter finder sted. Det Gastronomiske Teater får en scene i helt exceptionelle rammer i Herning Center of the Arts. Det er ikke tidligere set, at en gastronomisk scene etableres i en museal ramme.

Scenen henvender sig gennem events og tiltag til det brede kunstpublikum, herunder målrettede aktiviteter til eks. børn/unge, medarbejdergrupper, bedsteforældre med flere. Særligt sigtes mod at udvide den gruppe, der primært besøger kunstmuseer med nye besøgsgrupper og således udnytte tværfagligheden i Herning Center of the Arts til også at øge interessen for gastronomi og kunst.

Samtidig er teatret en platform, hvor professionelle aktører indenfor fødevarer og gastronomi, herunder kokke/gastronomer, erhvervsuddannelserne, vidensinstitutioner, fødevarer virksomheder og landbruget kan mødes omkring procesforløb, kompetence- og produktudvikling.

Det Gastronomiske Teater, skal således arbejde med netværksmøder, konferencer, seminarer og events. På den gastronomiske scene bliver der mulighed for at fremvise de innovative projekter, som kan opstå når parterne mødes. Projekter, som vil kunne have undervisnings-, forsknings-, oplevelsesmæssigt-, eller erhvervsrettet indhold. Det Gastronomiske Teater forventes yderligere at gennemføre en række internationale aktiviteter. Teatret giver mulighed for at udbrede viden og aktiviteter meget bredt: tværrregionalt og internt i regionen med kontaktheder til eks. VIFU (Holstebro) Landscentret Dansk Landbrugsrådgivning og AgroTech og aktiviteter med Horsens Kommune via Silkeborg Teknisk Skole samt til en lang række fødevarer virksomheder i regionerne. Væsentlig bliver opbygningen af utraditionelle/tværfaglige netværk til regionale aktører, ligesom man kan forvente overraskende synergi-effekter, når gastronomiske aktører møder kunstverdenen.

(Det Gastronomiske Teater er en tvær-regional satsning mellem Region Midtjylland og Region Nordjylland og tilknyttet fødevarer satsningen 'Mad til Mange').

Internationalt samarbejde og viden

Herning Center of the Arts skaber i unikke omgivelser nye muligheder for tværfaglige internationale samarbejder.

Herning Kunstmuseum

Herning Kunstmuseum er stiftet i 1977 som statsanerkendt museum. Der findes to helt afgørende og historisk betingede omdrejnings-punkter for driften af Herning Kunstmuseum. Det ene er samlingen af Piero Manzoni værker - en samling der igennem årene har udløst utallige låneanmodninger fra museer kloden rundt. Det andet omdrejningspunkt er hele den permanente samling afsat i Aage Damgaards private samling og den unikke måde, hvorpå denne samling blev grundlagt. De seneste år har museet operationaliseret disse omdrejningspunkter ved at konceptualisere Manzoni-samlingen og Aage Damgaards særlige mæcenvirksomhed i forbindelse med arrangementer og udstillinger.

International udstillings-pipeline

De nye og større rammer i Herning Center of the Arts gør museet i stand til at kapitalisere de mange udlån gennem årene. Det bliver således muligt at generere modlån med henblik på store populære temaudstillinger og enkeltmands udstillinger med verdens kunstens store navne. Herning Kunstmuseum er således ved at opbygge en udstillings-pipeline i storskala. Og således skabe rammerne for en række internationale samarbejder og faste samarbejdspartnere, som f.eks. set i forbindelse med den seneste udstilling *Uncertain States of America* arrangeret i samarbejde med Astrup Fernley Museet for Moderne Kunst, Oslo og Serpentine Gallery, London.

Formidling til børn og unge

Herning Center of the Arts har formidling som fokusområde. Gennem forskellige tiltag som f.eks. sanseprogrammer vil der blive taget initiativ til at opnå en dybere indsigt i mekanismerne bag formidling og reception af kunst. Herning Center of the Arts får et særligt formidlingsområde, hvor der gives mulighed for dialog- og interaktionsbaserede læringsprocesser. Dette område målrettes børn og unge.

Torvet i Birk - Interaktivt stisystem

Som integreret del af Herning Center of the Arts og som hot spot i campus-miljøet Birk er planlagt et Torv, som kombinerer inden/og udendørs restaurations/café-miljø, udendørs amfiteater, en mindre musikscene og storlærred. Torvet bliver stedet, hvor aktiviteter, bygning og natur mødes i et kreativt og inspirerende grænseskel.

Samtidig arbejdes der på at undersøge mulighederne for at binde hele Birk Campusmiljøet sammen gennem et interaktivt stisystem. Det interaktive stisystem er tænkt som en sti rundt i Birk, hvor man kommer forbi kunstværkerne i Birk og undervejs bliver stimuleret gennem spørgsmål, information, opgaver, lys/lydværker. Lidt ligesom poster under et forhindringsløb. Stisystemet er samtidig tænkt som en motionsbane, således at det ikke kun er ånden men også kroppen der udfordres undervejs. Et forsøg på at skabe sammenhæng til det omgivende samfund (her tænkes især på fedmeproblemet) - og nye formidlingsmuligheder af kunstens til utraditionelle grupper. Ideelt kunne man forestille sig at en tur på det interaktive stisystem blev fulgt op med et besøg i udstillingen og afsluttedes med et sundt gastronomisk tilbud.

Det interaktive stisystem henvender sig til samfundet generelt, men kan med fordel målrettes kommunale/regionale tiltag til øget sundhed - eventuelt med særligt fokus på folkeskoleelever.

Ensemblet MidtVest

Ensemble MidtVest blev etableret i 2002 som et initiativ iværksat i regi af Landsdelscenter MidtVest, Ringkjøbing Amt og Statens Musikråd og består af en strygekvartet, en blæserkvintet og klaver. Det er ensemblets primære formål at formidle et bredt repertoire af klassiske musikværker. Med baggrund i den klassiske musik arbejder Ensemble MidtVest i nytænkende rammer, bl.a. med projekter om grænseløs musik på tværs af genrer og stilarter - og uhørte udtryksformer. Ensemblet får fast base med øverum og koncertsal i Herning Center of the Arts - og vil have koncertaktiveter i huset. Foruden de mange tværkunstneriske tiltag Ensemblet indgår i, så vil samarbejdet med Herning Kunstmuseum kunne udmunde i spændende udforskning af grænsefladerne mellem lyd og billede. Synergieffekten er unik, da der ikke eksisterer et sådant direkte samarbejde mellem to lignende institutioner i Danmark. Ensemblet markedsfører sig nationalt såvel som internationalt, med turneer og CD-udgivelser og er én gang om året vært for Nr. Vosborg Festivalen.

Arrangementer & Markedsføring

I tilknytning til husets faciliteter - koncertsal, restaurant, torv - og som fast bestanddel af husets aktiviteter kommer salg af arrangementer. Herunder særlige sponsorprogrammer. Regionale virksomheder er allerede tilknyttet og der arbejdes for også at få internationale virksomheder tilknyttet huset, især italienske. Markedsføringen af huset bliver central i denne sammenhæng. Gældende for udvikling af programmer, markedsføring og arrangementsvirksomhed bliver at holde samme høje standard som i øvrigt er kendetegnende for huset.

Kommunikationsplatform og vidensspredning

Afgørende for kommunikationen og udbredelsen af aktiviteterne i Herning Center of the Arts bliver opbygningen af en flersproget internetbaseret kommunikationsplatform til håndtering af netværk (i forbindelse med forskellige publikumsgrupper, tværfaglige såvel som branchespecifikke net) samt etableringen og vedligeholdelse af kontaktflader, regionalt og internationalt.

Socle du Monde Biennalen

Socle du Monde Biennalerne organiseres af non-profit selskabet Socle du Monde ApS. Bag selskabet står de to anpartshavere Herning Kunstmuseum og Erhvervsrådet Herning-Ikast-Brande. Socle du Monde fremstår som den vigtigste kunstbegivenhed i regionen og et uomgåeligt fokuspunkt på den internationale kunstarena. Socle du Monde er et samlingspunkt for kunst, kultur og progressiv tænkning mellem erhvervsliv og udøvende kunstnere. Med Socle du Monde er der etableret et laboratorium, som undersøger forholdet mellem kunst og erhvervsliv, når den kunstneriske frihed er total.

Socle du Mondes kerne er cross over laboratoriet

Et laboratorium som er lige interessant for såvel kunstnere som virksomheder. I Socle du Monde sætter man kunstnere og erhvervsvirksomheder sammen. Lader dem indgå i et banebrydende samarbejde, hvor såvel arbejdsprocessen som det endelige resultat er af uforudsigelig karakter og åbner nye perspektiver for både kunst- og erhvervsliv. Resultaterne - kunstværkerne - udstilles efterfølgende på Herning Kunstmuseum. Biennalen, som finder sted hvert andet år og som afholdtes første gang marts 2002 har budt på kunstnerisk deltagelse af flere internationale prisvindere. Biennalen 08 er under udarbejdelse. Biennalen 2010 bliver den hidtil største manifestation. Biennalerne har haft opbakning af dansk erhvervsliv og Socle du Monde arbejder på i de kommende år at udvide de internationale samarbejdsrelationer og har planer om at indgå i landesamarbejder omkring virksomhedsdeltagelse.

Socle du Monde tager sit udgangspunkt i progressiv kunst, hvor globale kunstneriske udtryk bliver sat ind i en lokal ramme. Socle du Monde medvirker til at gøre regionen attraktiv i såvel kunstneriske og erhvervsmæssige sammenhænge. Endvidere arbejder Socle du Monde for en placering af Centret for Kultur- og Oplevelsesindustri i tilknytning til selskabet.

Vidensmagnet for kunst og utraditionelle koncepter

Herning Center of the Arts er solidt funderet på egnens historie og tradition for eksperimenterende nytænkning - og henvender sig til såvel regionens borgere som til et internationalt kunstpublikum og den internationale kulturturist samt til de professionelle aktører og producenter indenfor hvert kerneområde i huset.

Herning Center of the Arts er også et udtryk for den internationale trend setting der finder sted gennem museumsbyggerier - en udvikling som bunder i et behov for byudvikling gennem videnindhold. Indhold, der gør det muligt at tiltrække vidensamfundets højtuddannede medarbejdere.

På samme måde oplever museerne i disse år at den internationale kunstturist i øget grad efterspørger nye og flere oplevelser. Herning Center of the Arts har gennem sine tværfaglige aktiviteter og berøringsflader mulighed for at opfylde disse behov.

Herning Center of the Arts er et exceptionelt koncept som vil kunne bidrage til en positiv udvikling i regionen.

Til udvikling af Herning Center of the Arts til internationalt fyrtårn ansøges om midler til at undersøge og udvikle en række punkter jf. ovenstående beskrivelse:

Forretningsudvikling og analyse af indtjeningsmuligheder	100.000,00
Vidensindsamling med besøg til kunstcentre i Europa	75.000,00
Etablering internationale kontaktflader og landekontakter	75.000,00
Oprettelse af Internet baseret Kommunikationsplatform	250.000,00
Oversættelsesmidler til flersproglig udgave	100.000,00
Opbygning af regionale netværk	125.000,00
Projektudvikling interaktivt stisystem med eks. Cavi, Århus	250.000,00

Konsortiet - Herning Center of the Arts - består af:

Fonden for Opførelse af Kunstens Hus, Herning Kunstmuseum, Socle du Monde ApS.

Det organisatoriske grundlag er samarbejdet i Herning Center of the Arts med hovedaktørerne Herning Kunstmuseum og Socle du Monde suppleret af Gastronomisk Teater og Ensemble MidtVest.

Projektleder:	Herning Kunstmuseum/Socle du Monde ApS
Økonomiansvarlig:	Herning Kunstmuseum/Socle du Monde ApS
Fagligt ansvar og kvalitetssikring:	Herning Kunstmuseum, Socle du Monde Aps, Gastronomisk Teater
Tilknyttet er desuden:	Ensemble MidtVest og de tværregionale parter i Gastronomisk Teater: Food College Denmark (Aalborg Tekniske Skole og Aalborg Universitet) samt Silkeborg Teknisk Skole

Kritisk masse (ex moms): 150 MDKK - Fonden for Opførelse af Kunstens Hus

Gældende for Fonden for Opførelse af Kunstens Hus og især Socle du Monde er massiv deltagelse af såvel det offentlige som det private.

Fonden for Opførelse af Kunstens Hus støttes af Herning og Ikast kommuner, Ringkøbing amt, Kulturministeriets Provinspulje samt 18 landsdækkende fonde og 29 regionale virksomheder: Sanita, KBT Holding, Spar Nord Bank, IB&Co, Bonusbanken, Søren Thygesen A/S, Thygesen Textile Group, Partner Revision, Mr. Dohm A/S, Nordea, BDO ScanRevision, KPMG, Martin Pedersen Strømpefabrik, Club 8 Company, Nyt Syn, Tankskibsrederiet, Ege Fonden, Aage Damgaard ApS, Nykredit, IBI, Niebuhr Tandhjulsfabrik A/S, Claire, Hans Foxbys Fond, Sydbank, cc contractor, KPC Byg, Partner Herning, Ringkøbing Landbobank, Handelsbanken.

Socle du Monde ApS har opnået støtte af Herning og Ikast kommuner, Ringkøbing amt, Kulturministeriets provinspulje samt deltagende virksomheder i biennaleårene: AV Form, Bestseller, Bonus Energy, egetæpper, KVIK Holding, Konkret, Martin Pedersens Strømpefabrik, Midtfactoring, Montana, Sanita, TEKO Center Danmark, Rose Poultry, AU-HIH Handels- og IngeniørHøjskolen, Arriva Danmark A/S, Bryggeriet Apollo - Sct. Clemens Herning, cc contractor a/s, Futura Energi SALG A/S, Kommunikationsbureauet IB&Co, Messecenter Herning, Nykredit.

I forbindelse med biennaleplanerne for 2010, som forventes at blive den største biennale med hidtil flest deltagende virksomheder arbejder Socle du Monde sammen med ErhvervÅrhus for at udbrede konceptet regionalt:

Med henblik på de kommende biennaler i Socle du Monde, specielt i forbindelse med biennalen i 2010 og arbejdet for internationalt fyrtårn med base i Kunstens Hus Herning tilkendegiver vi hermed tilsagn om at indgå i samarbejde om at udbrede kendskab til projektet blandt Erhverv Århus medlemsvirksomheder, således at der arbejdes for en større regional spredning i de tilknyttede virksomheder.

BORGMESTEREN

Herning
Kommune

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg

Rådhuset
Torvet - 7400 Herning
Tlf. 9628 2828 - Fax 96282440
central@herning.dk -
www.herning.dk

Att.: Dorthe Vestergaard

Dato: 21. November 2007

Herning Center of the Arts - Internationalt Fyrtårn.

Sagsbehandler: Aase Dreyer

Sagsnr.: 2007110475E
(bedes anvendt ved henvendelse)

Herning Kommune er bekendt med ansøgning til Region Midtjylland fra konsortiet bag Herning Center of the Arts om status som Internationalt Fyrtårn (fase 1).

Herning Kommune tilkendegiver hermed at vi bakker op om de tre konsortieparter - Fonden for Opførelse af Kunstens Hus/Herning Kunstmuseum/Socle du Monde og at kommunen er orienteret om ansøgningens indhold.

Vi anser Herning Center of the Arts som Internationalt Fyrtårn for et væsentligt tiltag til at fortsætte markeringen af Herning på såvel den nationale som den internationale kunstscene.

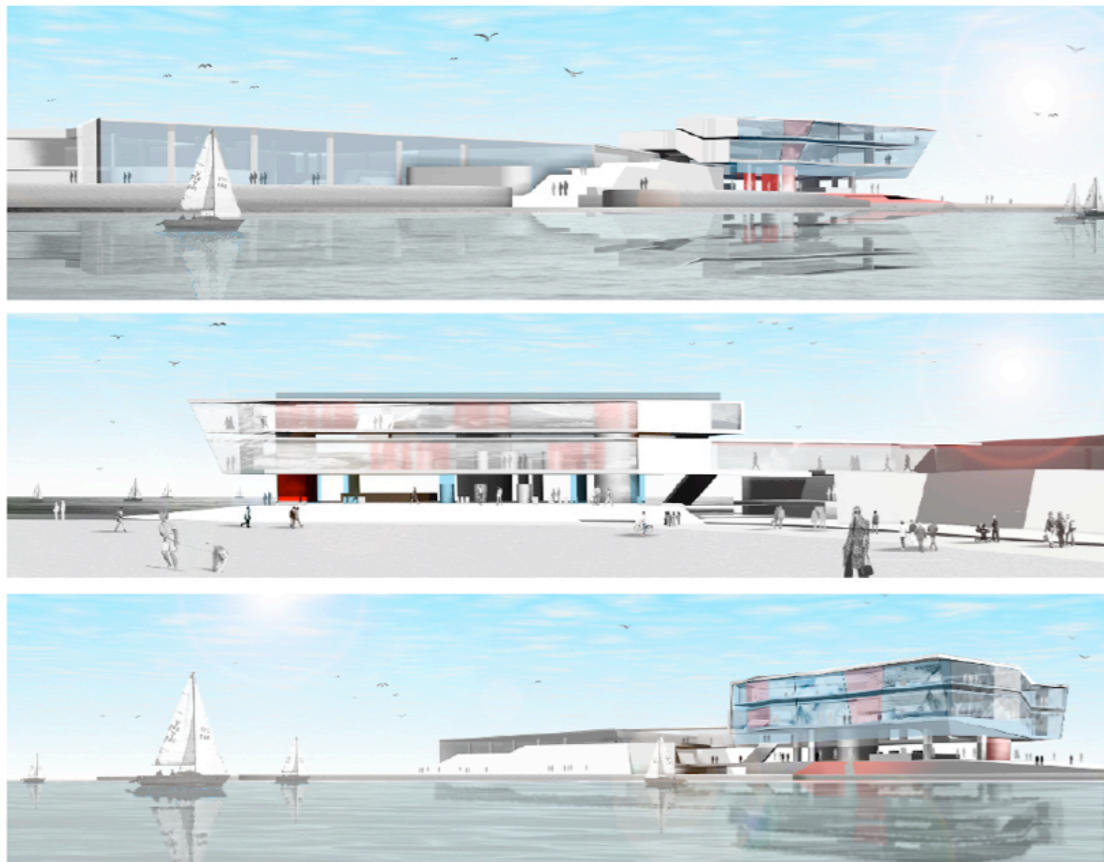
Vi skal bede om at denne tilkendegivelse videreformidles ekspertpanelet.

Med venlig hilsen

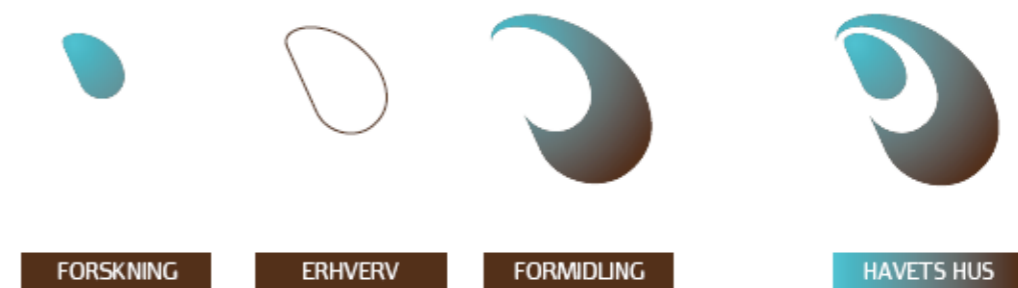
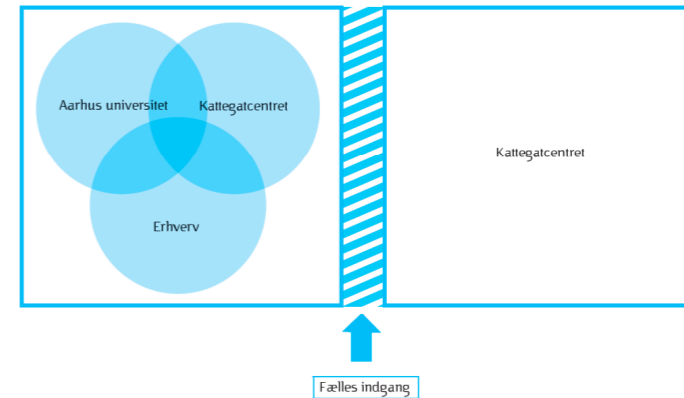

Lars Krarup
Borgmester

Ole Jespersen
Kommunaldirektør

Havets Hus

Ejendomsfond
6.000 m2
2 centrale lejere
x-antal erhvervslejemål

Ansøgning om tilskud til analyse og konceptudvikling

Hermed ansøger konsortiepartnerne Kattegatcentret, Norddjurs Kommune og Aarhus Universitet midler til analyse og videreudvikling af oplevelsesfyrtårnet Havets Hus.

Der ansøges om 950.000 kr. i fase 1, til udvikling og analyse af Havets Hus som internationalt oplevelsesfyrtårn.

Havets Hus er en ejendomsfond, der vil tiltrække forskningsinstitutioner, erhvervsvirksomheder og oplevelsesaktører indenfor vidensområderne havforskning, energi, miljø og oplevelse.

Det er vor bedste overbevisning, at samspillet mellem universiteterne, erhvervsvirksomhederne, oplevelsesaktørerne samt vidensinstitutionerne (GTS'erne) i fællesskab kan skabe et, i international sammenhæng, unikt og særegent oplevelsesfyrtårn, der i bogstaveligste forstand vil lyse ud over landets grænser.

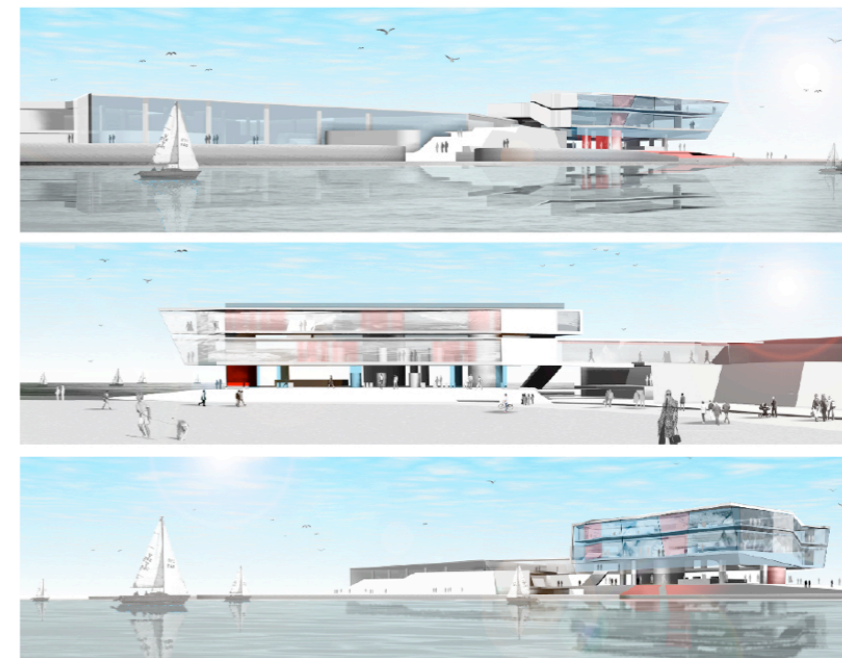
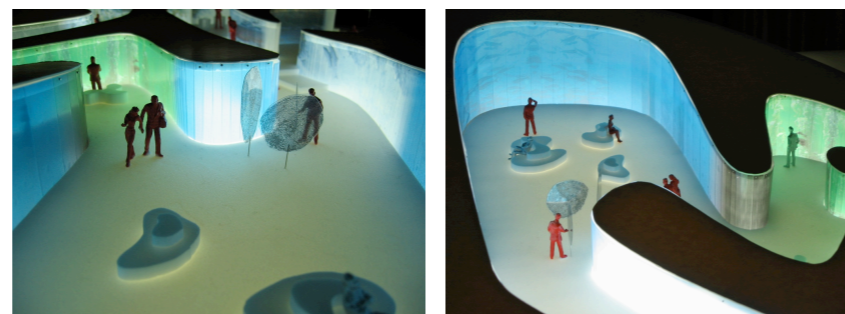
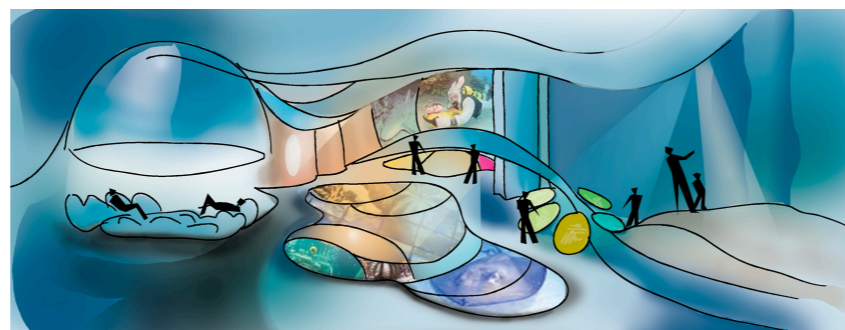
De ansøgte midler vil blive anvendt til konceptudvikling, markedsanalyse, international erfaringsindsamling og netværksopbygning samt 3D skitseforslag til oplevelsesdelen i Havets Hus.

Aktørerne bag Havets Hus har ekspertise indenfor energi, miljø og havforskning og vil udfolde disse begreber i en ny arkitektonisk opsigstvækkende bygning, placeret på Grenaa sydhavn. Huset kommer til at rumme markant anderledes oplevelses-greb, der lægger vægt på kropslig involvering, interaktion, fordybelse og new science.

Havets Hus etableres i 2011.

Havets Hus

-Vision-

Baggrund, mål og vision

Baggrunden for etableringen af Havets Hus tager udgangspunkt i et samarbejde mellem Aarhus Universitet, Kattegatcentret, Norddjurs Kommune og en række øvrige interessenter.

Målet er at etablere forskningsaktiviteter indenfor miljø, energi og marinbiologi samt erhvervsfaciliteter, conferencefaciliteter og scienceudstilling - alt sammen i ét hus.

Visionen med etableringen af Havets Hus er netop, at skabe et forsknings-, formidlings og erhvervsmiljø, der arbejder sammen med henblik på at skabe unikke forskningsresultater, erhvervsudvikling og øget fascination af havet.

Havets Hus vil styrke forskningen, den oplevelsesbaserede formidling og erhvervsudviklingen ved gensidigt samarbejde i fælles, moderne og unikke rammer.

Interaktionerne mellem forskningen, erhvervet og formidlingen vil skabe et selvforstærkende samspil, hvori der vil opstå fortsat videngenerering, vækst og udvikling til gavn for husets brugere, regionen og Danmark i almindelighed.

Med Havets Hus skabes en attraktion der sætter Danmark på verdenskortet indenfor fremragende forskningsformidling og fokusering på miljø, energi og havforskning.

Havets Hus vil gøre forskningformidlingen nærværende, inddragende og oplevelsesbaseret gennem sammensætningen af mangeartede kompetencer, i udfoldelsen af begrebet oplevelsesdesign.

Havets Hus

-Oplevelserne-

Oplevelsesfyrtårnet

Den oplevelsesbaserede formidling af forskningen tager udgangspunkt i et tværsektorielt og regionalt samarbejde mellem Kattegatcentret, Alexandra Institutet, CAVI, Teknologisk institut og en lang række kunstnere, designere og udstillings-arkitekter.

Oplevelserne i Havets Hus vil benytte sig af flere typer moderne interaktive teknologier. Dette vil omfatte teknologier som tilpasser sig den besøgendes personlige præferencer. Der vil bl.a. blive brugt aktive billetter, hvormed den besøgende selv aktiverer dele af udstillingen, tilpasser oplevelserne til egne behov og tager informationer med hjem fra Havets Hus.

Oplevelserne vil ligeledes anvende moderne sensor-teknologier, som registrerer de besøgendes færden og bevægelser. De besøgende vil kunne påvirke rummenes elementer ved deres tilstedeværelse og dermed bruge kroppen som et naturligt interaktionsredskab.

Moderne projektor-teknologi vil indgå i oplevelseskonceptets visuelle grundstruktur.

I rummene vil projektorer oplyse interiør indefra for at skabe illusioner af at være til stede under vandet. Den nyeste audiovisuelle teknologi vil blive anvendt for at skabe kulisser, der ligeledes fortolker og formidler om verden under overfladen. Samlet vil sammensætningen af teknologierne skabe særegne og unikke oplevelser, der ikke er at finde andre steder i verden.

Havets Hus vil ligeledes bygge en ny mobil oplevelses-plattform, der potentielt vil kunne lejes ud til attraktioner og deslige i europæisk sammenhæng. Målet er at producere et oplevelseskoncept, der kan eksporteres og herigennem skabe øget opmærksomhed og fascination af klima, energi, miljø og havforskning, i en international kontekst.

Havets Hus vil placere Danmark på verdenskortet gennem unik arkitektur og unikke oplevelser med energi, miljø og havforskning som omdrejningspunkt.

Havets hus

-Organisation-

Konsortiet

Konsortiet består af Aarhus Universitet, Kattegatcentret og Norddjurs Kommune. Der er etableret en projektorganisation der finansieres af Norddjurs Kommune. Projektorganisationen har til formål at drive projektet frem mod etablering i 2011.

Endvidere er følgende nøgle-interessenter tilknyttet udvikling af projektet: Teknologisk Institut, Danish Biofuel Holding, Destination Djursland, Djurslands Erhvervsråd samt Djurslands Bank. (Se bilag for tilsagn).

Projektledelsen varetages af projektleder Daniel Astola.

Det faglige ansvar og kvalitetssikringen varetages af arbejdsgruppen.

Styregruppen er økonomisk ansvarlig for projektets samlede økonomi.

Projektorganisation

Styregruppe:

Borgmester Torben Jensen, Norddjurs Kommune. (Formand)

Erik Meiniche Schmidt, Dekan, Aarhus Universitet.

Jørgen Steffensen, Advokat og bestyrelsesformand, Kattegatcentret.

Erik Hoberg, medlem af kommunalbestyrelsen, Norddjurs Kommune

Lars Østergaard, medlem af kommunalbestyrelsen, Norddjurs Kommune

Keld Overgaard Jensen, Vicekommunaldirektør Norddjurs Kommune

Arbejdsgruppe:

Vicekommunaldirektør, Keld Overgaard Jensen, Norddjurs Kommune.

Kultur- og Udviklingsdirektør, Peter Hjulmand, Norddjurs Kommune.

Direktør, Jørgen Lund Møller, Kattegatcentret.

Direktør, Lars Bager, LB Consult.

Projektleder, Daniel Astola, Kattegatcentret.

Institutleder, Jørgen Bundgaard, Aarhus Universitet.

Finn Pedersen, Direktør, Djurslands Erhvervsråd

Udviklingsgruppe:

Karsten Bjerrum Nielsen, Udstillingschef, Kattegatcentret

Lars Kristensen, Leder af skoletjeneste, Kattegatcentret

Jette Gejl, Gæsteprofessor, CAVI, Alexandra Instituttet

Esben Wolf, Projektchef, Teknologisk institut.

Peter Grønkjær, Forskningslektor, Marinbiologi

Flemming Rasmussen, Direktør, Destination Djursland

Tobias Wang, Professor, Zoofysiologi

Peter Teglbjerg, Lektor, Zoofysiologi

Rasmus Lunding, Lyd-designer, Alexandra Instituttet

Hanne Wellendorf, Udviklingskonsulent, Norddjurs Kommune

Kim Mouritzen, Professor, Marinbiologi

Lars Peter Nielsen, Lektor, Mikrobiologi

Britta Moesdal, Direktør, Djursland Museum

Torben Vestergaard, Museumsinspektør, Djursland Museum

Havets hus

-Økonomi-

BUDGET for analyse af oplevelsesfyrtårnet Havets Hus

Markedsundersøgelse af mobilt udstillingskoncept	300.000 kr.
Udvikling og kvalificering af oplevelseskoncepter	300.000 kr.
International erfaringsindsamling/best Case katalog	150.000 kr.
Produktion af 3D skitser	200.000 kr.
Samlet budget for analyse og udvikling; Fase 1.	950.000 kr.

Udover disse kommende aktiviteter er konsortiet, i samarbejde med Realdania og Rambøll Management, under produktion af en bæredygtighedsanalyse med fokus på følgende:

- Ejer- og ledelseskonstruktion
- Gennemgang og kvalificering af de anlægsmæssige vurderinger
- Driftsøkonomisk analyse
- Vurdering af finansieringssammensætning
- Samfundsøkonomisk effektvurdering
- Gennemførelsesmodel

Realdania medfinansierer bæredygtighedsvurderingen med 220.000 kr og Norddjurs Kommune med 230.000 kr.

Yderligere projektkostninger, herunder administrationsomkostninger i 2007 og 2008 på 1.200.000 kr. finansieres af Norddjurs Kommune.

Markedsundersøgelse af mobilt udstillingskoncept

Markedsundersøgelsen dækker over en komplet analyse af markedet for mobile oplevelseskoncepter. Dette marked er forholdsvist nyt og der findes ikke mange danske erfaringer på området.

Posten dækker inddragelse af konsulenter med ekspertise på området.

Udvikling og kvalificering af oplevelseskoncepter

Udviklingen af oplevelseskoncepter foretages i samarbejde med Alexandra Instituttet, CAVI, Cordura, Teknologisk Institut og Konsortiet.

Posten dækker udgifter til oplevelsesdesignere, herunder interaktions eksperter, lyddesignere mv.

International erfaringsindsamling/best case katalog

Indsamling af internationale erfaringer indenfor oplevelsesindustrien samt produktion af best case katalog.

Posten dækker udgifter til konsulent firma.

Produktion af 3D skitser

Udvikling og produktion af 3D skitser over havneområdet samt skitser af interiør og eksteriør i Havets Hus.

Posten dækker produktion af 3D skitser samt involvering af arkitekter.

Projektleder Daniel Astola
Kattegatcentret
Færgevej 4
8500 Grenaa

28. november 2006

Projekt Havets Hus

Tak for præsentationen af projekt **Havets Hus**.

Visionen om at skabe et førende maritimt videns- og udviklingscenter i tilknytning til havmiljøet i Kattegat er efter vores umiddelbare vurdering et meget nyskabende, nødvendigt og realistisk projekt.

Det **nyskabende** i at kombinere forskning, formidling, oplevelse og erhvervsudvikling er efter vores opfattelse en unik mulighed for at omsætte forskningsresultater til innovation i erhvervsvirksomhederne.

Det **nødvendige** i at forskningen og erhvervslivet kommer endnu tættere på hinanden giver næsten sig selv i vores allerede meget globaliserede verden, - vi skal leve af forskning, viden, innovation og læring.

Det **realistiske** i projektet er naturligvis afhængig af en række faktorer, hvor involveringen fra Århus Universitets side efter vores opfattelse være helt afgørende for realisationen af projektet.

Det er jo netop den forskningsbaserede del som giver grundlaget for erhvervsvirksomhedernes tilknytning til projektet.

Placeringen af projektet i Grenaa direkte ved Kattegat, og i umiddelbar nærhed af Århus med Universitetet samt en lufthavn, vil være en klar fordel.

Herudover forstærkes realismen i projektet ved, at der vil kunne opnås såvel driftsmæssige som besøgmæssige synergier mellem Havets Hus og Kattegatcentret.

Såfremt projektet herudover understøttes af en regional og landspolitisk vilje til at realisere de politiske visioner om at forøge den forskningsbaserede erhvervsudvikling, vil finansieringen af projektet efter vores vurdering kunne fremskaffes.

Vi vil med nærværende give udtryk for vores positive vurdering af projektet, og Djurslands Bank vil meget gerne yde opbakning til at projektet realiseres.

Havets Hus er en enestående mulighed for at vise en ny vej for innovation, - vi håber det lykkes.

Med venlig hilsen
Djurslands Bank

Ole Bak
Bankdirektør

DIREKTION

Torvet 5 Telefon 8630 3055   www.djurslandsbank.dk   CVR-NR.: 40713816
8500 Grenaa   Telefax 8630 3046   hovedkontoret@djurslandsbank.dk   A/S Grenaa

Dato: 09.11.2007

Til rette vekommende

Hermed tilkendes gives Norddjurs Kommunes opbakning til projektet Havets Hus. Norddjurs kommune er af den overbevisning, at projektet vil skabe øget vækst og synergi indenfor turismeudviklingen, erhvervsudviklingen og udviklingen af forskningen indenfor energi, miljø og marinbiologi.

Dette vil ikke kun berige Norddjurs men også regionen og Danmark i almindelighed.

Norddjurs kommune prioriterer projektet meget højt og har i forlængelse heraf afsat 5 millioner kr. til byggeriet og medfinansierer løbende projektadministrationen.

Med venlig hilsen

Jesper Kaas Schmidt
Kommunaldirektør

Hermed tilkendegives at Danish Biofuel Holding a/s gerne deltager i projektet Havets Hus. Vi ser store muligheder i tilstedeværelsen af en videns-institution, der har til formål at internationaliserer og effektivisere forskningsaktiviteter indenfor miljø, energi og havforskning.

Endvidere ser vi et stort potentiale i etableringen af konkrete samarbejdsprojekter med de tilknyttede vidensinstitutioner.

Der er et stort vækstpotentiale indenfor områderne bioenergi og miljø også i relation til havet og forskning i havbiologi. Det er derfor med stor entusiasme og virkelyst at vi deltager i projektet. Samarbejdet mellem Universiteterne, Vidensinstitutionerne (GTS'erne) og det øvrige erhverv vil kunne opnå bedre betingelser og vilkår hvis rammer og relationer ligges i et netværk kaldet Havets Hus, tæt på havet, tæt på virksomheder.

Tankerne omkring oplevelsesdelen vil være en fremragende platform for vores virksomhed til at udbrede kendskabet til biobrændstof, miljø og energi.

Svend Brandstrup Hansen
Adm. direktør

11. november 2007

Havets Hus

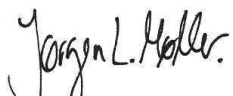
Hermed tilkendegives det, at Kattegatcentret deltager i projektet Havets Hus.

Projektet er en stor del af Kattegatcentrets strategiske og udviklingsmæssige overvejelser via samarbejdet med de tilknyttede videns- og erhvervsinstitutioner.

Vi glæder os til at udvikle oplevelsesdelen af Havets Hus, og dermed bygge videre på vores 15 års erfaring med at give de besøgende på Kattegatcentret gode oplevelser.

Havets Hus indeholder banebrydende koncepter for nyt oplevelsesdesign, der vil kunne være medvirkende til, at sætte Kattegatcentret og Havets hus i førersædet hvad angår forskningsformidling i international målestok.

Med venlig hilsen
KATTEGATCENTRET

Jørgen Lund Møller
Direktør

Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg

Stabrandvej 51
8560 Kolind
Tlf.: 87 74 81 81
Fax: 87 52 18 09
info@djurslanderhverv.dk
www.djurslanderhverv.dk
CVR nr. 25877500

Djursland, den 12. november 2007

Vedr.: Projekt Havets Hus

Djurslands Erhvervsråd er en aktiv partner i udviklingen af Havets Hus i Grenaa. Djurslands Erhvervsråd ser projektet som en særdeles spændende og perspektivrig mulighed for at forene forskning, formidling og erhverv indenfor havmiljøet - i bred forstand - under samme tag. Efter erhvervsrådets opfattelse kan et kommende Havets Hus få stor positiv betydning for den fremtidige erhvervsudvikling i et af regionens yderområder.

Djurslands Erhvervsråd kan derfor anbefale, at Havets Hus bliver udpeget til at modtage udviklingsstøtte fra Region Midtjyllands pulje vedrørende Oplevelsesfyrtårne.

Med venlig hilsen
Djurslands Erhvervsråd

Finn Pedersen
Erhvervsdirektør

Til
Kommunalbestyrelsen
Norrdjurs Kommune

BIOLOGISK INSTITUT

Dato: 22. marts 2007

Enhed: 5500

Reference: Prøben Jensen

Direkte tlf: 8942 2729

E-post: pre-
ben.jensen@biology.au.dk

Afsenders CVR-nr:
41-82-66-14

Ang.: Havets hus – et knudepunkt for forskning, undervisning og formidling omkring havet

Danmark har en lang tradition for fremragende havforskning. Denne forskning har dannet grundlag for forvaltningen af marine ressourcer, opretholdelse af den biologiske mangfoldighed og forståelse af de processer, der styrer livet i havet. I fremtiden vil havforskning blive endnu vigtigere, når vi skal forstå, hvordan havet påvirker atmosfæren og livet på landjorden.

Havforskning har bevæget sig fra indsamling og katalogisering af plante-, dyreliv og de fysiske forhold i havet til analyser af nøgleprocesser og kvantificering af vitale rater hos organismene. Samtidig er fokus skiftet fra studier af lokale forhold og enkelte arter til studier af hele økosystemer og havets rolle i vedligeholdet af livet på jorden. Hvis danske havforskere skal opretholde den høje kvalitet i forskningen og fortsat være attraktive partnere i internationale samarbejder, er det nødvendigt at fokusere på de ressourcer, som er nødvendige for at drive den fremtidige havforskning. Her er moderne forskningsstationer/feltstationer et meget vigtigt aktiv.

En forskningsstation i forbindelse med Kattegatcentret i Grenaa vil blive et knudepunkt for dansk havforskning i fremtiden. På denne forskningsstation vil forskning og undervisning kunne smelte sammen på en måde, som ikke er mulig indenfor rammerne af de eksisterende universiteter og deres feltstationer. For eksempel findes der ikke på de danske universiteter mulighed for at opsætte store marine laboratorieeksperimenter med en lang tidshorisont, hvilket kunne være eksperimenter med opdræt af fisk og skaldyr. Hertil er kravene til plads og til vandforsyningen for store. Dette vil være muligt ved Grenaa, der i modsætning til de andre danske feltstationer vil have adgang til ubegrænsede mængder af rent havvand med høj saltholdighed, som er nødvendigt for disse forsøg, for forsøg med organismer der lever udenfor de brakke kystvande og for forsøg der fokuserer på oceanernes funktion under klimaforandringer. Forskningen ved forskningsstationen vil også nyde godt af den lette adgang til åbne havområder, der giver kort vej mellem indsamling af materiale og efterfølgende bear-

Biologisk Institut
Det Naturvidenskabelige
Fakultet
Aarhus Universitet
Ny Munkegade
Bygning 1540
8000 Århus C
Tlf: 8942 1111
Fax: 8942 2722
Web: www.biology.au.dk

bejdning i laboratorierne. Der vil i fremtiden blive meget fokus på Kattegat og Skagerrak. Disse havområder og processerne der foregår her er unikke, da de danner grænsen mellem den salte Nordsø og verdens største brakvandsområde – Østersøen. En forskningsstation ved Grenaa vil ligge midt i dette område og være et naturligt dansk og internationalt udgangspunkt for forskning i disse farvande.

Kvaliteten af dansk havforskning i fremtiden afhænger af den undervisning, vejledning og de ressourcer vi tilbyder vores studerende. I den sammenhæng vil en moderne forskningsstation være en facilitet, som kan sikre at et stort antal danske studerende får adgang til de nyeste instrumenter, til de bedste forsøgsopstillinger, til samarbejde med besøgende forskere og på den måde får mulighed for at udnytte deres potentialer. De netværk der skabes, ved at forskningsstationen kan tiltrække de bedste forskere fra udlandet i kortere eller længere perioder, vil være meget vigtige for de danske studerendes videre karrierer.

Havforskning foregår normalt langt fra den almindelige befolkning, men alligevel er det et af de forskningsområder, der har meget stor offentlig bevågenhed. En forskningsstation ved Kattegatcentret vil gøre det muligt at åbne havforskning for en stor gruppe borgere. Synergieffekten af en forskningsstation i tilknytning til en veletableret formidlingsinstitution vil være tydelig. Det vil betyde, at der bliver kort vej fra forskningen til formidlingen, og at man får et enormt udstillingsvindue for havforskning i og med at mere end 300.000 gæster årligt besøger Kattegatcentret.

Udover faciliteter i relation til forskning, undervisning og formidling, vil Havets Hus også huse et projekthotel for dansk erhvervsliv. Virksomheder med tilknytning til arbejdet i havet vil blive indbudt til et samarbejde omkring forskning og forskeruddannelse. Fælles erhvervs-ph.d'er og andre erhvervsstipendiater vil være den naturlige platform for de fleste samarbejder imellem virksomheder og universitet.

Kort sagt vil en forskningsstation for Aarhus Universitet i Havets Hus i Grenaa være en helt unik facilitet for dansk havforskning.

Peter Grønkjær
Marin Økologi, afdelingsbestyrer
Biologisk Institut
Aarhus Universitet

Børge Bundgaard,
Institutleder
Biologisk Institut
Aarhus Universitet

Havets Hus

Djursland, 9. november 2007

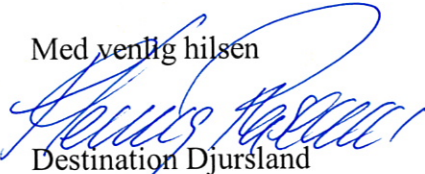
Destination Djursland støtter op om Havets Hus' ansøgning som oplevelsesfyrtårn, idet et sådan projekt vil bidrage til udviklingen mod Djursland som helårsturismedestination.

Havets Hus vil bidrage til at styrke helheden i turismen på Djursland og være med til at sætte fokus på samspillet mellem miljøbevarelse og økonomisk bæredygtig turisme.

Anvendelse af forskningsresultaterne fra Havets Hus vil være en yderligere styrkelse overfor såvel gæster som turisterhvervet på Djursland.

Vi giver derfor vores bedste anbefaling til projektet.

Med venlig hilsen

Destination Djursland
Flemming Rasmussen
Turismedirektør

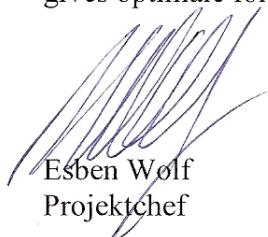
Århus, den 8. november 2007

Tilkendegivelse vedr. Havets Hus.

På given foranledning kan det oplyses, at Teknologisk Institut hermed tilkendegiver deltagelse i projektet Havets Hus.

En tværfagligt baseret vidensinstitution, der har til formål at centralisere, internationalisere og effektivisere forsknings- og udviklingsaktiviteter indenfor miljø-, energi- og havområderne har en naturlig plads i instituttets interessesfære.

Teknologisk Institut ser et stort vækstpotentiale indefor de nævnte områder og det er derfor af stor betydning, at samarbejdet mellem virksomheder og vidensinstitutioner styrkes og gives optimale forhold.

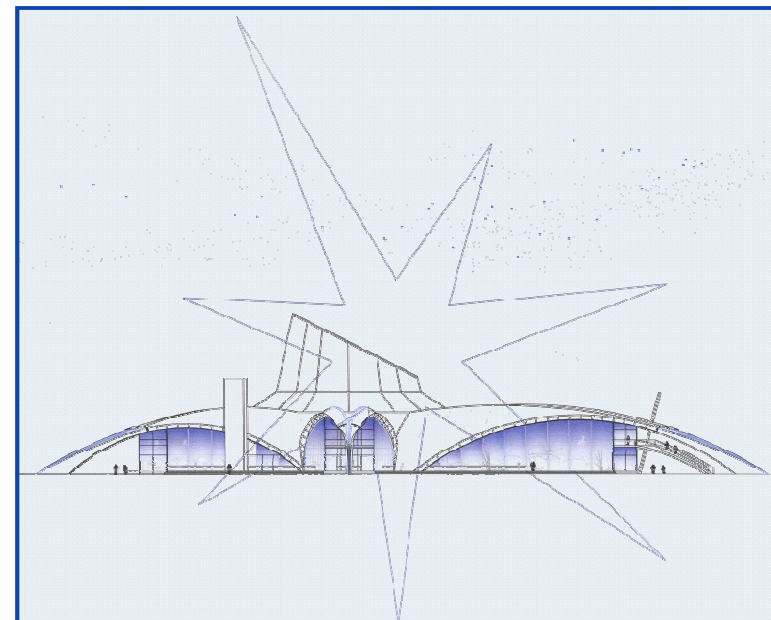
Esben Wølf
Projektchef

Stjernen

Et oplevelseseksperimentarium ved Ringkøbing Fjord

"Explore and experience (Explorience) natural wonders combined with human ingenuity. Activate your senses and your mind!"

Destination Ringkøbing Fjord

ved Ringkøbing Fjord Handels- og TurismeCentret og Ringkøbing-Skjern Kommune

Introduktion

Et oplevelsesfyrtårn i Ringkøbing-Skjern Kommune skal sikre udvikling og vækst længst mod vest, der hvor turiststrømmen som kundegrundlag allerede er til stede. Konsortiet ansøger om 1 mio. kr. til udvikling af projektet. Projektet skal opfylde følgende målsætninger:

- ∴ Øge helårsturismen, herunder også erhvervsturisme og videturisme
- ∴ Sætte Ringkøbing-Skjern området på Europakortet
- ∴ Tiltrække ressourcestærke personer, først som turister og over tid også som borgere
- ∴ Sikre en fortsat vækst i et Midt- og Vestjyllands turisterhverv
- ∴ Øge interessen for vind, teknologi og innovation gennem leg og læring

Interim konsortium

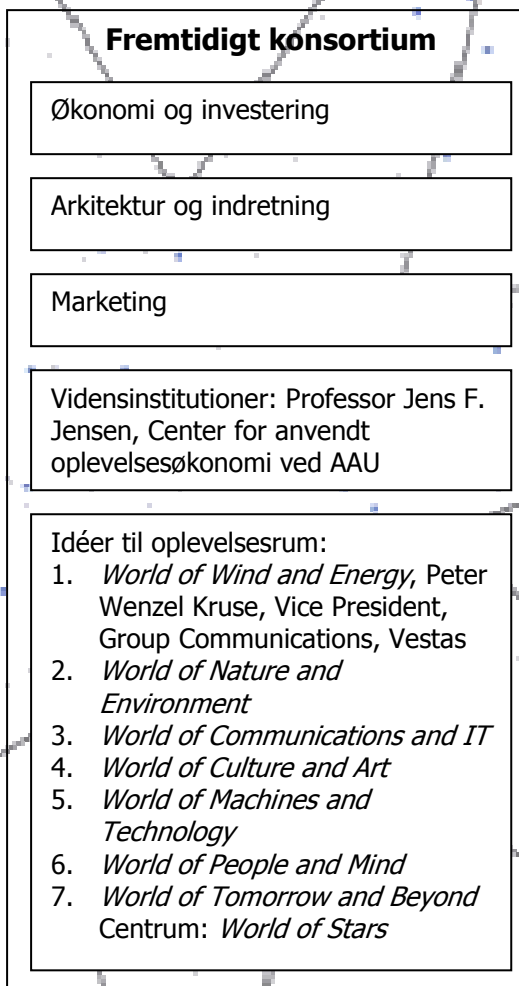
Interim konsortiet bag projektet er destination Ringkøbing Fjord¹ konsortiet, som består af Ringkøbing Fjord Handels- og TurismeCentret og Ringkøbing-Skjern Kommune, afdelingen for Ekstern udvikling og Erhverv samt Planafdelingen.

Konsortiets vigtigste opgave er at arbejde for udvikling af helårsturisme i destination Ringkøbing Fjord. Centralt for strategien om

¹ Destination Ringkøbing Fjord dækker samme geografiske område som Ringkøbing-Skjern Kommune.

udvikling af helårsturisme er etablering af et internationalt, vejruafhængigt oplevelses- og aktivitetscenter.

En af interim konsortiets vigtigste opgaver i foråret 2008, bliver at etablere et fremtidigt konsortium bestående af fagpersoner med specialviden indenfor forskellige oplevelsesrum. Disse fagpersoner skal sikre udviklingen

af projektet. Etableringen af et fremtidigt konsortium er visualiseret i figuren. Pt. har interim konsortiet fået positiv respons fra nogle fagpersoner, jf. figur.

Vi er og vi vil

Destination Ringkøbing Fjord har i dag kundegrundlaget for et stort oplevelsesfyrtårn. Med ca. 4 mio. turistovernatninger årligt er destinationen landets største turistkommune målt på overnatninger. Samtidig er målet at hæve turistovernatningerne med 50 % til ca. 6 mio. overnatninger årligt i 2015. For at dette ambitiøse mål skal lykkes, har destination Ringkøbing Fjord behov for et oplevelsesfyrtårn af international kaliber, som kan tiltrække endnu flere gæster til området – også uden for sæsonen.

Et oplevelsesfyrtårn i Ringkøbing-Skjern Kommune skal understøttes af de lokale erhvervsstyrker, hvor særligt vindenergi og Vestas er en af de helt store virksomheder. "Det blæser i Vestjylland" – og det er vi stolte af! Ingen andre steder i landet findes de samme muligheder for at udnytte vindens voldsomme styrke som her. Vestas A/S er verdens største vindmølleproducent og derfor skal vindmøller, vindenergi og vindens kræfter spille en central rolle i oplevelses- og aktivitetscentret.

Destination Ringkøbing Fjord indeholder enestående naturværdier af både national og international karakter. Skjern Å er særlig prominent, som det største natur-

genopretningsprojekt nogensinde gennemført i Danmark. Og med den forventede udnævnelse som Nationalpark Skjern Å, vil naturen og nationalparken ligeledes spille en central rolle i centrets oplevelsesformidling.

Hvorfor vil vi?

Destination Ringkøbing Fjord er placeret længst mod vest i Region Midtjylland. For området har turismen en vital økonomisk og beskæftigelsesmæssig betydning, og i et erhverv med stigende konkurrence er det vigtigt at kunne præsentere et oplevelsesfyrtårn af international standard.

Fyrtårnet skal medvirke til at skabe *kyst-til-kyst* balance i regionen. Region Midtjylland står overfor den store udfordring at forsøge at skabe lige muligheder i en region, hvor vægtskålen hælder tungt mod øst. De større byer i regionen såsom Århus, Herning og Viborg tiltrækker vækst og udvikling som honning tiltrækker bier, mens regionens udkantsområder mod vest kæmper hårdt for at skabe udvikling. For Danmarks landdistriktsområder er udviklingsprojekter en nødvendighed for fortsat at kunne tiltrække ressourcerstærke borgere og forhindre at den vestlige del af regionen går i stå og affolkes. Samtidig er Vestjylland kendt for sin stærke iværksætter ånd og sit vestjyske gå-på-mod. Man kan sige, at vi er vant til at "arbejde i modvind", en styrke som skal udnyttes til at skabe udvikling.

Konsortiet Ringkøbing Fjord besluttede, at for at skabe udvikling og vækst i området, skal der sættes stærkt på oplevelseserhverv,

hvor innovation, teknologi, natur og mennesker kan forenes. Derfor er konsortiet Ringkøbing Fjord gået sammen omkring en megasatsning på helårsturisme i oplevelsesøkonomien.

En udvidelse af turistsæsonen er afhængig af nye, tilgængelige og vejruafhængige aktiviteter, og indendørsaktiviteter er dermed et stærkt udviklingsparameter for fremtidens helårsturismeudvikling. Samtidig kan projektet løfte destination Ringkøbing Fjord væk fra udelukkende at være en kystferiedestination til også at være en medspiller på markedet for erhvervsturisme, et marked som er i vækst. Kystferieturisternes behov for spændende, unikke og anderledes attraktioner er stigende, og erhvervsturisternes behov for moderne, høj-teknologiske showrooms og konferencer, som forener leg, læring og innovation, er stigende. Målet er, at projektet skal medvirke til at skabe vækst i den direkte turisme og i de der tilknyttede følgeerhverv samt udvikle en forretningsmæssig niche omkring erhvervsturisme. Projektet skal aktivt medvirke til udviklingen af områdets kerneerhverv – dvs. vind, vedvarende energi og oplevelsesøkonomi. I videreudviklingen af projektkonceptet skal afdækkes mulige synergier til landbrug, fiskeri og andre produktionserhverv, hvor området står stærkt.

Idé

Projektet har fået arbejdstitlen *Stjernen* efter den oprindelige arkitektoniske idé som er

inspireret af den åbne vestjyske stjernehimmel. *Stjernen* er et fysisk oplevelsesfyrtårn placeret ved Ringkøbing Fjord, hvor himmel og hav forenes.

Visionen er at skabe et enestående oplevelses- og aktivitetscenter hvor teknologi, natur, udvikling og mennesker forenes igennem leg og læring. Lokale og internationale virksomheder, aktører og vidensinstitutioner skal fremvise og teste oplevelsesprodukter og demonstrationsprojekter i et oplevelsesrum, hvor turister, virksomheder, studerende og forskere, såvel som børn, unge, voksne og ældre, færdes.

Stjernen er udformet som en 7-stjerne, hvor kroppen og hver enkelt stjernearm skal indeholde unikke oplevelsesrum. Stjernen er et styret oplevelseseksperimentarium af internationalt format, hvor forskellige erhverv skal bruge centrets fysiske ramme til at fremvise og teste deres oplevelsesprodukter og demonstrationsprojekter over for et publikum bestående af både turister, potentielle erhvervspartnerne, kunder, forskere og studerende. Centret indeholder dynamiske oplevelsesrum, hvor aktiviteter og temaer forandrer sig kontinuerligt i takt med den teknologiske udvikling, forskning og tidens trend. *Stjernen* skal bl.a. forenes med kommunens satsning på biometri². Således skal der kan købes biometriske entrébilletter, årskort mv., hvortil der kan knyttes personlige oplysninger som køn, alder etc., hvor gæsterne kan sammenligne deres

² Ringkøbing-Skjern Kommune afholdt for nylig *Biometriens dag*, hvor man bl.a. kan låne bøger på Ringkøbing Bibliotek via fingeraftryk.

præstationer i oplevelsescentret med andre gæsters. Oplysninger tilknyttet biometrien skal benyttes til at indsamle viden om områdets forskellige turister og data om centrets besøgende, oplysninger som kan bruges i fremtidig udvikling, markedsføring af de testede produkter mv.

Stjernens krop skal også fungere som en indgangsportal til hele egnen, den skal indeholde restaurant og virtuelle indgangsportaler fx webcastings af særlige naturoplevelser, såsom: "Svanereden – fra den grimme ælling til den smukke svane". I *Stjernens* krop findes *World of Stars* som indeholder et observatorium og planetarium, hvor universet og stjernehimlen kan studeres. Pga. den minimale lysforurening i Vestjylland er området optimalt for placering af et planetarium og observatorium, hvor vidensinstitutioner og turister skal kunne opleve stjernehimlen. Desuden skal planetariet på andre tidspunkter kunne benyttes som hhv. auditorium og Imax biograf. Dette vil være den første Imax biograf i Danmark som vil vise både videnskabelige og almindelige biograffilm³, desuden skal Imax biografen kunne benyttes som kundeshowroom og til speciel events.

Indholdet i de 7 arme skal fordeles efter temaer, hvor indholdet skal udbydes i en åben idékonkurrence med vidensinstitutioner, private aktører mv. Indholdet i armene bliver ikke statisk, men derimod dynamisk. Fælles for armene er, at de skal

³ Den eneste anden Imax biograf i Danmark, er Tycho Brahe planetariet i København, som udelukkende viser videnskabelige film.

indeholde spændende og unikke oplevelsesaktiviteter bl.a. indenfor regionens megasatsninger. Idéen omkring demonstrationsprojekter gør aktiviteterne i *Stjernen* dynamiske og udskiftelige, og de kan til hver en tid tilpasses fremtidige megasatsninger. *Stjernen* skal herigennem medvirke til en seriøs udvikling af erhvervs- og vidensurismen, og oplevelsesaktiviteterne skal kombineres med faciliteter til formidling af forskningsresultater, Ph.D. afhandlinger, kundeshowrooms osv.

Tema

Konsortiets megasatsning på helårsturisme er bl.a. forankret i et samarbejde med Turistgruppen Vestjylland, Midtjysk Turisme og VisitDanmark. Konsortiet Ringkøbing Fjord ønsker at kombinere megasatsningen på helårsturisme med Region Midtjyllands megasatsning Energi og Miljø.

Energi og Miljø

Et af områdets største erhverv er vindmølleindustrien med Vestas i spidsen, og vind og energi skal spille en stor rolle i *Stjernen*. *Stjernen* skal benytte vedvarende energi mest muligt, og moderne teknologiske energibesparende og miljøvenlige løsninger skal anvendes i forbindelse med både anlæg og drift. *Stjernen* skal formidle publikumsvenlig forskning i den teknologiske udvikling af områdets store landbrugsproduktion mod miljømæssig bæredygtighed kombineret med forbedret dyrevelfærd og naturoplevelser fx store moderne landbrugsejendomme som informationscentre, naturforvaltere og som

pilotprojekter indenfor energiafgrøder eller biogasenergi. Klimaet er ligeledes en vigtig del af *Stjernens* fokusområde, derfor skal miljøhensyn og forskning i klimaforandringerne formidles gennem oplevelser og aktiviteter, leg og læring, som inddrager alle målgrupper. Synergi og helhedsorienteret tænkning i forhold til temaerne helårsturisme samt miljø og energi, skal være den røde tråd gennem hele centret.

På sigt skal *Stjernen* medvirke til at øge eksporten af Danmarks store viden indenfor vindmølleindustrien og vedvarende energi, og øge eksporten af viden indenfor teknologisk udvikling af landbruget fx til de østlige EU-lande. Centret afprøver løbende nye formidlingskoncepter, som nyudvikles i et samarbejde med bl.a. Aalborg Universitet, eller importeres udefra, og nyudviklede oplevelses- og formidlingskoncepter kan ligeledes systemeksporteres.

Eksempel på en arm: *World of Wind*

Mange mennesker kommer til Vestjylland for at "blive blæst igennem" – men hvad er det præcis som gør vind så fascinerende? I *World of Wind* skal turister, erhvervsfolk og virksomheder samt forskere kunne blande sig i et fælles oplevelsesrum, som handler om temaet vind. Vind henviser til mange forskellige oplevelsesaktiviteter. Der kan bygges en vindtunnel hvor man kan prøve forskellige vindstyrker – fx "oplevel virtuel Vesterhavets efterårsstorm på toppen af en vindmølle i 130 meters højde". Der skal etableres andre virtuelle og simulator-

aktiviteter, fx "transporter en vindmøllevinge gennem en rundkørsel", "prøv virtuel windsurfing eller kitesurfing" eller "naviger en supertanker sikkert i havn i kulingstyrke". World of Wind skal besvare vores spørgsmål omkring vindens voldsomme kraft fx "hvordan føles en tornado?" eller "hvordan påvirker vinden landskabet og klimaet?". Vestkysten er påvirket af den evige kamp mod sandflugten, og menneskenes forsøg på at tæmme vinden – en kamp som vindmølleindustrien har vundet. World of Wind skal illustrere – både virtuelt og interaktivt - hvordan vindmøllen har ændret kampen mod vinden til kampen med vinden, fx "hvor meget blæser det på toppen af en 3 MW mølle?" eller "Hvor meget støjer en kæmpe mølle på forskellige afstande?". World of Wind skal indeholde showrooms til demonstrationsprojekter og netværksfaciliteter/lounges, der skal være konferencerum og auditoriefaciliteter mv. Arkitekturen og indretningen skal hele tiden spille sammen med temaet. Hotel- og restaurantvirksomhed skal kobles sammen med vindtemaet og dermed sikre en udvikling af erhvervsturismen, sammen med spændende unikke aktiviteter som udfordrer børn og voksne, forskere og erhvervsfolk til ny kreativitet.

Planlægning

Stjernen er et oplevelsesfyrtårn med en unik og spændende arkitektur, og derfor kræver den også en unik placering. Ringkøbing-Skjern Kommunens planafdeling er en del af interim konsortiet, og man er i dialog omkring mulige lokaliteter. Pt. er to

lokaliteter i spil, begge med nær kontakt til Ringkøbing Fjord, hvoraf den ene lokalitet er prægodkendt af planafdelingen. Denne placering er nær Ringkøbing by, fjorden, Søndervig feriepark samt de øvrige turistområder og med god infrastruktur til og fra området. I udviklingsfasen, foråret 2008, vil begge lokaliteter blive analyseret i forhold til elementer som: infrastruktur, landskab og natur, miljøforhold, samfunds- og erhvervsøkonomisk betydning samt visualisering. Den valgte lokalitet vil herefter blive udlagt gennem kommuneplan 2009, hvor de planlægningsmæssige rammer for projektet godkendes.

Stjernen skal sikre en fortsat vækst i turismen og derfor skal der sikres dynamiske aktiviteter og oplevelser. Dynamikken sikres bl.a. ved at åbne delelementer af centret løbende over en årrække. Centret forventes ikke at åbne fuldt ud i år 2011, men i stedet kan åbnes 3 arme og kroppen i år 2011 og derefter kan en ny arm åbne enten hvert år eller hvert andet år, frem mod år 2015/2019. Afhængig af arkitekturen kan centret enten bygges i etaper eller indholdet kan udvikles i etaper.

Forretningsmodel

Stjernens anlægsfase forventes at blive finansieret af en kombination af private og offentlige finansieringskilder:

∴ Private kommercielle investorer med langsigtet afkastprofil som pensionsfonde og ejendomsselskaber

- ∴ Anlægssponsorater fra private virksomheder og fonde. Projektet vil tage kontakt til Real-Dania og Vestas
- ∴ Offentlige myndigheder og institutioner
- ∴ Almennyttige fonde
- ∴ Folkeaktier og private donationer
- ∴ Private samarbejdspartnere

Stjernen skal som fuldt udbygget center være økonomisk bæredygtig uden offentlige tilskud i driftsfasen – således skal driftsindtægter kunne dække driftsudgifter, afskrivninger og reinvesteringer, renteindtægter, afdrag på lånekapital og afkast på langsigtet indskudskapital. Driftsfinansiering søges tilvejebragt ved flere indtægtskilder:

- ∴ Entré, klippekort, årskort til destinationens feriehus og pakkeløsninger målrettet turister, erhvervs-turister, vidensinstitutioner, skoleklasser og lokale borgere.
- ∴ Lejeindtægter fra virksomheder og vidensinstitutioner med showrooms og demonstrationsprojekter indenfor alle temaer.
- ∴ Virksomheder og vidensinstitutioner som booker dele af centret med fri adgang til de forskellige faciliteter og aktiviteter fx konferencerum, showrooms, restauranter, wellness, hotel osv.
- ∴ Virksomheder og vidensinstitutioner som efterspørger særlige events som centret kan udvikle og markedsføre overfor udvalgte kunder.
- ∴ Erhvervsturisters ad hoc brug af alle centrets erhvervsfaciliteter som mødelokaler, konferencerum, showrooms,

netværksfaciliteter og lounges, projektlokaler, hotel osv.

∴ Alle målgruppers brug af restaurant-faciliteter, hotel/overnatningsfaciliteter, wellness og andre services.

Budget for anvendelse af Vækstforums medfinansiering

Helt konkret søges om 1 mio. kr. i tilskud til udvikling af projektet jf. de i udbudsmaterialet fastsatte retningslinjer. Den

Emne	Budget indhold	Beløb
1	Forretningsplan for projektet <ul style="list-style-type: none"> Færdigt koncept, bl.a. baseret på idékonkurrence Markedsvurdering og feasibility studier Anlægs- og driftsøkonomi Finansieringsplan Investorsøgning og markedsføring Etablering af fremtidigt konsortium 	kr. 400.000
2	Idékonkurrence Konkurrence på oplevelsesindhold	kr. 100.000
3	Visualisering og tekniske tegninger	kr. 200.000
4	Miljøundersøgelser og andre tekniske undersøgelser	kr. 300.000
5	Planproces: lokalitet, infrastruktur mv.	kr. 100.000
	Total ⁴	Kr. 1.100.000

forventede overordnede specifikation af budgettet fremgår af tabellen.

Tidsplan 2008

Tidsplanen for gennemførelsen af projekt-udviklingen fremgår af nedenstående. Det bemærkes, at planprocessen formentlig vil fortsætte udover uge 26 i 2008.

Uge 5-26: Forretningsplan
 Uge 5-16: Idékonkurrence på indhold
 Uge 12-20: Visualisering mv.
 Uge 20-26: Miljøundersøgelser mv.
 Uge 20-26: Planproces

Organisation

Til sikring af projektets gennemførelse vil den foreløbige projektledelse, bestående af interim konsortiet, etablere et fremtidigt konsortium. Det fremtidige konsortium skal bestå af fagpersoner, som besidder specialviden bl.a. indenfor de forskellige emner som idékonkurrencen på oplevelsesindhold genererer. Pt. er der taget kontakt til en række fagpersoner, jf. følgegruppen. Endvidere fastlægges Ringkøbing-Skjern Kommunes rolle i projektet, som en idéudvikler rolle. *Stjernen* skal fungere som en privat virksomhed, og på sigt vil driften af centret blive lagt ud til en driftsorganisation, evt. nedsat af det fremtidige konsortium.

Styregruppe

Niels Erik Kjærgaard

⁴ Konsortiet støtter selv med kr. 100.000

Kommunaldirektør Ringkøbing-Skjern Kommune

Peter Donslund

Afdelingschef Ekstern udvikling og Erhverv, Ringkøbing-Skjern Kommune

Ole T. Bøndergaard

Direktør Ringkøbing Fjord Handels- og TurismeCentret

Projektledelse

Projektleder:

Ekstern projektleder med ekspertise indenfor oplevelsesøkonomi, bygherre-rådgivning og planproces

Fagligt ansvar og kvalitetssikring:

Ekstern Konsulent med ekspertise i oplevelsesøkonomi

Økonomiansvarlig:

Jens Chr. Bruun

Direktør, Ringkøbing-Skjern Kommune

Følgegruppe

Bent Brodersen

Oprindelig idéudvikler

Keld Hansen

Idémager Søndervig feriepark

Peder Bo Sørensen

Regional Project Manager,

Invest in Denmark

Professor Jens F. Jensen

Center for Anvendt Oplevelsesøkonomi ved Aalborg Universitet

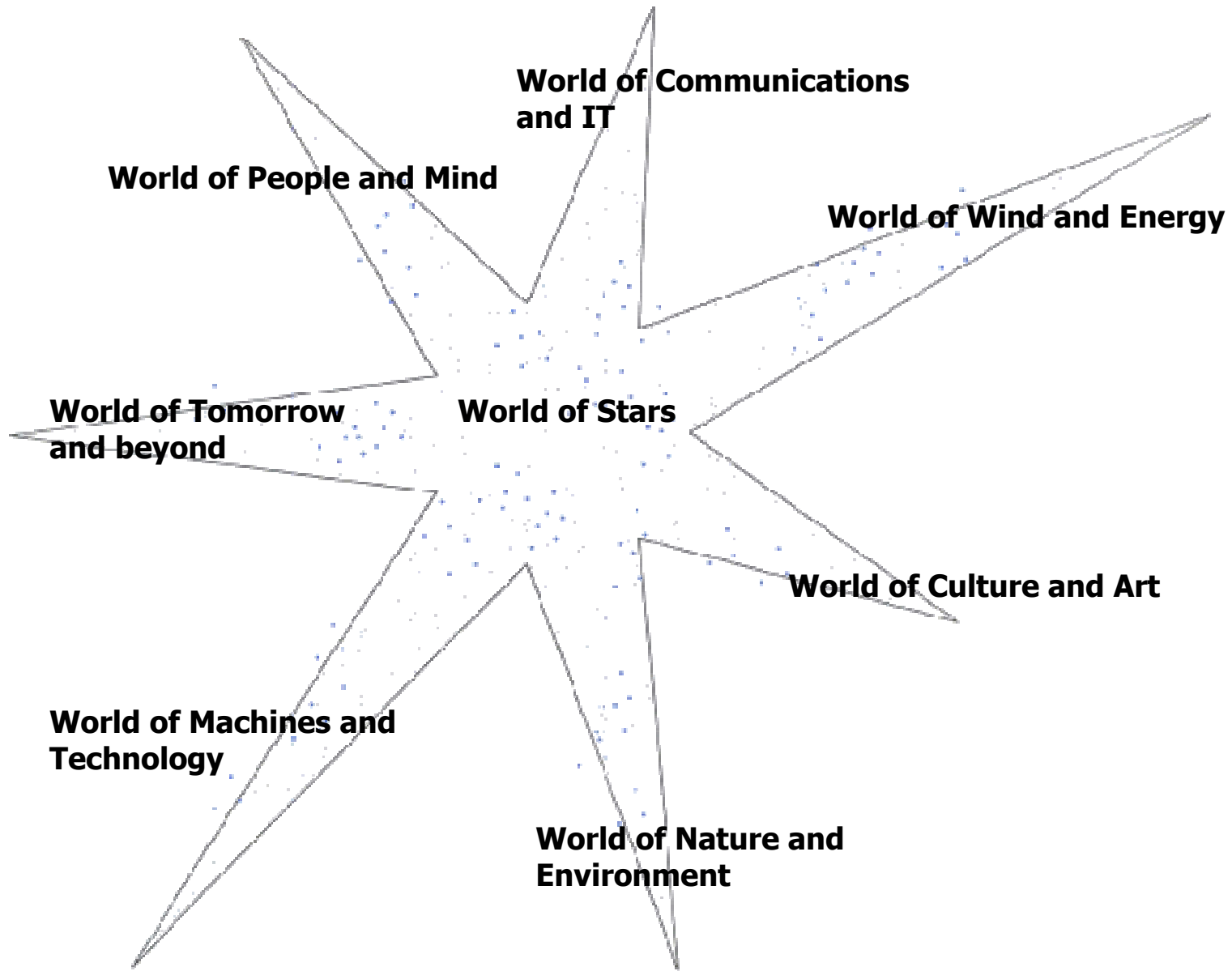
Peter Wenzel Kruse

Vice President, Group Communications, Vestas

Bilag

Tilsagnsskrivelse fra alle aktørers opbakning og eventuelle finansielle engagement

- ∴ Tilsagnsskrivelse fra Torben Nørregaard, Borgmester Ringkøbing-Skjern Kommune
- ∴ Tilsagnsskrivelse fra Ole T. Bøndergaard, Direktør Ringkøbing Fjord Handels- og TurismeCentret
- ∴ Tilsagnsskrivelse fra Peter Wenzel Kruse VESTAS
- ∴ Tilsagnsskrivelse fra Bent Brodersen, Oprindelig idéudvikler
- ∴ Tilsagnsskrivelse fra Keld Hansen, Idémager Søndervig Feriepark
- ∴ Tilsagnsskrivelse fra Peder Bo Sørensen, Invest in Denmark
- ∴ Tilsagnsskrivelse fra Jens F. Jensen, Center for anvendt oplevelsesøkonomi, AAU

Anbefaling af Stjerneprojektet i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Som idémager til stjerneprojektet er jeg utrolig glad for, at der nu er et konsortium, der er gået ind i arbejdet, med at modne projektet til videre bearbejdning.

Jeg fik oprindeligt ideen til hele projektet, i forbindelse med lukningen af Lyngvig fyr. En af områdets fyrtårne skulle lukke og ideen udsprang egentlig af dette fyrtårns mange værdier. Fyrtårnet har været pejlepunkt for mange mennesker i den barske natur. Har haft betydning for søfart og overlevelse, samt rækker ud mod universet. Jeg har arbejdet tankemæssigt med Stjernen i en periode, hvorefter jeg præsenterede ideen for Destination Ringkøbing Fjord, repræsenteret ved Superhelårsdestinations konsortiet. De var straks meget interesseret i projektet og syntes at det passede fint ind i hele det overordnede projekt.

De har nu arbejdet videre med projektet, og jeg synes at det er blevet et rigtig spændende oplæg, som jeg glæder mig meget til at arbejde videre med.

Jeg har lovet at hjælpe styregruppen i det kommende arbejde og håber at vi i fællesskab kan få lavet et super projekt, der bliver til gavn for hele regionen. Målet må være at skabe et nyt fyrtårn der kan oplyse hele regionen fra den vestlige del, og fortsat lede folk, samt skabe overlevelse og udvikling, såvel på lokal som international plan.

Som formand for Ringkøbing handelsstandsforening, ser jeg ligeledes frem til de mange muligheder et sådant projekt vil tilføre området.

Vi håber på regionens velvillige støtte og håber at vi dermed kan få gennemført et projekt, der vil sætte regionen på verdenskortet med hensyn til attraktioner.

Med venlig hilsen

Bent Brodersen

Fra: Jens F.Jensen <jensf@vrmedialab.dk>
Dato: 09-11-2007 17:38:43
Til: Peter Donslund <peter.donslund@rksk.dk>
Emne: Interesstillkendegivelse ift. Stjernen

Interesstillkendegivelse

Undertegnede - Jens F. Jensen, professor i interaktive, digitale medier, Aalborg Universitet, og centerleder for ApEx (Center for Anvendt Oplevelsesøkonomi) og ExCITE (Center for Experience Economy, Creative Industries and Technologies) - skal hermed bekræfte, at centrene ApEx og ExCITE er interesserede i ved videnovertførsel, konceptudvikling, konsulent- eller udviklingsopgaver at understøtte og deltage i projektet "Oplevelsesfyrtårn: Stjernen", ansøgt af destination Ringkøbing Fjord Konsortiet.

Aalborg Universitet, ApEx og ExCITE vil understøtte projektet ved institutionernes spidskompetencer inden for oplevelsesdesign, oplevelsesbaseret formidling, oplevelsesbaseret kommunikation, oplevelsesbaseret læring, it-baserede oplevelser og forskningsbaseret viden om brugercentrering samt brugerdreven, markedsdreven og designerdreven innovation.

De nærmere vilkår for deltagelse i og understøttelse af projektet aftales senere.

Desuden skal jeg personligt bekræfte, at jeg er parat til at indtræde i følgegruppen for projektet.

Aalborg Universitet
9. november 2007

Jens F. Jensen, Professor i interaktive digitale medier

Tilsagnsskrivelse
Keld Hansen, idémager Søndervig Feriepark

Med denne tilsagnsskrivelse bekræfter jeg hermed min interesse og opbakning til *Stjernen* – et oplevelseseksperimentarium ved Ringkøbing Fjord.

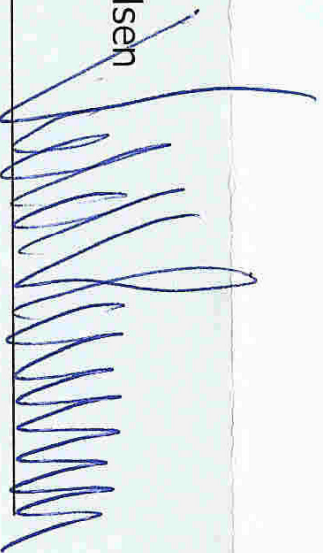
Som initiativtager og idémager til Søndervig Feriepark, et nyt og spændende feriecenter baseret på 300 spændende og funktionelle feriehusse i forskellig størrelse og med vandland, wellness, legeland, café og restaurant, velkomstcenter og udendørs boldbaner, ser jeg en stor synergi imellem de to projekter. Finansieringen på 525 millioner kr. til Søndervig Feriepark er allerede på plads og det forventes, at centret indvies i 2009.

Turisterhvervet har meget stor økonomisk og beskæftigelsesmæssig betydning for Ringkøbing-Skiern Kommune. Erhvervet skal støttes gennem en fortsat udvikling, og satsningen på helårsturisme vil åbne op for nye turismemålgrupper og nye typer af oplevelseserhverv i området.

Vejrafhængige aktiviteter og oplevelser er en mangelvare i Vestjylland, og et oplevelsesfyrtårn af international standard som *Stjernen*, er derfor ikke kun et ønske, men også et behov, for at kunne sikre en fortsat vækst i turisterhvervet.

Jeg stiller selvfølgelig min erfaring og ekspertise omkring arbejdet med megaprojekter, søgning af investorer og lokalkendskab til rådighed.

Med venlig hilsen

Keld Hansen

Anbefaling af Regionalt oplevelsesfyrtårnet: Stjernen – Et oplevelseseksperimentarium ved Ringkøbing Fjord.

Vi er tidligere på året i forbindelse med Ringkøbing Fjords helårsdestinationsprojekt blevet involveret i udviklingen af et oplevelsesfyrtårns projekt – "Stjernen" i vores turistområde, og vi finder at dette projekt er utrolig spændende, og kan være med til at udvikle turismen til nye højder. Dels med helårsturisme som mål og dels med henblik på at etablere erhvervsturisme i området, et område vi ikke er stærke på.

Når vi kigger på Ringkøbing Fjord området er vi utrolig stærke på oplevelser i naturen og fred og ro ved vandet, det er, jf. VisitDenmarks "de 7 Danmarks oplevelser", noget som især vore tyske turister vægter meget højt, men for at sikre en god udvikling i fremtiden er der behov for at tilbyde andre aktiviteter og oplevelser, og her vil "Stjernen" være genial.

Etableringen af mange aktiviteter i stil med World of Wind vil give genlyd i ind og udland, og være med til at sætte fokus på områdets naturressourcer. Vi ved jo, at der ikke er mange områder der kan tilbyde den samme nærhed til naturkræfterne og her er især vinden meget fremherskende langs vestkysten.

På nuværende tidspunkt er vi et af de største turistområder i Danmark med 4 millioner overnatninger på årsbasis. Disse turister kommer hovedsageligt om sommeren og de bor i feriehus og på campingpladser langs kysten. Stjerneprojektet vil kunne udvide sæsonen og vil i høj grad kunne tiltrække erhvervsturister, der skal ud og lære noget i centret.

Planerne om at tilknytte et planetarium og hotel/konferencefaciliteter vil tilføre områdets turistindustri nogle helt nye dimensioner. Området mangler i dag faciliteter til afholdelse af større konferencer, sådanne faciliteter vil sikre at folk fra ind og udland får muligheder for at opleve området på en ny og spændende måde. Planetariet der laves med muligheder som en Imax biograf vil kunne give områdets beboere mulighed for at se de nyeste film på en måde som man skal til København eller udlandet for at se.

Ideen med sammen med vidensinstitutioner at udvikle en forsknings og formidlingsenhed er revolutionerende i Danmark, da der ikke findes noget tilsvarende, og udviklingen af biometrien er meget spændende og giver os fantastiske udviklingsmuligheder og muligheder for at afprøve det i praksis. Netop muligheden for at afprøve demonstrationsprojekter og også udvikle disse, kan være med til at sætte området på det internationale erhvervs verdenskort.

Vi håber på regionens velvillige støtte til projektet, og vi stiller selvfølgelig vores turismefaglige ekspertise til rådighed for udviklingen af projektet.

Med venlig hilsen
Ringkøbing Fjord Handels- og TurismeCentret

Ole T. Bøndergaard
Direktør

Ringkøbing Fjord Handels- og TurismeCentret
Nørregade 2b, 6960 Hvide Sande
Telefon: 7022 7001 – Fax. 7022 7002
E-mail: turist@visitvest.dk
www.visitvest.dk

Fra: Peder Bo Sørensen <pedsor@investindk.com>
Dato: 09-11-2007 13:41:00
Til: "Peter Donslund" <peter.donslund@rksk.dk>
Kopier til: <pbs@investindk.com>
Emne: Stjernen

Kære Peter,

Tak for din e-mail.

Invest in Denmark har til formål at markedsføre Danmark som etableringsland overfor udenlandske virksomheder. Et initiativ som dette kan medvirke til at gøre den vestlige del af Region Midtjylland mere attraktiv som bosætnings- og etableringssted. Jeg vil derfor gerne hjælpe med virkliggørelsen af dette projekt. Invest in Denmark får løbende henvendelser fra udenlandske virksomheder, der gerne vil investere i Danmark, og det er interessant for os at have flere produkter, som vi kan markedsføre. Omend "oplevelsesøkonomi" ikke er et af vore fokusområder pt. Kan jeg være behjælpelig med råd og vejledning under tilblivelsesprocessen.

Med venlig hilsen

Peder Bo Sørensen
Regional Project Manager

Invest in Denmark
Birk Centerpark 40
DK 7400 Herning
T. +45 9627 0106
M. +45 2170 5851
F. +45 9627 0109
E. pbs@investindk.com
W. www.investindk.com

The information stated in this e-mail may contain errors or omissions. Invest in Denmark disclaims any liability for any loss or damage caused by such errors or omissions

Fra: "Peter Wenzel Kruse" <pewkr@vestas.com>
Dato: 08-11-2007 23:56:43
Til: "Peter Donslund" <peter.donslund@rksk.dk>
Emne: RE: Opbakning fra Vestas til oplevelsescenter med vind mm. i Ringkøbing-området

---

Hej Peter

OK herfra. Det er dog vigtigt, at det er andet end blot vind.

mvh

Peter

From: Peter Donslund [mailto:peter.donslund@rksk.dk]
Sent: 7. november 2007 09:25
To: Peter Wenzel Kruse
Subject: Opbakning fra Vestas til oplevelsescenter med vind mm. i Ringkøbing-området

Sagsreference: 2007035848A

Kære Peter Wenzel Kruse.

Tak for sidst på Ringkøbing-Skjern Kommunes profileringskonference i april måned. Jeg kan fortælle, at din opfordring til at realisere en campus for studerende som er i praktik i Vestjylland nu er ved at blive realiseret med økonomisk opbakning fra Vækstforum Midtjylland, Videnskabsministeriet og Ringkøbing-Skjern Kommune.... og Vestas er med i styregruppen, rep. af Blades fra Lem.

Mit ærinde nu er dog noget helt andet:

Kommunen m.fl. vil søge at etablere og realisere en plan om et stort oplevelsescenter i nærheden af Ringkøbing, hvor publikum kan stifte bekendtskab med - og være en slags forsøgskaniner for - den nyeste teknologi, bl.a. vindteknologi.

Samtidig kan stedet fungere som et slags pædagogisk udstillingsvindue for Vestas, som skal skabe interesse for vindmølle-energi, teknologiudviklingen på området mm.

Brand value for Vestas er naturligvis en forøget opbakning til og interesse for Vestas' vindmølleenergi og -teknologi.

Ringkøbing-Skjern Kommune er den største turistkommune i Danmark målt på antal overnatninger, og vi ser et enormt potentiale i at trække de mange turister til et lærerigt oplevelsescenter - det skal også gøre det endnu mere attraktivt at besøge området i vinterhalvåret.

Vi vil meget gerne i en konstruktiv dialog med Vestas omkring projektet.

I første omgang søger vi Vækstforum Midtjylland om "seed money" til projektets feasibilitystudie mm. Vi skal gerne være færdige på fredag med den ansøgning.

VI VIL MEGET GERNE HAVE EN FORELØBIG INTERESSETILKENDEGIVELSE fra Vestas til idéen om at realisere et lærende oplevelsescenter, hvor vindteknologi er et af flere temaer.

En mulig formulering kunne være følgende:

"Vestas A/S er som verdens største vindmølleproducent meget interesseret i at udbrede interessen for vindenergi og -teknologi i Danmark og Nordeuropa for at sikre fortsat stor interesse for vindenergiens udbredelse, og for at sikre interessen hos fremtidige generationer for at arbejde med og videreudvikle teknologien.

Vestas er derfor parat til at gå ind i et forstudie om realisering af et oplevelsescenter af internationalt format i Ringkøbing-Skjern kommune med henblik på at sikre vindenergi og vindteknologi en fremtrædende plads blandt centrets oplevelser."

Forstudiet søges finansieret af Vækstforum Midtjylland, og Vestas bliver ikke bedt om noget økonomisk i denne tidlige fase.

Det kunne være dig eller Ditlev Engell som er underskriver. Men som sagt har vi en stram deadline.

Jeg har talt med en af dine medarbejdere, som også gav mig dit mobilnummer, men jeg er dog ikke kommet igennem.

Men jeg kunne evt. aftale det nærmere omkring et brev med hende.?

Kontakt mig gerne over tlf. / email herom.

Venlig hilsen
Peter Donslund
Erhvervs- og udviklingschef

Ringkøbing-Skjern Kommune
Ekstern Udvikling og Erhverv
Ved Fjorden 6, 6950 Ringkøbing
Tlf. +45 9974 1475. Mobil +45 4046 0689
peter.donslund@rksk.dk - www.rksk.dk

Returadresse
Ekstern udvikling og Erhverv Ekstern udvikling og Erhverv
Ved Fjorden 6 6950 Ringkøbing

Ekstern Udvikling og Erhverv

Ringkøbing-Skjern Kommune

Sagsbehandler
Maria Aaen
Direkte telefon
99741148
E-post
maria.aaen@rksk.dk
Dato
12. november 2007
Sagsnummer
2007035848A

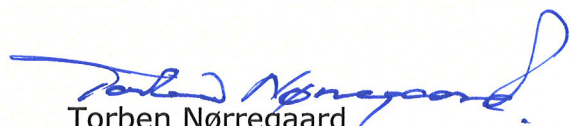
Anbefaling af oplevelsesfyrtårnet *Stjernen*

Som Borgmester for Ringkøbing-Skjern Kommune anbefaler jeg hermed projektet *Stjernen – et oplevelseseksperimentarium ved Ringkøbing Fjord*, som et internationalt oplevelsesfyrtårn placeret i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Turisterhvervet har stor betydning for den fremtidige vækst og beskæftigelse i Ringkøbing-Skjern Kommune, og et internationalt oplevelsesfyrtårn som *Stjernen*, vil kunne medvirke til at sikre en fortsat udvikling i turismen.

Ringkøbing-Skjern Kommune bakker fuldstændigt op omkring projektet *Stjernen* og håber på Region Midtjyllands velvilje til at gennemføre projektet og dermed sikre fortsat vækst og udvikling i den vestlige del af regionen.

Venlig hilsen

Torben Nørregaard
Borgmester Ringkøbing-Skjern Kommune

Åbningstider
mandag – onsdag 9.30 – 15.00
torsdag 9.30 – 16.45
fredag 9.30 – 13.00

Telefontider
mandag – onsdag 8.00 – 15.30
torsdag 8.00 – 17.00
fredag 8.00 – 13.30

Hjemmeside www.rksk.dk
Telefon 99 74 24 24

MUSIC TOWN DENMARK

Sammenspillet erhverv/kultur

Internationalt Fyrtårn

MUSIKKENS STORE ERHVERVSMÆSSIGE BETYDNING

I Region Midt findes der med udgangspunkt i Århus/Østjylland en helt unik akse inden for oplevelsesøkonomien.

Musik er en meget central faktor i moderne livsførelse og er en integreret del af vores liv døgnet rundt. Enten som kulisse på radio, tv, internet eller direkte via livekoncerter. Musikindustrien, som den betegnes, har oplevet en massiv vækst og udgør en markant andel af underholdningsbranchen, eller det vi i dag benævner oplevelsesøkonomien.

I Danmark oplevede man for alvor betydningen af musikken i sin helhed med popgruppen AQUA. Den blev som kon-

ceptband et musikikon verden over og påvirkede den danske betalingsbalance med en større indtjening end baconeksporten det pågældende år. Med et blev det synligt, hvad musikken kan betyde i et erhvervsmæssigt perspektiv for Danmark.

Siden har denne bevidstgørelse gjort, at der i stigende grad har været fokus på det erhvervsmæssige potentiale, som musikken indeholder. Kulturministeriet og Erhvervsministeriet har anerkendt dette og har med flere strategiske satsninger valgt at understøtte salget af dansk musik til ▶

INTRODUKTION

Igennem en tid har en stor gruppe af professionelle aktører inden for den østjyske/århusianske musikbranche arbejdet med at skabe et fælles afsæt. En fælles fysisk ramme, som skal være med til at udvikle et allerede stærkt fundament inden for oplevelsesøkonomien. Et udgangspunkt vi kalder "Music Town Denmark".

Music Town Denmark er i initialfasen men er mere end blot en tanke, da der foreligger konkrete støttetilsagn samt positive tilkendegivelser fra en lang række væsentlige og centrale aktører inden for den professionelle musikbranche. Med den professionelle musikbranche menes der i denne sammenhæng, alt der har med branchen at gøre som eksempelvis musikere, management, pladeselskaber, lyd, lys, musikdistributører, fotografer, koreografer, designere, marketingbureauer m.m.

Hermed er den økonomiske bærerdygtighed også tilgængelig, da det alle er aktører der i dag har driftsudgifter og huslejer på mere eller mindre markedsvilkår.

Grundtanken med Music Town Denmark er at udvikle på en regional styrkeposition og skabe et globalt set helt enestående projekt, hvor det erhvervsmæssige perspektiv vil være åbenlyst.

Den rytmiske musik har igennem de seneste år udviklet sig til at være dynamoen i en industriel udvikling, der omfatter uendelig mange facetter og indirekte/direkte kobling til mange andre fagområder og brancher. Det vil sige, at musikbranchen kan ses som en væsentlig vækstdriver for en række tilknyttede erhverv.

Music Town Denmark bygger i sin grundfilosofi på åbenhed – åbenhed til verden og et omfattende internationalt netværk og åbenhed til andre erhverv og brancher, så muligheden for at skabe udvikling og vækst underbygges og forstærkes.

Projektets styregruppe skal hermed ansøge om et støttebeløb på kr. 1 mio., som minimum modsvares med tilsvarende økonomisk værdi af interessentkredsen omkring projektet, hvilket underbygges i afsnittet økonomi.

ET INTERNATIONALT OPLEVELSESFYRTÅRN I REGION MIDT MUSIC TOWN DENMARK

Music Town Denmark bygger på princippet om at skabe et nyt erhvervsrelateret kompetence-, videns- og udviklingsmiljø omkring eksisterende og centrale aktører inden for musikbranchen.

Music Town Denmark er vokset frem af en grundtanke om at skabe et område fyldt med kreativitet og nytænkning på tværs af hele den professionelle musikbranche. Et sted hvor musikfolk kan arbejde sammen og hver for sig, og hvor hele branchen både udøvere, leverandører, institutioner og publikum kan være repræsenteret. Et hus, der skaber atmosfære, og

hvor man i fællesskab bidrager til udvikling af musikmiljøet og dets virke til gavn for alle med tilknytning til eller brugere af faciliteterne.

Visionen er at skabe et univers, der forener alle tilgange til musikken. Ud over Music Town Denmark's egne aktører skal der udvikles et samarbejde med eksisterende institutioner som Musikhuset Aarhus, Horsens Ny Teater, Det Jyske Musikkonservatorium, Performers House i Silkeborg, Holstebro Musikskole, Peter Schaufuss Baletten, Fermaten i Herning og Handelshøjskolen ved Aarhus

udlandet. De senere år har såkaldte megakonserter været med til at brande såvel danske provinsbyer som Danmark med musikken som omdrejningspunkt.

Musikkens betydning må antages ikke at blive svækket i de kommende generationer. Derfor bør de erhvervsmæssige dimensioner udnyttes i et krydsfelt, der ikke er entydigt men tværtimod flerdimensionelt, qua det faktum at musikken kan ses som en platform både for regulær erhvervsudvikling, udvikling af kreative erhverv, erhvervsturisme, traditionel turisme m.m. Samtidig kan musik bruges som katalysator og kommunikator i mange sammenhænge, som f.eks. da man med Al Gore i spidsen via musikken satte fokus på verdens stigende miljøproblemer. I blandt andet Nordamerika er det således musikken, der ofte er essentiel i at nå den bredde befolkning. Et meget konkret eksempel er det "grønne band" Organik, der har udviklet et totalt grønt koncept for at udleve deres bekymring om verdens miljøproblemer.

I Region Midt findes der med udgangspunkt i Århus/Østjylland en helt unik akse inden for oplevelsesøkonomien. Den bygger på den rytmiske musik, som set i et nyt perspektiv vil kunne blive til en magnet ud over regionens og landets grænser – et internationalt oplevelsesfyrtårn.

Universitet. Sidstnævnte vil som uddannelsesinstitution være en naturlig interessant i udviklingen af de oplevelsesøkonomiske perspektiver omkring Music Town Denmark. Det kan for eksempel være ved at forske i nye måder at distribuere musik på.

Sigtet skal være at bygge videre på den rytmiske musiks styrker og ikke mindst tiltrækningskraft for herved at opnå størst mulig synergieffekt. Det vil samtidig skabe en maksimal opmærksomhed fra den nationale og internationale musikverden.

Music Town Denmark vil ved sin realisering blive et internationalt oplevelsesfyrtårn, der gennem de mange tilkoblede erhverv sikre erhvervslivet i Region Midt en generel styrket position. Via de kreative miljøer fremmes hele musikbranchens udvikling. Integrationen mellem erhverv og kultur vil det høje kvaliteten af oplevelsesøkonomien i Region Midt ved at skabe et helt unik univers, der forener såvel erhverv, kultur som turisme.

Music Town Denmark vil skabe et fællesskab så attraktivt, at vi kan holde på den etablerede del af branchen og de nuværende publikummer og samtidig trække nye musikfolk, erhvervstiltag, kunder og turister til regionen.

Sigtet er at have et levende hus 24 timer i døgnet 7 dage om ugen, hvor de forskellige interessenter kan opnå den fornødne

service. De centrale elementer, i forhold til service og det at gøre huset levende, såsom spillested med flere scener, café og restaurant skal derfor holdes åbne for såvel husets interessenter som almene gæster i så stort et omfang, det er muligt.

Music Town Denmark begrænser sig ikke til at ville samle de musikalske kræfter i sin egen lille by. Der er også en dimension, der peger ud i landet og ud i verden. Et eksempel er Dansk Musiker Forbund (DMF), Aarhus afdeling, der har cirka 1100 medlemmer og repræsenterer på landsplan cirka 6500 personer. Med DMF som beboer vil der naturligt blive lagt vægt på en profilering udadtil, hvilket vil afføde arrangementer og engagementer på tværs af regionen og ud til landets mindre byer.

Verden skal også bringes ind i Music Town Denmark. På sigt er det tiltænkt at etablere et refugium, der skal trække udenlandske aktører til for eksempel på arbejdsophold, udveksling og inspirationskurser o.l.

Music Town Denmark arbejder ud fra et koncept, der i sidste ende vil have en værdi, som strækker sig ud over regionens og landets grænser. Det har vækstmuligheder både inden for kulturen, erhvervslivet og turismen. Det globale aspekt betyder også, at projektet i sidste ende kan fremstå med eksemplarisk værdi og derved resultere i for eksempel en Music Town South Africa, Music Town Russia ect.

ØKONOMI

Der ansøges som anført om kr. 1 mio.

Støtten forventes anvendt til inddragelse af en række professionelle rådgivere. Det drejer sig om arkitekter og ingeniører ift. udviklingen af den fysiske ramme, om rådgivere omkring jura og økonomi samt til indholdsudviklingen, hvor det er essentielt at få afdækket musikmiljøer i blandt andet Europa for at opnå en tidssvarende inspiration. Qua det forhold at projektet er i en initialfase vil styregruppen i dialog med Region Midt gerne lave en konkretisering af anvendelsen i forbindelse med støttetildelingen.

Medfinansiering:
Kr. 250.000,- støtte fra Århus Kommunes Erhvervsafdeling
Kr. 250.000,- støtte fra fonde/sponsorater (ansøgninger ikke fremsendt endnu)

Kr. 500.000,- bidrag fra interessenterne omkring projektet blandt andet via levering af projektudviklingstimer.

Projektet har for indværende opnået kr. 250.000,- i støtte fra Århus Kommunes Erhvervsafdeling. Pengene skal blandt andet anvendes til en forundersøgelse af projektet samt udvikling af en konkret forretningsplan.

Et projekt med så mange mulige aktører og forskellige faggrupper vil kræve en forholdsvis lang proces. Graden af kompleksitet vil være høj i relation til at skabe en fysisk ramme, der skal rumme alt fra nyskabende kontorfaciliteter til et spillested af internationalt format. Omgivelser, der samtidig skal kunne være rammen om et show room eller en optagelse af en større musikalsk opsætning etc.

BAGGRUND

Århus har ofte været omtalt som Danmarks musikby nummer et eller den rytmiske musiks hovedstad. Specielt i en periode i slutningen af 1970'erne og 1980'erne prægede det professionelle århusianske musikmiljø de danske scener og ikke mindst de afledte miljøer som musikstudier, forlag, kendte bands, kendte musikere m.m. En effekt, der viste sig i hele landet og også nåede langt ud internationalt for eksempel til det fjerne østen med Michael Learns to Rock.

Hidtil har musikindustrien lokalt, regionalt, nationalt og internationalt fungeret på et fragmenteret plan. På den ene side har de forskellige grene inden for musikindustrien rent fysisk været placeret uden sammenhæng med hinanden. På den anden side har der ikke været tradition for opmærksomhed på interaktionen mellem kultur, erhverv og turisme. Den generelle tendens i tiden går på tilgængelighed. Der er en stor mængde af informationer, af muligheder og deraf følger en mængde valg. Det skal være nemt, ligetil og så let tilgang som muligt. Music Town Denmark bygger netop på åbenhed såvel som generel tilgængelighed. Og det om man

skal shoppe, bruge, fremstille, producere, dokumentere eller formidle inden for det musiske univers. Music Town Denmark vil således samle musikindustrien rent fysisk, mens den også vil sætte større fokus på samspillet mellem kultur, erhverv og turisme.

Styregruppen bag Music Town Denmark har gennem en periode lavet research omkring mulighederne og er kommet frem til, at et miljø som Music Town ikke findes noget sted i dag. Det vil derfor give nogle unikke muligheder for regionens borgere såvel som være en attraktion for turister af alle typer både fra ind- og udland.

Med Music Town Denmark foreligger der en enestående mulighed for at skabe en unik platform til, at Region Midtjylland kan udvikle og ikke mindst bevare sin position som landets absolut førende region inden for den rytmiske musik.

Projektet sigter meget ambitiøst mod at skabe et miljø omkring den professionelle rytmiske musik af hidtil uset format. Både i kraft af Music Town Danmarks interne struktur og ved at åbne sig mod det omgivende samfund. Det giver forventning om uopdagede og uudnyttede perspektiver, både i dimensionen turisme, erhverv og kultur.

PROJEKTETS ANSVARSHAVENDE

Music Town Denmark har nedsat sig med en styregruppe, der står for det faglige ansvar og kvalitetssikring omkring projektet.

Gruppen består af følgende:

POUL MARTIN BONDE:

Uddannet Cand. Phil i Æstetik & Kultur fra Århus Universitet (1984).
Producer/programmedarbejder for DR i Århus i perioden 84-88, bl.a. producer på de to audioer: "Den store lysfest" og "Det Blå Hotel", der begge blev belønnet med Prix Monte Carlo.
Repertoirechef på Sony Music Danmark 1994-2000, og her ansvarlig for udgivelser med bl.a. Poul Krebs, Sort Sol, Kashmir og Østkyst Hustlers.
Direktør for pladeselskabet Transistor Music (bl.a. Peter Belli, Entakt, Surfact) og for The Organization (konsulentvirksomhed for musikbranchen med Danmarks Smukkeste Festival blandt kunderne).
Derudover bl.a. underviser på Music Management (Århus) og Bandkademiet (Roskilde). ▶

JESPER MARDAHL:

Er en af ideudviklerne og sidder nu i styregruppen for Music Management-uddannelsen. En diplomuddannelse under Det Jyske Musikkonservatorium i Århus, der er designet i samarbejde mellem musikbranchen, Handelshøjskolen, Kaospiloterne og Det jyske Musikkonservatorium. Fungerer sideløbende som projektmanager på Musikmagasinet GAFFA. Jesper Mardahl var tidligere ansat på pladeselskabet Genlyd, da det havde hovedsæde i Århus. Har efterfølgende været tilknyttet forskellige pladeselskaber i København og blandt andet siddet som repertoirechef hos Sonet. Har siddet i fagjuryen til Danish Music Award, for i første omgang at udpege de nominerede i hver kategori og dernæst at finde vinderen.

POUL KREBS:

Sanger, sangskriver og professionel musiker siden 1978. Har udgivet 18 albums – senest det retrospektive boksæt "Signatur". Poul Krebs var i begyndelsen af 90'erne blandt initiativtagerne til det internationale sangskriverforum Song Island, og har siden arbejdet og skrevet med en lang række danske og internationale sangskrivere. Poul Krebs lavede i 1989 audioen "Det Blå Hotel" til Danmarks Radio (belønnet med Prix Monte Carlo som Årets Bedste Europæiske Radiounderholdningsprogram). Sammen med Stig Kreutzfeldt skrev han i 1999 sangen "Selv En Dråbe", der indtjente millioner til Kosovo-hjælpen. For DR P4 lavede Poul Krebs i 2005-2006 det omfattende projekt "Postkort Fra Livet". Blandt de mange sideprojekter, Poul Krebs har været initiativtager til, kan nævnes Brundby Rock Hotel og senest det internationale udviklingsprojekt Globe Town. Poul Krebs er belønnet med kollegernes ærespris, DJBFA Prisen (1994), og har bl.a. leveret sange til Henning Kvitnes (N), Henning Stærk, Peter Belli og Lis Sørensen.

SØREN SKO:

Sanger, sangskriver og komponist. Dannede sammen med guitarist og keyboardspiller Palle Torp duoen Sko/Torp. Duoen udgav fire studiealbums og en opsamlingsplade. Samarbejdet er netop genoptaget med en turne rundt i landet. Søren Sko har gennem sin solokarriere udgivet fem albums, der spænder fra soul over R&B til pop. Har på sine plader arbejdet sammen med så forskellige navne som Chris Minh Doky, Curtis Stigers, Rick Astley, Poul Krebs og Anders Blichfeldt. Sideløbende har Søren Sko markeret sig som vokalproducer for blandt andet eyeQ, som dommer i TV2s udsendelse Popstars samt været initiativtager til den store tv-transmitterede AIDS-indsamling, der blev afviklet i Falkoner Teatret.

Søren Sko modtog under sit samarbejde med Torp en Grammy i 1991 for henholdsvis årets nye navn og for årets sanger. Blev under sin solokarriere i 1998 belønnet med endnu en Grammy som årets sanger.

PETER SAND:

Direktør for Cap Rock A/S der omfatter blandt andet "Train" (provincens største spillested).

Tidligere indsamlingschef i Muskelsvindfonden og medlem af Muskel-svindfondens bestyrelse – ansvarlig for Grøn Koncert, Åh Abe, Slotskoncerterne, projektleder på AERO m. Jean Michel Jarre, konsulent for Danmarks Radio i forbindelse med Europæisk Melodi Grand Prix i Parken m.m.

Tidligere Direktør for Kattecatcentret i Grenaa. Næstformand i Destination Djursland og bestyrelsesmedlem i Østjyllands Turistudviklingsfond. Har deltaget i byudviklingsprojekter i såvel København (Sydhavnen) som Grenaa. Afledt heraf lavet konkret projektudvikling herunder tilvejebringelse af finansiering. Sidst projektet kaldet "Havets Hus", der har fået lovning på bl.a. kr. 50 mio. fra fonden Realdania, samt projektet "Levende Teknologi" støttet af blandt andet Århus Amt, Forskningsministeriet og Tuborg fonden. To gange modtager af årets sponsorpris under Dansk Markedsføringsforbund, kåret som Scandinavian Meeting Planner of the Year 2007 af Meetings Professional International. Endvidere medlem af Udviklingstjenesten under Erhverv Århus og medlem af byens Tænk tank omkring Århus 2037.

HELLE RYSHOLT:

Kunstnerisk leder på det regionale spillested Train. Helle Rysholt er initiativtager til og bestyrelsesformand for PULS. En festival, der blev afviklet d. 12 maj 2007 med 282 koncerter sat i scene af 74 arrangører på 52 spillesteder i Århus. Er ophavsmand, styregruppemedlem og underviser på Music Management-uddannelsen under Det Jyske Musikkonservatorium. En diplomuddannelse, der er designet i samarbejde mellem musikbranchen, Handelshøjskolen, Kaospiloterne og Det jyske Musikkonservatorium. Har endvidere været en central aktør i det århusianske musikmiljø gennem mere end 20 år.

Projektlederrollen varetages af:

ANJA TOLSTRUP

Cand.mag. i lingvistik og medievidenskab fra Aarhus Universitet med speciale i anvendt sprogbrug. Har været konsulent på sproglige og kommunikative opgaver for eksempel i forbindelse med brochurer, ansøgninger, websites og institutionelle interaktioner, som forretningssamtaler. Har været med i opstarten af en institution for voksne udviklingshæmmede og involveret i åbningen af en forretning under Kirkens Korshær. Har en lang karriere som sektionschef for de frivillige i Muskelsvindfonden og siddet i bestyrelsen for Foreningen af Muskel-svindfondens venner. Har endvidere deltaget i et projekt omkring udviklingen af DR Østjyllandsradio.

Det økonomiske ansvar er placeret hos:

DORTHE SKYTTE

Økonomiansvarlig for Cap Rock A/S

I samråd med Peder Næsborg, koncerndirektør, Statsaut. Revisor, Chris Invest A/S

Dorthe Vestergaard Nielsen
Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg
Mrk. "Internationale Oplevelsesfyrtårne"

På vegne af Music Town Denmark fremsendes hermed bilag til ansøgningen til Internationale Oplevelsesfyrtårne. Der er en håndfuld tilsagnsskrivelser og en interessantliste. Såfremt det ønskes, kan der fremskaffes tilsagnsskrivelser fra yderligere af de angivne interessenter.

Venlig hilsen

Anja Tolstrup
Projektleder, Music Town Denmark

Tlf.: 61 10 11 68

Mail: anja@tolstrup.org

Music Town Denmark
co/ Cap Rock A/S
Toldbodgade 6
8000 Århus C

Region Midtjylland

Modt. 13. NOV. 2007

1-33-76-116-07

INTERESSENTLISTE

D&B Audiotechnik
Nørreallé 70 F, 1.
8000 Århus C
Tlf.: +45 87 36 24 00
Fax: +45 87 36 24 09
Email: info.dk@dbaudio.com

Kontaktpersoner:
Jette Lykke jette.lykke@dbaudio.com
Lars Frederiksen lars.frederiksen@dbaudio.com

D&B Audiotechnik har udviklet og distribueret højtalersystemer siden 1981.
D&B Audiotechnik I Århus er et supportkontor, der bl.a. har til formål at hjælpe kunder og brugere med konkrete større liveprojekter.
De projekterer ligeledes højttalerinstallationer til spillesteder og koncertsale.
Kontoret hører direkte under D&B Audiotechnik i Tyskland og løser i princippet opgaver alle steder i verden, selvom det naturligvis er Norden der er tættest kontakt til.

Derudover lægges der vægt på undervisning af brugerne og der afholdes løbende kurser, som dels kan være produktrelaterede og dels handle om generel viden om lydteknik.

AB Studiedesign v/ Jens Bak
Kystvejen 17, 1.
8000 Århus C
Tlf.: 86 19 77 88
Fax: 86 19 84 42
Email: jens@studiedesign.dk

AB Studiedesign et selvstændigt selskab. I starten beskæftigede selskabet sig med byggeri af studier og øvelokaler. Specialet var erfaring med elektrisk forstærket musik -rytmisk musik- og efterhånden som den blev "stueren" og integreret i det etablerede musikliv, skulle der bygges musikkonservatorier som kunne rumme det høje lydtryk. Efter en periode begyndte det at gå stærkt inden for opgradering og nybyggeri inden for biografbranchen. Vi startede med at stå for indretningen af CineCity i Århus - landets første THX-godkendte biografcenter og siden er det gået stærkt, og er blevet til mange sale med høj lydæssig standard. De mange lydkanaler i biograferne presser nu også udviklingen på hjemmefronten, hvor der har været stor interesse for hjemmebiografer. Desuden løses også fortløbende opgaver som indretning af undervisningsrum, akustisk regulering af storrumskontorer osv.

ÅrhusBackline v/ Emil Jørgensen
Ellebriken 128
8520 Lystrup
Tlf.: 28 34 21 35
Email: emil@aarhusbackline.dk

Efter at være momsregistreret som Århus lyd & lys er firmaet nu blevet omdannet til ÅrhusBackline. Firmaet laver baggear for artister og derfor har ÅrhusBackline tilknyttet flere dygtige freelance-teknikere. Deres fornemmeste opgave er i samarbejde med musikerne, produktionsmanagement, bookingbureau etc. til enhver tid at afvikle professionelle shows hvor publikum, artister og arrangør føler sig rigtig godt tilpas.

SOUNDFORCE MK II
Gunnar Clausensvej 36
8260 Viby J
Tlf.: 70 23 33 64
Fax: 70 23 33 51

Kontaktperson: Vagn Olsen vo@soundforce.dk

Soundforce var Skandinaviens første firma med udlejning af baggear. De fusionerede i 2001 med to andre firmaer og blev til Soundforce MKII. Mere end 20 års erfaring og viden anvendes til at levere en hver slags af musikinstrumenter til festivaler, venues, studier og tv-stationer over hele Skandinavien. Til udlejning af gearhotel og produktionsøvelokale samt til salg og service af musikinstrumenter.

VETO
Kontaktpersoner:
David Andersen david@krogh.net
Mark Lee mark@vetonet.dk

Bandet VETO opstod i Århus I 2004, da de fem medlemmer fandt sammen i en fælles afsmag for musikindustriens hitskabeloner og lunefulde retrobølger, og besluttede sig for sammen at spille noget andet.

Uden et navn, uden sange men også helt uden musikalske hæmninger og genremæssige restriktioner gik drengene i øvelokalet og begyndte at eksperimentere. VETO's sange opstod I øvelokalet som en kombination af ideer og input fra samtlige bandets medlemmer. Resultatet blev en række numre, der kombinerer musikalske elementer på utraditionelle måder, og tilsammen udgør det, der siden har manifesteret sig som VETO's særegne, musikalske udtryk.

VETO er:
Troels Abrahamsen – Vokal, synth

David Krogh Andersen – Guitar
Mark Lee – Guitar, synth
Jens Skov Thomsen – Bas, backing vocals
Mads Hasager – Trommer

Jan Svarrer/BS Produktion
Stadion Allé 27 kld.
8000 Aarhus C
Tlf.: 26 36 34 18
Email: post@jansvarrer.dk

Jan Svarrer er mest kendt fra comedygruppen Bramsen, Amstrup & Svarrer. Solo er Jan Svarrer en morsom og erfaren komiker, der favner næsten alle aldre. Med sin guitar og sin mimik byder han på sin helt egen uforudsigelige boldgade af humoristiske sange, stand-up og andre komiske indfald. Svarrer spiller med orkestret Ugleorkestret, og sammen har de udgivet et album. Det er jazzet og skævt – og det emmer af underfundig humor.

Jan Svarrer arbejder herudover som klummeskribent, sangskriver og manuskriptforfatter, har indspillet reklamefilm, er konferencier og vært og cand.mag. i dramaturgi.

Niels Ulbrandt
Århusvej 95, Bjørnholm
8570 Trustrup
Tlf.: 86 33 41 48 / 20 64 70 12
Email: niels.ulbrandt@mail.tele.dk

Niels Ulbrandt arbejder som pianist, komponist, producer og lyddesigner og har sit eget computerstudie. Er medlem af komponistforeningen DJBFA.
Uddannet på Rytmask Musikkonservatorium i København som pianist, med speciale i elektronisk musik.

Jens G. Nielsen, SONY BMG MUSIC ENTERTAINMENT A/S
Email: gjerluf@nielsen.mail.dk

Jens G. Nielsen arbejder med A&R (Artists and Repertoire) hos SONY BMG MUSIC ENTERTAINMENT A/S. A&R har ansvaret for at opdage nye artister og udvikle de gamle. Afdelingen fungerer som forbindelsen mellem pladeselskabet og den/de udøvende kunstnere ved både at bistå ved den kunstneriske og kommercielle udvikling. Som A&R-person deltager man i forhandlinger om kontrakter, at finde sangskrivere og producere og booking af indspilningssessioner. En af Jens G. Niensens væsentligste artister er Thomas Helmig.

Jens G. Nielsen grundlagde sammen med Peter A.G. Nielsen og Jacob Riis-Olsen gruppen Gnags. Og var desuden medstifter af pladeselskabet Genlyd I Viby J.

Bass Music Production
Hans Broges Gade 23
8000 Århus C
Tlf.: 86 20 98 47 / 28 56 23 69
Email: info@bassmusic.dk

Kontaktperson: indehaver Henrik Deleuran

Bass Music producerer underlægningsmusik til radio- og tv-reklamer, virksomhedsportrætter, tv-programmer, film, video, modeshows, teater, web-tv, hjemmesider og computerspil. Indehaveren er professionel bassist og basunderviser. Bass Music Production har netop udgivet Bassline 2, efterfølgeren til Danmarks første basundervisnings-dvd Bassline. En engelsk version af begge dvd'er er på vej, og måske et lille internationalt gennembrud.

SKANDINAVIAN BOOKING, MANAGEMENT & EVENT

Skolebakken 7
8000 Århus C
Tlf.: 86 12 77 22
Fax: 86 12 75 03

Kontaktpersoner:

Bo Andersen bo@skandinavian.dk
Brian Nielsen brian@skandinavian.dk
Flemming Myllerup flemming@skandinavian.dk
Stener Nielsen stener@skandinavian.dk

SKANDINAVIAN er et samarbejde omkring booking, management og event-formidling. Bureauet er skabt af kræfterne bag Aarhus Musikkontor, gennem tre årtier en af Danmarks største koncertformidlere, og Brian Nielsen, tidl. skandinavisk chef for verdens største uafhængige koncertformidler, The Agency Group. I forening et meget stærkt hold, der har kapacitet og erfaring til både at varetage artisternes nationale karrierer og til etablering og videreudvikling af deres ambitioner på den internationale scene. SKANDINAVIAN formidler blandt andet koncerter med Beth Hart, TV-2, Outlandish og Nephew

RMT Productions
Vestergade 48 K
8000 Århus C

Tlf.: 86 20 15 20
Email: rmt@rmt.dk

Kontaktperson: Jørgen Kryel jk@rmt.dk

RMT Productions fungerer som koncert-promoter. Det vil sige, de sørger for, at rammerne til et givent arrangement er i orden. De står bag koncerter med danske og internationale bands og har fungeret i kulisserne bag koncerter med Lionel Richie, og i samarbejde med Musikhuset Aarhus og dkbmotor, fået navne som Metallica og Depeche Mode til Århus. Firmaet har et stort kontaktnet og holder sig løbende opdateret via agenter og bookere. RMT Productions arrangementskalender er på den hjemlige scene præget af navne som TV-2, Big Fat Snake, The Dubliners og Johnny Madsen.

Slowburn Booking v/ Aage Hedensted
J.M. Mørksgade 3, st.
8000 Aarhus C
Tlf.: 61 26 87 22
Email: yellowish2003@hotmail.com

Slowburn booking er et bureau, der beskæftiger sig med rytmisk musik inden for genrerne alternative, indie og rock. Slowburn Booking arbejder for tiden sammen med danske og svenske bands so. Yellowish (DK), EF (SE), Aerial (SE), Mixtune for Cully (DK) og Made of Buildings (DK).

Sun Ship v/Rasmus Telling
Skolebakken 11, 4. th.
8000 Århus C
Email: booking@sunship.dk, rasmus_telling@yahoo.dk

Foreningen Sun Ship er dannet i foråret 2003, med det formål at etablere en fast scene for den moderne jazz i Århus. Sun Ship vil med en klar profil arbejde målrettet for at synliggøre den moderne jazz i Århus. Overbevisningen er, at man med varig og regelmæssig koncertaktivitet, kan skabe en fornyet publikumsinteresse for moderne jazz i Århus. En interesse som kan og skal puste nyt liv i det århusianske musikmiljø.

RecArt Music
Studsgade 10, 1.
8000 Århus C
Tlf.: 70 20 05 82

Kontaktperson: pladedirektør Jens Ove Friis jof@recart.dk

RecArt Music er et uafhængigt dansk pladeselskab placeret i hjertet af Århus. Det er et mindre men alsidigt selskab, der udgiver musik med en lang række danske og internationale artister. RecArts vigtigste forretningsområde er at varetage alle udgivelsesmæssige interesser for det store antal artister, som er fast tilknyttet selskabet. Desuden vil de kommende år tilføre et antal nye artister. Her er det primært gode sangskrivere, som også er dygtige performere, der holds øje med, både bands og solister. RecArts udgiver kunstnere som Anne Dorte Michelsen, På Slaget 12, Jette Torp og Niels Hausgaard.

RecArt Music hører til under paraplyen MBO, som siden foråret 2006 har været en del af Nordisk Film.

Transistor Music
Mejerivej 2
8305 Samsø
Email: poulmartin@transistormusic.dk

Transistor Music er et 100% danskejet pladeselskab, startet i 2002. Selskabet ledes af Poul Martin Bonde, der har en mangeårig og alsidig baggrund i dansk musik - som bl.a. A&R, manager, producer, sangskriver og journalist. Selskabet udgiver blandt andet musik med Peter Belli, Boat Man Love, Jessica Folcker og Ørenlyd. Poul Martin Bonde driver endvidere firmaet "The Organization", der løser opgaver for musik- og underholdningsbranchen.

Musikcaféen
Mejlgade 53
8000 ÅRHUS C
Tlf.: 86 76 03 44
Email: kontakt@musikcafeen.dk

Kontaktperson daglig leder Gitte Nielsen

Musikcaféen er et af Danmarks 20 regionale spillesteder, med tilskud til musikpræsentation og drift fra både kommune og stat.

Musikcaféen har åbent i forbindelse med arrangementer, mellem 3 og 4 aftener om ugen, i øjeblikket ca. 120 arrangementer om året.

Foruden de fastansatte består Musikcaféens stab af 2 IT-ansvarlige, 2 baransvarlige, 3 afviklere samt 25 til 30 frivillige (bar, entré, garderobe og teknik).

Spillestedet er organiseret som en forening / selvejende institution med bestyrelse.

TRAIN

Cap Rock A/S
Toldbodgade 6
8000 Århus C
Tlf.: 86 13 47 22
Fax: 86 13 87 22
Email: train@train.dk

TRAIN er provinsens største spillested, hvor der afholdes live-koncerter med kvalitetsmusik der favner i både bredde og dybde. Publikum præsenteres for et stort udvalg af alt fra nyskabende hiphop til det mest medrivende folk- og worldmusic. Hvert år præsenterer TRAIN store udenlandske navne, som publikum ellers må tage til udlandet for at opleve, for eksempel er Joe Cocker på plakaten 1 december 2007, og navne som John Hiatt, Robert Plant, Curtis Stigers og Bonnie Raitt har lagt vejen forbi. TRAIN lægger endvidere scene til arrangementer som SPOT-festival, Aarhus took It og MC Fight Night. TRAIN anvendes også til andre arrangementer, når det ikke bruges til koncert eller natklub. Mange virksomheder er glade for, at afholde præsentationer, julefrokoster og andre events her.

TRAINS mål er at kunne tilbyde publikum unikke koncertoplevelser og sjove stunder. Og TRAINs natklub blev 1 april 2007 kåret som årets diskotek, en ære der for første gang gik til provinsen.

Dansk Musiker Forbund (DMF) – Århus afdeling
Grønnegade 93, 2
8000 Århus C
Tlf.: 86 18 45 99
Fax: 86 13 07 78
Email: aarhus@dmf.dk

Kontaktperson: Lars Kiehn: lk@dmf.dk

Dansk Musiker Forbund er en landsorganisation omfattende musikere, musikundervisere, sangere og musikteknikere. Formålet at højne medlemmernes sociale, kunstneriske og økonomiske stilling, at varetage medlemmernes ophavsretslige og øvrige fælles interesser, at repræsentere medlemmerne og at værne om fælles interesser ved at samarbejde med beslægtede organisationer i Danmark såvel som i udlandet. Via Nordisk Musiker Union og den internationale musikerorganisation FIM bliver interesserne varetaget på nordisk, EU og verdensplan.

Aarhus Took It
Email: info@aarhustookit.dk

Kontaktperson: Henning Winther hw@kroner.net

Aarhus Took It er en tredages hip hop-festival, som foregår hvert år i første weekend af oktober i Århus. Filosofien bag arrangementet er at skabe et forum for uddannelse og underholdning af den mest spændende ungdomskultur i dag – nemlig hip hoppen. Bag Aarhus Took It står den almennyttige forening Foreningen Aarhus Took It. Booking og markedsføring varetages af Henning Winther, som har været med til at starte festivalen i 2000 og lige siden har tegnet festivalen udadtil.

GAFFA A/S
Møllegade 9-13
8000 Århus C
Tlf.: 70 27 06 00
Fax: 86 18 92 22
Blad-redaktion: redaktion@gaffa.dk
Net-redaktion: net@gaffa.dk

Kontaktperson: Robert Borges robert@gaffa.dk

GAFFA kan i 2008 fejre sit 25-års jubilæum som Danmarks førende musikmagasin. Bladet har en fri og uafhængig redaktion, der opererer ud over mainstreamen. Anmelderne er kendt for at belønne nyskabende og eksperimenterende musik med gode anmeldelser. Magasinet udkommer hver måned året rundt i 70.000 eksemplarer og læses i følge Gallup af 228.000 personer. GAFFA distribueres gratis via 1050 pladebutikker, uddannelsesinstitutioner, caféer, spillesteder, trendshops, biografer og biblioteker.

GAFFA står desuden bag GAFFA.dk, GAFFA Billet, GAFFA Pedia, GAFFA Shop, GAFFA Mobil og Klub GAFFA.

Styregruppen

Music Town Denmark's styregruppe er også konkrete interessenter i projektet. Jævnfør ansøgningen handler det om:

Peter Sand og Helle Rysholt, Cap Rock A/S
Poul Krebs, musiker
Søren Sko, musiker
Poul Martin Bonde, Transistor Music og The Organization
Jesper Mardahl, Music Management og GAFFA

Potentielle interessenter

Desuden er det hensigten at kontakte yderligere aktører for eventuel deltagelse.
Det kan dreje sig om for eksempel:

Diverse musikere (f.eks. Steffen Brandt og Peter Viskinde)

TC Electronic

Martin Lys

Producer Carsten Heller

MN MUSIC, Kai Koitsch

Feedback, Jakob Riis

MXD, Kristian Riis

Present Aarhus, Torsten Rosendahl

REcession/Århus

B & O

Hi Fi Klubben

Drum City

Soundwave

Saxofonværkstedet

INFORMATIONSTEKNIK Scandinavia AS

Akustikken Musikhandel

Rock City

Juhl-Sørensen A/S

Combi Sound

Aarhus Musik

Café Kølbert Serveringsteater

Nyt Dansk Musikteater C/O

New Age Musik Shop

Aarhus Guitarskole

Lydkraft PA Udlejning

New Music

Vedr. Music Town Denmark.

Erhverv Århus tilkendegiver hermed sin opbakning til projekt "Music Town Denmark".

Projektet vil efter vores opfattelse kunne bidrage til at skabe og udvikle den unikke platform, som Århus har indenfor den rytmiske musik.

Et højt og professionelt ambitionsniveau er en væsentlig forudsætning for at projektet ikke kun i national, men også international sammenhæng vil være interessant.

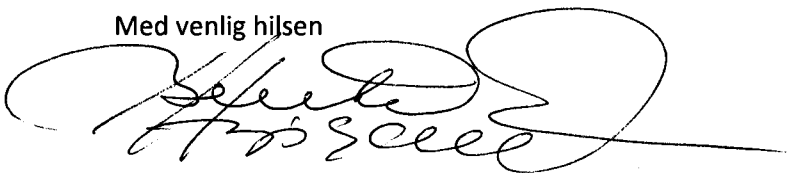
Set fra erhvervslivets side er det væsentligt at kulturlivet, i et erhvervsområde matcher det niveau, som erhvervs – uddannelses- og forskningsområdet bidrager med.

I en ung region med mange studerende er det ekstra væsentligt at sætte særligt fokus på den rytmiske musik.

Det har relevans i forhold til tiltrækning og fastholdelse af relevant arbejdskraft – og er også en af de parametre potentielle investorer og tilflyttende virksomheder har fokus på.

Erhverv Århus vil derfor se frem til at følge projektets forløb og resultater og bidrager gerne med sparring undervejs.

Med venlig hilsen

Bente H. Steffensen
Direktør

Erhverv Århus

Nordhavnsgade 1
8000 Århus C
telefon 86 12 72 00
www.erhvervaarhus.dk

Direktør Peter Sand
Cap Rock A/S
Toldbodgade 6
8000 Århus C.

Århus, den 12. november 2007

Kære Peter Sand,

Vedr.: "Music Town Denmark"

VisitAarhus vil hermed gerne udtrykke vores opbakning til projektet "Music Town Denmark" i Århus.

Der er efter vores opfattelse tale om et meget perspektivrigt projekt, der er i fuld harmoni med Århus' styrkepositioner og yderligere vil understrege Århus' position som et kraftcentrum i dansk musik til gavn for hele Region Midtjylland, og som med sikkerhed vil medvirke til at trække turister til byen og regionen.

Med venlig hilsen

VisitAarhus

Jørgen Hansen
turistdirektør

Århus, den 9. november 2007

Til Music Town Denmark

Dansk Musiker Forbund har stor interesse i en realisering af projektet "Music Town Denmark".
I dag ejer vi 400 kvm. kontorfaciliteter i Grønnegade 93.

Bliver "Music Town Denmark" en realitet, vil DMF være overordentlig interesseret i at flytte ind og blive en del af fremtiden og miljøet i sådan et hus.

De bedste hilsner

Lars Kiøhn

Formand - DMF Aarhus.

Dansk Musiker Forbund

Aarhus afdeling
Grønnegade 93 2. sal · 8000 Århus C
Tlf. 8618-4599 · fax 8613-0778
e-mail: aarhus@dmf.dk

Århus 11.11.07

Hensigtserklæring!

Skandinavian, Booking, Management & Events kunne meget vel se sig som en del af et aktivt og dynamisk musikmiljø i Århus. Samlet i nogle gode fysiske rammer.

Vi varetager booking og management for en stor række danske og nordiske artister.

Vi kan se en klar fordel i at bo tæt sammen, i et dynamisk fælleskab med udspring i en fælles forståelse for, og kærlighed til – musikken!

Bedste Hilsner

Bo Andersen

Peter Sand
Train

8. november 07

Vedrørende "Music Town Denmark"

Som ejer af musikproduktions firmaet Bass Music Production, synes jeg Music Town Denmark initiativet er en kanon god ide. Jeg har længe ledt efter et passende sted at flytte ind med mit firma. Projektet har min fulde opbakning.

Med de spændende muligheder et sådant sted rummer, både nationalt og internationalt, håber jeg mit firma kan blive en del af Music Town Denmark.

Er der nogen spørgsmål kan jeg kontaktes på mobil **28 56 23 69** eller på mail info@bassmusic.dk

Med venlig hilsen

Henrik Deleuran
Bass Music

Just Having Fun®

Action og Oplevelsesmetropol
under stiftelse

Ansøgning

Konsortiet Ringkøbing-Skjern Nature, Action and Science Center™ ansøger Region Midtjylland, Vækstforum om medfinansiering af dkk. 1.000.000,- til fase 2 forundersøgelser i forbindelse med etableringen af Action-, og Oplevelsesmetropolen: Just Having Fun®
Just Having Fun® tilbyder at medfinansiere dkk. 200.000,-.

Refleksion

Nr. Lyngvig Fyr er Danmarks højest beliggende. Med Ringkøbing Fjord som et naturligt og oplevelsesrigt bagland. Et markant historisk minde om den spænding der er forbundet med at være med til at tumle naturens kræfter i krydsfeltet mellem land, hav og himmel.

Unikke fysiske faciliteter til lands, til vands og i luften

De fysiske faciliteter udgøres af et 200 hektar stort naturområde med den 1.4500 meter lange landingsbane i Stauning lufthavn som affyringsrampe.

Den ambitiøse forretningsmæssige vision

Just Having Fun® ønsker at tage afsæt i områdets meget attraktive naturværdier, der i år 2005 skabte fritids- og ferieoplevelser for ca. 3.5 mio. overnattende gæster i Ringkøbing-Skjern kommune. Tallet vurderes af kompetente kilder i turistbranchen i år at blive 3.8. – 4.0 mio.

Just Having Fun® ønsker at bruge afsættet til at skabe Nordeuropas største unikke Action-, og Oplevelsesmetropol der med udgangspunkt i de tilstedeværende natur- og oplevelsesværdier skaber en univers til vands, til lands og i luften, der tiltrækker det eksplosivt voksende antal fritidsmennesker / familier i Nordeuropa, der søger unikke, anderledes, udfordrende og aktiverende fritids- og ferieoplevelser.

Den unikke samfundsgavnige mission

Missionen for Just Having Fun® er forankret i ordet ENERGI der indtænkes i de aktiviteter der planlægges som:

- Den energi der anvendes af den enkelte besøgende for at afprøve egne grænser. Det sker under sikkerhedsmæssige optimale forhold. Det samfundsmæssige udbytte er motiverede, engagerede og helbredsstærke mennesker. En sandsynlig spin off gevinst er, at risikoen for at specielt helt unge foretager ukontrollerede direkte livsfarlige handlinger for at afprøve egne grænser, minimeres.
  - Den energi aktiviteterne til lands, til vands og i luften skaber mulighed for at udvikle, afprøve og dokumentere i en samfundsgavnlig og miljøvenlig sammenhæng.
-

Oplevelsesøkonomien bliver med Just Having Fun® konceptet en unik og dynamisk drivkraft i den fortsatte udvikling af den vestlige del af Region Midtjylland

Potentialet er med afsæt i de 3.8 – 4.0 mio estimerede overnattende gæster i Ringkøbing-Skjern kommune enormt.

Med projekt: Just Having Fun® bliver den traditionelle turisme afløst af praksisnær og attraktive fritids-, og ferieoplevelser, der vil gøre området til en international attraktion med den økonomiske betydning det vil få for hele Region Midtjylland.

Hvordan ser forretningskonceptet ud?

Just Having Fun® tilbyder sine besøgende alt indenfor ekstrem land-, vand, og luftsport.

Til lands

Teambuildingskurser, indendørs klatrevæg, Matterhorn luft klatrevæg, Bungee Run, Bungee Jump, spillehal, hardball, paintball, rollespil, 35 meter højt klatretårn, flysimulator.

Til vands

Forskellige former for sejlads med alternative energikilder. Kanoer, kajaker, roning, kapsejlds, vandcykler, jetski, vandski, tube, windsurfing, kitesurfing, dykning.

I luften

Faldskærmsudspring, drageflyvning, svæveflyvning, flyvning med motoriserede fly, helikopterflyvning

---

Hvad kan man se i Just Having Fun® Action og Oplevelsesmetropolen?

- Europas største PGO off-road anlæg
  - Danmarks største DTC motorbane
  - Danmarks største motorcykelbane
  - Danmarks største udendørs gocartbane
  - Danmarks største bane for ATV 4-hjuls crossere
  - Danmarks største indendørs gocartbane i 2 etager (2 x 8000 kvm.)
  - Danmarks største område til hardball, paintball
  - Danmarks største klatretårn på 35 meter til bl.a. DM i klatring
  - Danmarks største spillehal med bl.a. flysimulator
  - Danmarks mest actionprægede legeplads for børn
  - Danmarks mest udfordrende vandsportområde
  - Danmarks største teambuildings / kursuscenter
-

Hvem er målgruppen for Just Having Fun?

De primære forretningsmæssige målgrupper er:

- Unge der ønsker at afprøve deres færdigheder indenfor aktuelt attraktive aktivitetsområder
- Børnefamilier der ønsker at give deres børn udfordrende og lærerige fritids-, og ferieoplevelser
- Virksomheder og organisationer der ønsker at give deres medarbejdere udfordrende og engagerende teambuildingsaktiviteter
- Foreningslivet i Ringkøbing-skjern kommune
- Danmarks motorsport

Forretningskonceptet for Just Having Fun® er primært rettet mod unge i aldersgruppen 16 – 35 år. I bredeste forstand er målgruppen alle børn, unge og voksne med "det indre legebarn" i behold.

Det forventes, at det primært er drenge i alle aldre som kommer til at udgøre kundegrundlaget, men også pigernes interesse for ekstreme fritids-, og ferieoplevelser er stærkt voksende.

Faciliteterne er oplagte for såvel professionelle som for begyndere, f.eks. i forbindelse med polterabender og lignende arrangementer. Konceptet er derfor også rettet mod samarbejde med firmaer, rollespil - , og sportsforeninger. Just Having Fun® vil ikke bare gennemføre enkelt arrangementer med sådanne partnere, men vil på sigt arbejde mod længervarende samarbejdsaftaler.

Turister er ikke sekundære for Just Having Fun®. De typiske turister i Ringkøbing-Skjern kommune er børnefamilier. Just Having Fun® konceptet er også rette mod børnefamilier.

Danmarks motorsport vil blive en bærende del af konceptet med større internationale løb som attraktion.

Samarbejdspartner til Just Having Fun®

Just Having Fun® bliver en afgørende aktør i bestræbelserne på at skabe et samlet brand for Ringkøbing-Skjern kommune som stedet hvor alle aldersgrupper tilbydes unikke fritids-, og ferieoplevelser.

Konsortiet Strandhotellerne er en vigtig og kompetent samarbejdspartner. Seawest beliggende ved byen Lønne, er en af strandhotellerne.

Ved åbningen for 1 ½ år siden oplevede handelsbyen Nr. Nebel at sidste års samlede omsætning blev nået i løbet af 2 måneder.

Direktør Michael Neumann, Seawest, regner med et besøgstal på 400.000 i år 2007

Strandhotellerne omfatter ud over Seawest:

- Hotel Fanø Badeland
- Feriecenter Grønhøj strand
- Feriecenter Kattegat

Øvrige samarbejdspartner er bl.a.:

- Feriepartner Danmark
- Novasol
- DanCenter
- Den internationale naturpark Skjern Enge
- Stauning Flymuseum
- Brande Faldbæmsklub
- Ringkøbing Fjord Handels og Turistråd
- Ringkøbing Fjord Erhvervsråd
- Ringkøbing Skjern Kommune

Herudover er det kommende feriecenter i Søndervig også en vigtig samarbejdspartner. Feriecenteret kommer til at bestå af ca. 350 ferielejligheder.

Just Having Fun® har modtaget en hensigtserklæring fra Strandhotellerne og fra parterne bag det kommende feriecenter i Søndervig, om at de begge ønsker at indgå et samarbejde omkring bookning af aktiviteter som en del af deres pakketilbud.

On line booking via omfattende webportal: www.justhavingfun.com

On line booking vil kunne ske via en omfattende og informative internetportal. Samtlige strandhoteller er koblet op on line

On line registrering af de besøgendes score

I forbindelse med de besøgendes deltagelse i aktiviteterne vil der med en biometrisk løsning (identifikation med fingerspids) blive mulighed for at gæsterne kan opsamle point i forskellige kategorier. Pointene akkumuleres automatisk og registreres så detagende besøgende kan se deres aktuelle score på internettet, og hvordan de er placeret i forhold til deres "konkurrenter". Resultaterne opgøres årligt og vindere præmieres med et diplom og et foto der vil kunne ses i bygningen: Just Having Fun - Hall Of Fame.

På denne måde øges sandsynligheden for at gæster med mellemrum vender tilbage til Just Having Fun®

Økonomi

Konsortiet bag Just Having Fun® (Ringkøbing-Skjern kommune samt 5 finansielt stærke private investorer) ønsker med denne ansøgning at få maksimal sikkerhed for at alle nødvendige foranalyser gennemføres, så projektet sikres optimal gennemslagskraft.

Bevillingen planlægges anvendt således:

• Analyse af forretningsgrundlaget, herunder indhentelse af nødvendige tilladelser. Forprojekt	450.000,-
• Detaljeret afdækning af forretningspotentialet ved gennemførelse af detaljeret markedsanalyse	250.000,-
• Skitseforslag - overordnet disponering	300.000,-
• Udarbejdelse af salgs- og markedsføringsmateriale	50.000,-
• Udarbejdelse af juridisk og økonomisk driftgrundlag. Advokat og revisorbidrag	100.000,-
• Ekstern konsulentdeltagelse i øvrigt	50.000,-

1.200.000,-

Konsortiet medfinansierer dkk. 200.000,-

Organisation

Til gennemførelsen af de beskrevne opgaver etableres en styregruppe og en projektledelse.

Styregruppen:

- Kommunaldirektør: Niels Erik Kjærgaard

- Planlægningschef: Hans Holt Poulsen
- Direktør Handels & Turisme Ole Tormod Bøndergaard
- Arkitektfirmaet: Bo Christensen
- Advokat – Formand for turistforening Jørgen Iversen
- Initiativtager: Jonas Damgaard Laugesen
- Direktør- Strandhotellerne Michael Neumann
- Force Technology – Formand for DTP Anders Møller Hansen
- H2 Logic Mikael Sloth Business Development Manager.

Projektledeelse:

Projektleder:

- Initiativtager: Jonas Damgaard Laugesen

Fagligt ansvar

Kvalitetssikring:

- Arkitektfirmaet: Bo Christensen
- Force Technology – Formand for DTP Anders Møller Hansen

Økonomiansvarlig: Statsautoriseret Revisor: Claus Bredvig

Statsautoriseret revisor Claus Bredvig og Advokat Jørgen Iversen: Følger løbende arbejdet og sikrer at projektledeelsen anvender bevillingen i overensstemmelse med de formål der er angivet i budgettet.

Med venlig hilsen

Skjern den. 12.11.07 / Jonas Damgaard Laugesen

H2 Logic A/S
Tjelevej 42
7400 Herning

T +45 9627 5600
F +45 9714 0899
E info@h2logic.dk
W h2logic.dk

CVR nr. 26933048

Til Initiativtager af Just having fun
Jonas Damgaard Laugesen
Østergade 16, 6960 Hvide Sande
tlf. 96 59 40 80 - 24 43 25 35 - 24 81 94 62

7. november 2007

Hensigtserklæring om deltagelse i aktiviteter i forbindelse med Action og oplevelsesprojektet "Just Having Fun". Men formål at fremme forretningsmuligheder for turisme, vidensudvikling, international arrangement med henblik på at eksponerer Danmark.

Bekræfter hermed vores opbakning til projektet "Just Having Fun" - hvis fokus og aktiviteter vi finder yderst relevant for internationale Motorsport arrangementer, turistvirksomhed, oplevelsesøkonomi samt forretningsområder i et udviklingsperspektiv.

Forventninger til projektet er af internationale dimensioner.

"Just Having Fun" vil ydermere gøre sig gældende på følgende områder; udvikling og forsøgscenter inden for innovation, biometri, alternative energier: vind, lys, vand og den kommende transport mulighed, brint.

Med venlig hilsen

Mikael Sloth
Business Development Manager
H2 Logic A/S

T 9627 5602
E ms@h2logic.com

H2 Logic
H2 Logic A/S
Tjelevej 42, DK-7400 Herning
Tlf. +45 9627 5600

*H2 Logic develops
value-adding hydrogen
fuel cell power solution
for motive applications.*

Til Initiativtager af Just having fun
Jonas Damgaard Laugesen
Østergade 16, 6960 Hvide Sande
tlf. 96 59 40 80 - 24 43 25 35 - 24 81 94 62

Bekræftelse
dato: 9 NOV. 2007

Hensigtserklæring om deltagelse i aktiviteter og muligt partnerskab i forbindelse med Action og oplevelsesprojektet "Just Having Fun". Men formål at fremme forretningsmuligheder for turisme, vidensudvikling, international arrangement med henblik på at eksponerer Danmark.

Bekræfter hermed vores opbakning til projektet "Just Having Fun" - hvis fokus og aktiviteter vi finder yderst relevant for internationale Motorsport arrangementer, turistvirksomhed, oplevelsesøkonomi samt forretningsområder i et udviklingsperspektiv.

Forventninger til projektet er af internationale dimensioner.

"Just Having Fun" vil ydermere gøre sig gældende på følgende områder; udvikling og forsøgscenter inden for innovation, biometri, alternative energier: vind, lys, vand og den kommende transport mulighed, brint.

Venlig hilsen

Anders Møller Hansen

Force Technology
Formand for DTP

Anbefaling af "Just having fun" som Regionalt oplevelsesfyrtårn i Ringkøbing-Skjern kommune.

Vi er blevet præsenteret for det spændende projekt "Just having fun" til en ny attraktion i Ringkøbing Fjord området, og finder, at netop sådan en actionpark, hvor der ikke findes noget tilsvarende i Danmark, vil styrke vort område endnu mere i turisternes øjne.

Vi er på nuværende tidspunkt en af de største turistdestinationer i Danmark, og denne position vil vi gerne bevare i de kommende år, og derfor passer dette projekt også vældig godt ind i vores helårsturisme projekt. Vi er netop i år blevet udnævnt til superhelårsdestination af VisitDenmark.

Det er vigtigt, at Region Midtjylland i deres ønske om at styrke turismen i hele området, sørger for at der etableres nye og spændende fyrtårne i den vestlige ende af regionen. Netop her er det vigtigt at styrke de nuværende styrkepositioner, som jo netop er turismen.

Dette projekt vil kunne tilføre området en attraktion af international karakter og være med til at tiltrække nye målgrupper. På nuværende tidspunkt er vore turister dels børnefamilier eller voksne par uden børn fra Skandinavien og Tyskland, de to målgrupper cirka lige store jf. den sidste turismeundersøgelse fra vores område 2005.

Vi ser den nye målgruppe med unge mellem 16 og 25 år, som en ny og spændende målgruppe, som vi ikke har aktiviteter der kan tiltrække i dag. Vi tror også, at der kan være mulighed for at tiltrække turister fra andre lande, så som England og Holland.

Et vigtigt område for kommunens udvikling i fremtiden er også muligheder for at tiltrække arbejdskraft, og her vil "Just having fun" også kunne være et supplement i hvad vi kan tilbyde i dag, og nok være spændende især for de mange ingeniører vi gerne vil have.

Det lyder også spændende med muligheder for at tiltrække spændende motorsportsbegivenheder til området, og disse vil også kunne være med til sætte området på verdenskortet, og heri vil der ligge en god markedsføringsværdi.

Vi håber på regionens velvillige støtte til projektet, og vi vil gerne bakke op om projektet, og stiller vores ekspertise til rådighed i fremtiden, hvis det ønskes.

Med venlig hilsen
Ringkøbing Fjord Handels- og TurismeCentret

Ole T. Bøndergaard
Direktør

Ringkøbing Fjord Handels- og TurismeCentret
Nørregade 2b, 6960 Hvide Sande
Telefon: 7022 7001 – Fax. 7022 7002
E-mail: turist@visitvest.dk
www.visitvest.dk

Til Initiativtager af Just having fun
Jonas Damgaard Laugesen
Østergade 16, 6960 Hvide Sande
tlf. 96 59 40 80 - 24 43 25 35 - 24 81 94 62

dato: 10/11-2007

Hensigtserklæring om deltagelse i aktiviteter og muligt partnerskab i forbindelse med Action og oplevelsesprojektet "Just Having Fun". Med formål at fremme forretningsmuligheder for turisme, vidensudvikling, international arrangement med henblik på at eksponerer Danmark.

Bekræfter hermed vores opbakning til projektet "Just Having Fun" - hvis fokus og aktiviteter vi finder yderst relevant for internationale Motorsport arrangementer, turistvirksomhed, oplevelsesøkonomi samt forretningsområder i et udviklingsperspektiv.

Forventninger til projektet er af internationale dimensioner.

"Just Having Fun" vil ydermere gøre sig gældende på følgende områder; udvikling og forsøgscenter inden for innovation, biometri, alternative energier: vind, lys, vand og den kommende transport mulighed, brint.

Venlig hilsen

Morten Christensen
Formand
Road Racing Fyn

Til Initiativtager af Just having fun
Jonas Damgaard Laugesen
Østergade 16, 6960 Hvide Sande
tlf. 96 59 40 80 - 24 43 25 35 - 24 81 94 62

dato: 12/11-07

Hensigtserklæring om deltagelse i aktiviteter og muligt partnerskab i forbindelse med Action og oplevelsesprojektet "Just Having Fun". Men formål at fremme forretningsmuligheder for turisme, vidensudvikling, international arrangement med henblik på at eksponerer Danmark.

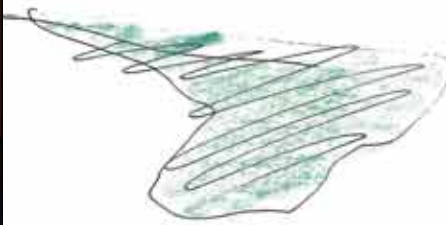
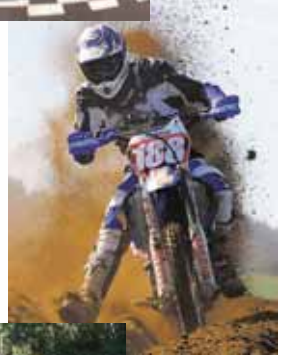
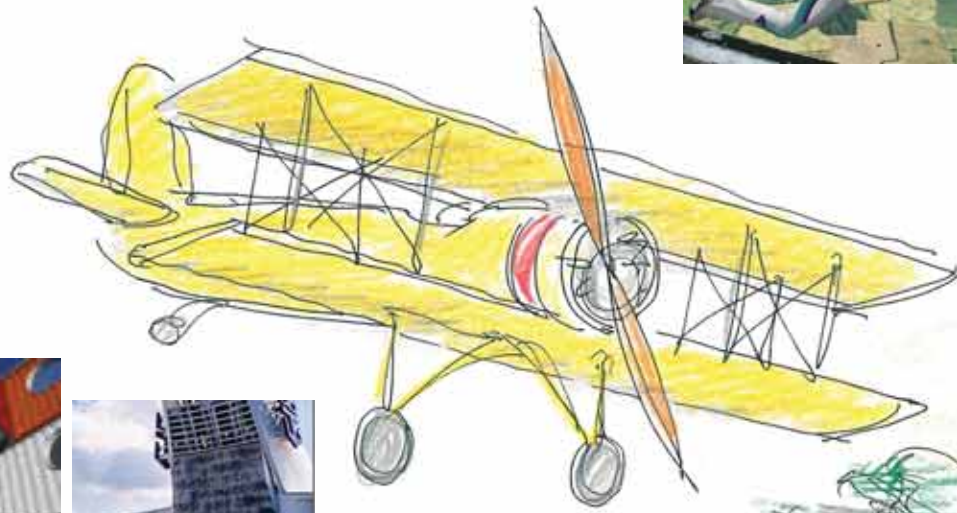
Bekræfter hermed vores opbakning til projektet "Just Having Fun" - hvis fokus og aktiviteter vi finder yderst relevant for internationale Motorsport arrangementer, turistvirksomhed, oplevelsesøkonomi samt forretningsområder i et udviklingsperspektiv.

Forventninger til projektet er af internationale dimensioner.

"Just Having Fun" vil ydermere gøre sig gældende på følgende områder; udvikling og forsøgscenter inden for innovation, biometri, alternative energier: vind, lys, vand og den kommende transport mulighed, brint.

Venlig hilsen

Michael Neumann
Direktør - Strandhotellerne

SHOW ACADEMY HERNING

ET INTERNATIONALT OPLEVELSESFYRTÅRN

Entreprenørerne bag LEGOLAND Show Academy har udviklet en ambitiøs og nyskabende show- og dramaskole, der planlægger produktion af innovative shows, musicals og teateropsætninger. Forankringen er regional. Markedet er internationalt.

Region Midtjylland

Mødt: 05. NOV. 2007

Dato: 08-11-2007

Projektansvarlig: Nicolai Jacobsen, Flydedokken 11, 3. th., 9000 Aalborg

Kontaktperson: Mette Kathrine Larsen, Landskronagade 65, 1. th., 2100 Kbh. Ø, tlf. 61 68 31 06;

E-mail: mette_kathrine_larsen@hotmail.com, fax 96 30 20 07

Bilag 1 – Struktur; Bilag 2 – Referencer; Bilag 3 – Tidslinie august 2007–oktober 2009

Baggrund:

I 2001 etablerede LEGOLAND i Billund en professionel show- og dramaskole for børn og unge. Mere end 2.500 ansøgere meldte sig til audition, og 75 talentfulde elever blev optaget på akademiets første skoleår. Akademiet producerede en række spektakulære show- og teateropsætninger, som kom på turné i hele Danmark og udlandet. Mange af akademiets elever fik efterfølgende unikke muligheder for at udfolde deres talent, f.eks. med CD udgivelser, på film hos Niels Malmros og i DR's MGP for børn, hvor mere end 20 elever fra akademiet har deltaget som solister og dansere. Senest i 2005, hvor Show Academy eleven Nicolai vandt årets MGP på DR1 med sangen "Shake, Shake, Shake". I 2005 valgte man imidlertid at lukke akademiet i LEGO-regi. Koncernen skulle på slankekur. Kerneforretningen skulle i fokus.

MEN der er stadig et betydeligt grundlag for en professionel show- og dramaskole for børn og unge i Jylland. Udover at være en sund fritidsinteresse for akademiets elever, er der uanede muligheder for relevante oplevelsesbaserede produktioner, som kommer til glæde og gavn for publikum, det lokale erhvervsliv, aktører indenfor kultur og turisme samt akademiets samarbejdspartnere.

Derfor har en gruppe, som også stod bag ideen, udviklingen, etableringen og driften af akademiet i LEGOLAND, arbejdet målrettet på at skabe et nyt Show Academy.

Blandt initiativtagerne er John Aagaard, der i sin rolle som manager, har stået bag navne som AQUA, ME & MY, RAZZ, Cartoons, James Sampson, Cut 'n Move samt mange stærke navne i international underholdning. Initiativtagerne tæller også idemanden bag LEGOLAND Show Academy, og tidligere rektor på akademiet i Billund, Nicolai Jacobsen samt LEGOLAND akademiets koordinator Jesper Kjeldsen. Nicolai var i en årrække eventchef hos LEGOLAND Billund, hvor han udviklede events og innovative oplevelsestiltag til LEGOLAND parkerne samt LEGO produktlinjerne i nationalt og globalt regi.

Markedsmæssig nyskabelse:

Akademiet skal være en sund rugekasse for unge talenter. En gruekedel af kreativitet, nyskabende oplevelsestiltag og synergiskabende ideer, som f.eks.:

- Internationale musicals (der i udlandet er kendt som markante fyrtårne)
- Advertainment til nationale og internationale partnere
- Show- og teateropsætninger (Udover egne opsætninger med international appel, er der muligheder for eksport af egne shows og opsætninger.)
- Oplevelseslaboratorium, hvorigennem der udvikles nyskabende oplevelsesværktøjer. Herunder helt nye kommunikations- og marketingmæssige redskaber baseret på vedkommende oplevelser, der skabes på tværs af erhverv, kultur og turisme. (Internationale virksomheder, som f.eks. LEGOLAND Windsor, har allerede vist interesse for at benytte akademiets produktioner)
- Animationslaboratorium, hvorigennem der udvikles internationale animationsfilm samt animations-, og fusionsshows

Dato:07-11-2007

Projektansvarlig: Nicolai Jacobsen, Flydedokken 11, 3. th., 9000 Aalborg

Kontaktperson: Mette Kathrine Larsen, Landskronagade 65, 1. th., 2100 Kbh. Ø, tlf. 61 68 31 06;

E-mail: mette_kathrine_larsen@hotmail.com, fax 96 30 20 07

Vores fyrtårn viser vej:

International vækst og tiltrækningspotentiale:

Et fyrtårn er et livskraftigt symbol på menneskets skaberevne. Det har en klar funktion - men er samtidigt forbundet med stærke drømme og længsel. Et fyrtårn er en ledestjerne og en livslinie. Et fyrtårn står altid på et sted, hvor alle kan se det, og således også med Show Academy Herning. Akademiet er det eneste af sin slags, og vil med sine produktioner skabe *international vækst*. Og ved at være en tryk og sund rugekasse for ungetalenter, vil akademiet have *tiltrækningspotentiale* som et sandt fyrtårn – stormblæst ro og en sikker havn.

Kobling af nye services, koncepter og produkter i innovativt krydsfelt:

Udover nyskabende musicals, teateropsætning samt innovative oplevelser med musik, scenekunst og design, vil akademiet udvikle helt nye underholdnings- og oplevelsesmæssige projekter. Der er således tale om et oplevelsesmæssigt laboratorium, der forener håndværk, idé, koncept og teknologi. Show Academy Herning viser derfor vejen til *et krydsfelt, hvor der påvirkes en efterspørgsel efter nye services, koncepter og produkter*, nemlig oplevelsesprojekter på nye medier samt produktion af animationsfilm, tv og fusionsorienterede tiltag. Her smelter mobiltelefoner, tv, mediecentre, computere mv. sammen med spil, musik, dans og performance.

Unikt tilbud til regionens borgere:

Show Academy Herning kan videre *tilbyde regionens borgere noget unikt, der gør regionen interessant beskæftigelsesmæssigt og som bosætnings- og leveområde*. Der har været mange interessante byer i spil, men vi har, gennem en særdeles god og konstruktiv dialog med Herning Kommune, valgt at arbejde videre med Herning som hjemsted for Show Academy. I forhold til regionen er det væsentligt, at akademiet netop er en gruekedel, der på et hidtil uset niveau kan skabe sammenhæng og synergi mellem eksisterende tiltag indenfor kultur, turisme, erhverv og fritid i regionen. Herigennem udvikles helt nye muligheder for "big bang" events og oplevelsestiltag, såvel varige som enkeltstående.

Erhvervsmæssig opbakning

Der er en *solid erhvervsmæssig opbakning bag Show academy Herning*. Vi har således det koncept-, undervisnings- og driftsmæssige fundament på plads og Herning Kommune har allerede fundet optimale lokaler med teatersal og alle nødvendige faciliteter, som stilles til rådighed for akademiet. Den første store milepæl er dermed nået, og projektet omfatter allerede nu en *relevant regional offentlig myndighed*, der er indstillet på at støtte akademiet økonomisk og agere kompetent sparringspartner.

Ligeledes forefindes der et godt samarbejde med Erhvervsrådet, der ser gode muligheder i koblingen mellem erhverv, kultur, turisme, og den unikke oplevelsesbaserede dimension, akademiet kan tilbyde.

Markante aktører i underholdningsbranchen har også tilkendegivet deres interesse for et samarbejde med Show Academy. Vi har f.eks. en nær dialog med Åh Abe koncerterne. Det er således planen, at én af de første store opsætninger fra akademiet skal være et bidrag på en særlig Show Academy scene, der etableres ved alle Åh Abe Koncerterne rundt i landet.

Dato:07-11-2007

Projektansvarlig: Nicolai Jacobsen, Flydedokken 11, 3. th., 9000 Aalborg

Kontaktperson: Mette Kathrine Larsen, Landskronagade 65, 1. th., 2100 Kbh. Ø, tlf. 61 68 31 06;

E-mail: mette_kathrine_larsen@hotmail.com, fax 96 30 20 07

Kendte skuespillere, forfattere, instruktører og musikere støtter også op om Show Academy. Dette sikrer den nødvendige kritiske masse i forhold til effektiv PR og markedsføringen af akademiet.

Etablering og drift

Show Academy etableres som en selvejende institution. Det økonomiske fundament til akademiet i sig selv, skal derfor findes gennem sponsorer, fondsmidler og formidling af egne produktioner. Det forventes at akademiet kan bidrage til egenfinansiering efter tre år. Dette skal ske via indtægter fra egne opsætninger, sponsorater, royalties, produktion af shows, events og øvrige oplevelsesbaserede tiltag. Eleverne på Akademiet betaler ikke kontingent for undervisningen. Adgangskravet er alene talent og engagement.

Analysebevilling fra Vækstforum

Der ønskes imidlertid på skolen etableres to laboratorier, dels et animationslaboratorium og dels et oplevelseslaboratorium, og det er her, at Vækstforum via en analysebevilling virkelig kan gøre en forskel for Show Academy Herning.

Animationslaboratoriet på akademiet skal arbejde med nyskabende tiltag indenfor fire områder:

- Animationsfilm (helt eller delvist fusionsbaseret)
- Animationsshows, fusionsbaseret (kulturelle og kommercielle / advertainment)
- Onlinebaserede oplevelsestiltag bygget på animation og fusion
- Gaming, online og bygget på shows, sådan der skabes en ny interaktiv dimension på passiv underholdning.

Oplevelseslaboratoriet skal udvikle nyskabende oplevelsesværktøjer. Herunder helt nye kommunikations- og marketingmæssige redskaber baseret på vedkommende oplevelser, der skabes på tværs af erhverv, kultur og turisme.

Der anmodes Vækstforum om en analysebevilling på kr. 450.000. til konceptudvikling af sådanne to laboratorier. På oplevelseslaboratoriet er analysen af signifikant karakter, da der er tale om nyskabende projekter, der kombinerer kultur, erhverv, turisme og professionel underholdning i ganske uprøvet omfang – og med helt nye muligheder for at skabe oplevelsesbaserede kommunikations- og marketingværktøjer til private virksomheder, offentlige institutioner mv. Det er nødvendigt at afdække behovet grundigt, sådan oplevelsesværktøjerne målrettes bedst muligt de konkrete behov. Dermed kan resultaterne fra akademiets oplevelseslaboratorium omsættes direkte til brugbare produktioner. Det er her af vital betydning, at der er tale om globale oplevelsesproduktioner og redskaber.

Dato:07-11-2007

Projektansvarlig: Nicolai Jacobsen, Flydedokken 11, 3. th., 9000 Aalborg

Kontaktperson: Mette Kathrine Larsen, Landskronagade 65, 1. th., 2100 Kbh. Ø, tlf. 61 68 31 06;

E-mail: mette_kathrine_larsen@hotmail.com, fax 96 30 20 07

Animationslaboratoriet skal konkret føre til en musical, der produceres på fusionsgrundlaget. Dette vil i sig selv skabe international interesse. Videre skal der udvikles et kommercielt show, der animeres og fusioneres mellem live, entertainment og animation. Endelig skal der også fra laboratoriet produceres en film eller en tv-serie, der bygger på samme fusionsprincip. Alle tre konkrete resultater skal udføres indenfor 3 år efter, at arbejdet med analysebevilling er blevet gennemført i 1. halvår af 2008. Det er her vigtigt at understrege, at Akademiet efter disse tre år vil være bæredygtigt og bidragende til egen drift.

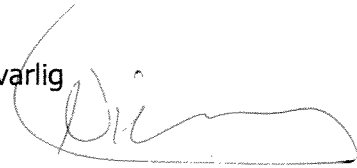
Et animations- og et oplevelseslaboratorium vil således skabe international vækst samt rumme en væsentlig grad af tiltrækningspotentiale, hvilket netop må være selve definitionen på et internationalt fyrtårn; en livslinie (vækst) og en ledestjerne (tiltrækning).

Underskrifter

Kontaktperson

Mette Kathrine Larsen

Projektansvarlig

Nicolai Jacobsen

Dato:07-11-2007

Projektansvarlig: Nicolai Jacobsen, Flydedokken 11, 3. th., 9000 Aalborg

Kontaktperson: Mette Kathrine Larsen, Landskronagade 65, 1. th., 2100 Kbh. Ø, tlf. 61 68 31 06;

E-mail: mette_kathrine_larsen@hotmail.com, fax 96 30 20 07

BILAG 1 – STRUKTUR

Undervisning

Akademiets faste undervisere og en række gæstelærere sikrer et fagligt undervisningsniveau over for akademiets ca. 50 elever.

Eleverne opdeles i hold. Hvert hold skal undervises to gange ugentligt. Derudover vil der forekomme undervisning i weekenderne, på produktionshold samt længerevarende produktionshold i skoleferier.

Der undervises fast i fagene performance, drama og koreografi/dans. Der udover sammensættes lektionsplanen med en række relevante fag som omfatter både teoretiske og praktiske udfordringer.

Eleverne kvalificerer sig til en plads på Akademiet gennem årlige optagelsesprøver. Optagelsesprøverne afholdes i september og skoleåret begynder i oktober. Eleverne optages for ét år af gangen, hvorefter de skal gennem en afsluttende eksamen, der samtidig er adgangsgivende til næste årgang.

Laboratorier

Der etableres to laboratorier, dels et animationslaboratorium og dels et oplevelseslaboratorium, Animationslaboratoriet på akademiet skal arbejde med nyskabende tiltag indenfor fire områder:

- Animationsfilm (helt eller delvist fusionsbaseret)
- Animationsshows, fusionsbaseret (kulturelle og kommercielle / advertainment)
- Onlinebaserede oplevelsestiltag bygget på animation og fusion
- Gaming, online og bygget på shows, sådan der skabes en ny interaktiv dimension på passiv underholdning.

Animationslaboratoriet skal konkret føre til en musical, der produceres på fusionsgrundlaget. Dette vil i sig selv skabe international interesse. Videre skal der udvikles et kommercielt show, der animeres og fusionerer mellem live, entertainment og animation. Endelig skal der også fra laboratoriet produceres en film eller en tv-serie, der bygger på samme fusionsprincip.

Oplevelseslaboratoriet skal udvikle nyskabende oplevelsesværktøjer. Herunder helt nye kommunikations- og marketingmæssige redskaber baseret på vedkommende oplevelser, der skabes på tværs af erhverv, kultur og turisme.

Facts

Ansatte

4 fastansatte + 2 freelancere. En daglig leder/rektor, en koordinator samt 2 faste undervisere. De 2 administrative stillinger omfatter også begge faste undervisningsopgaver på Akademiet.

Elever

45-55 elever optages på første årgang. På andet år optages 25-30 nye elever afhængigt af frafald og udskiftning i løbet af første skoleår. Der vil således altid være ca. 50 elever på Akademiet. Eleverne optages i alderen 12-18 år. Eleverne betaler ikke for deres undervisning, men skal selvafholde udgifter til uniformer samt udvalgte effekter.

Forventninger

Vi forventer en meget stor såvel national som international interesse for Show Academy. Akademiet spænder bredt i produktionen af spektakulære, kulturelle og kommercielle opsætninger og appellerer derved til en meget bred målgruppe.

PR værdi

Det forventes at Akademiet genererer en samlet PR værdi af ca. 4 millioner det første år. Det vil naturligvis være med stor fordel for akademiets hjemby.

Publikum

Det forventes at Akademiet opfører sine primære opsætninger for ca. 10.000 personer det første år. Inklusiv perifere produktioner forventes et samlet antal publikummer at nå 35.000 det første år. Allerede andet år forventes et samlet antal publikummer på over 100.000 personer.

BILAG 2 – REFERENCER

Kontaktpersoner

For yderligere information om Show Academy og den interesse og støtte, som Herning Kommune viser projektet kan følgende personer kontaktes:

- Jan Møller Iversen, direktør for by, erhverv og kultur i Herning, bekji@herning.dk, tlf. 96 28 85 00
- Jørgen Krogh, kulturchef i Herning, bekjk@herning.dk, tlf. 96 28 85 00
- Torben Henriksen, erhvervsdirektør hos Erhvervsrådet i Herning, tlf. th@erhvervsraadet.dk, tlf. 96 26 11 10

I forbindelse med spørgsmål til nærværende ansøgning kan der rettes henvendelse til følgende kontaktperson:

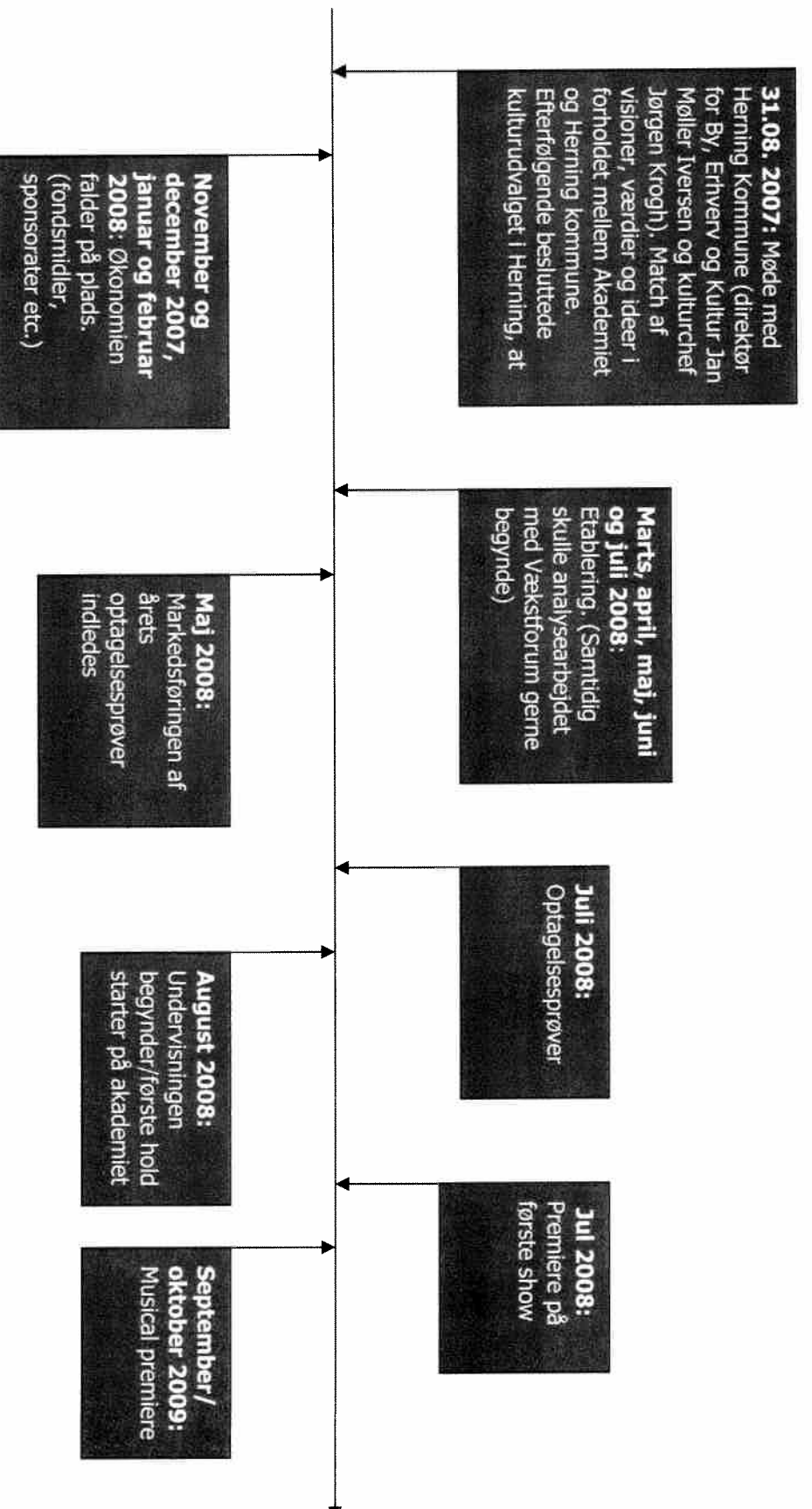
- Mette Kathrine Larsen, Landskronagade 65, 2. th., 2100 København Ø, mette_kathrine_larsen@hotmail.com, tlf. 61 68 31 06

Projektansvarlig er:

- Nicolai Jacobsen, Flydedokken 11, 3. th., 9000 Aalborg, nicolai@publicdemand.dk

Engagement – Kreativitet – Nysgerrighed – Udvikling

BILAG 3 – TIDSLINIE AUGUST 2007 – OKTOBER 2009

Engagement – Kreativitet – Nysgerrighed – Udvikling

Show Academy HERNING

Provisorisk budget

Etablering

Lokaler, depositum	95.000
Indretning lokaler	150.000
Danselokale	60.000
Musikudstyr	40.000
Teater / drama udstyr	50.000
Elevfaciliteter	30.000
Stagefaciliteter etc.	50.000
Undervisningsmaterialer	20.000
Design linie / website	50.000
Papirvarer / materialer	30.000
Markedsføring af optagelsesprøver	75.000
PR arrangementer	20.000
Optagelsesprøver 2007	35.000
Uniformer	25.000
Administration	20.000
Telefon, Internet, IT mv.	50.000
Diverse	50.000
Total	850.000

Budgetforudsætninger

Etablerings- og driftsbudgettet er et udtryk for de samlede omkostninger, som er forsøgt skitseret overordnet.

De enkelte poster kan ændre sig markant i et endeligt budget, men bundlinien på kr. 850.000 for etablering og kr. 2.700.000,- for de driftsmæssige omkostninger er alt andet lige retvisende og dermed et troværdigt udtryk for de endelige omkostninger.

Hos Show Academy konterer man fakturaer og holder nøje regnskab med budgetter og benytter relevante værktøjer til forecasts og morderne økonomistyring.

Der er tale om en professionel og ruineret administration, hvilket sikrer en stabil drift, der følger budget og målsætning.

Budgetterne er ekskl.moms.

Driftsbudget

	Måned	År
Husleje	20.000	240.000
Forbrug	5.000	60.000
Forsikringer	2.000	24.000
Vedligeholdelse	2.500	30.000
Gager, fastansatte	120.000	1.440.000
Freelance ansatte	20.000	240.000

Produktion	22.000	264.000
Undervisningsmaterialer	2.000	24.000
Markedsføring	5.000	60.000
Optagelsesprøver 2008	3.000	36.000
Administration	4.000	48.000
Møder / transport	3.500	42.000
Internet / telefoni / IT	6.000	72.000
Diverse	10.000	120.000
Total	225.000	2.700.000

KULTUR OG FRITIDSUDVALGET

Herning
Kommune

Show Academy
v/Jesper Kjeldsen og Nicolai Jacobsen
Havnegade 24
8000 Århus

Kultur og Fritid
Rådhuset • Torvet • 7400 Herning
Tlf. 96 28 86 34 • Fax

Dato:

10. Oktober 2007

Lokaler til Show Academy

Sagsbehandler: Aase Dreyer

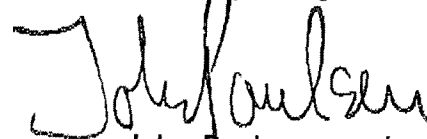
Sagsnr.: 2007090386E
(bedes anvendt ved henvendelse)

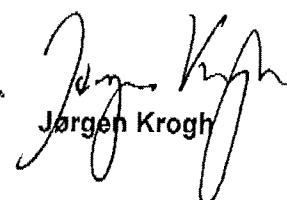
Kultur- og fritidsudvalget har på møde den 8. oktober 2007 behandlet jeres projekt for en ny ambitiøs show- og dramaskole.

Udvalget finder projektet særdeles spændende og har besluttet at tilbyde Show Academy lokalefaciliteter på den tidligere Herning Højskole, såfremt Herning vælges som hjemsted.

Nærmere aftale om vilkårene for benyttelse af lokalerne på Herning Højskole kan aftales med Kultur- og fritidschef Jørgen Krogh.

Med venlig hilsen
på udvalgets vegne

Johs. Poulsen

Jørgen Krogh

Ansøgning til Region Midtjylland: (Prækvalifikation - internationalt Fyrtårn)

Hermed fremsendes en meget kort summarisk beskrivelse af vores idé til et internationalt fyrtårn i Østjylland. Tilsagnsskrivelser vil blive mailet direkte fra aktører og forskellige interessepartnere i løbet af dagen i dag og i morgen.

Jeg kan oplyse, at det i første omgang er Ebeltoft Kurcenter, der står for det finansielle engagement.

Idé:

Etablering af et internationalt sundheds og livsstilseksperimentarium på Djursland

Formål/idé:

Initiativgruppen foreslå etablering af et nyopført sundhedseksperimentarium (efterfølgende benævnt SHLE), der kan udvikle, formidle og sælge kompetencer inden for sund livsstil og sunde fødevarer, jvnf. Fokusområder 1 (erhverv/sundhed) og 2 (fødevarer)

Vi forestiller os, at der midt på Djursland og gerne tæt på Tirstrup Lufthavn etableres et center der kan:

Samle viden/forskning om alle aspekter inden for sund livsstil.

Sund livsstil, kost, ernæring, fysisk træning, stress, livsstilssygdomme, medicin, livsstilssygdomme (diabetes 1+2, hjerte/kar sygdomme, kræft, m.m.)

Et internationalt kompetencecenter der kan sælge livsstilskompetence til sundhedsprofessionelle i hele verden.

Vi ser centret som en internationalt attraktion, der vil få tusindvis af besøgende fra hele verden, som ønsker at blive klogere på deres helbred og blive inspireret til nye sunde livsstilsvaner.

Præsentere viden om sundhed og sund livsstil på en både visuel- og auditiv meget spændende måde på 4-5 sprog, der tiltrækker turister, fagfolk, forskere og medier fra hele verden og giver den almene borger et spændende informativt indblik i den sundhedsvidenskabelige verden.

Et livsstilslaboratorium, hvor man kan købe sig til en omfattende sundhedstest og en efterfølgende rådgivning/samtale som opfølgning

Et innovationskøkken, der udvikler nye sunde alternativer på tværs af faggrænser og brancher og formidler/markedsfører disse i forhold til en bred kreds af kundegrupper.

Et innovationscenter, der inspirerer både fødevarerproducenter, detailhandlere og forbrugere med nye innovative tiltag, der kan motivere til nye sunde vaner.

Mulighed for simulering af alle mulige problemstillinger så konsekvens af forkert livsstil kan fremskrives (livsstilssimulator)

Castingcenter hvor viden/dokumentation og præsentationer kan formidles/sælges til undervisningsinstitutioner i hele verden via internettet. Via samarbejdet med 3-D college i Grenaa har vi en oplagt samarbejdspartner, der kan udvikle nye visuelle præsentationsværktøjer.

Redegørelse for anvendelse af pulje til analyse:

De første midler der kommer i anvendelse til analyse i fase 2 skal bruges til at lave en økonomisk model for drift og finansiering samt en analyse for kompetencebehovet i forhold til forskellige segmenter fordelt på både Danmark, Europa og USA. Desuden vil det være vigtigt at få lavet en analyse af de spin-off effekter som Djursland/region Midtjylland kan få glæde af

Fremtidige samarbejdspartnere: (mange flere er på vej...)

3 D college i Grenaa
Århus Universitet/idrætsinstituttet/psykologisk institut
Novo Nordisk
Arbejdsmedicinsk klinik/Aarhus
Forskergruppen på Sct. Olavs Hospital i Trondheim

Tanker vi har gjort omkring ideen:

Ideen til det nye Sundhedseksperimentarium er opstået via arbejdet med overvægtige på Ebeltoft Kurcenter, der på blot 7 år er blevet Europas største center for behandling af svært overvægtige.

Vi har p.t. kursister/overvægtige fra hele Skandinavien og har solgt kompetencer til flere af de norske helseregioner og i Danmark er der en enorm efterspørgsel på kompetenceudvikling inden for specielt dette område.

På fødevareriden har vi en oplagt mulighed for at teste nye sunde produkter, som kan gøre det lettere for borgerne at leve sundt. Via et nyt innovationscenter vil vi have mulighed for at udvikle på tværs af faggrænser og produktgenrer. Jeg tænker her bl.a. på skolemad og mad til idrætsklubber, hvor det er nødvendigt at gå helt nye veje for at møde de unge med deres behov og vaner.

En tur til USA i oktober 2007 bekræftedes os i, at der heller ikke er noget center som Ebeltoft Kurcenter i USA, selv om der er 61 millioner ekstremt overvægtige amerikanere. Det der kommer nærmest på ideen med Ebeltoft Kurcenter er nogle rehabiliteringcentre, hvor behandling koster det 3-dobbelte af prisen i Danmark. Så muligheden for at flyve amerikanere og andre overvægtige europæere til Djursland er meget oplagt mulighed, og ved at lave et internationalt livsstilscenter kombineret med et sundhedseksperimentarium vil vi på alle måder blive førende i Europas/verden på livsstilsbehandling.

Under vores besøg i USA hentede vi megen værdifuld inspiration fra NASA Spacecenter i Florida, som er helt fantastiske til visuel formidling. Vi ved fra vores mange års erfaring fra Ebeltoft Kurcenter, at forståelse og indsigt via visuel overbevisning for de skadelige virkninger, har stor betydning for motivationen til at gøre noget ved den sunde livsstil.

Vi har nemlig erfaret, at trods den megen snak om usund livsstil og fedmeproblemer, så er det utrolig lidt viden borgerne har om de konsekvenser, som usund livsstil kan medføre og hvad der konkret skal gøres for få et godt og sundt liv.

Den stigende velstand og højere gennemsnitlige levealder gør, at borgere i fremtiden vil være meget optaget af, hvordan vi bedst undgår sygdom og hvad der kan gøres for at opnå størst mulig livskvalitet og give kroppen de bedst mulige betingelser for et sundt virke.

Initiativgruppen/ansvar:

Projektleder

Flemming Darre, 51 år
Direktør, Ebeltoft Kurcenter
HD/afsætning, NLP-practitioner
20 års erfaring fra reklamebranchen,
Foredragsholder inden for kreativitet, innovation og produktudvikling

Fagligt ansvar og kvalitetskontrol

Kasper Bjerregaard, 33 år
Direktør/konsulent for Mind-Ware
Uddannet Cand. Scient Pol. og tidligere kursusleder på Handelsskolen
Massiv erfaring fra både nationale og internationale projekter bl.a si samarbejde med
DANIDA og EU's socialfond

Økonomisk ansvarlig

Advokat Ole Husum
Advokatfirmaet Ret og Råd, Randers og Djursland

Ebeltoft d. 11. november 2007

J. nr. 96-001309-G
6_370

Ansøgning til Region Midtjylland angående "Etablering af internationalt Sundheds- og Livsstilseksperimentarium på Djursland.

Som advokat og tidligere medlem af Djurslands Erhvervsråds bestyrelse har jeg gennemlæst og analyseret det af Flemming Darre udarbejdede materiale vedrørende ansøgning om etablering af et internationalt Sundheds- og Livsstilseksperimentarium på Djursland.

Idéen er god og nyskabende og i øvrigt særdeles aktuell.

Samtidig vurderer jeg, at projektet efter yderligere bearbejdning kan lade sig gennemføre. Særligt synes planerne for et livsstilslaboratorium at være nyskabende og må antages at tiltrække manges opmærksomhed.

Jeg kan derfor anbefale ansøgningen.

Med venlig hilsen

Ole Husum, advokat